İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TAŞLICALI YAHYÂ BEY

ŞÂH U GEDÂ

(inceleme-Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÂZIM YOLDAŞ

Danışman :

Yard. Doç. Dr. HASAN KAVRUK

MALATYA

1993

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı XVI. Yüzyıl şairlerimizden Taşlıcalı Dukākin-zāde Yahya Bey'in Şāh u Gedā isimli mesnevisinin karşılaştırmalı metnini hazırlayıp incelemektir. XVI. yüzyılın zengin mahalli unsurlarını ihtiva eden ve konusu bilinen şark hikayelerinden alınmayıp yazarın kendi buluşu olan bu esere yansıyan dönemin sosyal hayatını, cemiyetin yaşayış tarzını, duygu ve düşünce dünyasını aksettirmektir.

Çalışmamız bir giriş, iki ana bölüm ve eserin karlıştırmalı metninden meydana gelmiştir. Giriş bölümünde XVI. yüzyılın siyasi durumu ve Türk edebiyatının bu yüzyıldaki umumi görünüşü ana hatları ile ele alınıp, nazım şekli olarak mesnevinin edebiyatımızdaki tarihi gelişimi ve XVI. yüzyıldaki mesnevi edebiyatı hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde eserin müellifi Taşlıcalı Yahya Bey'in hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri kısaca tanıtılmıştır. Yahya Bey'in hayatı, sanatı ve eserleri Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu, Ramazan Sarıçiçek ve Bekir Kayabaşı tarafından teferruatlı olarak incelenmiş olduğundan, biz çalışmamızda şairin bu yönlerini muhtasar olarak verip daha çok metin üzerinde yoğunlaşmaya çalıştık. Şah u Geda mesnevisinin çalışmamızda esas aldığımız nüshalarını ve diğer nüshalarını yine bu bölümde tanıttık.

İkinci bölümde eserin muhteva ve şekil özelliklerini inceledik. Mesnevinin bölümlerini , hikayedeki olayların geçtiği mekanı, kahramanlarını, vak'a kuruluşunu örnekler

vererek ayrıntılı bir şekilde tanıttık. Eserin şekil özellikleri, dil ve üslubu, içerisinde geçen deyim ve ata sözleri, arkaik kelimeler, ayet ve hadisler, arapça ibareler ve şahıs isimleri de incelenerek tanıtıldı.

Son bölümde metin kısmı yer almaktadır. Şāh u Gedā mesnevisinin tesbit edebildiğimiz mevcut yazma nüshaları içinden en güvenilir üç nüshayı karlıştırarak sağlam bir metin vücuda getirmeye çalıştık. Nüshaların ikisi şair hayatta iken istinsah edilmiş en eski nüshalardır. üstelik bunlardan biri de harekelidir. Diğer nüsha ise Hamse' nin tamamını ihtiva eden bir külliyattan alınmıştır. Nüsha farkları dipnotlar halinde, sayfa sonlarında belirtilmiştir. Her ne kadar eserin okunmasında dönemin fonetik hususiyetleri nazara alınarak özen gösterilmişse de bir takım hatalarımız, yanlışlarımız olabilir. Bunların müsamaha ile karşılanmasını dileriz.

Şāh u Gedā mesnevisinin sadece Hamseler Kataloğu'nda tesbit edilmiş 26 yazma nüshası mevcuttur. Bunların bir kısmı şair hayatta iken istinsah edilmiştir. Ayrıca eser H. 1284 senesinde İstanbul'da basılmıştır. Bu da gösteriyor ki Şāh u Gedā, yazıldığı dönemden itibaren çok okunan bir eser olmuştur. Tamamen yerli hususiyetleri yansıtan bu eseriyle Yahya Bey, eserin "Ḫātimetü'l- kitāb" bölümünde :

ʿĀrīdür ʿāriyet libāsından

Pāk durur terceme belāsından

diye haklı olarak övünür.

Çalışmamda bu eseri seçmemi tavsiye eden ve yardımlarını esirgemeyen muhterem hocam Yard. Doç. Dr. Hasan Kavruk Bey'e ve çalışma süresince yardımını gördüğüm Arapça ve Farsça Okutmanı arkadaşım Süleyman Çaldak'a burada şükranlarımı arz etmeyi bir borç bilirim.

25. 1. 1993

MALATYA

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
A.Ü.	: Atatürk Üniversitesi
E.F.	: Edebiyat Fakültesi
İ.A.	: İslam Ansiklopedisi
n.r.	: numara
nşr.	: neşreden
R.T.E.T.	: Resimli Türk Edebiyatı Tarihi
T.D.	: Türk Dili
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
T.E.T.	: Türk Edebiyatı Tarihi
T.Ş.Ö.S.	: Türk Şiiri Özel Sayısı
Üniv. Kütüp.	: Üniversite Kütüphanesi
var.	: varak

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Metnin tesbitinde ilmi çalışmalarda takib edilen transkripsiyon sistemini kullandım:

1- Arap alfabesinde bulunup da yeni Türk alfabesinde bulunmayan işaretler, harfler şöyle gösterilmiştir:

ʾ	ء (Hemze)
S̱ s̱	ث
Ḥ ḥ	ح
H̱ ẖ	خ
Ẕ ẕ	ذ
Ṣ ṣ	ص
Ż(ḍ)	ض
Ṭ ṭ	ط
Ẓ ẓ	ظ
ʿ	ع
Ġ ġ	غ
Ḳ ḳ	ق
Ñ ñ	ك (Sağır kef)

2- Arapça ve Farsça kelimelerdeki huruf-ı med denilen harfler şöyle gösterilmiştir:

Ā,ā	آ
Ū,ū	و
Ī,ī	ى

3- Farsçadaki "Vav-ı ma'dule" ile yazılan kelimelerde bu harf, huruf-ı medde olduğu gibi (ā) şeklinde gösterilmiştir.

4- Birleşik isim ve sıfatlarda iki kelime arasına çizgi(-) konulmuştur.

5- özel isimlerin başında büyük harf kullanılmış, sonlarına getirilen ekler kesme (') işareti ile ayrılmıştır.

GİRİŞ

A. XVI. YÜZYILDA TÜRKİYE'NİN SİYASİ DURUMU

XVI. yy'da Osmanlı imparatorluğu yükselişinin son seviyesine varmıştır. Varılan kuvvet ve ihtişam, bir dünya hakimiyeti manzarasıdır. Yavuz Sultan Selim'in siyasi ve askeri dehasıyla şahlanan imparatorluk, bu hükümdarın Çaldıran'da kazandığı zaferle, yeniden büyük ve devamlı galibiyetler serisine başlamıştır. Bütün bu zaferlerin şerefli bir neticesi olarak, islam dünyasına hakimiyet manasındaki halifelik makamını da Osman Oğulları ailesi elde etmiştir. Yavuz Sultan Selim'den sonra, Kanuni Sultan Süleyman zamanında, Osmanlı imparatorluğu asrın en büyük devleti olmuş; Avrupalılı'ların Muhteşem Süleyman dedikleri bu hükümdar, hem doğuda hem batıda fakat bilhassa batı devletleri karşısında devletini en üst seviyeye ulaştırmıştır.

Kanuni, Avrupa'da Avusturya içlerine kadar ilerlemiş, bütün Macaristan'a sahip olmuş; Asya'da Mezopotamya'ya yürüyerek Bağdat'ı almıştır. Türk donanması ise Akdeniz hakimiyeti ile yetinmeyerek Atlas Okyanusun'a ve Hint denizlerine kadar açılmıştır.

Fakat önce Leponto : inebahtı mağlubiyeti ve asrın sonlarındaki devamlı iran, Avusturya savaşları, bu muazzam askeri ve siyasi iktidarı kösteklemeye başlamıştır. Devlet yükseldiği şahikada; önce duraklamış, sonra inmeğe koyulmuştur. Bu arada askeri ve idari Osmanlı müesseselerinin; Sokullu'nun ölümünden sonra, geçirdiği sarsıntı, zamanla

hızlı bir bozulma çehresi alacaktır.

Gerçi bu bozuluş daha ilk yıllarda bazı Osmanlı münevverlerinin dikkatini çekecek; tehlikeyi hissedenler, lüzumlu ikazlardan çekinmeyeceklerdir. Fakat imapratorluğun hala göz kamaştırıcı azameti karşısında yapılan bu uyarmaların ehemmiyeti çok geç anlaşılacak ve imparatorluk zamanla, dünyada daha başka büyük devletlerin varlığını ve gittikçe kuvvetlendiğini görmek zorunda kalacaktır.[1]

XVI. YÜZYILDA TÜRK EDEBİYATININ UMUMİ DURUMU

XVI. yy.'da fikir ve sanat hayatı imparatorluğunun siyasi, askeri ve medeni ihtişamına uygun bir şekilde gelişerek, Osmanlı ülkesinde klasik bir edebiyat meydana gelmiştir.

Gerçi asrın bu dereceye yükselen sanatı yalnız edebiyat değildir. Aynı asırda ilim büyük alimler elinde gelişmiş, tezhib, minyatür, süsleme, hat gibi sanatlarda imparatorluğun olgunluğuna ve ihtişamına uygun şaheserler ortaya çıkmış, mimari, belki dünyanın en büyük mimarını bu asırda yetiştirmiştir.

Evet Mimar Sinan gibi eşsiz bir sanat dehası, kendisini yetiştiren çok sayıda mimar arasından bu asırda yükseliyor; İbni Kemal, Ebu's- Su'ud, Kınalızāde gibi alimler; Zati, Hayali, Ruhi, Taşlıcalı Yahya Bey ve Baki gibi şairler; Hoca Saadeddin Efendi, Gelibolu'lu Ālī gibi tarihçiler,

---

1 Nihad Sami Banarlı, R.T.E.T., M.E.B. Yay., İst. 1971, c.1, s. 516

Sehī, Laṭīfī, Āşık Çelebi gibi tezkire yazarları bu asrın yetiştirdiği alimler ve sanatkarlar arasında yer alıyorlardı.

Osmanlı padişahlarının ve devlet adamlarının, kültür ve sanat hayatını, bilerek ve anlayarak koruyacak ölçüde kültürlü ve bizzat sanatkar olmalarıasrın ilim ve sanat hayatını ciddi bir şekilde kalkındırmıştır.

İmparatorluğun her bölgesindeki medeniyet merkezi şehirlerde kuvvetli ilim, iman ve sanat adamı yetiştiren medreseler devrin Osmanlı kültürünün de merkezleri ve kaynaklarıdır. Yurdun sayılı kültür merkezleri başta İstanbul olmak üzere Edirne, Bursa, Konya, Kastamonu, Bağdad gibi şehirlerdir.

Bu şehirlerde ilim ve sanat adamlarının toplantı yerleri birer akademik muhit manzarası almıştır. Alimler ve şairler sefer zamanlarında padişahlarla beraber sefere gidiyorlar, sulh zamanalarında padişahların veya devlet adamlarının saraylarında, konaklarında toplanıyorlar, buralarda akademik sohbetler, münakaşa ve münazaralar yapıyorlardı. Bu alışkanlık alimlerin ve şairlerin evlerini hatta bazılarının dükkanlarını birer akademik muhit haline getirmiştir. Şair Zati'nin Bayezid Camii avlusundaki dükkanında yapılan musahabeler, Baki gibi bir şairin feyzini arttırmakla meşguldü.

Bu asırda Osmanlı Türkçesi Edebiyatı, gittikçe daha çok Türk olan bir edebiyat karakteri kazanıyordu. Asırlardan beri büyük İran şairlerini taklit etmek zaruriyetinde kalan Türk şairleri, bu asırdan sonra, örneklerini artık kendi

edebiyatlarında bulacaklardı. XVI. asırda Divan Edebiyatı belki en büyük şairlerini yetiştirecek, onların sanatlarında ve eserlerinde bir "Türk klasizmi" meydana getirecek ve bundan sonraki asırların şairleri artık kendi klasiklerinin izlerinde yürüyeceklerdi. Edebiyatımızda Fuzûlî'yi beğenen ve onun gibi söylemek isteyenlerin vücuda getirecekleri bir Fuzûlî Mektebi, ayni şekilde bir Bâkî Mektebi hatta bir Rûhî Mektebi kurulacaktır.

Ayrıca, asrın edebi mahsulleri arasında mahalli hayat sahnelerini, Türk adet ve an'anelerini, Türk kıyafetlerini, milli adab-ı muaşeretimizi bire milli sanat ve edebiyat konusu halinde kullanan şairler, mesnevi şairleri hatta ressamlar vardı. İmparatorluğun askeri zaferlerinden ve saltanatlı hayatından alınan fikirler, mecazlar, tabirler ve devrin tarihî-içtimaî portresini belirten çeşitli eserler, asrın Osmanlı - Türk hayatını bize kadar getirmeye muvaffak olmuşlardır.[2]

B- NAZIM ŞEKLİ OLARAK MESNEVİ

1- Türk Edebiyatında Mesnevi

Mesnevi nazım şekli Türk edebiyatına İran edebiyatından geçmiştir. XI. yüzyıldan itibaren bu türde pek çok eser yazılmıştır.

İran edebiyatında önceleri destani konuların

---

2 N.S.Banarlı, a.g.e., c.1, s.522

işlenmesinde kullanılan mesnevi nazım şeklinin ilk olgun örneği Firdevsī (ölm. 1021)'nin Şeh-nāme'sidir. İlk örneklerinden başlayarak Türk edebiyatında son derece tesiri görülen bu eserden başka, Feridüddin Attar (1119?-1193?) Ḫusrev-nāme (Gül ü Ḫusrev), Esrār-nāme, Manṭıḳu'ṭ-ṭayr, Musībet-nāme, İlāhī-nāme, Bülbül-nāme, Pend-nāme, Cümcüme-nāme adlı eserleriyle; Nizāmī (1150?- 1214?) Penc-genc adıyla anılan Hamse'siyle, Sa'dī (1213?- 1292) Gülistan ve Bustan adlı eserleriyle, Molla Cāmī (ölm. 1492) Silsiletü'z-zeheb, Selamān u Ebsal, Tuḫfetü'l- aḥrar, Sübḥatü'l- ebrār, Yūsuf u Züleyhā, Leylī vü Mecnūn, Ḫıred-nāme-i İskenderī isimli eserleriyle Türk şairleri üzerinde tesirli olmuşlardır. Bu arada Türk edebiyatını özellikle fikir ve muhteva yönünden zenginleştiren büyük Türk mütefekkiri ve şairi Mevlānā Celālüddin-i Rūmī (1207- 1273)'nin Farsça yazdığı Mesnevi-i Şerif'i yüzyıllar boyu Anadolu'da okunmuş ve büyük tesir göstermiştir.[3]

Türk edebiyatında ilk uzun mesnevi XI. yy. da Yūsuf Has Hācib (1017?- 1077?)'in Kutadgu Bilig adlı eseridir. 6645 beyit tutan bu büyük eser, didaktik mahiyettedir.

XIII. yüzyılda Ahmed Fakih'in yüz beyitlik küçük Çarḫ-nāme'si ve Kitābu Evṣāfı Mesācidi'ş- Şerife adlı eseri; büyük mutasavvıf şair Yunus Emre'nin Risāletü'n-nuṣḥiyye adlı eseri edebiyatımızın tanınmış ilk mesnevi örneklerindendir. İslami

---

3 Doç. Dr. İsmail Ünver, Mesnevi, T.D.,T.Ş.Ö.S. II. s.430

Türk edebiyatının bu ilk eserleri genellikle dinī, ahlākī mahiyettedir. Yine bu yüzyılda Şeyyad Hamza'nın 1529 beyitlik Yusuf u Züleyha mesnevisi edebiyatımızın ilk aşk hikayesidir.

XIV. yüzyılda Altınordu sahasında Kutb'un Nizāmī Hamse'sinden faydalanarak ve kendisinden de çok şeyler katarak yazdığı Husrev ü Şīrīn mesnevisi daha sonra pek çok kez yazılacak olan Husrev ü Şīrīn hikayelerinin ilkidir.

Gülşehrī'nin 1317'de Attar'dan çevirdiği ve bir çok eklemelerle zenginleştirdiği Manṭıḳu'ṭ-ṭayr mesnevisi ile Āşık Paşa (ölm. 1322)'nın 12.000 beyitlik ve on bab üzerine düzenlediği Garib-nāme'si Mevlānā tarzında temsili hikayeler ve aralara sıkıştırılmış gazellerle ahlakī, tasavvufī büyük bir eserdir. Bu yüzyılın ortalarında Hoca Mes'ud'un 5568 beyitli Süheyl ü Nevbahār'ı (yazılış:1350) ile Erzurum'lu Darīr'in 2120 beyitli Yūsuf ‛u Züleyhā mesnevisi (yazılışı:1366), Şeyhoğlu Mustafa'nın 7903 beyitli Hurşid-nāme(yazılışı: 1387)'si yüzyılın tanınmış aşk hikayeleridir. Ahmedī (ölm. 1413) iki büyük eserde, Firdevsī ve Nizāmī'den yararlanara Büyük iskender'in maceralarını 8200 beyitle iskender-name mesnevisinde anlatmış, öteki mesnevisinde de 5000 beyitle Cemşīd ü Hurşīd (yazılışı:1403) adlı aşk hikayesini dile getirmiştir.

XV. yüzyıldan başlayarak mesnevi Türk edebiyatında hızlı bir gelişme göstermiştir. Yüzyılın başında Ahmed-i Dāī manzum ve mensur öteki eserleri yanında en çok 1406 yılında tamamladığı Çeng-nāme mesnevisiyle tanınmıştır. Süleyman Çelebi (ölm. 1421-22)'nin Vesiletü'n-necāt adını verdiği

yüzyılın en önemli eserlerinden biri olan Mevlid'i (yazılışı: 1409) yazılmış pek çok mevlid içinde en tanınmışı ve yüzyıllar boyunca en çok okunanı olmuştur.

Yine bu yüzyılın büyük şairlerinden Germiyan'lı Şeyhī (ölm. 1431)'nin Genceli Nizāmī'den etkilenerek yazdığı 6944 beyitli büyük Hüsrev ü Şīrīn mesnevisi Türkçe yazılmış Husrev ü Şīrīn'lerin en tanınmışı olduğu gibi Har-nāme adındaki 126 beyitli küçük mesnevisi de ilginç bir mizah ve sosyal hiciv eseridir. 1449 yılında yazılan Yazıcıoğlu Mehmed (ölm. 1451)'in Muhammediye'si Mevlid gibi yüzyıllar boyu beğenilerek okunan ve sevilen eserlerden biri olmuştur.

XV. yüzyılın sonunda artık Türk şairleri de Nizāmī gibi hamseler meydana getirmeye başlamışlardır. Hamdullah Hamdi (ölm. 1503-4) gerçek bir mesnevi şairi olarak görünmüş, Nevāī ile aynı yıllarda Anadolu'da bir hamse meydana getirmiştir. Bu hamsede yer alan mesneviler; Yusuf u Züleyha, Leyla ve Mecnun, Kıyafet-name, Tuhfetü'l- uşşak, Mevlid adlarını taşır.

Çağatay edebiyatında ise, büyük şair, pek çok eserin sahibi Ali Şir Nevāī (ölm. 1501) hamseyi de aşarak altı mesneviyi bir araya getirmeyi başarmıştır. Bunlar: Hayretü'l-ebrār (yazılışı: 1483), Ferhad u Şīrīn (yazılışı: 1484), Leylā ve Mecnūn (yazılışı: 1484), Hikāye-i Behram u Gur (Seb'a-i seyyāre)(yazılışı: 1484), İskender-nāme ve Mantıḳu't- ṭayr'a nazire olarak söylediği Lisanü'ṭ-ṭayr'dır.

XVI. yüzyıl ayrıntılı olarak aşağıda incelenecektir.

XVII. yüzyılda başlıca mesnevi şairleri olarak Gani-zāde

Nadirī, Nev'izāde Atā'ī, Nābī ve Sabit'i görüyoruz. Ganizāde Nadirī (ölm. 1626-27) Divan'ından çok Mi'raciye kasidesi ve Şeh-nāme mesnevisiyle tanınmıştır. Nev'izāde Atā'ī(ölm. 1654) bir eseri yanında Nizāmī Hamse'sine nazire olarak söylediği Hamse'siyle ün kazanmıştır. Atā'ī Hamse'si Sāki-nāme diye de anılan ʿAlem-nümā, Nefhatü'l- ezhār, Sohbetü'l- ebkār, Hilyetü'l- efkār ve Heft- han adlı mesnevilerinden meydana gelmiştir.

Mesnevide bu yüzyılın en büyük şairi olarak Nābī (ölm. 1712)'yi saymak gerekir. Hayriyye (yazılışı: 1701), Hayrabad (yazılışı: 1705) ve Sur-nāme (582 beyit) adlı mesnevileriyle Nābī haklı bir ün kazanmıştır. Sabit (ölm. 1712) Zafer-nāme, Edhem ü Hümā, Berber-nāme, Dere-nāme, Amr u Leys mesnevilerinin sahibidir.

XVIII. yüzyılda mesnevi şairi olarak Nahifī, Şeyh Galib, Sünbül-zāde Vehbi ve Enderunlu Fāzıl belli başlı isimlerdir.

Bu yüzyılın ilk mesnevi şairi Süleyman Nahifī (ölm. 1738) manzum ve mensur bir çok eseri olduğu halde daha çok Mesnevi Tercümesi (yazılışı: 1730) ile ün kazanmıştır. Mevlānā'nın altı ciltlik büyük eserini aynı vezinle beyit beyit Türkçe'ye aktarmakla hem çok güç bir işi başarmış, hem de Türk edebiyatına büyük bir eser kazandırmıştır. Bu yüzyılın ve edebiyatımızın büyük şairi Şeyh Galib (ölm. 1798) Hüsn ü Aşk (yazılışı: 1783)'ıyla mesnevi edebiyatımızın da en büyük eserlerinden birini vermiştir. 2101 beyitlik bu mesnevide Galib Dede Hüsn, Aşk, Beni Mahabbet, Mekteb-i edeb,Molla-i cünun,Sühan, ismet, Hayret gibi soyut kavramlara

kişilik vererek yepyeni bir aşk hikayesi vücuda getirmiştir.

Yine bu yüzyılda Şevk-engiz ve Lutfiyye mesnevilerinin Şairi Sünbül-zāde Vehbi (ölm. 1809) Tuhfe ve Nuhbe adlarını verdiği manzum sözlükleri yanında Nābī'nin Hayriyye'sine nazire olarak söylediği Lutfiyye (yazılışı: 1790-91)'siyle de tanınmıştır.

Vehbi gibi yüzyılın sonuyla XIX. yüzyılın başında yaşayan Enderunlu Fāzıl (ölm. 1810) Huban-nāme, Zenan-nāme ve Defter-i Aşk adlarındaki üç mesnevinin sahibidir.

XIX. yüzyılın başında Tanzimat edebiyatının başlamasından az önce yaşamış olan İzzet Molla (ölm. 1829) son mesnevi şairi olarak anılmaya değer. Şairin Mihnet-i Keşan ve Gülşen-i Aşk adlarında iki mesnevisi vardır.[4]

2- XVI. Yüzyılda Mesnevi

XVI. yüzyılda mesnevi edebiyatı, diğer sanat ve edebiyat nevilerine denk olarak asrın hayatına ve refahına uygun bir gelişme göstermiştir. Asrın mesnevileri her bakımdan iyi işlenmiş, bilhassa hikaye ve roman psikolojisi bakımından insan ve cemiyet hayatına, insan ihtiras ve faziletlerine dikkat eden eserlerdir.

Bu devirde İran edebiyatının bir çok klasik mesnevileri yine Türkçe'ye çevrilmiş,bu mesnevilerin kudretli Türk şairleri tarafından tekrar kaleme alınıp yeni eserler haline konuldukları görülmüştür.

Devrin sosyal hayatını, mahalli renklerini, Osmanlı

---

4 Haluk İpekten, Edebi Bilgiler, A.Ü.E.F. Ders Notları Erzurum, 1982, s.47-49

coğrafyasının medeni köşelerini, tarih ve fütühat hareketlerini ve inanış hayatını aksettiren mesneviler yazılmıştır. Şehrengizler, Selim-nāme, Süleyman-nāme, fetih-nāme, şecaat-nāme ve dinī, ahlakī, tasavvufī eserler, Maktel-i Hüseyn'ler, mevlidler, Manzum Osmanlı tarihleri ve vekaayi-nāmeler bunlar arasındadır.

Bütün bu eserlerde dikkate çarpan ortak vasıflar; oturmuş bir Osmanlı Türkçesi, edebi sanatları ustalıkla, alışkanlıkla kullanan sade bir lisan; bir de hayat ve cemiyet hadiselerini ya ibret gözüyle ya da kültür, tefekkür, zeka ve sanat penceresinden görebilen bir anlayıştır. Dinde İslam'a samimi bağlanışlar, dini riyakarlık ve taassuba karşı oluşlar; aşkda ince ve fedakar duygular; tasavvufda hayat vak'alarıyla ustalıkla birleştirilmiş fikri ve mistik inanışlar bu mesnevilerin yine ortak vasıflarındandır.[5]

Bu yüzyılın başında Mesihī (ölm. 1512) edebiyatımızın ilk şehrengizi sayılan Edirne Şehrengizi, Tāci-zāde Cāfer Çelebi (ölm. 1514-15) tarihi anıtları, gezinti yerleri ve güzellikleriyle İstanbul'u anlattığı Heves-nāme (yazılışı: 1493-94)adlı eseri, Benli Hasan diye anılan Ahī (ölm. 1517) Şīrīn ü Perviz mesnevisi, Revānī (ölm. 1523-24) içki toplantılarının usullerini anlattığı küçük, zarif İşret-nāme'siyle tanınmışlardır.

----

5 N.S.Banarlı, a.g.e. s.597

Cāmī'nin hemen bütün eserlerini Türkçe'ye çevirdiği için Cāmī-i Rum diye de tanınan Bursa'lı Lāmiī (ölm. 1531-32) Selamān u Absal, Unsurī'den çevirdiği Vāmık u Azrā, Gurganī'den Türkçe'ye aktardığı Vis ü Rāmin ve Şem' ü Pervāne mesnevilerinin sahibidir. Yine mesnevi nazım şekliyle yazdığı Bursa Şehrengizi'nde yaşadığı şehrin doğal güzelliklerini anlatmıştır.

Devrin büyük alim ve tarihçisi olarak tanınan Kemalpaşa-zāde (öLM. 1534) 7030 beyitlik Yūsuf u Züleyhā' sıyla mesnevide de kendini göstermiştir. Sayısız kaside ve gazelleri yanında Şem' ü Pervāne, Ahmed ü Mahmūd ve Şehrengiz'iyle Zātī (ölm. 1546)'yi ve Şehzade Sultan Selim adına 1542 yılında 5430 beyitli bir Leyla ve Mecnun yazan Lārende'li Hamdī'yi; Hüsrev ü Şīrīn (yazılışı: 1512, 2019 beyit) ve Leyla ve Mecnun (yazılışı: 1513, 2145 beyit) eserlerinin sahibi Bursa'lı Celilī (ölm. 1569'dan sonra)'yi de belli başlı mesnevi şairleri arasında saymak gerekir.

XVI. yüzyılın bütün öteki nazım şekillerinde olduğu gibi mesnevide de üstadı Fuzūlī (ölm. 1556)'dir. Şair Divan'ı kadar sevilmiş ve okunmuş olan 3036 beyitli Leylā ve Mecnūn'uyla (yazılışı: 1535) mesnevi edebiyatımıza bir şaheser kazandırmıştır. Her üç edebiyatta Fuzūlī'ye kadar ve ondan sonra da pek çok kez yazılmış olan bu hüzünlü aşk hikayesi O'nun kaleminde başka bir değer kazanmış ve Fuzūlī'nin bu eseri Türkçe yazılan Leylā ve Mecnūn hikayelerinin en güzeli olmuştur. Şairin ayrıca 440 beyitlik Beng ü bāde adlı sembolik mesnevisi ve meyveleri konuşturduğu

200 beyitli Sohbetü'l- esmār adlı küçük bir mesnevisi de orjinal eserlerdir.

Hümā ve Hümāyun ile Gül ü Bülbül (yazılışı: 1552) mesnevilerinin şairi Kara Fazli (ölm. 1563) özellikle ikinci eseriyle ün kazanmış bir mesnevi ustasıdır.

Yüzyılın sonlarında Azeri İbrahim Çelebi (ölm. 1585)'nin 24 hikayesini topladığı Nakş-ı Hayal (yazılışı: 1579) adındaki mesnevisiyle Hakānī'nin Hilye'si (yazılışı: 1598-99, 716 beyit) tanınmış eserlerdir. özellikle Hilye bu konuda yazılmış eserlerin en ünlülerindendir.[6]

Yine bu yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahya Bey, müretteb büyük bir divanı da olduğu halde daha çok mesnevi şairi olarak tanınmıştır. Çalışmamızın konusu olan Yahya Bey'in hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri aşağıda incelenecektir.

---

6 H.İpekten, a.g.e., s. 49

I. BÖLÜM

A- TAŞLICALI YAHYĀ BEY, DUKĀKİN - ZĀDE (? - 1582)

1- Hayatı:

XVI. asır Osmanlı şiirinin önde gelen temsilcilerinden olup divan ve hamse sahibi bir şairdir. Doğum tarihi belli değildir. Divanında ve Hamse'sinin muhtelif yerlerinde Arnavud asıllı olmasından dolayı "sengistan (taşlı yerden, taşlıkdan)'dan" koptuğunu söylemesinden kinaye olsa gerek "Taşlıcalı" diye anılmıştır. Arnavudluk'un ünlü Dukākin ailesindendir.[7] Gencine-i raz adlı mesnevisinde:

Arnavud aslı olupdur aslım
Kılıcıyle dirilüpdür neslim
Nola ol tā'ife-i şīr-efken
Kılsa şāhin gibi ṭaşlıkta vaṭan

mısralarıyla aslını ortaya koyar. Şair milliyetiyle her zaman övünmekle beraber, mücahid Osmanlı gazisi hüviyetinide muhafaza ederek bunu, aynı eserin Sebeb-i te'lif-i kitab bölümünde şöyle terennüm eder:

Arnavud'un hasları vü beğleri
Nesl-i kadīmim Dukākin Beğleri
Kıldı beni Ḫalıḳ-ı kevn ü mekān
Bende-i efkende-i ʿOs̱maniyān

----

7 Mehmet Çavuşoğlu, İ.A., Yahyā Bey maddesi, s.343

Yahyā Bey devşirme olarak alınıp Acemi oğlanlar ocağına getirildi. Burada tahsil ve terbiye gördü. İlim ve sanata karşı duyduğu hevesiyle kendini gösteren şair Yeniçeri ocağına geçince birçok şair ve nasirle tanıştı. Sonra bölüğe çıkıp, çeşitli seferlere katılarak Yayabaşı payesine erişti. Divan'ın da Yavuz Selime takdim ettiği bir kasideden O'nun Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldığı anlaşılmaktadır. Kanuni'nin cülusundan itibaren alimlerin meclislerine ve devrin şairlerinin arasına girmek suretiyle şöhreti yayılmağa başladı. Divan'ında ne Selim'e bir mersiye, ne Kanuni'ye bir cülusiye vardır. Büyük ihtimalle o sırada şairliği ve şöhreti, bu iki büyük padişahın etrafında bulunan şairlerin arasına girmesini sağlayacak kadar değildi. Bizzat kendisi Kemal-Paşazāde'den ders okuduğunu söylemekte ve Kadri Efendiden üstadım diye bahsetmektedir.

Ömrü Anadolu'da ve Rumeli'de bir savaştan öbürüne koşmakla geçen Yahya Bey, Kanuni'nin Viyana (935 = 1529), Alman (938 = 1532) seferlerinde bulunmuş, İbrahim Paşa'nın başlattığı, padişahın sonradan iltihak ettiği I. Irakeyn seferine katılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman ile birlikte Bağdad'a giden Yahyā Bey'in Divan'ında bulunan "su" redifli gazelden, aynı redif ve kafiyedeki meşhur na't'ın şairi Fuzūlī ile bu sefer esnasında tanıştığı söylenebilir. Ayrıca şairin çağdaşı Hayālī Bey ile aralarındaki meşhur düşmanlık büyük ihtimalle o sıralarda başlamıştır.

Daha sonra 955(1548)'de açılan II. Irakeyn seferi dolayısıyla Kanuni'ye sunduğu bir kaside de Hayālī Bey ile

kendisini mukayese edip, padişahın ona iltifatından yakınır ve hatta Hayālī'ye hakaret eder. O sırada kendisi sipahi zümresine girmişti. Bu kaside üzerine selefi İbrahim Paşa'nın koruduğu Hayālī Bey'i pek sevmeyen Rüstem Paşa, Yahyā Bey'e hemen Ebu Eyyub Ensārī mütevelliliğini verdi.

Fakat Hürrem Sultan'ın entrikalarıyla katledilen Şehzade Mustafa için, içi yanarak yazdığı güzel bir mersiye Rüstem Paşa ve hükümdar tarafından iyi karşılanmamıştır. O kadar ki Rüstem Paşa tarafından nizam-ı alem için idamı istenen Yahyā Bey, bu ölümden Kanuni'nin rıza göstermemesi yüzünden kurtulmuştur.[8] Bu vak'a üzerine 27 bin akça zeametle Bosna eyaletinde bulunan İzvornik sancağına sürüldü.

Yahya Bey'in Kanuni'nin ölümünden sonraki hayatı durgundur.Hayatının muhtemelen 964 (1557)'den sonraki devresinde Gülşeni Şeyhi üryani Dede'ye[9] mürid olan şair kendini tamamen tasavvufa vermiştir. 990 = 1582 yılında İzornik'de, Osmanlı müelliflerine göre İzvornik yakınlarındaki Loznice'de vefat etmiştir.[10]

---

8 N.S.Banarlı, a.g.e., s. 599

9 Nev'i-zāde Atā'ī, Şakayık Zeyli, İst., 1268, s.365

10 Bursa'lı Mehmed Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri, İst., 1972, c.2, s.434

2-Edebi Şahsiyeti :

Yahyā Bey kuvvetli bir divan şairi olmakla beraber onun Türk edebiyatındaki asıl yeri mesnevi sahasındaki üstadlığı dolayısıyladır. Bu taşralı şairin diğer mühim bir meziyeti de, yalnız mesnevilerinde değil, kaside ve gazellerinde de sade ve temiz bir dil kullanmasıdır. Divanından başka beş mesneviden oluşan bir Hamse'si vardır.

Tarihçi Ālī gazelde ve mesnevide Yahya Bey'in hal sahibi olduğunu yazar.[11] Divan ve Hamse'sinde korkusuz ve atılgan bir karakteri yansıtan ifadeleri onun asker-şair olduğunu açıkça göstermektedir. Divan'ının birçok yerinde ve Hamse'-sinde devrinin siyasi, içtimai ve askeri hususiyetlerini aksettiren kıymetli malumat vardır.

Yahyā Bey Kanuni Sultan Süleyman ile birlikte şark ve garp seferlerinin hemen hepsine katılmıştır. Kasideleri ve Divan'ının musammtlar kısmındaki bazı şiirleri bu büyük padişahın ve muzaffer ordusunun fetih heyecanını dini-destani bir üslupla terennüm etmektedir.

Yahyā Bey'in sağlığında ve ölümünden sonra yazılan tezkirelerde, şiirleri ve Hamse'si haklı olarak övülmüştür. Tezkireciler arasında Beyānī, onun kasidelerinin hayal ve sanat bakımından değerine dikkat etmiştir. İlk gazellerinde aşıkane eda görülmekte ise de, Uryānī Mehmed Dede'ye intisabından sonra tasavvufi fikirler hakim olmuştur.

---

11 Ālī, Künhü'l-ahbar, üniv. Kütüp., nr. T.Y. 5959, var. 432a

Yahyā Bey'in dili sade ve üslubu akıcıdır. Türkçe kelimeleri aruz veznine uygulamakta zorluk çekmemiştir. Necati Bey'de başlayıp, Zātī'de mümessilliği devam eden Türkçe düşünmek ve Türkçenin inceliklerini çeşitli edebi sanatlarda şiirleştirmek gayreti Zātī'nin çevresinde bulunan şairlerden biri olan Yahya Bey'de müstesna bir tatbikatçı bulmuştur. Bu hususiyetinin teşekkülüde, askerlik mesleği icabı olarak ordugahlarda ve seferler esnasında her sınıftan insanla temasa geçmiş olmasının herhalde büyük payı vardır.[12]

3-Eserleri:

Yahyā Bey'in divan'ı ile Edirne ve İstanbul hakkında iki şehrengizi ve beş mesneviden ibaret bir Hamse'si bulunmaktadır. Hamse'sinde yer alan mesneviler Gencīne-i Rāz, Usūl- Nāme, Şāh u Gedā, Yūsuf ve Zelihā, Gülşen-i Envār adlarını taşımaktadır. Yahyā'nın " hamse'si belkide seb'ası" olduğunu söyleyen Latīfī[13] onun bilinen mesnevilerinden yalnız Şāh u Gedā, Yūsuf ve Zelihā ile Gencīne-i Rāz'ın isimlerini verdikten sonra, birde Nāz u Niyāz'ın varlığından bahseder.

Ancak elimizde böyle bir eser yoktur. Onun 2000 beyit kadar Süleyman- nāme yazdığı ve Peygamber'in mucizelerinden bahseden Gül-i Sad-berg adlı bir eseri olduğu[14] kaynağı meçhul

---

12 M. Çavuşoğlu, a.g.e., s.345

13 Latifi, Tezkire, İst., 1314, s.371

14 M.Tahir Efendi, a.g.e., s.435

rivayetlerdir.

Hamse'sinin tamamı Kanuni devrinde yazılıp ona ithaf olunmuştur. Şair mesnevilerinin yazılış sırası, hatta isimleri hakkında bilgi vermemiştir. Fakat Āşık Çelebi, şairin Hamse'sinde önce Şāh u Gedā'yı sonra Gencīne-i Rāz'ı, nazmettiğini, bir ara Hac ziyareti dolayısıyl Yūsuf'un asıl vatanı olan Ken'an'da bulunduğunu ve o münasebetle Yūsuf ve Zelihā'yı teklif ettiğini söyleyip Kitāb-ı Usūl ile Gülşen-i Envār'ın da adlarını vermek suretiyle eserlerin yazılış sırasını belirtmiştir.[15]

I. DİVAN : Yahya Bey, Divan'ını üç defa tertip etmiş olup, her defasında şiirlerinde mühim değişiklikler yapmıştır. Divanın son tertibi 983 (1575 / 1576)'den sonradır. Şair, önce zamanın padişahını (Murad III) övdükten sonra Divan'ını Ahmed Paşa'ya ithaf eder. Divan'ındaki (s-14) ifadesinden bu zatın,Şam,Anadolu ve Rumeli Beylerbeyliklerinde bulunmuş olan şair Şemsi Ahmed Paşa olduğu anlaşılmaktadır. Divan'ın karşılaştırmalı metni ve incelemesi Mehmet Çavuşoğlu tarafından bastırılmıştır.[16]

II. HAMSE :

1- Şāh u Gedā: Āşık Çelebi'ye göre Yahyā Bey'in Hamse'sinde ilk telif ettiği mesnevi olan Şāh u Gedā,

---

15 Āşık Çelebi, Meşāirü'ş- şuʿarā, tıpkı-basım, Meredith-Owens, London, 1971, var. 96a

16 Yahyā Bey, Divan, nşr. Mehmet Çavuşoğlu, ist., 1977

anlaşıldığına göre 943' ten sonraki bir iki yıl içinde yazılmış olmalıdır. Âşık Çelebi[17] Yahyâ Bey'in bu mesneviyi sevdiği biri için yazdığını söyler. Bazı kaynaklarda da Hamse'nin üçüncü mesnevisi olduğu kabul edilir.[18] Riyâzü'ş-Şuarâ'[19] da şair Rahmî (ölm. 975 = 1567/1568)'nin de İran şairi Hilâlî'den tercüme edilmiş ve aynı adı taşıyan bir mesnevisi bulunduğu,[20] ancak pek fazla bir rağbet görmediği buna karşılık Yahyâ Bey'inkinin meşhur olduğu kaydedilir. Ayrıca kaynaklarda Sinop'lu Beyânî'nin de Şâh u Derviş adlı mesnevisinden söz edilir.[21]

Herhalde dilinin sade Türkçe ve mevzuunun mahalli oluşu dolayısıyla Yahyâ Beyin bu eseri çok tanınmış ve övülmüştür. Eser 1284'te İstanbul'da basılmıştır.[22] Fakat bu tab'ı çok noksandır. Bizim üzerinde çalıştığımız bu eser hakkında ayrıntılı bilgi inceleme kısmında yer almaktadır.

---

17 Âşık Çelebi, a.g.e., var. 96a, 228b

18 Vasfi Mahir Kocatürk, T.E.T., Ankara, 1970, s.357

19 Riyâzi, Riyâzü'ş-şuarâ, Üniv. Kütüp. nr. T.Y. 1737, var.39b

20 Bursalı Rahmî, Şâh u Derviş, Manisa Muradiye Kütüp., nr.2711

21 Sinoplu Beyânî, Şâh u Derviş, A.S.Levend, D.E.H., T.E.T., Ankara, 1973, s.133-134

22 Yahyâ Bey, Şâh u Gedâ, İstanbul, 1284

2- Gencīne-i Rāz: Dini ve sosyal muhtevalı didaktik mahiyyette bir eserdir. Sadī, Attar, Nizāmī, ve Husrev gibi Büyük İran şairlerinin tesiriyle yazılmıştır. Adı da bunlar arasında hürmetle anılan Nizāmīnin Mahzenü'l - Esrār'ından mülhemdir.

Kitab her birine "makale" adı verilen kırk manzumeden müteşekkildir. Birincisinde ilahi aşktan başlayarak sıra ile namaz, gizli zikir, hakikatı arama, şeytandan sakınma gibi dini esaslar anlatılmakta sonra, tevazu, ilim, gurur, sebat, kanaat, kalp kırma, adalet, zulüm, rüşvet, cömertlik, içki ve sefahatten sakınma gibi konular hem dini, hem dünyevi bakımdan işlenerek nasihatler verilmektedir. Eserde bu konuya dair, evvelce izahat verip sonra ibretli bir hikaye anlatma yolu tutulmuştur.

Eser Kanuni'ye ithaf edilmiştir. Hamse içinde te'lif tarihi taşıyan tek mesnevidir. (Hamuş) kelimesi, ebced hesabıyla 947 (1540/1541) tarihini vermektedir. Eser hakkında İnönü Üniversitesi'nde Ramazan Sarıçiçek tarafından yüksek lisans tezi yapılmıştır.[23]

3- Yūsuf ve Zelihā : Esas itabariyle Kur an'daki Yūsuf Suresi'ne dayanan ve "hikayelerin en güzeli" diye vasıflandırılan bu hikaye İran ve Türk edebiyatlarında en çok rağbet gören bir mevzu olmuştur. Acem şairlerinde Firdevsī, Nizāmī, ve Cāmī; Yūsuf ve Zelihā macerasını bir aşk destanı haline

---

23 Yahyā Bey, Gencīne-i rāz, Ramazan Sarıçiçek, İn. Ü. basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

getirerek edebi bir şekle sokmuşlardır. Türk Edebiyatında ise ilk defa on üçüncü yüzyılda Ali adlı bir şair tarafından yazılmış, bunu Şeyyad Hamza'nın, Süli Fakih'in Yūsuf ve Zelihā'ları takip etmiştir. Onbeşinci yüzyıl şairlerinden Hamdullah Hamdi tarafından yazılan Yūsuf ve Zelihā dil, anlatım ve tasvir bakımından mükemmel bir güzelliktedir.

Yahyā Bey tarafından meydaa getirilen Yūsuf ve Zelihā ise edebiyatımızın bu mevzudaki en güzel eseri ve mesnevi tarzının mükemmel örneklerinden biridir. Mevzu muhtemelen Yavuz Selim'in Mısır seferi sırasında (922/923 = 1516/1517) şairin kafasında teşekkül etmiştir. Fakat te'lifi Gencīne-i rāz'dan sonradır.Yahyā Bey bu eserini Hamse'sinin diğer mesnevileri gibi Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf etmiştir. Yūsuf ve Zelihā hakkında Mehmed Çavuşoğlu tarafından doçentlik çalışması yapılmış.istanbul üniversitesi yayınları arasında bastırılmıştır.[24]

4- Kitāb-ı Usūl : Bazı kaynaklarda adı Usūl-nāme olarak da geçen eser şair tarafında oniki makam ve yedi şubeye ayrılmıştır. Şair Gencīne-i Rāz'da gibi değişik konuları, çoğu kendi hayatının ve müşahedelerinin Mahsulü olan yüzden fazla hikaye, temsil, latife ile açıklamıştır. Eser üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

5- Gülşen-i Envār : Hamse'nin sonuncu mesnevisi olan bu eser de Gencīne-i Rāz ve Kitāb-ı Usūl tarzında tertip edilmiş

---

24 Yahyā Bey, Yūsuf u Züleyhā, nşr. Mehmet Çavuşoğlu, ist., 1979

olup, fasıl, kısım, mertebe gibi başlıklar altında dini ve ahlaki hikayeler ile temsillerde teşekkül etmiştir. Şair bu eserinde Şehzade Mustafa'nın katline de yer verir. Süleymaniye Camiî'nin medhi, eserin dikkate değer parçalarındandır. Yazılış sebebi bölümünde, Yahyā Bey kısaca kendi hayatını anlatır. Gülşen-i Envār'ın üzerinde İnönü Üniversitesi'nden Bekir Kayabaşı tarafından yüksek lisans çalışması yapılmıştır.[25]

---

25 Yahyā Bey, Gülşen-i Envār, Bekir Kayabaşı, İn.Ü., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

B-1. ŞĀH U GEDĀ VE ESAS ALINAN NÜSHALAR

Şāh u Gedā, konusunun orjinalliği, mahalli oluşu ve dilinin sadeliği dolayısıyla telif edildiği devirden itibaren çok okunan bir eser olmuştur. Sadece Hamseler Katoloğu'nda[26] yirmi altı yazma nüshası tesbit edilmiştir. Ayrıca H.1284'de İstanbul'da basılmıştır. Fakat bu basma nüsha noksan olduğu için çalışmamda kullanmadım. Karşılaştırmalı metni oluştururken üç yazma nüha üzerinde çalıştım.

A Nüshası : Atıf Ef. Ktb. 2138. *

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l-elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Mehmed b. Hanefi.

İst. th: Şevval 979 - Şubat 1572.

İst. kd: Ketebehu el-fakīru...kātib Muhammed bin el-merhum Hanifi... tahrıren fi evaṣıti Şevvāli'l- mükerrem li-sene tisʿa ve sebʿīn ve tisʿa mi'e

Md.ta : 70 yk, 290 * 120 - 145 * 75 öç, harekẹtli nesih yz, 15 st, abadı kt, hafif yaldizve nakışlı bk, kırmızı szb, yaldızlı cl, kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Baş tarafında bazı beyitlerle altı adet temellük kaydı yazılı ve Atıf Ef.'nin vakif mühriyle beş adet hususi mühür

---

26 İstanbul Kütüphaneleri Türçe Hamseler Kataloğu, İst. 1961

* Kısaltmalar Hamseler Kataloğu'na göredir.

basılıdır.

A nüshasını, doğruya en yakın ve tam nüsha telakki ettiğim için esas olarak aldım. Hareketli oluşu özellikle devrin fonetik hususiyetlerine göre metni okumamda kolaylık sağladı. Şairin hayatında iken istinsah edilmesi bu nüshayı seçmemde diğer bir tercih sebebi oldu.

B Nüshası : Pertev Pş. (Millet Ktb.) 424

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: 960 - M. 1552 / 53
İst. kd: Temmetü'l- kitāb bi- ʿavni'llāhi'l- Meliki'l-Vehhāb
Md. ta : 54 yk, 179 * 116 - 130 * 68 öç, nesih kırması yz kaba kt, kırmızı cl, kahverengi meşin, şemseli, köşebendli, mıklepli ct.

Baş tarafında iki temellük kaydı yazılı ve kütüphanenin mührü basılıdır.

B Nüshasında bazı beyitler noksandır. 21a - 26b arasındaki sayfalar da yer değiştirmiştir. Buna rağmen en eski nüsha oluşundan dolayı çalışmamda esas aldım.

C Nüshası : Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb.)
986/3 81 - 100 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

ist. th: Ramazan 1026 - Eylül 1617.

ist. kd: Temmeti'l-hāze'l- kitābu bi ʿavni'llāhi'l- Meliki'l-Vehhābu ketebetü el- ʿabdü'l- fakīrü'l- muhtāci ilā raḥmeti Rabbi Rahīm ʿAbdu'l-Bākī bin İbrāhīm el- ḳaẓı taḥrīren fi evā'ili şehri Ramaẓānü'l- mübārek li- seneti sitti ve ʿışrīn ve elf..

Md. ta: 20 yk, 274 * 193 - 221 * 158 öç, nesih yz, iki sütun üzerine 27 st, kalın alikorna kt, kırmızı szb, kırmızı cl, arkası ve kenarları meşin, üstü ebri kağıt kaplı, mıklepli ct.

Başta Ali Emiri Ef.'nin vakif mühriyle kütüphanenin resmi mührü ve "Hādim-iʿaşḳ-ı celil ʿabduhu Derviş Halil" ibaresi mahkuk bir mühür basılı ve iki temellük kaydı yazılıdır.

Bu eser, içinde bulunduğu mecmuanın 81 inci yaprağından başlar. 162 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın,

1 - 51 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Yūsuf ve Züleyhā'sı.
52 - 80 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Gülşen-i envār'ı,
101 - 131 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Kitāb-i usūl'u,
132 - 162 inci yapraklarında Yahyā Bey'in Gencīne-i rāz'ı yazılıdır.

Bu nüshayı tercihimizin sebebi ise tek müstensih elinden çıkmış olan Hamse'nin içinde bulunmasıdır. Şāh u Gedā bu hamse nüshasında üçüncü sırada yer almaktadır. Ayrıca Mehmet Çavuşoğlu doçentlik tezi olarak hazırladığı Yūsuf ve Züleyhā'nın tenkidli basımında bu hamsede ilk sırada yer alan Yūsuf ve Züleyhā mesnevisini esas nüsha olarak almıştır.

2 - DİĞER NÜSHALAR :

4. Selim Ağa Ktb. 997.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: Zilhicce 978 - Mayıs 1571.

Md. ta : 34 yk, 192 * 129 öç, nesih yz, abadi taklidi kt, ebri kağıt kaplı ct. Eserin baş tarafında Selim Ağanın vakıf mührü basılı, birinci yaprak arkasında birkaç manzume, Hülefa-yi Raşidin'in hilafet seneleri hakkında bir cetvel ile sözle küfür edenler hakkında şer'i hükme ait bir fıkra yazılıdır.

Eserin başından nihayetine kadar yaprakların kenarında Yazıcı oğlu Ahmed Bīcan'ın ʿAcāibü'l-kāināt isimli risalesi ve ikinci sayfadan itibaren 14 üncü sayfaya kadar her sayfanın üst tarafında birer Hadis-i Peygamber-i yazılı ve kitabın sonunda Bākī ve Rahīkī'nin birer gazeli var.

5. İst. Üniver. Ktb. 481/1.

1 - 63 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Abdurrahman

İst. th: Rebiyyülevvel 986 - Mayıs 1578.

Md. ta : 63 yk, 210 * 119 öç, talika benzer yz, abadi taklidi kt, kırmızı szb, koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta kütüphanenin resmi mühür ve damgası basılı ve Hezargradlı Mehmed Vehbi namına bir temellük kaydı ve 63 - 71 inci yapraklarında nazımı belli olmayan bir Şehrengiz yazılıdır.

6. Halet Ef. Mülhakı (Süleymaniye Ktb.) 196

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü ahir

Yzn : Mohaçlı Mehmed b. Abdülmennan.

İst. th: Şevval 1000 - Temmuz 1591

Md. ta : 67 yk, 210 * 130 - 130 * 60 öç, şikeste talik gibi yz, 15 st, aharlı kaba kt, kırmızı szb, kırmızı cl, etrafı meşin, üstü ebri taklidi kağıt kaplı ve miklepli ct.

Baş tarafta Esrar Dede hattiyle Min kütübi esrar-ı Mevlevi der hanikah-ı Galata sene 1208 ibaresi yazılı ve Esrar Dede'nin vakıf mührüyle Galata Mevlevihanesi'nin vakıf mührü basılıdır.

7.İst. üniver. Ktb. 839

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: Şaban 1004 - Nisan 1596.

Md. ta : 56 yk, 179 * 115 - 125 * 70 öç, talik yz, 17 st abadi taklidi kt, kırmızı cl, kahverengi meşin ct.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılı, birkaç manzume yazılıdır.

8. Çelebi Abdullah Ef. (Süleymaniye Ktb.) 297.
81 - 100 Yk.

Baş : Sālike sīnidür cenāh-ı necāh
Maʿnī- i mīmi erbaʿīn-i sabāh

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

İst. th: Şaban 1008 - Şubat/Mart 1600.

Md. ta : 51 yk, 200 * 125 - 145 * 97 öç, rik'a gibi yz, 17 st, sarımtrak abadi taklidi kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin, mıklepli, soğuk damga şemseli, zencirekli ct.

Başında ve sonunda kütüphanenin damgası basılı ve

sonunda 13 aded numarasız ve yazısız boş yaprak vardır.

9. İst. Üniver. Ktb. T. 3045.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Halil b. Ahmed.
İst. th: Muharrem 1051 - Nisan 1641.
Md. ta : 83yk, 201 * 140 - 150 * 94 öç, divani kırması yz, 13 st, abadi taklidi kt, adi nakışlı ve bakır yaldızlı bk, kırmızı szb, bakır yaldız cl, koyu kahverengi meşin, şemseli ct

10. Revan Ktb. (Topkapı Sarayı Müzesi) 849

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 62 yk, 189 * 125 - 147 * 81 öç, talik yz, 17 st, kaba Avrupa kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin ct.

Başta Sultan Mahmud I' un bir gazeli ve bir ilaç tarifesi ve sonunda bir kaç manzume yazılıdır.

11. Bağdad Ktb. (Topkapı Sarayı Müzesi) 158.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 53 yk, 196 * 123 öç, talik yz, 19 st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, kahverengi yumuşak meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta Sultan Selim III'in tuğra şeklinde mührü basılıdır.

12. Lala İsmail Ef.(Süleymaniye Ktb.) 417.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 63 yk, 179 * 105 - 118 * 50 öç, talik yz, 17 st, abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhibli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri kırmızı koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli, mıklepsiz ct.

Başta Lala İsmail Ef.'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

13. Kemankeş Emir Hoca (Selim Ağa Ktb.) 463.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 71 yk, 160 * 144 öç, nesih yz, muhtelif st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, arkası ve kenarları meşin, üstü

kağıt kaplı, mıklepli ct.

Başında ve sonunda Kemankeş Emir Hoca'nın vakıf mührü basılıdır.

14. Fazıl Ahmed Paşa (Köprülü Ktb.) 289/ 1.

1 - 61 yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 61 yk, 211 * 145 - 136 * 86 öç, talik yz, 17 st, kalın abadi taklidi kt, kırmızı szb, kırmızı cl, koyu kahverengi meşin, soğuk damgaşemseli, mıklepli ct.

2,7,18,25,32,40 ıncı yapraklarla sonunda Sadrazam Mustafa Pş.'nın büyük kıt'ada ve mühtelif yapraklarda Fazıl Ahmed Pş.'nın küçük kıt'ada vakıf mühürleri vardır.

Bu eser, mecmuanın 1. yaprağından başlar.

89 yapraktan müteşekkil bu mecmuanın,

62 - 89 uncu yapraklarında Fakiri'nin Şehrengiz'i yazılıdır.

15. Hamidiye (Süleymaniye Ktb.) 1137.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 72 yk, 195 * 115 - 131 * 59 öç, talik yz, 15 st,

abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhipli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız cl, diğerleri kırmızı koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta Sultan Abdülhamid I'in tuğralı vakıf mührüyle vakfı tescil eden Haremeyn evkafı müfettişi Seyyid Ali Behçet Ef.'nin mührü ve kütüphanenin resmi damgası basılı, Mustafa namına bir temellük kaydı ve ebced harflerinin mukabili bulunan sayılara aid bir cedvel vardır.

16. Bağdadlı Vehbi Ef. (Süleymaniye Ktb.) 1518.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta 60 yk, 202 * 127 - 146 *-76 öç, talik yz, 17 st, aharlı abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhibli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri kırmızı cl, koyu vişne çürüğü renginde meşin, soğuk damga şemseli, zencirekli ct. Vakıf mührü yoktur.

17. Husrev Pş. (Süleymaniye Ktb.) 620/2.
109- 180 Yk.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 71 yk, 194 * 105 - 135 * 60 öç, talk yz, 15 st,

abadi taklidi kalınca kt, kırmızı szb, ilk çift sayfa bakır yaldız, diğerleri kırmızı cl, arkası meşin, üstü bez kaplı ct.

Mecmuanın başında Husrev Pş'nın vakıf mührü ve Hacı Hasan namına bir temellük kaydı vardır.

Bu eser, mecmuanın 109. yaprağından başlar.

180 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın,

1 - 108. yapraklarında Yahya Bey'in Hamsesinden Gencine-i Raz yazılıdır.

18. Husrev Pş. (Süleymaniye Ktb.) 641

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 55 yk, 167 * 100 - 140 * 71 öç, nesih yz, 19 st, abadi taklidi kt, nakışlı bk, bakır yaldızlı, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız, diğerleri mavi cl, koyu kahverengi meşin, soğuk damga şemseli ct.

Başta kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

19. Hacı Mahmud Ef. (Süleymaniye Ktb.) 5227.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvunla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 53 yk, 190 * 121 - 118 * 70 öç, siyakat gibi yz, 17 st, sarımtrak kalın Avrupa kt, kırmızı cl, arkası meşin, üstü

kırmızı bez kapalı ct.

Baş tarafta Yahya Ef. ile Süleymaniye kütüphanelerinin resmi damgası basılıdır.

20. Hacı Mahmud Ef. (Süleymaniye Ktb.) 5276.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn : Nimet zade

Md. ta : 52 yk, 200 * 125 öç, talik yz, 17 st, sarımtrak kalın aharlı Avrupa kt, kırmızı szb, arkası mein, üstü kağıt kaplı ct.

Baş tarafında Hacı Mahmud Ef. ve Süleymaniye Kütüphanelerinin resmi damgası basılıdır.

21. Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb.) 988

Baş : Gülşen-i dīni ḳıldı
Raḍya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

Son : ʿAfv-ı ʿaynile ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 54 yk, 165 * 100 öç, nesih kırması yz, 15 st, kaba kt, kırmızı szb, etrafı meşin, üstü ebri kaplı ct.

Baş tarafında Ali Emiri Ef.' nin vakıf mührü, sonunda kütüphanenin resmi mührü basılı ve bazı beyitler ve türküler yazılıdır.

Bu nüsha, baş tarafından noksan olduğu gibi, kitabın

istinsahı esnasında eserin vezin ve imla husususiyetleri de tamamen bozulmuş ve pek çok yanlış yapılmıştır.

22. Ali Emiri Ef. Manzum Eserler (Millet Ktb)989
1 - 65 Yk.

Baş : Gülşen-i dīni ḳıldı
Raḍya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

Son : ʿAfv-ı ʿaynile ol nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 65 yk, 186 * 106 öç,talik yz, 15 st, sarımtrak aharlı Avrupa kt, kırmızı szb, kahverengi meşin ct.

Başta Ali Emiri Ef.'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi mührü ve damgası basılı ve bazı sayfa kenarlarında muhtelif şairlere ait manzumeler yazılıdır.

Bu eser, 103 yapraktan ibaret olup mecmuanın 1 inci yaprağından başlar. Eserin 67 -inci yaprağından sonraki yapraklar Fuzuli ve Baki' ye ait divanların nüshalarıyla karıştırılarak ve noksan olarak ciltlenmiştir. Birbirlerine karıştırılmış bulunan bu kısımda Fuzuli'nin gazel ve kasidelerinden tertipsiz olarak 110 parça manzume ve Baki'nin 91 gazeli yazılıdır.

Hatime-i Kitab başlığı altındaki kısımda da eksiklik vardır.

23. Ali Emiri Ef.Manzum Eserler (Millet Ktb)990

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 64 yk, 160 * 90 - 125 * 60 öç, harekeli nesih yz, 15 st, abadi taklidi kt, tezhibli bk, yaldız szb, yaldız cl, kahverengi meşin, mıklepli, şemseli, kenar sulu ct. Tamir görmüş ve bazı sayfaları delinmiş olan bu nüshanın baş tarafında Ali Emiri Ef. 'nin vakıf mührüyle kütüphanenin resmi mührü basılı, sonunda bir gazel ile birkaç beyit yazılıdır.

24. Ist. üniver. Ktb. T. 874.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 79 yk, 167 * 104 - 121 * 65 öç, talik yz, 13 st, aharlı abadi taklidi kt, nakışlı ve tezhipli bk, kırmızı szb, ilk çift sayfa yaldız cl, diğerleri cetvelsiz, kahverengi meşin, zencerekli, mıklepli ct.

Başta kütüphanenin resmi mührüyle Mustafa namına hususi bir mühür basılıdır.

25. ist. üniver. Ktb. T 3682.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

Yzn. : Muharrem b. Mustafa.

Md. ta : 54 yk, 198 * 125 öç, talik yz, 15 st, Venedik kt,

kırmızı szb, arkası ve kenarları meşin, üstü kağıt kaplı ct.

Başta kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

26. İst. Üniver. Ktb. 5745.

Baş : Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l- elbāb

Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Son : ʿAyn-ı ʿafvuñla ol bize nāẓır

Sözümüz budur evvel ü āḫir

Md. ta : 54 yk, 189 * 135 öç, adi nesih yz, 19 st, abadi taklidi kt, kırmızı szb, koyu yeşil renkte meşin, isṭampa yaldız şemseli, zencirekli ct.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılıdır.

II. BÖLÜM

A- ŞĀH U GEDĀ MESNEVİSİNİN ÖZELLİKLERİ

1- ESERİN MUHTEVASI

Şāh u Gedā Yahyā Bey'in tamamiyle orjinal, mahalli özelliklerle işlenmiş bir eseridir. Konusu klasik şark hikayelerinden alınmamamıştır. Eserde bir insanın mecazi aşka kapılması, bu aşktan çektiği sıkıntılar ve nihayet hakiki aşka yönelişi anlatılmaktadır. Yer yer tasavvufi unsurlara rastlanmaktaysa da bunlar ikinci derecede ve sathi kalmıştır. Eserde konu edilen aşk bütünüyle beşeri aşk olduğu halde, sonunda bir hatifin ağzından verilen öğütle hakiki aşka teşvik edilmiş ve mesneviye tasavvufi bir görünüm verilmeye çalışılmıştır.

Başından itibaren eserde an'anevi mesnevi tertibine riayet edilmiştir. Eser, besmelenin faziletinden bahseden bir bölümle başlar; tevhid, münacat, na't ve miraciye ile devam eder. Şair besmelenin her harfinin ayrı ayrı hususiyetlerini anlatır. Ebced ilminden de faydalanarak harfleri manalandırma özelliği eserin diğer bölümlerinde de göze çarpar.

Tevhid bölümünde kainattan deliller getirerek sıfatlarıyla Allah'ı tanıtmaya çalışır. O' nun Zat'ının hakikatını anlamaktan insanın akıl ve hayali aciz kalmaktadır:

61 Mā hüve'l- ḥaḳ kemāl ile mutḷaḳ
Ẕātı'dur Ẕātı'nı bilen ancaḳ

62 Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ı nice bilür insān
Kendüzin bilmede kalır ḥayrān

63 Ḥādiṯ olan ḳadīmi fehm idemez
Peyk-i ʿaḳl ol vilāyete gidemez

Münacāāt bölümünde şair günahkar olduğunu, Rabbine layık ibadet edemediğini, huzur-ı kalp ile namaz kılamadığını samimi bir lisanla itiraf eder.Halisane bir teslimiyetle Allah'ın rahmetine sığınır:

135 Geç günāhumdan itme baña ġadab
Senden utanduġum yiter ya Rab

148 Eyledüm her ne lāyıḳ ise baña
Sen saña lāyıḳını eyle şehā

149 Raḥmetüñ baḥri bī- nihāyetdür
Saña lāyıḳ olan ʿināyetdür

150 Beni yoldan çıkardı nefs-i denī
Kulunam neyler isen eyle beni

Na't bölümünde ise Hz. Muhammed'in kemalatından, mucizelerinden, Peygamberlerin sultanı olduğundan son Peygamber olmakla beraber yaradılmışların ilki olduğundan bahseder.

Oldukça geniş yer verdiği miraciye manzumesinde şair miraç mucizesini başından başlayarak tafsilatlı bir şekilde anlatır.Hz. Muhammed ümmehani hanesinde istirahatta iken

Cebrail gelir. Allah'ın hususi davetini tebliğ eder ve kendisine hizmet etmekten şeref duyacağını belirtir:

207 Gel buyur sana ideyin hizmet
Hizmetüñ oldı canuma minnet

208 Bāreka'llāh zihī Habīb-i Cemīl
Fahr ider hizmetiyle Cebrā'īl

önce Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya giderek orada bütün peygamberler ile görüşmesini, onlara imam olduktan sonra göğe yükselişini, gökyüzündeki yıldızların O'na hürmet etmelerini, göğün katlarını çok kısa sürede gezip Kab-ı Kavseyn denilen yerde Cebrail'i de geride bırakarak lā- mekān iklimine girişini ve o kudsi buluşmayı şair akıcı bir üslupla dile getirir:

243 Yücedür ġāyet ile burc-ı viṣāl
İrmez ana kemend-i fikr ü hayāl

246 Oldı nūr-ı tecellīye lāyıḳ
Gördi maʿşūḳu ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ

Bundan sonra Hz. Ebubekir'in fazileti, Hz. Ömer'in kerameti, Hz. Osman'ın şehadeti, Hz. Ali'nin velayeti hakkında terkib-i bend şeklinde dört manzume yer alır. Bu manzumelerde özellikle çar yare muhabbet telkin edilmektedir:

267 Çār yāre muḥabbet eyleyigör
Ta ki saña muḥabbet ide Ġafūr

276 Her biri rükn-i Kaʿbe-i dīndür
Ġayrı eksikligiyle ḳılma hayāl

Hz. Ebubekir'in faziletinin beyanında, hicret sırasındaki mağara hadisesi nefis teşbihlerle ifade edilmiştir:

286 Ġar ten oldı şanki anlar cān
Oldılar anda çāṇ gibi pinhān

289 Oldı ġar içre ṣanasın anlar
Ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān

290 Bu iki ʿandelīb-i bāġ-ı Eḥad
Ḳıldılar bir ḳafes içinde mekān

291 Beñzer ol mü' min-i muvaḥḥide ġar
Ola ḳalbinde ṣıdk ile īmān

Hz. ʿOs̱man'ın şehadetini anlatırken kullanılan hüsn-i ta'lil de çok yerinde ve güzel düşmüştür:

350 Ḳan degildür akan o demde revān
Taḳdı boynına sübḥa-i mercān

351 Ḳırmızı güller ile ṭoldurdı
Ḳoynını ṣanki ol emīr-i cihān

352 Düşdi şehr-i vücūdına ateş
Gerdeninde ʿalevler oldı ʿayān

356 Ṣunar iken aña şarāb-ı ṭahūr
Birazın dökdi üstine rıḍvān

Çar yarın vasfından sonra devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın medhiyesi gelir. Padişahın isminin kerametinden bahseder. Her harfine ayrı bir mana verir:

428 Sīni mürġ-i saᶜādete şeh- per
Lāmı luṭf u ᶜadālete zīver

429 Yāsı ᶜaynile oldı aña nişān
Ki onuncı ḫalīfedür ol ḫān

430 Çoḳ kerāmātı vardur ol nāmuñ
Mīmi görür gözidür islām'uñ

Kahraman, Cem, Husrev ve Rüstem gibi tarihi şahıslarla mukayese ederek padişahı mübalağalı bir şekilde över.

Sebeb-i Te'līf:

Bu bölümde bir sonbahar tasviri yapılır. Şair dostlarıyla toplanıp sohbet ederken aşktan söz ederler. Kimisi Ferhād'dan, kimisi Mecnūn'dan, bir diğeri Vāmık'tan bahseder. Bu sözler şairin hoşuna gitmez:

472 Bir alay bī- mezāk u zen- pāre
Bir alay derd- mend ü bī- çāre

473 Ne bilür sırr-ı ᶜışk-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü ḥāl-i cānānı

474 Lāyıḳ oldur ki hiç olmaya naḳl
Ḳıṣṣa-i ᶜışḳ-ı nāḳıṣātü'l- ᶜaḳl

Dünyevi ve adi şehvet aşklarına karşı nefretini bu şekilde dile getiren şair, güzel bir gence aşık olmanın ilahi bir duygu olduğunu savunur. Aklı noksan olanlardan yani kadınlardan hiç bahsetmeyen bir aşk hikayesi yazmaya karar verir.

Hikayeye geçmeden önce ilahi aşktan söz eder. Aşkın insana kazandırdığı faziletleri sayar. Aşık-ı sadıkın vecd ve halet, keşf ve keramet ile can gözünü açtığını, aşkın ruhtaki coşku ve heyecanı arttırdığını zikreder:

504 Noḳṭası bir kitābdur ᶜışḳuñ
Ẕerresi āf- tābdur ᶜışḳuñ

505 Ġarḳ olur ḳaṭresinde kevnü mekān
Gizlenür ẕerresinde iki cihān

506 ᶜIşḳ-ı pāk ile ādem ādem olur
Mürşid-i kāmil-i mükerrem olur

Evet temiz aşk yani ilahi aşk insanı insan eder. Belki insanı sultan eder. Aşk Mabud'a ulaşmak için güçlü bir vasıtadır. Aşıkların gözünün nurudur. Aşk insanı dünya alakasından keser. Allah'a itaate sevkeder. Aşık olan tevekkül ile öyle bir mertebeye çıkar ki can gözü açılır ve bütün varlıkların sırlarını görür. Artık sebepler perdesi aradan kalkar. Hangi şeye baksa Cenab-ı Allah'ın nurunu, tecellisini onda temaşa eder. Bir noktada cümle cihanı seyreyler.Bütün ilimleri o noktada görür de akıl ve gönlü bu sırra hayran olur.

a-MEKAN

İstanbul'un Tasviri:

Şāh u Gedā mesnevisinde vak'a İstanbul'da geçmektedir. Hikayenin başında yer alan şehrengiz mahiyetindeki bu bölümde şair İstanbul'u anlatır. Burası eserin en çok dikkati çeken bölümüdür. Özellikle Ayasofya ve At Meydanı'nın tasvirleriyle şair nazarımıza XVI. yüzyıl İstanbul'undan canlı bir tablo sunar. Fakat hikayenin akışı içerisinde bu mekanın kaybolduğunu görürüz. İstanbul'un veya herhangi bir semtinin adı bile geçmez. Sadece hikayenin başında hikaye kahramanı Şāh ile arkadaşları At Meydanı'nda bulunurlar. Şāh'ı ilk defa burada gören Gedā da Rumeli'de yaşamaktadır. Bunun dışında hikayede gelişen olaylar tamamen hayali bir mekanda cereyan eder.

İstanbul'un adı mesnevide Kostantiniyye olarak geçmektedir. Burası Āl-i Osman padişahının tahtıdır. Alemin göz bebeğidir. Yar gibi surdan gümüşlü bir kemer kuşanmıştır. Güneş ona kale kumandanı, yıldızlar ise hisar erleridir. Evleri şiir gibi nazm edilmiş, süslü ve mamurdur. Hiç kimse bir yerinde kusur bulamaz.

Ayasofya'nın Tasviri:

Yahya Bey, İstanbul tasviri içerisinde Ayasofya'ya özel bir yer ayırmıştır. Fakat yukarıda da belirttiğimiz gibi hikayede geçen olayların Ayasofya ile bir ilgisi yoktur. Ayasofya'yı " Mescid-i Aksa ile ikiz kardeş " olarak tanıtan

şair; bu meşhur camii kişileştirerek en ince ayrıntısına kadar tąvsif eder. Ayasofya'yı büyük bir şeyhe ve zamanın kutbuna benzetir. Herkes onun duasına muhtaçtır. Kubbesi başında ulu bir taç gibidir. İki minaresi aslında iki dua elidir. O Allah'a itaatin tarlası, duanın harmanıdır. Cennet gibi onun da sekiz kapısı vardır.Yeşil direkleri o cennetin servileridir. Kandilleri par par yanar. Kemerleri vecde gelip secdeye varmışlar, direkleri sanki müminlerle beraber saf saf namaza durmuşlardır. İçi dışı bir müminin kalbi kadar paktır, temizdir. Mahfil üzerinde güzel sesli hafızlar yuvasında öten bülbüllere benzerler. Ve İstanbul'un buna benzer bin tane camii vardır.

At Meydanı'nın Tasviri:

Eserde Ayasofya'dan sonra At Meydanı'nın tasviri yer alır.Burası bugünkü Sultan Ahmet Meydanı'dır. Şaire göre burası " güzellerin mecma'ı, aşıkların menba'ı"dır. Meydan sanki bir insan denizidir. Büyük küçük herkes nehir gibi sokaklardan akarak buraya toplanırlar. Yüksek ve eşsiz güzellikteki ağaçlarının üzerlerinde kuşlar uçuşur, altlarındamisafirler gölgelenir. Ab-ı kevser gibi çeşmeleri, taştan sütunlar üzerinde kubbeleri ile At Meydanı gerçekten İstanbul'a bambaşka bir güzellik verir.

İstanbul, Ayasofya ve At Meydanı'nın bu tasvirleri mesneviye hayli zengin bir mahalli renk vermiştir.

b- HİKAYENİN ŞAHIS KADROSU

Hikayede At Meydanı'nın tasviri içerisinde adları geçen dört güzel vardır ki Şāh da bunlardan biridir. Altunbaş, Ca'fer-i Tayyar, Şeker Memi ve Ahmed adındaki şahısları şair ayrı ayrı tavsif eder. Bu şahıslardan ilk üçünün hikayede önemli bir rolü yoktur. Buradan başka bir yerde de isimleri geçmez. Dördüncü şahıs olan Ahmed ise Şāh lakabıyla hikayenin baş kahramanıdır. Yahya Bey Şāh'ı şöyle tanıtır:

669 içlerinden biri ḳıyāmet idi
Ḫūbluḳda ziyāde āfet idi

670 Sāyirinden o māh ekrem idi
Şīve vü nāzda müsellem idi

671 Ol güneş yüzli mīr-i meclis idi
Ġayrılar aña yār-ı mūnis idi

677 Ḳulı olmaġa kim ki ṭālib olur
Aña rūy-i celāli ġālib olur

678 Şems-i ṭābānıdur bu devrānuñ
Şīve bābında miṣli yoḳ anuñ

680 Ẓāhiren gerçi kim mülāyimdür
Sen baña sor anı ne ẓālimdür

681 Hicrinüñ yoḳ durur hiç uranı
Düşmanum dahi sevmesün anı

Gedā ise Rumeli'nde yaşayan bir alimdir. Zamanın faziletli kişilerindendir. İlimden bahsettiği zaman karşısında hikmet ehlinin dili tutulur. Sözleri inci gibidir. Nüktedan, zarif, marifet ehli ve şairdir. Hasılı her hünerde mahirdir.

Hikayenin bu iki kahramanının her birinin de etrafında bir yaran topluluğu vardır. Hemen her aşk hikayesinde olduğu gibi Şāh ile Gedā arasındaki aşkı çekemeyen bir de rakib grubu vardır. Onlardan birsini şair şöyle tavsif eder:

876 Bir siyeh- rū Yezīd ibni Yezīd
Şāye- veş Şāh'dan olmaz idi baᶜīd

877 Olmış idi ġurab- veş ġammāz
Fitne vü hīle- sāz u şuᶜbede- bāz

878 Vācibü'l- katl cilf-i bātıl idi
Şāribü'l- hamr kara cāhil idi

879 Anadan yüzi kara toġmış idi
Maᶜsiyet bahri anı boġmış idi

880 Var idi sūretinde kara nişān
Sanki sönmüş eñsi idi hemān

881 Fāni dünyā gibi yalancı idi
Hasta-i ᶜışka kara sancı idi

882 Hep nifaḳ idi işi insāna
Ṣūretā benzer idi şeyṭāna

Bunlardan başka Gedā'ya dua ederek aşk derdinden kurtarması için dostlarının müracaat ettikleri evliyadan bir zat, Gedā'yı Şāh'a kavuşturmak için onu esir kılığında pazara çıkaran dellal, gül bahçesinde çiçekleri devşiren ve bu yüzden Geda'nın tepkisini alan bahçıvan vardır. Bunlarla Şāh u Gedā'nın şahıs kadrosu hayli zenginleşmiştir.

c- VAK'A KURULUŞU

Şāh u Gedā hikayesini meydana getiren olaylar bir bütünlük arzetmez. Hikaye kahramanlarının başlarından çeşitli maceralar geçer. Fakat bu maceralar arasında tam bir ilgi kurulamamıştır. Ayrıca şair yer yer olayların akışını keserek " el- mev'ize " başlığı altında okuyucuya çeşitli öğütler verir. Hikayedeki olayların bir kısmı alışılmış aşk hikayelerinde geçen olaylara benzer. Mesela Gedā'nın aya ve güneşe derdini anlatması Leylā ve Mecnūn hikayesinde de geçer. Fakat bazı maceralar tamamen Yahyā Bey'in kendi buluşudur. Gedā'nın Şāh'ın adını anmak için satranç oynaması, Şāh'ı eğlendirmek amacıyla bindiği yaşlı atın üzerindeyken atın ölmesi gibi olaylar hikayeye değişik bir çeşni katar.

Hikayenin başında; Rumeli'de yaşayan alim ve fazıl bir kişi olan Gedā rüyasında gördüğü çok güzel bir gence aşık olur. Aşkından okumayı yazmayı bırakır yollara düşer. Birgün yolu istanbul'a uğrar. Şehri baştan başa gezerken At

Meydanı'nda yukarıda bahsi geçen dört güzeli görür. İçlerinden birinin rüyasında aşık olduğu genç olduğunu görünce hemen halktan birine sorar. Lakabının Şāh olduğunu öğrenir. Hemen orada "aşk" redifli bir gazel söyler.

Aşk derdiyle kendinden geçen Gedā iyice zayıflar, bir hilal gibi incelir. Gözlerinden kanlı yaşlar döker. Dilinde düşüncesinde zikri, fikri sadece Şāh'tır. Bütün dostlarını terkeder, divane olur.

Bu durum halk arasında yayılır, dedikodu olur." Bu Gedā alıllı idi, alim, fazıl ve kamil birisiydi. Şimdi deli oldu." derler. Dostları kendisine nasihat ederler. " Sen ilim ve fazilette Allah'ın ikramına mazharsın. Aşka girip de ırzını vakarını kırma. Aklını aşk ile dağıtma. Senin gibi ilim ve fen ehli birisine, halkın diline düşüp perişan olmak yakışmaz. Belki padişah sana yüksek bir makam verir. Vakarınla ünvan sahibi olursun. " derler.

Gedā onların nasihatine alay ederek cevap verir. Der ki: " Ey kavmim; siz gaflet şarabıyla sarhoş olmuşsunuz. Hakikati ters görüyorsunuz. Sizin hür dediğiniz hakikatte esirdir. Zengin dediğiniz fakirdir, divane sandığınız akıllıdır.

731 Yoḳ durur ẕevḳi dehr-i pür- ḳahruñ
Ṣadrı saff-ı niᶜal durur dehrüñ

732 Zeḥri tiryāḳ durur bu dünyānuñ
Cümle tiryāḳı zeḥr durur anuñ

733 Cümleden alçak̤ olan aʿlādur
Senüñ aʿlā didügün ednādur

734 Ḥürmet idüp saña ki ḫalk̤ uyar
Ḫaberüñ yok̤ seni günāha k̤oyar

735 K̤aşki ḥürmet itmeyüp k̤aṭʿā
Günde yüzbiñ kişi sögeydi baña

Nasihatten anlamadığını gören dostları bu defa Gedā'yı veli ve kamil bir zata götürürler. Akıllanması için dua etmesini isterler. Geda ise o aziz zata yalvararak aşkının daha da artması için dua ister. Ve:

764 Ḥālüme raḥm eyeyen derdüme dermān k̤ılmasun
Yārdan ġayrı gözüm yaşını kimse silmesün

matla'lı bir gazel okur. Bu şiir çevresindekilere çok tesir eder. " Deliden uslu haber " deyip şaşırırlar. Gedā'nın her sözü bir kitap kadar hikmetlidir. Acıyarak onu kendi haline bırakırlar.

Gedā yolda birgün Şāh ile karşılaşır. Gedā'nın halini gören Şāh durumu anlar. O'na baktığında bütün cismi titrer. Gedā'nın aşkı Şāh'a tesir etmiştir. " bu Gedā bana aşık olmasa gönlüme bu kadar tesir etmezdi " der. Gedā'nın halini hatırını sorar. " Allah'ını seversen bana sevdiğini göster " der. " Ta ki ona gidip yalvarayım, seni ona kavuşturayım "

der. Gedā ise sırrının açılacağından, halka destan olmaktan korktuğunu söyler. Şāh yeminler ederek sırrını gizli tutacağna söz verir. Bunun üzerine Gedā Şāh'a zarifçe cevap verir. Bir ayna uzatarak ona sevdiğini gösterir. Şāh kızarak kaşlarını çatar. Gedā'yı yolda bırakarak gider. Fakat maksadı şive ve naz yapmaktır.

Yahyā Bey bu makamda " El- mev'iże " başlığı altında aşk hakkında öğüt verir. Aşık olan kişinin aşkını diğer insanlardan gizli tutması gerektiğini, hatta sevdiğine bile bunu açıkça söylememesi lazım geldiğini şöyle ifade eder:

841 Ṣūretā itme 'ışḳunı iẓhār
'Āşıḳuñ bir bilinmedik nesi var

842 Ḳādir oldukça 'ışḳı itme 'ayān
Bir baḳımda seni bilür cānān

843 Ṭuyurursañ saña cefālar ider
Yüzüne baḳmayup ezālar ider

Yine birgün Gedā, bir yerde satranç oynanırken görür. Şāh'ın adını sıkça zikretmek için o da oynamak ister. Bir kaç kez Şāh'ı anınca çevresindekiler halini anlarlar. Çok geçmeden Gedā'nın kimi sevdiğini herkes anlar. Fesatçı bir kişi Gedā'nın ağzını arayıp onu aldatarak Şāh ile aralarında geçenleri öğrenir. Şāh'a gidip " senin şerefini kirletiyor " der. Bunun zerine Şāh Gedā'ya bir mektup yazarak memleketten çıkıp gitmesini ister. Gedā sevdiğinin emrini yerine

getirerek çıkıp gider. Fakat aşkı daha da artmış, Mecnūn gibi büsbütün perişan olmuştur. Kıbleye elini açar kendisini Şāh'dan ayıranlara beddua eder. Allah hacetini kabul eder. Düşmanların hepsine bela erişir. Burada şair aşığın bedduası hakkında şunları söyler:

978 ʿĀşıḳuñ ḳāmeti olınca kemān
Ḥaşmını eyler āh oḳına nişān

979 ʿĀşıḳuñ sen cünūnuna ḳalma
Ḥazer eyle ilencini alma

980 ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳuñ sözi meşelā
Dönmez atılmış oḳ gibi ḳatʿā

981 Ḳılmağa bir diyārı zīr ü zeber
ʿĀşıḳuñ āhı ile yaşı yiter

Gedā'nın bedduası hatta Şāh'a da tesir etmiştir. Hastalanıp bir hilale döner. Biri gelip Gedā'ya Şāh'ın hastalandığını söyler. Bu defa Gedā Şāh'ın iyileşmesi için Allah'a el açar. Hemen o saatte Şāh iyileşir. Gedā Şāh'a bir mektup yazarak, düşmanların sözüne uymamasını , kendisini yine kabul etmesini, hiç olmazsa uzaktan görmesine razı olmasını ister. Aslında bu aşıkların kullandığı bir tedbirdir. Eğer sevgili mektubu alır okursa aşığa muhabbeti olduğu anlaşılır. Şāh da Gedā'nın mektubunu alır okur. Geri verir, kabul etmediğini söyler. Bunun hikmetini şair şöyle izah eder:

1069 Bu cefānuñ ziyāde lezzeti var
Zāhire baḳma gizlü ḥikmeti var

1070 Niceler işbu ḳavli red ṣandı
Dil-berüñ şīvesine aldandı

1071 Gāh olup nāzını idüp iẓhār
iltifāt eylemez geçer dil-dār

1072 Añlar iseñ bu zevḳ ü şevḳi eger
Ḥaḳ bilür nice biñ selāma deger

1073 Devlet ol ʿāşıḳa ki maḥbūbı
Arada ḳullana bu üslūbı

Gedā'nın aşk derdi gün geçtikçe artmaktadır. Yaranı derman kılmak için tekrar toplanıp yanına gelirler. Burada Yahyā Bey Lokman Hekim'in aşk derdi için tavsye ettiği üç dermanı zikreder. Birisi vuslattır, sevgiliye kavuşmaktır. Birisi sefere çıkmaktır. Birisi de sevgiliyi kötüleyerek aşığı ondan soğutmaktır. Gedā'nın dostları Lokman Hekim'in bu tavsiyesine uyarak Şāh'dan çok şikayetler ederler. Ona söverler, iftira ederler. Gedā ise bu sözlere kesinlikle itimat etmez . Şāh'a iftira edenlere beddua eder. Dostları çaresiz yanından ayrılırlar.

BU defa Gedā Leylā ve Mecnun'da olduğu gibi aya ve güneşe derdini döker. cevap alamaz. Nihayet Allah'a yalvarır.Allah Gedā'nın duasını kabul eder. Bir dellal Gedā'yı Şāh'ın bulunduğu yere götürüp pazarda satılığa

çıkarır. Şāh Gedā'sını tanır ve ona müşteri olur. Artık Gedā Şāh'a kavuşmuştur. Latifeden hoşlanan Şāh'ı memnun etmek için bir uyuz ata binip kapısına gelerek herkesi kendine güldürmeyi bile zevk sayar. Bu suretle Şāh'a yaklaşmak imkanını bulur.

Bir bahar mevsimi yeryüzünde çiçeklerin, gökyüzünde yıldızların insanın içini ferah ile doldurarak sıkıntıdan uzaklaştırdığı bir zamanda, Gedā çok güzel bir bahçeyi temaşa ederken bahçıvanın çiçekleri kopardığını görür. Bu duruma çok üzülen Gedā hemen bahçıvana müdahale eder. Çiçekleri koparmanın günah olduğunu, çünkü onların her birinin Allah'ı tesbih ettiğini, Allah'ın tesbihine mani olanın şeytandan farksız olacağını, bir çiçeği koparmanın mana aleminde bir insanı öldürmek demek olduğunu söyler. Bahçıvana nasihat eder.

Bu sırada Şāh dostlarıyla gülistana eğlenmeye gelirler. Güller ve bülbül sesleri arasında işrete ve sohbete dalarlar. Şāh arkadaşlarına kendi başlarından geçen bir aşk hikayesi anlatmalarını teklif eder. Dostlarından üçü kendi aşklarını anlatırlar. Şāh her üçüne de itiraz eder. Hatalarını birer birer söyler. Sonra kendisi Gedā ile olan aşkını anlatır.

O geceyi işret ve sohbetle geçiren Şah ve arkadaşları, gündüzün de denize girip yıanırlar. Daha sonra bir sandala binip gezerler.

Gedā ise yine aşk derdinden takatsız kalmıştır. Çevresindekilere yalvarır. " Beni Şāh'a ulaştıracak kimse yok

mu? " der. Merhametli birisi onu Şāh'ın geçeceği yola getirir. Bir süre sonra Şāh atlı olarak gelir. Gedā'yı güçlükle tanır. Atını üzerine sürer geçer. Gedā için bu büyük bir iltifattır. Adeta yeniden canlanır.

Bu arada rakip grubu Gedā ile Şāh arasındaki aşkı kıskanmaktadırlar. Şāh'ın Gedā'yı ne kadar sevdiğini anlamak için bir hile düşünürler. Şāh'a gidip Gedā'nın öldüğünü söylerler. Şāh bu kara haberi duyunca gözlaeri yaş ile dolar. " Bana yazıklar olsun ki ona çok cefalar ettim. Sonunda ölümüne sebep oldum. Korkarım mahşer günü utncımdan yüzüne bakamam. " diye ağlar. Ona çok dualar eder.

Düşmanlar Şāh'ın muhabbetini görünce hasedlerinden kanlı yaşlar dökerler. Anlarlar ki arada fitne fayda etmez. Gidip işin doğrusunu itiraf ederler.

Yine bir gece Gedā, etrafın sessizliğinden faydalanarak Şāh'ın eşiğine yüz sürmek için kıyafet değiştirerek Şāh'ın mahallesine gelir. Yolda karşılaştığı Şāh'a selam verir. Şāh Gedā'yı tanımayarak selamını alır. Gedā şevk ile bir gazel okur. Şiiri dinleyince Şāh Gedā'yı tanır. Yanına çağırtır. Halini hatırını sorar. " Benim çektirdiğim cefalardan gücenmeyesin. Ayrılık olmadan kavuşmanın zevki anlaşılmaz." der. Gedā bu vefa karşısında " benim ömrümü Şāh'ın ömrüne kat" diye sevinçle Allah'a dualar eder. Şāh'a düşmanların sözüne kanıp kendisine cefa çektirmemesini, kendisinden ona zarar gelmeyeceğini söyler. Bu sırada ortaya çıkan bir rakib söyleşmelerine engel olur. Gedā geldiği yöne döner. Bu

buluşma sırasında bir defa olsun sevdiğinin yüzüne bakamadığından hayıflanır. Fırsat elinde iken kaçırmıştır. Yedi yıldır aşık olduğu Şāh'ın yüzüne bir defa olsun bakamamıştır. Bunu bir kıt'a ile şöyle dile getirir:

1775 Bu ne ḥüsn ü cemāl olur ya Rab
Baḳıcaḳ ʿaḳl u fikr olur maʿdūm

Bu neḥikmet durur ki gören anı
Ola seyr-i cemālden maḥrūm

Gedā'nın aşkı günden güne artmakta, artık sabrı tükenmektedir. Şāh'ın semtinden ayrılmaz olur. Şāh bu durumdan rahatsızdır. Gedā'ya bir oyun eder. Yanına çağırarak: "Bir gün senin evine misafir geleceğim. Bir yere ayrılmadan evinde beni bekle" der. Gedā sevincinden evden dışarı çıkmaz. Gözleri yollardadır. Gelene geçene kulak kabartır. Şāh'ı göremeyince üzüntüden kendinden geçer.

Bir halk Gedā'ya Şāh'ın kendisine yaptığı vefalardan bahsetmesini isterler. yeminler ederek onu zorlarlar. Gedā da mecbur kalır anlatır:

"Bir gece Şāh, şefkat edip evimi şereflendirdi. Bana meylederek çok ihsanlar etti. Birlikte yiyip içtik. Sabaha kadar seviştik. Sabah olunca uyandım ki bu bir rüya imiş." der ve devam eder: " Bir güzel aşığına hiç bu kadar vefalar eder mi? Kavuşmak zevklidir ama ondan sonraki ayrılık çok ıztıraplıdır. O kısacık beraberlik o kedere değmez."

Gedā sözlerini bitirince birden hatif-i gayb nida eder:

" Gafil olma, aşk ince bir yoldur. Çocuk oyuncağı değildir. Güzeli seyretmek insanın hoşuna gider ama Allah'a yönelmekten alıkor. Hem o güzel fanidir. Elinden alınınca geriye ıztırabı kalır. Her lezzetin sonu elemdir pişmanlıktır. Kan, kemik ve bir post insana dost olmaya layık mıdır? O güzel seni dünyada derde, ahirette de cehenneme sokar. Bu nefsani gözü kör etmedikçe kimse nur-ı Rahman'ı göremez. Güzelin suretine bakma siretine bak. Halkın muhabbetinden alakanı kes. Çünkü grçek dost Allah' tır. Aşığa iki kıblegah olmaz. Bir vilayette iki şah olmaz. Ya Hakk'ı sev ya halkı. Çünki bir gönüle iki muhabbet sığmaz. "

Hatifin bu sözleri ile hikaye tamamlanır. Sonunda Yahyā Bey Hatifin sözleriyle amel etmeyi, tövbe ve istiğfar edip nefs-i emmareyi yenerek din içinde yol almayı tavsiye eder.

Hatimetü'l Kitab:

Bu bölümde şair eseriyle övünür. Eserini bir haftada tamamladığını söyler. Sözü kısa kestiğini, çünki çok söyleyenin çok yanılacağını ifade eder. Eserin tercüme olmadığından, hiç kimseden çalmadığından bahseder:

1943 ʿĀridür ʿāriyet libāsından
Pāk durur terceme belāsından

1944 Kimseden nesne almadım ḳaṭʿa
Yaʿlemu'llāh meger tevārüd ola

der. Eserini mukabele ile doğru yazan katibe dua eder. Yanlış yazanlara ve ondan mana çalan şairlere de beddua eder.

d- ZAMAN

Şāh u Gedā mesnevisinde zaman belirsizdir. Olaylarla zaman ilişkisi de oransızdır. Zamanla ilgili oarak mevsim, ay, gün, gece ve yıl gibi kavramlar geçmektedir. Mekana bağlı olarak hazan ve bahar tasvirleri yapılmıştır. Mesela eserin sebeb-i te'lif bölümünde bir sonbahar tasviri yapılır. Gedā'nın çiçekleri devşiren bahçıvana tepki gösterdiği zaman ise güzel bir bahar günüdür. Aynı günün gecesinde Şāh dostlarıyla gül bahçesine gelir. Sabaha kadar işret ve sohbet ederler. Gündüzün de denize girerler, sandalla gezerler.

Geceler genellikli Gedā'nın aşkının cinnet derecesine vardığı sıkıntılı zamanlardır. Bu tenha gecelerde gizlice Şāh'ın evine gidip eşiğine yüz sürmek ister. Gece ayla gündüz güneşle konuşur, derdini döker.

Şāh kendisini rahatsız etmemesi için " sana misafir geleceğim, beni evinde bekle " diye kandırdığı zaman Gedā aylarca evinden dışarı çıkmaz. Şāh'ın gelişini bekler.

Hikayenin süresi yaklaşık yedi yıldır. Gedā yedi yıldır aşık olduğu Şāh'ın yüzüne bir kez bile bakamamıştır.

e- ŞĀH U GEDĀ'DA YER ALAN ARA HİKAYELERİN ÖZETLERİ

Bu hikayeler Şāh'ın arkadaşları tarafından anlatılan kendi başlarından geçmiş aşk maceralarıdır.

Birinci Hikaye:

Şāh'ın birinci arkadaşına garip ve fakir bir adam aşık olur. Aşkından ağlar inler. Halka karşı sevgiliyi rezil eder. O da dayanamaz kendisinden ne istediğini sorar. Aşık sadece kendisini öldürmesi için yalvarır. Ne kadar nasihat ettiyse de vaz geçiremez. Alır aşığını tenha bir yere götürür. Aşık onun bıçağını bilemesini bile istemez. "Beni bin bir eza ve cefa ile öldür" der. O da aşığını yatırır,bıçağının tersini boynuna vurur. Amacı aşığını imtihan etmektir. Gerçekten aşığı hiç kıpırdamaz. Sevgili aşkında samimi olduğunu anlar. Onu kucaklar ve yanından hiç ayırmaz.

Şāh bu hikayeye itiraz eder. Der ki: "Aşığın aşkı kemalini bulunca dili tutulur. Aşığına bu denli yalvaramaz. Hem aşık sevgilisi için ölümden çekinmez. Fakat kendisini öldürmesi için de sevdiğini zahmete koymaz. Aşığın sevdiğini haftada bir uzaktan görmesi yeterlidir.

İkinci Hikaye:

İkinci arkadaşı da şöyle bir hikaye anlatır:

" Dertli bir abdal bana aşık olmuştu. Gölge gibi yanımdan ayrılmazdı. Birgün bana çok dikkatle baktığını görünce kızdım. O da beni kızdırdığı için vurup bir gözünü çıkardı. "Sevgiliyi inciten göz kör olsun. Gözüm değil, belki başım, canım sana feda olsun." dedi. Ben de onu canım gibi aziz bildim. Evime aldım. ölünceye kadar birlikte olmaya karar verdim."

Şāh bu arkadaşına da itiraz eder. "O sefih herif hata etmiş." der. "Şimdi sana yazık değil mi ki kör bir aşığın var. Hem aşık batın ehli olur. Göz, kol ise zahir işidir. Gerçek aşık fena-yı mutlaktadır." der.

Üçüncü Hikaye:

Üçüncü dostunun hikayesi ise şöyledir:

" Birisi zengin biri fakir iki adam bana aşık olmuştu. Zengin olanı benim için bütün malını feda etti. Fakat ben ona yine de meyletmedim. Çünki mal için aşık olana lanet olsun. Diğer fakir aşığım birgün benim için ölmek istediğini, yolumda feda edecek canından başka birşeyi olmadığını söyledi. Hemen bir hançer çıkarıp kendisine batırırken zorla hançeri elinden aldım. Aşkındaki samimiyetine inandım.Şimdi beraber yaşıyoruz.Her gece sabaha kadar beni öper, kucaklar."

Şāh yine itiraz eder. "Aşık olan haya ehli olur. Birlikte yatmak sevgiliyi incitir. Hem her türlü uyku aşığa haramdır." der.

Dördüncü Hikaye:

Bu defa sıra Şāh'a gelmiştir. Şāh da Gedā ile olan aşkını anlatır. Gedā'ya birisi sevgilinin köyünün taşını getirir. Gedā bu taşa yüzünü gözünü sürer, ağlar. Ona baktıkça sevgiliyi hatırlar. Onunla dövünmeye bile kıyamaz. Taşa zarar gelir diye korkar. Taşı görünce aklı başından gider. Bir taştan bu kadar etkilenen, sevgiliyi görmeye elbette dayanamaz. Şāh'ın adını ansalar, kendinden geçer.

Yüzüne bakmaya hiç cesaret edemez. Elbette böyle bir aşık için firak ile visal arasında fark yoktur. Beden arada bir perdedir. Gerçek aşıkların arasından bu perde kalkar. Canlar bir olur. Birbirinde fani olurlar.

Şāh'ın bu sözlerine karşı diğer arkadaşları itiraza mecal bulamazlar. Çok etkilenirler. " Sen güzellerin şahı olduğun gibi, sözlerin de hepimizinkinden üstündür." derler.

2- ESERİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Şāh u Gedā tam bir mürettep mesnevidir. Besmelenin faziletini anlatan bir bölümden sonra sırasıyla; tevhid, münacaat, na't ve mi'raciye yer alır. Bunlar yine mesnevi şeklinde kafiyelenmişlerdir.

Daha sonra çar yar medhiyesi olarak her biri bir halife için dört terkib-i bent yazılmıştır. Bunların da her biri, sekizer beyitlik beş bend olmak üzere toplam kırk beyitten oluşur.

Bunlardan sonra Kanuni Sultan süleyman medhiyesi yeralır. Bu da baştaki şiirler gibi mesnevi şeklinde kafiyelenmiştir ve otuz üç beyittir. Şehrengiz mahiyetindeki istanbul, Ayasofya ve At Meydanı tasvirleri de yine mesnevi şeklindedir.

Bunlardan başka mesnevinin akışını monotonluktan kurtarmak için serpiştirilen beş gazel ve bir kıt'a yer almaktadır. Bu şiirler mesnevinin kahramanı Geda'nın ağzından söylenmiştir.

Mesnevinin vezni: Fe'i lā tün Me fā i lün Fe'i lün'dür
(Fā i lā tün) (Fa' lün)

Başta yer alan şiirler; tevhid, münacaat, na't, mi'raciye, terkib-i bendler, Kanuni medhiyesi, istanbul şehrengizi ve sonda yer alan kıt'a da aynı vezinde yazılmıştır. Yalnız gazeller müstakil vezinlerde yazılmıştır.

Yer yer vezin ve kafiye yönünden ihmal edilmiş mısralara rastlanır. Fakat eserin dilinin sadeliği ve Türkçe

kelimelerin aruza uygulanışındaki güçlük nazara alınırsa eserin şekil yönünden düzenli olduğu kanaatına varabiliriz.

3- DİL VE ÜSLUP

Şāh u Gedā mesnevisinde dilin sadeliği, Türkçeliği, halka yakınlığı açıktır. Halk tabirleri, deyim ve atasözleri bol bol kullanılmıştır. Konusu mahalli olduğu gibi ifadesinde de yerlilik şiddetle göze çarpar. Yalnız başlıklarda uzun terkipler, arapça ve farsça kelimeler kullanılmıştır. Giriş bölümündeki manzumelerin dili hikayeye nisbeten biraz ağırdır. Eserdeki ayetlerin, hadislerin ve arapça beyitlerin hemen tamamı bu manzumelerde yer almıştır. Hikayenin içindeki gazeller de hikayede olduğu gibi sade bir dille söylenmiştir.

Orjinalliği açıkça görülen eserde acem edebiyatı taklidinden ve acem şiirini çalma illetinden şuur ve gururla kaçılmıştır. Yer yer:

687 Māsivādan geçelüm cām-ı muḥabbet içelüm
Varalum menzil-i maḳṣūda olup hemdem-i ʿışḳ

1011 ʿĀşıḳuñ nāmesi pür-āteş olur
Delü göñli gibi müşevveş olur

1026 Ḳulını ḥasret odına yakıcı
ʿĀşıḳına ḳıya ḳıya baḳıcı

gibi samimi ve lirik mısralar görülür. Fakat eser ne iç ne de dış bakımdan titizlikle işlenmiş değildir. Mısraların canlılık, berraklık, tabiilik ve samimilik meziyetlerine mukabil, ritmi noksandır. Sonunda müellifi tarafından bir haftada yazıldığı söylenen Şāh u Gedā edebi sanat ruhu

bakımından bir fevkaladelik göstermemektedir.

4- DEYİMLER, ATASÖZLERİ VE ARKAİK KELİMELER

a- Deyimler ve atasözleri:

1- Defterini dürmek

106b Felegüñ defteri dürülse gerek

2- Kusura bakmamak

131b Ḳalma eksiklügüme iy Settār

3- Canıma minnet

207b Hiẕmetün oldı cānuma minnet

4- Yere çalmak

226b Yire çaldı defini Zühre hemān

5- Hayrette kalmak

228a Gökde Merrīh ḥayrete batdı

6- Ayağına yüz sürmek

229b Müşteri ayağına sürdi yüzin

7- Yüzü suyu

236b Buldı anuñ yüzi ṣuyına şeref

402a ʿĀlemün yüzi ṣuyı sensiñ sen

541a Ḥaḳ bu kim yüzi ṣuyıdur dehrüñ

854a iki ruḥ yüzi suyıdur oyunuñ

8- Ayak(lar) altında kalmak

260b Ayağ altında ḳoma nite ki mūr

9- Allah'a ısmarlamak

261a Elini al Ḫudāya ısmarla

---

* Deyim, atasözü ve arkaik kelimeler beyit numarasına göre sıralanmıştır.

10- El elden üstündür

679b Gerçi dirler el elden üstündür

11- Gökte ararken yerde bulmak

690b Gökde isterdi yirde buldı hemān

12- ....der,........işitir.

693b Şāh dir Şāh işidür idi hemān

13- Deliden uslu haber

770b Didiler kim delüden uṣlu ḫaber

14- Sözü verenden alan uslu gerek

771b Sözi virenden alan uslu gerek

15- Aşk olsun

791b Didi ʿışḳ olsun iy Gedā-yı ġarīb

16- Son pişmanlık fayda etmez

Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş

17- Yemişin (armudun) iyisini domuz (ayı) yer

873b Yimişin eyüsini ṭoñuz yer

18- ....oğlu ....

876a Bir siyeh-rū Yezīd ibni Yezīd

19- Birine bin katmak

907b Birine biñ ḳatup ider ifşā

20- Ağzında bakla ıslanmamak

908b Baḳla ıslanmaz anuñ aġzında

21- Canı yanan eşek atı geçer

911b Acıyan ḫar meseldür atı geçer

22- Başını alıp gitmek

922b Gün gibi başını alup gidesen

1768b Bir yire başumı alup gideyin

23- Kendi kendine etmek

941a Didi ben kendü kendüme itdüm

24- Derdini tazelendirmek (deşmek)

964a Eski derdümi tazelendürdün

25- Ettiğini bulmak

989b Yolına geldi itdüğin buldı

26- Kimsenin hakkı kimsede kalmaz

991a Kimsenün ḥaḳḳı kimsede kalmaz

27- Yoluna (başına) gelmek

991b itdügün ṣanma yoluna gelmez

1178b ʿĀḳıbet sāye-veş yolına gelür

28- Ahını almak

993b Kimsenüñ āhın alma eyle ḥazer

1178a Kim ki ʿāşıḳlarınuñ āhın alur

29- Dostu düşmanla bir görmemek

1037a Dostı her düşmen ile bir görme

30- Görmezden gelmek

1037b Beni yollarda görmeze urma

31- Sen cefasını çek, el safasını sürsün

1084 Sen çekersin belāsını her dem

il ṣafāsın sürüp iderʿālem

32- Dil uzatmak

1100a Dil uzadan lebine lāl olsun

33- Yanıp yakılmak

1132b Yandı yaḳıldı māh-ı tābāna

34- işi Allah'a kalmak

1143b Benim işüm ḳalıpdur Allāh'a

35- Adımına haram katmamak

1280b Adımına ḥaram ḳatmaz idi

36- Kurt boğazına ciğer asmak

1304b Ḳurd boğazına ciger asdı

37- Mum dibine ışık vermez

1387b Olur imiş çerāġ dibi karañu

38- İnsanın canı tatlıdır

1440b Ṭatlıdur ādem oġlınuñ cānı

39- Hırsızın gündüzü doğrunun gecesi

1703b Uġrınuñ güni toġrınun gicesi

40- Erkekliğin onda dokuzu hiledir (kaçmaktır)

1715b Erlik ondur ṭokuzu hīle imiş

41- Aklını başından almak

1764b ʿAḳlı başumdan aldı nūr-ı celāl

42- Çok konuşan çok yanılır

1935b Kim ki çok söyler ise çok yañılur

b- Arkaik kelimeler :

1- döymek: dayanmak

64a Döymez ol ilme ḳalıb-ı insān

1565b Döyemez tab-ı vaṣluma bir an

1817b Döyemezdi o yaña baḳmaġa hiç

1906b Döymez iki muḥabbete bir dil

2- kocmak, kucmak: kucaklamak

480b öpmek ü ḳocmaḳ olmaz endīşe

3- oñmak: iyileşmek, onarmak

736a Yapılup ḳaṣr-ı ḳadri oñmaz işi

1100b Oñmaduk başı pāy-māl olsun

4- assı: fayda

847a Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş

5- egsi,eñsi: ucu yanmış odun parçası, kömür

880b Ṣanki sönmüş egsi idi hemān

6- iñen, igen: çok

1035a igen aġlatma iy kerem kānı

7- köyücü: yaḳıcı

1035b Nevbetine köyücü ḳurbānı

8- ıs : sahip

1200a Didi ḥikmet ıssı Rabb-ı Ḫudā

9- öykinmek : taklit etmek, özenmek

1390b öykinemez hezār bülbül aña

10- çeğzinmek : dönmek

1611a Başı çegzinür idi eflākuñ

11- söykenmek : dayanmak, yaslanmak

1612 Biri birine söykenüp ol an

12- turgurmak; durdurmak

1638b Şāh'ı turgurdı ol bahāne ile

13- döğünmek : yara açmak, dağ basmak, matem

1684b Mātemi cismü cāna urdı dögün

14- ugrı : hırsız

1703b Uġrınun güni ṭoġrınun gicesi

15- yavi kılmak : kaybetmek

1732b Kendüyi yavi ḳıldı ḥayret ile

16- irgürmek : ulaştırmak

1751b Gül gibi aña ġuṣṣa irgürme

17- ivmek : acele etmek

1793b Bir dahi görmege iver cānı

18- tolunmak : Ayın dolunay haline girmesi

1893b Ṭolunur çehresinde mihr-i cemāl

19- yeyni : hafif, itibarsız, önemsiz,kolay

1938b Ḳıymeti aġır elde yeyni durur

5- AYETLER, HADİSLER VE ARAPÇA İBARELER*

a- Ayetler :

1- Tulicü'l- leyle fi'n- nehar 51a

Ali imran 3/27

Me'ali : " Geceyi gündüze katarsın "

2- Lenterani 59b

El- A raf : 7/143

Me'ali : " Sen beni asla göremezsin "

3- Şehida'llah 96b

Ali imran : 3/18

Me'ali : " Allah şahittir ki "

4- ma evha 161a

En- Necm : 53/10

Me'ali : " Allah vahyettiği şeyi bunun üzerine vahyetti"

---

* Ayet, hadis ve Arapça ibareler beyit numarasına göre sıralanmıştır.

5- ev edna 161b

En-Necm : 53/9

Me'ali : " iki yay kadar yahut daha yakın "

6- Saniy'isneyni izhüma fi'l- gar 285b

Et-Tevbe : 9/40

Me'ali : " Hani onlar mağarada iken ikinin ikincisi "üzülme Allah bizimle beraberdir" diyordu "

7- Tuba lehüm ve hüsnü meab 365b

Er- Ra d : 13/29

Me'ali : " Onlara ne mutlu, ne güzel bir sığınak "

8- Hel eta 387b

El- insan : 76/1

Me'ali : " Gelmedi mi ? "

b- Hadisler :

1- " ölmeden önce ölünüz "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c.2, s. 291

113b ölmedin ölmeyen beḳā bulamaz

2- " Rahmetim gadabımı geçti "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, Beyrut, 1352, c.1, s.448

133b Sebeḳat raḥmeti ᶜalā ġaḍabi

3- "Cumhurdan gelen rivayete göre : Peygamberden sonra insanların en faziletlisi bizce muhakkak ki Hz. Sıddık'tır."

268b Ve ᶜaleyhi rivāyetü'l- cumḥūr

269 Kāne baᶜde'n- nebiyyi bi't- taḥḳīḳ

Efḍalu'l- ḫalḳ ᶜindenā Ṣıddīḳ

4- " Benden sonra bir peygamber gelseydi o ömer olurdu. "

El- Acluni, Keşfü'l-hafa, c.2, s. 154

310 Didi Şāh-ı rusūl olaydı ʿömer

Gelse bir dahi halka peygamber

5- " Ben ilmin şehriyim, Ali onun kapısıdır."

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 1, s. 203

397b Bāb-ı ʿilmü medīne-i hikmet

6- " Belaların en şiddetlisi peygamberlere, sonra evliyalara gelir. "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 1, s. 130

1196b Evliyāya irer eşedd-i belā

7- " Bir alimin ölümü, bir alemin ölümüdür."

1397 ʿĀlimüñ mevtine buyurdı Resūl

ʿĀlemüñ mevti gibidür didi ol

8- " Hayırlı işlerde acele ediniz."

Ebu Davud, Cenaiz, s. 43

1443b Didi hayr işi eyleme te'hīr

9- " Fakirliğimle övünürüm "

El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c. 2, s. 87

1507b Fakr ile fahr iderdi leyl ü nehār

c- Arapça ibareler :

1- Celle celaluhu vü amme nevaluhu

Manası : "Azameti celil ve ihsanı şamil olsun."

2- Ma hüve'l- hak 61a

Manası : " Doğrusu odur "

3- Te ala'llah 67a

Manası : " Şanı yüce olan Allah "

4- Tabaka'n- na leyn   218b

Manası : " Birbirine denk geldi " (deyim)

5- Subhane rabbiyel a la   232b

Manası : " Yüce olan Allah, seni tesbih ederim "

6- Leyse fi'l- vücudi sivah   244b

Manası : " Varlık olarak ondan başkası yoktur."

7- Ezherü'd- dını yenbitühü lena

Za afa'llahu ecruhüm hasena   258

Manası : " Dini izhar ederek bizim için onu korudular.

Allah onların mükafatını kat kat versin "

8- Rafe a'llahu kadrahu ebeda   177b

Manası : " Allah onların kadrini ebeden yüceltsin."

10- Radıya'llahu anhu fi'd- dâreyn   301b

Manası : " Allah her iki dünyada ondan razı olsun "

11- Aleyke avnu'llah   311a

Manası : " Allah'ın yardımı onun üzerine olsun "

12- Leyse fi'd- dari gayrahu deyyar   360b

Manası : " Evde ondan başka kimse yoktur."

13- Kaddesa'llahu sırrahu'l- a la

Kerrema'llahu vechehu ebeda   421

Manası : " Allah onun yüce sırrını mukaddes kılsın

Yüzünü ebedi olarak mükerrem kılsın "

14- Ebbeda'llahu şemse nusretihi

Halleda'llahu zılle izzetihi   434

Manası : " Allah onun zafer güneşini ebedi kılsın

Allah onun izzetinin gölgesini daim eylesin"

15- Eben an ced 435b

Manası : " Babadan, dededen " (deyim)

16- Bi'n- nebiyyi ve alihi'l- ahyar 455b

Manası : " Nebi ve onun hayırlı nesli hürmetine "

17- Aceben lil muhibbi keyfe yenam

Küllü nevmin ile'l- muhibbi haram 1533

Manası : " Hayret aşık nasıl uyur. Halbuki her türlü uyku aşığa haramdır. "

18- Hasbeten lillah 1634b

Manası : " Sırf Allah rızası için " (deyim)

19- Ya lemu'llah 1944b

Manası : " Allāh bilir " (deyim)

6- ŞAHIS İSİMLERİ

Hikayenin kahramanları tarihte yaşamış gerçek şahıslar değildir. Hayali şahıslardır. Gedā Rumeli'de yaşayan bir alimdir. Şāh da İstanbul'da yaşar. At Meydanı'nın tasvirinde geçen dört güzelden biridir. Asıl adı Ahmed'dir. Diğer üçü de Altunbaş, Ca'fer-i Tayyār ve Şeker Memi adlarını taşırlar ve üçünün de hikayede geçen olaylarda bir rolleri yoktur.

Bunların dışındaki şahısların isimleri zikredilmez.Yalnız telmihen, benzetmelerde, tasvirlerde kullanılan tarihi şahısların isimleri anılır. Mesela bir rakibi anlatırken "Yezid ibni Yezid " der. Gedā'yı Mecnun gibi aşk kahramanlarına benzetir. Bir dellal O'nu esir diye satarken Yusuf'a benzetir. Ayrıca aşk derdine derman sunan Lokman Hekim'in ismi geçmektedir.

Giriş kısmındaki manzumelerde ise peygamberler, sahabeler, iran kahramanları veya aşk kahramanlarından bahsedilir.

Tevhid ve münacaatta Allah'ın sıfatları ve isimleri anılmaktadır. Na'tta Hz. Musa, Hz. isa, Hz. Yusuf, Hz. ismail, Hz. Hızır, bir de Ebu Leheb geçmektedir. Mi'raciyede ise Cebrail, Burak, Refref gibi gaybi şahıslar ile Hz. Ebubekir, Hz. ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve ümmehani anılmaktadır.

Terkib-i bend şeklindeki çar yar medhiyeleri zaten dört güzide sahabe hakkındadır. Hz. Osman'ın şehadetinde Rıdvan, Hz. Ali medhiyesinde, kölesi Kanber'in ismi geçmektedir.

Devrin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ı överken de iran kahramanları Rüstem, Husrev, Cem, Kahraman ile padişahı mukayase eder.

Sebeb-i te'lif bölümünde ise Leyla ve Mecnun,Ferhad u Şirin, Husrev,Vamık gibi meşhur aşk kahramanları şair tarafından tenkit edilir.

KİTĀB-I ŞĀH U GEDĀ TE'LĪF-İ YAHYĀ *

BİSMİ'LLĀHİ'R-RAHMĀNİ'R-RAHĪM

Fe ʿi lā tün Me fā ʿi lün Fe ʿi lün

1b 1 Saṭr-ı Bismi'llāh iy uli'l-elbāb
Oldı miftāḥ-ı ḳufl-ı bāb-ı kitāb

Dilde yazılsa ger o nakş-ı ruḳūm
Keşf ola ʿaynı ile şems-i ʿulūm

Gösterür tīg-veş o ḥüsn-i maḳāl
Münkir-i Muṣṭafā'ya rūy-ı celāl

Evvelüñ evveline ḥamd idelüm
Rāh-ı naẓma o seyf ile gidelüm

5 Buldı ol tīg āyīne-āsā
Nūr-ı ẕikr-i celāle ile cilā

Keşf iden kişi dīde-i cānı
Gördi anda cemāl-i Rahmānı

Ẕü'l-celāl olsa tañ mı ol mir'āt
Nūr-ı rūşen ʿayan ider ẓulümāt

---

* Başlık ve besmele C nüshasına aittir. A ve B nüshalarında başlık ve besmele yoktur.

3 - B

7a Ẕü'l-celāl : Ẕü'l-cemāl B,C

7b nūr-ı rūşen : nūrı rūşen B,C

Zeyn ider her maḳāmı serv-mis̱āl
Cān u dil bāġını açar o nihāl

Naẓar eyle o saṭr-ı dil-cūya
Sūre başında benzer ebrūya

10 Oldurur evvel-i Kelām-ı Ḳadīm
Āḫiretde kilid-i bāb-ı naᶜīm

ᶜĀlem içre penāhıdur nāsuñ
ᶜAlemi oldı ṣanki ᶜAbbās'uñ

2a Oldı her ḥarfi iy ḫuceste-ḫıṣāl
Perde-i ṣāhidān-ı şehr-i cemāl

Besmele evvelinde noḳṭa-i bā
ᶜAyn-ı ᶜilmüñ sevādıdur maḥżā

Ḥarf-i bādur ser-i bediᶜü beyān
Bilinür anuñ ile ᶜilm-i nihān

15 Sālike sīnidür cenāh-ı necāḥ
Māᶜni-i mīmi erbaᶜīn-i ṣabaḥ

İnce yoldur çü medd-i bismillāh
ᶜAyn-ı aᶜma ider mi aña nigāh

Dīde-i cānı aç ᶜale't-taḥḳīḳ
Varur Allah'a ol ṭarīḳ-i daḳīḳ

12a ḥarfi : saṭrı A

Olmaz ol eşref-i kelāma şebīh
Medd-i memdūdıdur saña tenbīh

Yürüme ġaflet ie ṣubḥ u mesā
inceden incedür ṭarīḳ-ı Ḫudā

20 Lafẓatu'llāh ism-i aᶜzamdur
Cümle esmādan ol mükerremdür

ᶜAyn-ı ᶜışḳ ile aña bak bi'ẕ-ẕāt
Oldı müstecmiᶜ-i cemiᶜ-i ṣıfāt

Ehl-i islāma kān-ı raḥmetdür
Sāye-i pençe-i hidāyetdür

Elifi birligine şāhiddür
Ehad ü hem Vahīd ü Vāhid'dür

Elifi pişvādur īmāna
Toġrı yoldur Cenāb-ı Rahmān'a

25 Elifüñ maᶜnīsi vü resmi ᶜayān
Biñ bir adına Ḥaḳḳ'uñ oldı nişān

Oldı lam-ı laṭīfi eyle nigāh
Efser-i Lāilāheillā'llāh

18a eşref-i kelām : eşrefü'l- kelām C

22a Ehl-i islāma : penç ḥarf ile C

2b Midḥatında lisān-ı nāṭıḳa lāl
Lamlar oldı pāy-ı ʿaḳla ʿıḳāl

Lafẓatu'llāhda ḥāya eyle naẓar
Ḫātem-i dest-i ḳudrete beñzer

Ṣıdḳ ile ẕikr iden ol Allāh'ı
ʿĀlem-i bāṭınuñ olur şāhı

30 Kim ki teşdīdi gibi Ḥaḳḳ'ı bulur
ʿĀlemi kirpigine aṣmaz olur

Eyle teşdīdi gibi ḳurbına yol
Māsivāyı ko yüri Ḥaḳ ile ol

Uçamaz anda ṭāyir-i efkār
Rālarıdur nihāyet-i esrār

Dāldur rāsı ism-i Raḥmān'a
Ḥāsı Ḥannān'a mīmi Mennān'a

Ġarḳ olur baḥr-ı fikre ʿaḳl-ı güzīn
Ki anuñ nūnıdur esās-ı zemīn

35 Yāsıdur maʿrifet oḳına kemān
Çekilür her ḳaçan oḳına revān

Cümle ḥarfine anuñ eyle naẓar
Ḫalıḳ'ına her biri ʿibādet ider

27b oldı : urdı B,C

35a kemān : nişān C

Kimi geldi ḳıyām ile vecde
Kimi ḳıldı niyāz ile secde

Ne muʿamma durur bu kim dāyim
Elif ola ḳıyamda ḳāyim

Secdeye vara sīn-i bismi'llāh
Ra-yı Rahman rüku ı ide penah

40 Sözi ve'l-hasıl ehl-i hal anlar
Bu rumuzı girü rical anlar

Olamaz ders-i sırr-ı ʿilm-i ʿAlīm
Ḫalḳa ḥarf ü sadā ile taʿlīm

3a İdelüm mīm ile kelāmı tamām
Zāhirā mīmdür çü ḫatm-i kelām

Tevhīd-i Żü'l-celāli ve'l-cemāldür ki vaṣfında lisān-ı nāṭıḳa lāl u hey'et-i sipihr-i dütah kemāl-i ḳudretine dāldur celle celāluhu vü ʿamme nevālühü

Minnet Allāh'a kim odur Mevlā
Birdür anuñ yanunda şāh u gedā

Nice dervīşi şāh-ı aʿzam ider
Nice şāhı gedā-yı ʿālem ider

45 Pādişāhlıġa oldur erzānı
Yokdur anun zevāl ü noḳṣānı

Ḥamd ü şükri o Vāhibü'n-niʿām'uñ
Zīveridür zebān-ı muḥteremüñ

Ẕikr-i ḥamdi durur açan her gāh
Ehl-i tevḥīde sırr u ḫamide rāh

Ḥayy u Ḳayyūm u ʿĀlim u ʿAllām
Ḥākim u Ẕü'l-celāli ve'l-ikrām

Ḳādir-i pür-kemāl ü Rabb ü Muʿīn
Nāṣır u bī-zevāl ü Ḥayy ü mübīn

50 Ḳudretinüñ nümūnesi ʿālem
Ḥikmetinüñ mis̱āli levḥ u ḳalem

Tūlicü'l-leyle fi'n-nehār sana
Yiter iẓhār-ı ḳudret-i Mevlā

Ḳatre-i baḥr-ı luṭfı kevn ü mekān
Ẕerre-i nūr-ı pāki şems-i cihān

Ol yaratdı cihānda her ne ki var
Oldı her işde Fāʿil-i muḫtār

Gizlidür cümle şeyde esrārı
Māsivādur niḳāb-ı dīdārı

49a Ḳādir-i : Ḳādir ü A

51a Ali imran 3/27

52 B'de 63. beyittir

54a esrārı : envārı B,C

3b 55 Ẕatına nisbet ademi nā-ehl
Ġayrınuñ ʿilmi ʿilmine göre cehl

Nūr-ı ẕātından irdi mihre kemāl
Oldı ẕerrāt ana şuhudu'l-ḥāl

ʿĀciz olur ʿuḳūl-i nükte-şinās
idemez Ẕat-ı Ẕü'l-celāl'i ḳıyās

Varamaz künh-i Ẕāt-ı pākine rāh
ʿAḳl u his andan olımaz agāh

Ẕatını görmek istedi Mūsā
Lenterāni diyü irişdi nidā

60 Fehm-i tabʿ-ı selīm-i mürg-ı ḫayāl
Açamaz evc-i ẕātda per ü bāl

Ma hüve'l-ḥaḳ kemāl ile muṭlak
Ẕātıdur Ẕātını bilen ancak

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ı nice bilür insān
Kendüzin bilmede kalır ḥayrān

Ḥādis̱ olan kadīmi fehm idemez
Peyk-i ʿaḳl ol vilāyete gidemez

Döymez ol ʿilme ḳalıb-ı insān
Sıġmaz ol kūzeye o baḥr-i revān

56b şuhudu'l- ḥal : şuhudu'l-celāl B

59b El- Aʿraf : 7/43

65 Lafz-ı künden o ʿĀlimü'l-esrār
Yoġiken kāinātı eyledi var

Emri ile ẓuhūra geldi hemān
İki ḥarf ile cümle iki cihān

Bu ne ḳudret durur Teʿāla'llāh
Yoġiken var ola bu çarḫ-ı dū-ta

Naẓar eyle bu devr-i eflāke
Dā'ire oldı noḳṭa-i ḫāke

Dā'ire içre ʿalem-i imkān
ʿĀlem içre behāyim ü insān

70 Oldı insān içinde ʿarş-ı ʿaẓīm
Kaʿbetu'llāh yaʿni ḳalb-i selīm

4a Ḳalb içinde muḥabbet-i Sübḥān
Aḥsenü'l-Ḫalıḳīn ü Ālī-şān

Oldı maḫluka dā'ire mesken
Çıḳamaz kimse devr-i dā'ireden

Māverāsı nedür bu dā'irenüñ
Māʿadāsı nedür bu dā'irenüñ

Bilemez kimse ḥāl-i bīrūnı
Anlamaz kimse Ẕat-ı bī-çūnı

71a Sübḥān : insān C

75 Ẕāta şol denlü ʿaḳl olur nezdīk
Bilür anı ki yoḳdur aña şerīk

Eyleyen ʿayn-ı ʿibret ile naẓar
Ḥikmetin ḳudrete ḥavāle ider

Anuñ ile vücūda geldi cihān
Baḥr ile ṣanki mevc-i bī-pāyān

Çünki cemʿ itdi çār ezdādı
Cism-i insāna urdı bünyādı

Böyle itmek delīl-i ḥikmetidür
Ḥikmeti muḳteżā-yı ḳudretidür

80 Ḳatreden ādemi ḳılur peydā
Anı baḥr-ı ʿulūm ider maḥżā

Oldı naḳşından ʿaḳl ḥayrānı
Ṣuya naḳş itdi şekl-i insānı

Ādemüñ genc-i rūḥına mes̱elā
Nefs-i emmāre oldı ejderhā

Kim ki ḳıldı bu ejderi maḳtūl
Buldı genc-i nihān-ı rūḥa vuṣūl

Kimseler ḥikmetine yol bulamaz
Ḳatre deryāları muḥīt olamaz

75b Bilür anı ki : ki bilür anı B,C

85 Kılmasaydı ḥabībini maḳṣūd
Yaradılmazdı cümle-i mevcūd

4b Faḫr-i kevneyn aña bir ḳuldur
ʿAḳl-ı kül gülşeninde bir güldür

Ḳudreti şemsi ile ḳıldı ʿatā
Ḫāreden laʿl u ḫārdan ḫurmā

Yaḳamaz emri olmasa el-ḥaḳ
Penbe-i rūzı gökde nār-ı şafaḳ

Zülfini rūy-ı yāre kıldı ḥicāb
Giceyi itdi gün yüzine niḳāb

90 Allah Allah nedür bu cūd u seḫā
Bār-ı luṭfından oldı çarḫ-ı dū-tā

Yir ü gök anı eyleyüp Maʿbūd
Biri eyler rükūʿ vü biri sücūd

Ḳulluġın eyleyüp o Mevla'nuñ
Gözedirler rıżāsını anuñ

Bu yeter birligine istidlāl
Bulamaz aña kimse hiç miṣāl

Şāhid-i vaḥdeti bu kevn ü mekān
Ẕikr ider birligini iki cihān

95 Birdür ol yoḳdur aña hiç hemtā
Dāldur vaḥdetine çarḫ-ı dū-tā

Daʿvī-yi dīn idene vaḥdet-i ẕāt
Şehida'llah ile olur isbat

ʿAvn-i luṭfı kime ki mürşid olur
irişür vaḥdetine anı bulur

Evvelüñ evvelidür āḫiri yoḳ
Muṣṭafa ümmetine raḥmeti çoḳ

Kim ki eksükligini bilse müdām
ʿĀḳıbet eyler aña luṭf-ı tamām

100 irişüp ḳullarına luṭf-ı İlāh
Pāk olur tevbe ile cümle günāh

5a Ḫaḳ-i dergāhı anuñ ādemdür
Cümleden anuñ içün ekremdür

Fażl ile ādemi idüp ekrem
Cilve-gāh oldı aña bāġ-ı irem

Raḥmeti cānibine yoḳdur sed
işigine varanı itmez red

96a Daʿvī-yi : daʿvīyi A,B
96b Ali imran : 3/18
99a bilse müdām : bildi tamām A
100a luṭf : ʿavn B
103b itmez : kılmaz C

Mü'minüñ menzilini cennet ider
Müşrikīnün yirini nār-ı sakar

105 Var olup hem girü yoġ olsa cihān
Vaḥdetinde olur hemān yeksān

Nāgehān sūr-ı Ḥaḳ urulsa gerek
Felegüñ defteri dürülse gerek

Çün kıyāmet irişe ḫalḳa ʿayān
Yaradılmamışa döne bu cihān

Kimi ʿayn-ı cemāle manẓār olur
Kimi rūy-ı celāle maẓhar olur

Olısar tīġ-ı ḳahrı ʿāleme fāş
idiser ḫāk noḳṭasını tırāş

110 Hep hebā ide cümle āfāḳı
Ẕāt-ı pāki ḳala heman bāḳī

Ḥaẓret-i Ḥaḳ'dadur beḳā ancaḳ
Māsivā ḳābil-i fenā ancaḳ

Aç gözün eyle ʿālemi idrāk
Yoḳ hiṣābındadur bu noḳṭa-i ḫāk

ölmeyen fāni ber-murād olamaz
ölmedin ölmeyen beḳa bulamaz

105b olur hemān : aña olur B,C

113b El- ʿAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.2, s.291

itmedin cāna nefs-i şom-ġulu

Diyelüm Lā ilāhe illā hu

115 Ḥaḳḳ'a olmaz yoġ olmayan vāṣıl

Hū'ya lā'dan varılur iy ġāfil

5b ʿĀṣī iken ḳomaz ḫazīn ü melūl

Ḳulları ḥācetin ider maḳbūl

Ol Mucībü'd-daʿvāt vü Ḳāḍıyü'l-ḥacāt'uñ yaʿni münācāt-ı laṭīfidür

Ya ilāhī zebūn-ı ʿışḳ oldum

Mübtelā-yı cünūn-ı ʿışḳ oldum

Bir perī ʿaḳlumı alup gitdi

Cümle ḫalḳa beni gülünç itdi

Göñlüm aldı o serv-i āzāde

Sāyesi gibi ḳıldı üftāde

120 Ah kim bu hicāb-ı ẓulmānī

Ḳodı ẓulmetde şāhid-i cānı

Vāʿize varmaġa ḥicāb iderin

Mey-furūşa çaġırmadın giderin

115b ġāfil : ʿāḳıl A

* yaʿni : Yaḥya zaʿīfüñ B,C

Varurın mescide idüp ʿacele
Her ḳaçan ol ṣānem namāza gele

Bāṭıl eyler namāzımı her bār
Māl-ı ḫülyā-yı miḥnet-i aġyār

Gelse mescidde göñlüme anlar
Girür ol dem içüme şeyṭanlar

125 Yārdan gah ʿār u neng iderin
Gah aġyār ile ceng iderin

öyle vaḳtinde ḳılsalar ḳāmet
Eylerin ben ikindiye niyyet

Gülişür ḫalḳ böyle ḳıldıġuma
Bildigüm degmedi yanıldıġuma

Ol ḳamer-çehre itdi ʿaḳlumı güm
Hep yabanda durur gözüm göñlüm

Dimezem şöyle ḫor u mübtez̲el it
Bu mecāzı ḥaḳīḳata bedel it

6a 130 iy Semīʿ ü baṣīr olan Mevlā
iy duʿālar ḳabūl idici Ḫudā

Az ʿömr içre çoḳ günāhum var
Ḳalma eksiklügüme iy Settār

123b miḥnet : muḥabbet B

131a ʿömr içre : ʿömrde C

Ḳılma ᶜisyān içün ᶜaẕāb-ı kes̱īr
Beni iḥsānuñ ile ḳıl taᶜzīr

Naḳl idüp bu kelāmı didi Nebī
Sebeḳat raḥmeti ᶜalā ġaḍabī

Cānı ḫaclet odına yandurma
Beni maḥşer güni utandurma

135 Geç günāhumdan itme bana ġaḍab
Senden utanduġum yiter ya Rab

Ben günahkārı ehl-i ḥāl eyle
Lāyıḳ-ı himmet-i ricāl eyle

Keremünden ġaribsitme beni
Āḫiretde muᶜaẕẕeb itme beni

Şol zamān kim ecel ṭuta dilümi
Yuyam ab-ı ḥayātdan elümi

Nūr-ı īmānı cāna yoldaş it
Mihrüni āḫiret ḳarındaşı it

140 Bu gubār-ı muḥabbet-i dünyā
Dīde-i cānı ḳıldı nā-binā

133b El- ᶜAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.1, s.448

138a ṭuta : ṭutup B,C

139a cāna : baña C

Can gözinden ġubār-ı miḥneti sil
Göñül āyinesin mücellā ḳıl

Nūr-ı dīdāra lāyıḳ eyle beni
Ara yirden götür ḥicāb-ı teni

Ḳorḳum oldur varınca ben gümrāh
İde benden cehennem istikrāh

Seyyiᶜātum o dem kim ola ḥisāb
Luṭf idüp eyleme maḥall-i ᶜitāb

6b 145 Bilürem ben żaᶜīf ü ᶜāsī vü ᶜāḳ
Raḥmete bende yoḳdur istiḥḳaḳ

Umaram olıcaḳ su'al demi
İdesin idegeldügün keremi

Ola ṭabun deminde baña penāh
ᶜĀlemi Lā ilāhe illā'llāh

Eyledüm her ne lāyıḳ ise baña
Sen saña lāyıḳını eyle şehā

Raḥmetüñ baḥri bī-nihāyetdür
Saña lāyıḳ olan ᶜināyetdür

150 Beni yoldan çıḳardı nefs-i denī
Ḳulunam neyler isen eyle beni

145a Bilürem : Bilürin C

146a Umaram : Umarın C

Biñ bir adun ḥaḳḳı içün ya Rab
Raḥmet it ümmet-i Muḥammed'e hep

ʿĀṣī iken ʿibādet eylerler
Mümkin oldukça ṭāʿat eylerler

Bir bölük derd-mendüñ iy Mevlā
Ammā ki hiç ola mı żāyiʿ ola

Raḥmete lāyıḳ eyle Yaḥyā'yı
Aña itme ʿaẕāb-ı uḳbāyı

155 Ḳalbini eyle Kaʿbe-i envār
Göñlini ḳıl Medīne-i esrār

Ṣuçlarınıñ nihāyeti yoḳdur
Saña lāyıḳ ʿibādeti yoḳdur

Vay eger ʿöẕri olmaz ise ḳabūl
Vay eger şefḳat itmez ise Resūl

ʿAyn-ı ʿaḳlını dūrbīn eyle
Luṭf u iḥsānuña ḳarīn eyle

Dilini ʿandelīb-i şeydā ḳıl
Muṣṭafā naʿtı ile gūyā ḳıl

152a eylerler : eylediler B
158a dūrbīn : düzenīn A

Ol Fasīhü'l-maḳāl ü Melīhü'l-cemāl ü Kerīmü'l-ḫıṣāl ü ʿAdīmü'l-mis̱āl Şāh-ı Risālet-penāh olan Ḥabību'llāh'uñ Naʿt-ı münīrleri vü Midḥat-ı bī-naẓīrleridür ki taḳrīr ü taḥrīr olınur Salavātu'llāhi ʿaleyhi ve selāmehu

7a 160 Vāḳıf-ı rāz-ı ʿilm-i ʿālem-i ġayb
Kāşif-i sırr-ı muṣḥaf-ı lā-rayb

Nüktedān-ı rumūz-ı mā evḥā
Şāh-ı ʿālī maḳām-ı ev ednā

Kāni -i kenz-i ḫān-ı lā-yefnā
Pādişāh-ı serīr-i faḳr u fenā

Yaʿni sulṭān-ı enbiyā vü ümem
Sebeb-i raḥmet-i benī ādem

Muṣṭafā vü Muḥammed ü Maḥmūd
Aḥmed-i Mürsel ü Ḥabīb-i Vedūd

165 Çār isminde mīm-i temmet var
Ḳıldı ḫatm-i nübüvvetin izhār

Anı ḫalḳ itdi ibtidāda Ḫudā
Enbiyā hep tufeyl oldı aña

161a En-Necm : 53/10

161b En-Necm : 53/9

162a kenz : genç C ; Kāni -i kenz-i ḫān-ı lā-yefnā : Kāni -i küntü kenz-i lā-yefnā A

Ẓāhirā ḫātime o server olur
Mübtedagāh olur muaḫḫar olur

Adı ümmi vü ʿālim ü dānā
Muʿcizāt oldı ümmiligi aña

İki şaḳ itdi gökdeki ayı
İki şāhidle kıldı daʿvāyı

170 Ḳurs-ı mehde benān-ı Faḫr-i cihān
Elife döndi nān içinde hemān

Şaḳ idüp māhı ol benān-ı şerīf
Ḥüsnini eyledi anuñ tażʿīf

7b Dū-zebān oldıgı içün ḫāme
Ele almadı yazmadı nāme

Baḥs-i dīn içre ol ḫuceste-ḫıṣāl
Ḫāme-veş ehl-i küfri eyledi lāl

Sāyesi nola bulmaz ise ẓuhūr
Ẓulmet-i dehre māniʿ idi o nūr

175 Sāye salmaz velī o ẓıll-i ilāh
Ḫoş geçer sāyesinde bende vü şāh

Çünki bī-sāyedür o nūr-ı Ḫudā
Sāye-i ḫaṭ degildür aña sezā

169b ḳıldı : itdi A,C
175a velī : idi A

Āf-tāb üzre med gibi her gāh
Sāye-bān oldı aña ebr-i siyāh

Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ol şifā-yı ḳulūb
Hem ḥabīb oldı hem daḫi maḥbūb

Oldı dürr-i yetīm o ḫayr-ı ḫalef
Ḳalıb-ı Ādem idi aña ṣadef

180 Gördi Aḥmed'de bir yed-i beyżā
Ḳodı el arḳasın yire Mūsā

Dili Mūsā'dan oldı çünki faṣīḥ
Ḥüsn-i Yūsuf'dan olsa tañ mı melīḥ

Gelmedin ʿāleme o Şāh-ı cemīl
Ḳulı ḳurbānı idi ismaʿīl

Rifʿatin gördi Ḥażret-i ʿĪsā
Ümmeti olmaġ içün itdi duʿā

Ġarḳa-i baḥr-ı cūdı kevn ü mekān
Teşne-i āb-ı luṭfı Ḫıżr-ı cihān

185 Şemʿ-i ḫalvet-sarāyıdur meh-i bedr
Ḥabeşī bir ḳulı durur şeb-i ḳadr

178b oldı : idi A

179b Ḳalıb-ı : Ġālibā A

181b melīḥ : ṣabīḥ B

Toġdı çün ʿāleme o mihr-i kemāl
Secdeye vardı itdi ḳaddini dāl

8a Nūr-ı pāk-i Muḥammed-i ʿArabī
Ḳara kül itdi nārı Bū-Leheb'i

Olmış id ḥadīs̱-i vaḥy-i H̱udā
Var idi her sözinde biñ maʿnā

Devlet anuñ ki ola aña muṭīʿ
Bir anuñ gibi şāhı ide şefīʿ

190 Nice medḥ eylesün anı Yaḥyā
Çünki meddāḥıdur anuñ Mevlā

Şemʿ-i ḥüsni sebīl-i Ḥaḳḳ'a delīl
Oldı pervāne aña Cebra'īl

H̱āk-i dergāhı tāc-ı çarḫ-ı laṭīf
Şeb-i miʿrācı rūz-ı ʿīd-i şerīf

Sirāc-ı dīn-i mübīn olan Resūl-i Emīn'ün miʿrāc-ı berīnlerinüñ ḥikāyeti vü rivāyetidür ʿAleyhi's-selāmu ve'l-ikrām ilā yevmü'l-ḳıyām

Kimde kim ola nūr u fażl u kemāl
İrişür menziline mihr-mis̱āl

190a eylesün : eyleye C

193. ve 195. beyitler B ve C nüshalarında yer degiştirmiştir.

Kim ki ṣıdḳ ile rāh-ı ʿışḳa gider
Kendüyi vaṣl-ı yāre lāyıḳ ider

195 Kimde kim ola ʿışḳ-ı Rabbānī
ʿĀkıbet cezbesi çeker anı

Bir gice hemçü ṭurrā-i cānān
Ḳaralar giydi Kaʿbe gibi cihān

Ehl-i ʿışḳa virürdi vecd ile ḥāl
Ḥūbluḳ çehresinde ḫāl-miṣāl

Ol şeb-i ḳadr ü ol zamān-ı güzīn
Olmış idi sevād-ı dīde-i dīn

Pertev-i māh oldı āb-ı ḥayāt
Aña tārik-i leyl idi ẓulümāt

8b 200 Şevḳ ile cümle s̱ābit ü seyyār
H̱āb-ı ġafletden oldılar bīdār

Gice tāriki taze sünbül idi
Gökde her biri encümüñ gül idi

Meger olmış idi ol ebu'l-iḥsān
H̱āne-i ümmehāni'de mihmān

Berḳ-i ḫāṭıf gibi ʿale't-taʿcīl
Bir Burāḳ ile geldi Cebrā'īl

202b mihmān : pinhān C

203a ḫāṭıf : hātif A

Ḳıldı yüzbiñ tevāżuʿile nigāh
Didi luṭf ile ya Nebiyya'llāh

205 Ḥaḳ Teʿālā saña selām itdi
Daʿvet-i ḫāṣ u luṭf-ı ʿām itdi

Gel suvār ol burāḳa devlet ile
Varalum Ḥaḳḳ'a emr-i ḥażret ile

Gel buyur saña ideyin ḫizmet
Ḫizmetüñ oldı cānuma minnet

Bāreka'llāh zihi Ḥabīb-i Cemīl
Faḫr ider ḫizmetiyle Cebrā'īl

Sözüni eyleyince anda tamām
Ḥaḳḳ'a şükreyledi o Faḫr-i enām

210 Şevket ile Burāḳ'a oldı suvār
Kıldı şevk ile azm-i canib-i yar

Ṭāyir-i sidre yaʿni Cebrā'īl
Oldı ol şemʿ-i bezm-i dīne delīl

Kıldı ṭayy-ı mekān anuñla Burāḳ
Nitekim ʿışḳ ile dil-i ʿuşşāḳ

Eyleyüp Ḥaḳḳ'ı maḳṣad-ı aḳṣā
Menzili oldı Mescid-i Aḳṣā

---

209 - B

209a eyleyince anda : ol melek idince C

ʿizzet ile o mukteda-yı enām
Oldı ervāḥ-ı enbiyāya imām

9a 215 Ṭurdı ervāh yollarında ḳamu
Cennet açıldı vü yapıldı ṭamu

Ol meh-i bedr-i leyletü'l-esrā
Virdi āyine-i sipihre żiyā

Gögi ol şems-i kudret eyledi cāy
Ṭoldı envār ile o sırça sarāy

Felegi atı izi eyledi zeyn
Māh ile oldı ṭabaḳa'n-naʿleyn

Ḳadr-i aʿlā ile o Ẕāt-ı Kerīm
Oldı tāc-ı sipihre dürr-i yetīm

220 Encüm olup cemāline müştāḳ
Ṭutdılar her biri yolında çırāḳ

ʿizzet idüp aña sipihr-i berīn
Egilüp ḳarşusında öpdi zemīn

Varıcaḳ ol Resūl-i milk-i melek
Biribirine girdi çarḫ-ı felek

Ḥürmet itdi anı görince semā
Ṭurıgeldi yirinden itdi duʿā

218b tabaḳa'n-naʿleyn : denk oldu mutabık geldi

220. ve 228. beyitler B nüshasında yer degiştirmiştir.

Vardı evvelki göge virdi selām
Ḳamer eksükligin diledi tamām

225 Kātib-i çarḫa irdi çün ol nūr
Yazdı gönlüni eyledi mesrūr

Gördi ol şems-i dīni çünki ʿayān
Yire çaldı defini Zühre hemān

Utanup af-tab-ı alem-tab
Yüzine burc-ı ḫāki ḳıldı nikāb

Gökde Merrīḫ ḥayrete batdı
Ḳılıcın şeb niyāmına ḳatdı

Açdı ol nūr-ı pāke çünki gözin
Müşteri ayağına sürdi yüzin

9b 230 Nūr kesb itdi oldı müşkili ḥāl
Ḳararup ḳalmış idi gökde Zuḥāl

Ḳavs-i eflākden geçüp ol an
ʿArşa toğruldı tīr gibi hemān

ʿArş-ı aʿlāya baḳdı sürdi safā
Didi Subḥāne rabbiye'l-aʿlā

Sidreye irdi ol kerem kānı
Geçdi raḥmet yeli gibi anı

232b Subḥāne rabbiye'l- a la: Yüce olan Allah seni tesbīḥ ederim

Gördi kim ḳurb-ı Ḥażret'e irdi
Peyk-i Ḥaḳḳ'a Burāḳ'ını virdi

235 Ḳodı Cibrīl'i Sidre'de ol an
Oldı iḳlīm-i lā-mekāna revān

Yüzini ferş idüp aña Refref
Buldı anuñ yüzi ṣuyına şeref

Ẕikri yollarda ism-i aʿẓam idi
Fikri ol Ẕat-ı Pāk-i Ekrem idi

Gitdi Mevlā'ya ʿarş-ı aʿlādan
Geçdi hep māʿadā-yı Mevlā'dan

Oldı ma-taḥtı ʿālem-i fānī
Ber-ṭarāf itdi mülk-i imkānı

240 Ḳaldı cümle maḳām-ı ʿilliyyīn
İrdi çak Ẕāt-ı Ẕü'l-celāl'e yaḳın

Ḳab-ı ḳavseyn ʿālemine Resūl
Ṭarfetü'l-ʿayn içinde buldı vuṣūl

Nitekim ẕikr-i ẕākirān-ı cihān
Ḥaḳḳ'a irişdi bir nefesde hemān

Yücedür ġāyet ile burc-ı viṣāl
İrmez aña kemend-i fikr ü ḫayāl

---

239 -A

243a burc : ḳurb B,C

Ol maḳāma varup Ḥa^b^ību'llāh
Gördi kim leyse fi'l-vücūd-ı sivāh

245 Gitdi varlıġı oldı anda ʿadem
Var olan Ḥażret-i Ḥaḳ idi o dem

10a Oldı nūr-ı tecellīye lāyıḳ
Gördi maʿşūḳı ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ

Aña ʿarż eyledi cemālini Ḥaḳ
Nūr-ı dīdāra oldı müstaġraḳ

Gördi bu luṭfı Ḥaḳ Teʿālā'dan
Diledi ümmetin o Mevlā'dan

Vardı Ḥaḳḳ'a duʿa gibi ol an
Geldi mānend-i raḥmet-i Raḥmān

250 Bunca yıllık yola o şems-i cihān
Varduġı geldügi bir oldı hemān

Ḥīn-i vaṣlı muḥibb ü müştāḳuñ
Az olur ʿömrü gibi ʿuşşāḳuñ

Didi bu māceràyı aṣḥāba
Açdı raḥmet ḳapusın aḥbaba

244b leyse fi'l-vücūd-ı sivāh : ondan başka bir vücud olmadıġını

245a gitdi : kendi B,C

251b ʿömri : ṣabrı A

Bu beşāret ḫaberiyle o dem
Ḳıldı Ṣıddīḳ'ı gül gibi ḫurrem

Şāh-ı Kevneyn'e itdi çünki naẓar
Nūr-ı Ḥaḳ ile ṭoldı ʿayn-ı ʿömer

255 Keşf-i rāz eyleyince Faḫr-i Cihān
Şād-mān oldı Ḥażret-i ʿOs̱mān

Vāḳıf oldı bu gizlü rāza ʿAlī
Anda ögrendi ʿilm-i lem-yezeli

Açdılar ḥamd-i Ẕü'l-celāl'e dehen
ʿĀyişe Fāṭıma Ḥüseyn ü Ḥasan

Eẓherü'd-dīnü yenbitühü lenā
Żaʿāf'allāhu ecruhüm ḥasenā

Rūz-ı maḥşerde ya Resūla'llāh
Eyle Yaḥyā'ya ʿafvunı hemrāh

260 Ol żaʿīfi yanundan eyleme dūr
Ayaġ altında ḳoma nite ki mūr

10b Elini al Ḫudā'ya ıṣmarla
Ol Şeh-i Kibriyā'ya ıṣmarla

---

258 Dini iẓhar ederek bizim için onu korudular
Allah onların mükāfatını kat kat versin

261b şeh-i : ulu A

ᶜAle't-taḥḳīḳ imām-ı ᶜatīḳ-ı Ḫudā olan Ebu Bekr-i Ṣıddīḳ'uñ fażīletlerinüñ ᶜale'l- icmāl ẕikridür Rady'allāhu ᶜanhü

1

Dār-ı dünyāyı sanma cāy-ı sürūr
Olasın ta muzaffer ü manṣūr

Ḳadre ir ṣu gibi görüp dīdār
Yüri ṭur-ı niyāzda ṭūr-ı ṭur

Ṭoldı cürm ile nāme-i ᶜamāl
Nola ḥālüñ olınca vaḳt-i nüşūr

265 Ṭokınur nāvek-i ecel birgün
Saña oldı nişāne ehl-i ḳubūr

Ṣıdḳ ile ümmet-i Muḥammed isen
Ṣalāvātı dilüñden eyleme dūr

Çār yāre muḥabbet eyleyigör
Ta ki saña muḥabbet ide Ġafūr

262b manṣūr : mesrūr B

263b ṭūrı ṭur : ṭayrı ṭur C

264b ḥālün : ḥālüm B

265a bir gün : āḫir C

265. ve 266. beyitler B nüshasında yer değiştirmiştir.

Oldı Bu-Bekr efḍal-i ümmet
Ve ʿaleyhi rivāyetü'l- cumhūr

Kāne baʿde'n-nebiyyi bi't-taḥḳīḳ
Efḍalu'l-ḫalḳ ʿindnā Ṣıddīḳ

2

270 Ol Ḫudā-yı Müheymin ü Müteʿāl
Ẕāt-ı Pāk'ine virdi fażl u kemāl

Aña üç yār oldı cümle muṭīʿ
Bārek'allāh zihī ḫuceste-ḫıṣāl

Aḥmed'e yār-ı evvel olmışdur
Ol elif-ḳāmet ü mübārek-fāl

Ol ki bālā-nişīn-i ümmetdür
Oldı adındaki elif aña dāl

11a Lafẓ-ı nāmı üçinden efzundur
Fażlına nola olsa istidlāl

275 Saña efzun didük ise zinhār
Yañılup ṣaḳın olma ehl-i ḍalāl

268b Cumhurdan gelen rivayete göre
rivāyet : vilāyet A

269 Bizce muhakkak ki Peygamber'den sonra
insanların en faziletlisi Hz. Ebubekir-i Sıddık'tır.

Her biri rükn-i Kaᶜbe-i dīndür
Ġayrı eksikligiyle ḳılma ḫayāl

Oldı ṣıdḳ ile efḍal u evlā
Rafeᶜa'llāhu ḳadrahu ebedā

3

Bedr idi alnı yanaġı ḫurşīd
Şaᶜşaᶜā oldı aña ḫaṭṭ-ı sefīd

Çehresin ḳılmış idi nūrānī
Pertev-i nūr-ı vaḥdet ü tevḥīd

280 Naḳl ider bu hadīs̱i rāvīler
Buyurupdur Resūl-i Rabb ü Mecīd

Gelse mīzāna ḫalḳuñ īmānı
Anuñ īmānı ola idi mezīd

Ġar içinde ısırdı pāyini mār
Cānına irdi bir cefā-yı cedīd

Vāḳıf oldı bu ḥāle Şāhid-i Ḥaḳ
Didi āḫir seni bu ide şehīd

276b ḫayāl : iḥmal C

277b Allah onların kadrini ebeden yüceltsin

280b Buyurupdur : Ki buyurdı C

281 -B; imanı : a mali A

Allāh Allāh nedür bu fażl u kemāl
Oldı ḫalḳ-ı cihān içinde ferīd

285 Yār-ı ġār-ı Muḥammed-i Muḫtār
S̱āniy'is̱neyni iẕhümā fi'l-ġār

4

Ġār ten oldı ṣanki anlar cān
Oldılar anda cān gibi pinhān

11b Ġār içinde Resūl ile Ṣıddīḳ
Birlige bitdi oldı genc-i nihān

İy nice Yūsuf'ı koyup çāha
İrgürür ʿizz ü cāha devr-i zamān

Oldı ġār içre ṣanasın anlar
Ẓulmet içinde çeşme-i ḥayvān

290 Bu iki ʿandelīb-i bāġ-ı Eḥad
Ḳıldılar bir ḳafes içinde mekān

Beñzer ol mü'min-i muvaḥḥide ġār
Ola ḳalbinde ṣıdḳ ile īmān

Düşmen-i bī-ḥayāya aşdı ḥicāb
Perde-dār oldı ʿankebūt ol an

285b Et- Tevbe : 9/40

Dīn içün çekdiler bu deñlü belā
İde raḥmetlerün ziyāde Ḫudā

5

Ḳıldı ḥükm-i ḥükūmeti nice yıl
Oldı ʿömr-i ʿazīzi müstaʿcil

295 Eyleyüp arzū-yı ʿiyd-i viṣāl
Ḳıldı canāna cānını vāṣıl

Göñli mānend-i cennetü'l- me'vā
Dār-ı dünyāya olmadı mā'il

Evliyā ile enbiyāya daḫi
Ḳalmaz imiş zamāne iy ġāfil

Maʿṣiyet cāmı şimdi Yaḥyā'yı
İtdi ḥayrān-ı mest ü lā-yaʿḳıl

Vay eger ağlamazsa aḥvālin
Rūz-ı maḥşerde aña ve'l-ḥāṣıl

300 Devlet anuñ ki ola ol şāhuñ
Āsitānında bende-i muḳbil

Gülşen-i dīni ḳıldı ḳıble-i zeyn
Raḍıya'llāhu ʿanhu fi'd-dāreyn

---

299 -A

301 -C; b Allāh her iki dünyada O'ndan rāżı olsun

12a ʿÖmer-i Fārūḳ Ḥażretlerinüñ ṣādır olan kerāmetlerinüñ ẕikridür Raḍıy'allahu Teʿālā ʿanhu

1

iy göñül bu ḳıbāb-ı çarḫ-ı ʿikāb
Oldı seyl-i fenāda hemçü ḥabāb

Berḳ-i ḫāṭıf-veş olmayup ḫandān
Ağla ʿisyānuñı mis̱āl-i seḥāb

Ḥālüñ ayruksı olur iy ġafil
Cürmüne göre olur ise ʿaẕab

305 Yüri eyle günāha eyle istiġfār
ʿĀrif isen budur cenāb-ı ṣavāb

Raḥmete lāyıḳ eyle kendüzini
Ġafleti ḳılma cān gözine ḥicāb

Oḳı medḥ ü s̱enāyı cismüni hem
Çār yār işiginde eyle türāb

Ḳıl duʿā rūḥ-ı Ḥażret-i ʿÖmer'e
Oldı çün ol ḥalīfe-i aṣḥāb

Ekmelü'l-ḫalḳ u ḥākim ü ʿādil
Efḍalü'l-ḫalḳ u ʿālim ü ʿāmil

306b gözine : gibi C

307b medḥ ü s̱enāyı : medḥ-i resūli B,C

2

310 Didi Şāh-ı rusūl olaydı ʿömer
Gelse bir daẖi ẖalḳa peygamber

Dirler idi ʿaleyke ʿavnu'llāh
Rūz-ı rezm içre ḳılsa cevlānlar

Geldi şehr-i Medīne'de bir gün
Rūmdan aña ḳāṣıd-ı ḳayser

Didi gelsün o kāfir īmāna
Ḳāṣıda heybet ile ḳıldı naẓar

12b İçine ḳorḳu düşdi küffāruñ
Her biri küfri oḳudı ezber

315 Görinüp gözlerine ḳavs-i ḳażā
Cānlarına irişdi tīr-i ḳader

Çıkdı dīvardan bir el nāgāh
Ḳayser-i rūmı kıldı zīr ü zeber

Nice günlük yola idüp te's̱īr
Ẓāhir itdi vilāyetini emīr

3

Yaḳdı hurşīd birgün anı ʿayān
ʿĀşıḳın ṣanki mihr-i mihrübān

---

310 El- Acluni, Keşfü'l- hafa, c.2, s.154
311a Allāh'ın yardımı üzerine olsun
ʿavn'ullāh : ayn'ullāh B,C

Hışm ie döndi kıldı çünki naẓar
Ḳapḳara oldı mihr-i nūr-efşān

320 Göz göre gökyüzünde oldı siyāh
Fi'l-meṡel ḫāl-i ʿārıż-ı canān

Sidreden yire ol nefs-i Cibrīl
İndi mānend-i raḥmet-i Raḥmān

Didi luṭf ile ya Resūl'allāh
Çok selām eyledi saña Sübḥān

Göñül alçaḳlıġın idüp Fārūḳ
Oḫşasun şemsi eylesün iḥsān

Yoḫsa böyle ḳalur kıyāmete dek
Nitekim rūy-ı ʿāsiyān-ı cihān

325 Gördi ʿālem vilāyetini tamām
Ayaġı topraġına oldı ġulām

4

ʿAdl ü dādıyla ol emīr-i ricāl
Rāh-ı dīn içre ḳılmadı ihmāl

13a Erbaʿīn oldı ümmet anuñla
Oldı mīm-i mübāreki aña dāl

319a Ḫışm ile döndi ḳıldı : Çeşmi ile çü döndi A

324b ʿāsiyān : hāciyān A

326a ricāl : cihān A

Manẓar-ı ʿayn-ı ʿadl ü dād oldı
Kimseye eylemezdi ẓulm ü ḍalāl

Gün gibi açdı tīġ ile dehri
Oldı aʿda mükedderü'l- aḥvāl

330 Sünnet-i Aḥmed'i idüp icrā'
Ḫayr işe eyler idi istiʿcāl

Ṭāḳati ḳalmayup ḳaçardı hemān
Görse iblis gölgesin fi'l- ḥāl

Ḳıluben biñde birini tafṣīl
Eyledüm vaṣfını ʿale'l- icmāl

Ki odur zübde-i ʿulu'l- elbāb
Yār-ı s̱ānī güzīde-i aṣḥāb

5

Ḫābe varmışdı bir gice o hümām
Girdi rü'yāsına Resūl-i enām

335 Daʿvet idüp aña ḫitāb itdi
Ya ʿömer didi ʿömrün oldı tamām

ʿĀlem-i ulvīye ʿurūc eyle
Cāy-ı süflīde yiter eyle maḳām

328a ʿadl : ʿaḳl C; b ḍalāl : ẓılāl B
331a Ṭāḳati ḳalmayup : Ṭaḳat ḳılmayup B
332b Eyledüm vaṣfını : Vaṣfını eyledüm C

Vaḳtidür gel bize mülāḳāt ol
Virdi ᶜadlün cihāna cümle niẓām

Çün uyandı o nūr-ı dīde-i dīn
Ḳıldı aṣḥāba ḥālini iᶜlām

Emr-i Ḥaḳḳ ile āḫir oldı şehīd
Rūḥ-ı pākine Ḥaḳ'dan ola selām

340 Çünki āḫir ölümdür iy Yaḥyā
iᶜtimād itme dehr-i dūne müdām

13b Virdi İslām'a ᶜadl ile revnāḳ
Artura raḥmetini Ḥażret-i Ḥāḳ

ᶜOs̱mān-ı Zekī Ḥażretleri'nüñ sergüzeşt-i şehādetlerinüñ tafṣīlidür

1

Fānīdür iy göñül cihān fānī
Bekleme būm-veş bu vīrānı

H̱alḳa taḳdīrini ḥavāle ider
Añlamaz kimse sırr-ı Sübḥān'ı

Germ ü serd arada bahāne olur
Müddet-i ᶜömrüñ irse pāyānı

337b ᶜadlün : ᶜaḳlun C; cümle : dürr A
338a dīn : cān C
341 -C

345 Nice naḳl itdi dinle ʿālemden
Çār yār-ı Resūl-i Yezdān'ı

Oldı nāgeh şehīd Zi'n- nūreyn
Ḫāke düşdi o pīr-i nūrānī

Görünen ṣanmañ ebr-i bārāndır
Eyleyen gökyüzini ẓulmānī

Dest-mālin ṭutup yüzine felek
Aġlar añup o verd-i ḫandānı

Veh ki mānend-i lāle-i nuʿmān
Ḳana ġarḳ oldı Ḥażret-i ʿOs̱mān

2

350 Ḳan degildür aḳan o demde revān
Ṭaḳdı boynına sübḥā-i mercān

Ḳırmızı güller ile ṭoldurdı
Ḳoynını ṣanki ol emīr-i cihān

Düşdi şehr-i vücūdına āteş
Gerdeninden ʿalevler oldı ʿayān

Aña fetḥ olmaġa ṭılsım-ı beḳā
Virdi bu ḫān-ḳāhda ḳurbān

14a Maṭlaʿ-ı mihrine irişdi hilāl
Şafaḳı ẓāhir eyledi ol an

355 Dest-i ḳudret cemāl-i muṣḥafına
Yazdı sürh̲ ile āyet-i Ḳur'ān

Ṣunar iken aña şarāb-ı ṭahūr
Birazın dökdi üstine rıḍvān

İrdi ol meyden aña keyfiyyet
Ḳatı mest itdi sāḳī-i vaḥdet

3

Cānına geçdi nāvek-i efkār
Nice ḳıydı ʿaceb aña aġyār

Buldı çünkim o genc-i penāhı
H̲ānesin deldi bir nice ġaddār

360 Yalıñuz gördiler o dil-dārı
Leyse fi'd-dāri ġayrahu deyyār

Ḥaḳ rıżāsını boynına aldı
H̲avf idüp ḳılmadı o firār

355b Yazdı sürh̲ ile : Sürh̲ ile yazdı B,C
357b Ḳatı : Ḳan B,C
358a cānına : cānuma B,C
359a Buldı çünkim : Buldılar çün B,C
360b Evde ondan başka kimse yoktur

Ser virüp sırrı virmedi āḫir
Deheni oldı maḫzenü'l- esrār

Olmasun aña kaṣd iden ya Rab
Bāġ-ı Firdevs içinde ber-ḫordār

Ḳaralar giydi bu ġam ile leyāl
Yaḳalar çāk eyledi eshār

365 Gördi çünkim bu ḥālini aṣḥāb
Didi ṭūbā lehüm ve ḥüsnü meʿāb

4

Eyledi anı ol Kerīm ü Raḥīm
Aḥsen-i ḫulḳ ile ḥalīm ü selīm

14b Utanurdı anuñ ḥayāsından
Cümle kerrūbiyān-ı ʿarş-ı ʿazīm

Oldı āyine-i vücūdı anuñ
Maẓhar-ı nūr-ı aḥsen-i taḳvīm

Anda ḫatm oldı çün ḳırāt-ı Ḳur'ān
Ḫalḳa Ḳur'ān'ı eyledi taʿlīm

364b eshār : es̱mār A

365b Er-Ra d : 13/29

366b ḫulḳ ile : ḫulḳa C

369a oldı çün ḳıraāt : oldı kıraāt A; Anda ḫatm oldı çün ḳırāt -ı Ḳur'ān : Ẕātıdur camiʿ-i Kelām'ullāh C

370 Düşdi hep nār-ı ḥayrete aṣḥāb
Nāgehān oldı çün bu emr-i ʿaẓīm

Terk idüp bu maḳām-ı dünyāyı
Oldı dārü'l- ḳarār içinde muḳīm

Ḥaḳ yolına olup o dem ḳurbān
Ḳıldı cānāna cānını teslīm

Bu durur iy ḫaber ü fikr-i ṣaḥīḥ
Oldı ol pādişāha ẓulm-i ṣarīḥ

5

Yatduġı yiri Ḥaḳ cinān itsün
Ravża-i ʿarşı āşiyān itsün

375 İricek taḫt-gāh-ı Firdevs'e
Şühedā leşkerine ḫān itsün

Sūre-i Fātiḥā s̱evābın anuñ
Rūḥ-ı pākine armaġān itsün

Ehl-i İslām'a çün ḫalīfe idi
Anda da şāh-ı kām-rān itsün

370a Düşdi hep nār-ı ḥayrete : Mürşidi nār-ı ḥasrete A
372a olup o dem : o dem olup B
373a ḫaber : ḫabīr A
375b leşkerine ḫān : ʿaskerine cān A
377a idi : itdi B

Anı kim sevmez ise ḳahr idüben
İki ʿālemde nā-tuvān itsün

Bu duʿā-nāmesini Yaḥyā'nuñ
Cümle dillerde dāsitān itsün

380 İşiden sūz-nāk sözlerini
Yaḳalar çāk idüp fiġān itsün

15a Ne fiġān kendüzini helāk itsün
Āsitānında cismi h̲āk itsün

ʿAliyyü Veliyyu'llāh Ḥażretleri'nüñ velāyet-i
saʿādetinüñ z̲ikridür Raḍya'llāhu ʿanh *

1

Olma mecnun gibi gel iy ġāfil
Naḳşına deyr-i ʿālemüñ mā'il

Miḥnet oldı muḥabbet-i dünyā
Lez̲z̲etini hemīşe z̲illet bil

Yüri kesb-i ʿibādet eyleyüben
Emr-i maʿrūf u neḥy-i münker ḳıl

385 Rūḥına çār yāruñ eyle duʿā
Sünen-i Aḥmed ile ol ʿāmil

---

380 -C
381b h̲āk : çāk A
* Veliyy'ullāh : Veli B,C ; z̲ikridür : beyānıdur B,C

Ta ki maḳbūl olan du'ā gibi sen
Olasın ḳurb-ı Ḥażret'e vāṣıl

Esedu'llāh'dur biri anuñ
Oldı ḥaḳḳında Hel etā nāzil

Ya'ni serdār-ı zümre-i aṣḥāb
Ḳuṭb-ı aḳṭāb u mürşid-i kāmil

Māh-ı devrān emīr-i 'izzet ü cāh
Şāh-ı merdān 'Aliyyü Veliyyu'llāh

2

390 H̱ātem-i enbiyā gibi meṡelā
Oldı fażlıyla ḫātem-i ḫulefā

Ẕātı ḫurşīd-i çerḫ-i çārümdür
Ki esed burcın eyledi me'vā

Adı gibi olup mübārek fāl
'Adet idi aña 'aṭā vü seḫā

Oldı üstinde ḥāżır u nāẓır
'Ayn-ı 'ilm ü 'ināyet-i Mevlā

15b Devr-i 'ālemde çār yār-ı güzīn
Ancaḳ otuz yıl oldılar ḫulefā

387b El-insān : 76/1

392b seḫā : ṡenā A

395 Göz göre Ḥażret-i ʿAli'deki lām
ʿAynı ile işāret itdi aña

Her vilāyetde yoġ idi mis̱li
ʿilm ile oldı kenz-i lā-yefnā

Yaʿni kenz-i maʿārif ü ḥikmet
Bāb-ı ʿilm ü medīne-i ḥikmet

3

İy ḳamer- ṭalʿat u esed- kevkeb
Şāh-ı a cām u muḳtedā-yı ʿarab

Oldı alçaḳ göñüllü ḫāk gibi
Bu- türāb olsa aña ṭañ mı laḳab

400 Ẕāt-ı pākuñ durur ḥasīb ü nesīb
Bāreka'llāh zihī ʿināyet-i Rab

Nola ardunca yürise Ḳanber
Rūz-ı nevrūz ile nitekim şeb

396a mis̱li : mes̱ela A ; b kenz-i lā-yefnā : tükenmez hazine
397a maʿārif üʿizzet : maʿārif-iʿizzet A,C ;bʿilm ü:ʿilm-i A
El-ʿAcluni, Keşfü'l-ḫafā, c.1, s.203
399a Oldı : Oldun B,C

ʿAlemüñ yüzi ṣuyı sensin sen
Sāḳi-i kevser oldun ümmete hep

Bir yiründe yoġ idi noḳṣānuñ
Edeb ögrendi senden ehl-i edeb

ibn-i ʿamm-ı Resūl-i Faḫr-i cihān
Nitdiler sensüz iy emīr-i ʿarab

405 Nāyib-i Aḥmed ü imām-ı Ḫudā
ʿĀlim-i ʿālem ü ser-i fużalā

4

Ẕülfiḳāruñ elinde iy gül-i ter
Bāġ-ı cennetde sūsene beñzer

16a Ḥāmil-i vaḥye beñzedünse nola
Ẕülfiḳār oldı saña çün şehber

Keffüne dindi mecmaʿu'l- baḥreyn
Göricek Ẕülfiḳāruñ ehl-i naẓar

Ẕāt-ı pākuñ durur sefīne-i ʿilm
Baḥr-i keffünde oldı ol lenger

410 Kimdür inkār iden vilāyetüne
Naṣṣ-ı ḳaṭı yiter o tīg-i hüner

404b Nitdiler sensüz iy : Bildiler sensin iy B,C
407a beñzedünse : beñzedülse C
409a ʿilm : ʿam C

ʿAnteri iki biçdün ise nola
Oldur aʿdāya ejdehā-yı dū-ser

Dosta düşmene yarar ol tīġ
Virdi islām'a nefʿ u küfre zarār

Ol gül-i gülistān-ı fażl u kemāl
Olmış idi Resūl'e ḫayru'l- āl

5

Böyle naḳl itdi rāviyān-ı kirām
Aña düşnām iderdi bir bed-nām

415 istimaʿ itdi biri aṣḥābuñ
Didi iy Ḥayy u ʿĀlim u ʿAllām

Bir nişān vir bunuñ günāhından
Bile ʿāṣīlıgını cümle enām

Yüzine ur günāhını anuñ
Göricek ʿibret ala ḫāṣ ile ʿām

Bu duʿāsını eyleyüp maḳbūl
Eyledi ol ʿazīze Ḥaḳ inʿām

Aña düşnām iden pelidüñ o gün
Ḳapḳara oldı yüzi nite ki şām

412b Virdi : Virür B

413a gülistān-ı : gülistān u A

416b ʿāṣīlıgını : ʿāṣīligini B

420 Kim ki sevmzse anı iy Yaḥyā
Ola cennet şarābı aña ḥarām

16b Ḳaddesa'llāhu sırrahu'l-aʿlā
Kerrema'llāhu vechehu ebedā

Güzīde-i āl-i ʿOs̱man olan ṣāḥib-ḳırān-ı zamān Süleymān Ḫān'uñ ʿale'l- icmāl vaṣf-ı cemīli ve medḥ-i celīlidür ḫalled'allāhu salṭanatehu ve ebbed'allāhu ʿizzetehu ve devletehu *

Ehl-i īmān olanlara her an
Farż olupdur duʿā-yı şāh-ı cihān

Yaʿni sulṭān-ı ʿadl u şāh-ı kerīm
Ẓıll-ı Ḥaḳ pādişāh-ı heft-iklīm

Tāc u taḫt-ı ʿadāletüñ şāhı
Burc-ı evc-i saʿādetüñ māhı

425 Vāris̱-i ṣadr-ı çār yār-ı güzīn
Server-i ümmet-i Resūl-i Emīn

---

421 Allah onun yüce sırrını mukaddes kılsın
Yüzünü ebedi olarak mükerrem kılsın

* ve ebbed'allāhuʿizzetehu ve devletehu : ve ebbede devletehu A ; ve ebbed'allāhu ʿizzetehu C

Ḥāfız-ı ḥāmi-yi bilād'ullāh
Nāṣır-ı nāẓır-ı ʿibād'ullāh

Āl-i ʿOs̱mān-ı ġāzī-yi devrān
Pādişāh-ı zamān Süleymān H̱ān

Sīni mürġ-ı saʿādete şehper
Lāmı luṭf u ʿadālete zīver

Yāsı ʿaynile oldı aña nişān
Ki onuncu ẖalīfedür ol ẖān

430 Çok kerāmātı vardur ol nāmuñ
Mīmi görür gözidür islām'uñ

Elifi tīr-i dest-i devletdür
Nūnı gūyā kemān-ı nuṣretdür

Mihr-i raẖşānı encüm-i şerefüñ
Dürr-i yekdānesi ṭoḳuz ṣadefüñ

17a ʿĀlemü ʿadl ü dādı ḳıldı ṣaḥīḥ
Görmedi bir ḳarınca ẓulm-i ṣarīḥ

428b zīver : mażhar A
429a Yāsı : Yā-yı A
430a nāmuñ : H̱ānuñ A
433a ṣaḥīḥ : nāṣıḥ A,B

Ebbeda'llāhu şemse nuṣretihi
Ḫalleda'llāhu ẓılle ᶜizzetihi

435 Ehl-i islām'a ẕātıdur mesned
Şah bin şahdur eben ᶜan ced

Ol ki ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālemdür
Her kerāmāt ile mükerremdür

Vāli-i ḫalḳ u sāye-i Ḥaḳ'dur
Fi'l-ḥaḳiḳa veliyy-i muṭlaḳdur

ᶜAdl u dād ile ol ḫalīl-ṣıfat
Oldı her millete velī-niᶜmet

Bize iḥsānı oldı Mevlā'nuñ
Ki zamānındayuz o sulṭānuñ

440 Çākeri Ḳahramān u bendesi Cem
Ḳulınuñ ḳulı Ḫusrev ü Rüstem

---

434 Allah onun zafer güneşini ebedi kılsın
Allah onun izzetinin gölgesini daim eylesin

434a Ebbed'allāhu : Eyyed'allāhu B ;
b ᶜizzetihi : devletihi B,C

435b babadan, dededen

439b o sulṭānun : ol ḫānuñ C

Gün gibi gah olur çeker leşker
Fetḥ ider ġarbı ṣanki iskender

Gah olur şarḳ evine sürüp at
Rāy ile nice şāhı eyler mat

Cām-ı ʿālem-nümā gibi ol ḫān
itdürür ḫalḳa ʿālemi seyrān

Sürḫ-ser oldı aña oḳlı şikār
Ḳorḳudan ṭurmayup ḳaçar her bar

445 Ṣındı şāh-ı revāfıż-ı mühmel
Bıyıġın balta kesmez idi ezel

Ḳılıcıyla mis̱āl-i şems-i cihān
Açdı dünyāyı ol şeh-i merdān

Yoḳ durur şimdi gökde niteki māh
Yiryüzinde anuñ gibi bir şāh

17b Kendü şāhin-i evc-i devletdür
Bindügi atı bad-ı raḥmetdür

Ḥaḳ bu kim ol ʿālī ṣıfatlu emīr
Oldı ḫurşīd gibi ʿālem-gīr

442b Rāy ile : Re'y ile A

444a Sürḫ-ser : Düşmeni C

445a şāh-ı : cümle C ; revāfıż-ı : revāfıż u A,C

450 Ḳılıcı āf-tāb-ı çerḫ-i berīn
Aña leylüñ sevādıdur ḳara ḳın

Yāları oldı ejdehā-yı dū-ser
Oḳları şah-baz-ı evc-i zafer

İḫtisār eyle sözi iy Yaḥyā
Dil ü cān ile ḳıl o şāha duᶜā

Ya ilāhī seḫā ile ol şāh
Oldı ᶜālemde çünki ẓıll'ullāh

Kulluġından bizi ayırma müdām
Gölgesin üstümüzden ırma müdām

455 Ḳılıncın üstün it anuñ her bār
Bi'n- Nebiyyi ve ālihi'l- aḫyār

Ṣıfat-ı ḫazān-ı būsitān ki sebze vü raᶜnā ve sebeb-i te'līf-i Kitāb-ı Şāh u Gedā *

Bir dem irişdi bāġa faṣl-ı ḫazān
ᶜĀşıḳa fi'l-meṡel dem-i hicrān

Beñzi zerd oldı sebzenüñ gūyā
ᶜIşḳ ile rūy-ı ᶜāşıḳ-ı şeydā

455b Bi'n Nebiyyi ve ālihi'l-aḫyār Anlamı : Nebi ve O'nun hayırlı nesli hürmetine

* sebze vü : ser sebz ü B,C ; Kitāb-ı Şāh u Gedā : dāsitān-ı Kitāb-ı Şāh u Gedā B ; dāsitān-ı Şāh u Gedā C

Ḳaldı eşcār cümleten ʿuryān
Şanki dīvāne-i ġam-ı canān

Ḥayret irmişdi serv-i āzāde
Yāsemin olmış idi üftāde

460 Lālenüñ tācın aldı bād-ı fenā
Ḳaldı mecnun-miṡāl başı ḳaba

Gül cemāline çekmiş idi niḳāb
Bülbülün olmış idi ḥāli ḫarāb

18a Sebzenüñ ḳaddi lām olmış idi
Sararup ʿışḳ ile bükülmüş idi

Zer ü sīmi ki bāġ derc itdi
ʿIşḳ yolına cümle ḫarc itdi

Ḥāṣılı cümle sebze-i dünyā
ʿIşḳ-ı Ḥaḳ ile bulmış idi fenā

465 Bile iñlerdi iñleseñ kühsār
Bile aġlardı aġlasañ enhār

Cemʿ olup bir yire nice yarān
İder iken bu ʿālemi seyrān

458a eşcār cümleten : eşcār irmiş cümleten B

459a irmişdi : irişdi C

463 -A ; a Zer ü sīmi : Zerd ü sīmı B

ʿIşḳa maḫṣūṣ idi olan kelimāt
Mürde-dil olana virürdi ḥayāt

Biri taʿrīf idüp didi Ferhād
Ḳodı soñında ʿışḳ ile eyü ad

Biri Mecnūn durur didi ol dem
Tekye-i ʿışḳa pīr-i pīş-ḳadem

470 Biri eydürdi ʿışḳ ile Vāmıḳ
Oldı ʿālemde ʿāşıḳ u ṣādıḳ

İşidüp sözlerin didim ne ʿaceb
Baña ḫoş gelmedi bu sözler hep

Bir alay bī-mezāḳ u zen-pāre
Bir alay derd-mend ü bī-çāre

Ne bilür sırr-ı ʿışḳ-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü ḥāl-i cānānı

Lāyıḳ oldur ki hiç olmaya naḳl
Ḳıṣṣa-i ʿışḳ-ı nāḳısātü'l- ʿaḳl

475 ʿĀşıḳ oldur ki ʿışḳı ile müdām
Eyleyüp uyḫuyu gözine ḥarām

469a Mecnūn durur : Mecnūndur A

473b vecd ü ḥāl : vecd-i ḥāl B,C

474 Bu beyit C nüshasında 484. beyittir.

475b uyḫu : uyḳu B

Seve bir servi boylu maḥbūbı
Derd-i ʿışḳınuñ ola Eyyūb'ı

Vire mir'āt-ı cism ü cāna cilā
Bir cilāsın cüvāna bende ola

18b ʿIşḳ-ı maḥbūb ile kim olsa ḥazīn
Añlamaz anı Ḫüsrev-i Şīrīn

Ġamze-i ḫūba kim olur meftūn
Oldı menfūrı Leylī vü Mecnūn

480 ʿĀşıḳ olanda ṣabr olur pīşe
öpmek ü koçmak olmaz endīşe

ʿĀşıḳ u ṣādıḳ olana muṭlaḳ
Merḥabādur viṣāl-i yār ancaḳ

Andan artuġa yoḳ durur destūr
Ġılẓet olmaz bu babda maʿẕūr

Bu sözi söyleyince anda hemān
Sözime ḳā'il oldı hep yārān

İçlerinden birisi ḳıldı nidā
Didi iy maʿrifetle bī-hemtā

478a olsa : ola A ; 478b anı : m'anı A
479a olur : ola A

485 Yüri var baḥr-i naẓma ol ġavvāṣ
Getür ortaya nice gevher-i ḫāṣ

Bir kitāb eyle ʿışḳ ile peydā
Anı el üzre ṭutalar ẓürefā

Dilüne alma zen ḥikāyetini
Söyle bir nev-cüvān rivāyetini

Gül gibi söyle taze bir dīvān
Ağlaya oḳudukça bülbül-i cān

Ola cümle ḥurūfı pür-sevdā
Kendüzin ide ʿışḳ ile peydā

490 Mācerādan beyāż ola siyāh
Ah-ı ʿāşıḳla sanki çarḫ-ı dū-tah

Elifi incelikde ola ḫayāl
Ḳāmet-i ʿāşıḳ-ı żaʿīf-miṡāl

Şekl-i cīm ol kitāb-ı raʿnāda
Beñzeye tīşe ile Ferhād'a

Dal ola derd-i ʿışḳa her dalı
Derd-i dilberden olmaya ḫālı

486a peydā : inşā C

488a söyle : eyle C

490 -A,C

19a Rāları benzeye hilāle tamām
Artura bu cünūn-ı ʿışḳı müdām

495 Aġlamakdan ġam ile niteki ṣād
Aġara ṣanki dīde-i Ferhād

ʿAynı Mecnūn'a benzeye gūyā
Başı bülbüller āşiyānı ola

Kūh-ı derd ola anda her bir ḳaf
Ḳafı ʿışḳ arasında ola şikāf

Lāmı ḳullāb-ı ʿışḳ-ı dilber ola
Mīmi bir kākül-i muʿanber ola

Vādi-yi ġamda nitekim Mecnūn
Dāmen-i ḥüzni ḳomaya her nūn

500 Baḥr-i naẓmuñ ki oldı bir deryā
Keşti-i ḥayret ola yālar aña

Baña bu resme pend idince hemān
Cūşa geldüm niteki baḥr-i revān

Besmeleyle alup elüme ḳalem
ibtidā eyledüm kitāba o dem

494b cünūn-ı ʿışḳı : cünūna ʿışḳ-ı A
495a niteki : dīde-i C ; ṣād : ad A
497b Kafı : Ḳafı C ; arasında : arasından B

ʿIşḳ-ı zillet-āmīz zevḳ-engīz olup ʿāşıḳ-ı ṣādıḳuñ vecd ü ḥālet ü keşf ü kerāmet birle ʿayn-ı cānın küşāde ve cevelān-ı tabʿını ziyāde itdügınüñ zikridür *

Söyle iy ṭūṭī-i küşāde-maḳal
Eyle ʿışḳ ateşinde sözüni ḳal

Noḳṭası bir kitābdur ʿışḳuñ
Zerresi āf-tābdur ʿışḳuñ

505 Ġarḳ olur ḳaṭresinde kevn ü mekān
Gizlenür zerresinde iki cihān

19b ʿIşḳ-ı pāk ile ādem ādem olur
Mürşid-i kāmil-i mükerrem olur

Ādemi mihr ider erenlere baş
Āf-tāb ile laʿl olur ḳara ṭaş

ʿIşḳdur çün vesīle Maʿbūd'a
Ṣanma sen ʿışḳ-ı pāki beyhūde

ʿIşḳdur nūr-ı dīde-i ʿuşşāḳ
ʿIşḳdur sālike hemīşe burāḳ

510 Dilde ʿışḳuñ żamīri mużmerdür
Zāt-ı insān ʿışḳa maẓhardur

---

* zevḳ-engīz : zevḳ-i lezzet-engīz B,C

508a Maʿbūd'a : Maḳṣud'a C

509b sālike hemīşe : hemīşe sālike B

Her kim olursa ʿışḳ elinde esīr
Ġayra raciʿ gerekmez anda żamīr

ʿIşḳ dīvāne eyler insānı
Kesmek içün alāḳadan anı

Oldı zīra taʿalluḳ-ı dünyā
Māniʿ-i nūr-ı ṭāʿat-ı Mevlā

ʿAḳl-ı nefsānı olıcaḳ mevcūd
Dā'ima virür iḥtimāle vücūd

515 Bu yola şübhesi olan gitmez
Ḫavf iden ḫoca fā'ide itmez

Ḳul olan ʿışḳa şāh-ı ʿālem olur
Ġam-ı ʿışḳ ile şād u ḫurrem olur

ʿĀşıḳ olan tevekkül ehli olur
Vara vara merātibini bulur

Birgün olur ki keşf olup esrār
ʿIşḳ ile cān gözin ider bīdār

Fetḥ olur aña cümle-i eşyā
Açılur perde-i Cenāb-ı Ḫudā

520 Ḳılsa bir noḳṭaya eger ki naẓar
Anda cümle cihānı seyr eyler

518b ider : idüp B

520b cümle cihānı : kevn ümekanı C

20a Nokṭa cām-ı cihān-nümāsı olur
Ẕerre ḫurşīd-i dil-küşāsı olur

Oldı bu sırda ʿaḳl u dil ḥayrān
Derc olur nokṭada ʿulūm-ı cihān

ʿĀlem içre bi-ḥaḳḳ-ı nūr-ı Resūl
ʿAyn-ı ʿāşıḳda merdümekdür ol

Nokṭa sırrından olmayınca ḫabīr
Saña maʿlūm ola mı sırr-ı żamīr

525 İy baṣīret gözin küşāde iden
İy cihān içre rāh-ı ʿışḳa giden

Mürşidi ʿışḳ olınca insānuñ
Açılur ʿayn-ı ʿibreti anuñ

Ẕerre nūr-ı basīte revzen olur
Ḳaṭre baḥr-ı muḥīte revzen olur

ʿĀlemi rūhı seyr ider tenden
Nūr-ı Ḥaḳḳ'ı görür bu revzenden

521a cām : cān A
522a ʿaḳl u dil : ʿaḳl-ı küll B,C
522b Derc olur nokṭada : Nokṭada derc olur B
524a sırrından : seyrinden B,C
528 B nüshasında bu 537. beyittir.

ʿIşḳdan behre-mend olam dir isen
Cānib-i Ḥaḳḳ'a yol bulam dir isen

530 Diñle ʿāşıḳlaruñ rivāyetini
Oḳı Şāh-ı Gedā ḥikāyetini

Sevād-ı ḳalʿa-i Ḳosṭanṭiniyye ḥamahaʾllāhu ʿan külli beliyye şehr-i maʿmūr u cān-sürūr olduġunuñ beyānıdur *

Sābıḳā bir mühendis-i dānā
Urdı söz ḳaṣrına bu resme binā

Ki bu fāni cihānda var bir şehr
Ḳadr-i ünvān ile ferīdü'd- dehr

Adı Ḳosṭanṭiniyye'dür anuñ
Taḫtıdur şāh-ı āl-i ʿOs̱man'uñ

20b Şevket ile sevād-ı aʿzamdur
Merdüm-i ʿayn-ı rūy-ı ʿālemdür

535 Girdi bahr içine o şehr ammā
Dizine çıkmadı anuñ deryā

---

529 -B
530a Diñle : Oḳı C ; 530b Oḳı : Dinle C
* cān-sürūr : sūr-ı pür-sürūr C ; cāy-ı pür-sürūr B ; beyānıdur : beyānıdur ki ʿayān olınur B,C

iki baḥr eylemiş o şehri penāh
Biri baḥr-ı sefīd ü biri siyāh

Yār gibi o şehr-i meh-peyker
Ḳuşanur sūrdan gümişlü kemer

Bu ʿacebdür ki āsmān kerdār
Bir kenarında yedi kullesi var

Olsa dizdār aña güneş yeridür
Encüm ol kalʿada ḥisār eridür

540 Çekilüp āsmānda niteki med
Yücelüpdür burucı fevḳa'l-ḥad

Ḥaḳ bu kim yüzi ṣuyıdur dehrüñ
Ḳapularıdur görür gözi şehrüñ

Eylemiş baḥrı nice bābı kenār
Ṣudadur çeşmi nitekim bīmār

içi ebyāt ile müzeyyendür
Ṣanki dīvān-ı naẓm-ı rūşendür

Cümle beyti mülemmāʿ u maʿmūr
Bulamaz kimse bir yerinde ḳuṣūr

536b Biri baḥr-ı : Birisi A

539a Olsa dizdār aña : Aña dizdār ise B,C

544a mülemmāʿ : muṣannāʿ B,C

545 Ḳurşun örtüli ḳubbeler yer yer
Yelken açmış gemilere beñzer

Ṣaḳf-ı eflāki gibi dünyānuñ
içi ḳat ḳat binā durur anuñ

Tev'emān-ı Mescīd-i Aḳṣā olan meşhūr-ı dünyā
Ayasofya'nuñ ta'rīf-i laṭīfidür *

Şehr içinde sipihr gibi bülend
Var durur bir maḳām-ı bī-mānend

Ayasofya'dur aña nām-ı şerīf
Olmaz anuñ gibi maḳām-ı latīf

21a Nitekim şeyh-i pāk ü ḳuṭb-ı zamān
Ayağına aḳarsu gibi cihān

550 H̱alḳ-ı 'ālem du'āsına muḥtāc
Ḳubbeden var başında bir ulu tāc

Getürür ehl-i ḥāleti vecde
Ṭāḳ-ı eyvānı eylemiş secde

---

* Tev'emān : nātüvānāne A ; dünyā : binā A ; meşhūr-ı dünyā : -B ; laṭīfidür : -A

551a vecde : cūşa B,C ; 551b ṭāḳ-ı eyvānı eylemiş secde : -B,C ; bu mısra yerinde B ve C nüshalarında 552a beyti yer almaktadır.

Beñzer ol mürşid-i ʿabā-pūşe
Aḳ mermerler ile her kūşe

Oldı iki menāresi meselā
Ḥadd-i zātında iki dest-i duʿā

Ḥāṣılı harman-ı duʿadur ol
Mezraʿ-ı ṭāʿat-ı Ḫudā'dur ol

555 Sālik-i Ḥaḳḳ'a Mescīd-i Aḳṣā
Faḳrı olana Kaʿbedür farżā

Ne ʿacebdür ki bāġ-ı cennet-vār
Ol maḳāmuñ sekiz ḳapusı var

Gülşen-i cennet oldı ol gūyā
Servlerdür yeşil direkler aña

Anda kandiller yanar par par
Saru lāleyle nergīse benzer

Mü'minüñ başı üzre destārı
Aḳ güliyle bezer o gülzārı

560 Ḳubbe-i aʿzamı müdevverdür
Ṣadef-i ʿālem içre gevherdür

552b :-B,C

555b farżā : gūyā A

559a destārı : ol destār A ; 559b güliyle bezer o gülzarı : güldür ki açılur her bar A

Ḥālet-i zühd ile gelüp vecde
Ḥaḳḳ'a itmiş kemerleri secde

Anuñ içinde ṣanki ins ü melek
Ṭurdı saf saf namāza cümle direk

Vardur anda nice sumaḳī sütūn
Ḳıymeti oldı ağırı altūn

21b Ḳubbe-i çarḫ içinde baḥr-miṣāl
Aḳ mermerle içi mālā māl

565 Mermer-i mevcine baḳınca hemān
Ġarḳ olur baḥr-ı ḥayrete insān

Ḳalb-i mü'min gibi içi taşı pāk
Ḫalḳa-i bābı çenber-i eflāk

Kürsiler anda ʿarş-ı Mevlā'dur
Minberi sidre-i muʿallādur

Cumʿa güni çıḳar ḫaṭīb-i faṣīḥ
ʿAzm ider āsumāna ṣanki Mesīḥ

Maḥfili virdi ol maḳāma şeref
Nice dürr-i yetīme oldı ṣadef

570 Maḥfil üstinde ḫūb ḥāfızlar
Āşiyānında bülbüle beñzer

566b bābı : payı B

Oluben Kaʿbe-veş ʿibādet-gāh
Oḳınur āyet-i Kelām'ullāh

Kürsiler ol yaña dönüp yüzini
Ṣıdḳ ile diñler anda Ḥaḳ sözini

Da<u>h</u>i bu şehrüñ iy ulu'l-ebṣār
Buna beñzer hezār camiʿi var

Ḳıṣṣayı itmedüm dirāz u ṭavīl
Binde birini eyledüm tafṣīl

Mecmaʿ-ı <u>h</u>ūbān u menbaʿ-ı ʿāşıkān olan At Meydānı'nuñ beyānıdur *

575 Oldı şehr içinde At Meydānı
<u>H</u>ūblar mecmaʿı ṣafā kānı

Cemʿ olurlar oraya <u>h</u>āṣ ile ʿām
Ṣanki ādem denizidür o maḳām

Her soḳaḳdan gelür ṣıġār u kibār
Aḳar ol baḥre ṣanasın enhār

22a Ol yüce yirden eylesen naẓarı
Görinür Aḳdeniz cezīreleri

572a dönüp : ṭutup C

* Mecmaʿ : Menbaʿ B ; <u>h</u>üban : ma<u>h</u>būban olan C ; menbaʿ : mecmaʿ B

Virmiş ol rūy-ı baḥre zīnet ü fer
Fi'l-meŝel ḥāl-i ʿārız-ı dilber

580 Daḫi var anda nitekim ṭūbā
Nice ʿālī dıraḫt-ı bī-hemtā

Mürġ-ı perrāne üsti cāy-ı maḳar
Altı nice müsāfire çader

Bir ṭılısm ile sarmaşup meŝelā
Ṭurur anda iki üç ejderhā

Ḫūbdur çeşmelerle mābeyni
Çeşmeler oldı kevŝerüñ ʿaynı

Ṭaşdan vardur anda nice sütūn
Ṭurur üstinde ḳubbe-i gerdūn

585 işbu şehr-i muʿazzama el-ḥaḳ
At Meydānı'dur viren revnāḳ

Oldı bu şehr ṣanki bāġ-ı cinān
Var durur anda nice biñ gılmān

Dördi ammā ziyāde āfetdür
Lāle- ruḫsār serv- ḳāmetdür

Her biri beñzerdi perī-zāde
Yaradılmadı miŝli dünyāda

---

587 -C

Görmedi ʿömrü içre bāy u faḳīr
Yedi iḳlimde bu dörde naẓīr

icmālen ẕikr olınan maḥbūb-ı merġūblaruñ vaṣf-ı cemīlleridür *

590 Biri sīmīn-beden güzellere baş
ʿAlem olmışdur aña Altunbaş

22b Olmamışdur erāzile hemrāh
Altun adını baḳır itmez o māh

Aña dirlerse oldı erzānı
Mıṣr-ı ḥüsn içre Yūsuf-ı ṣānī

Ḳul olayın o ḳadd-i mevzūna
Ki deger aġırınca altūna

Birinüñ adı Caʿfer-ı Ṭayyār
idemez kimse ol hümāyı şikār

595 Gün gibi ʿālem içre rūşendür
Ol boyı serv pāk-dāmendür

Ḳāmeti üzre iki ebrūsı
Oldı ṣan iki sidre tavūsı

---

* -C ; vaṣf-ı cemīllerüdür : tafṣīlidür B
593b Ki : Çün B,C
596a üzre : gibi A

Vaṣf olınmaz o māh-ı şehr-i cemāl
Devr içinde bulınmaz aña miṡāl

Biri dilberlerüñ mükerremidür
Sözi ṭatlu adı Şeker Memi'dür

Bu söz anuñ ḥaḳḳında gerçekdür
Ḳand gibi aġızlıġı pekdür

600 Cāme-i sebz ile o serv-i revān
Ṭūṭī-i bāġ-ı cennet oldı hemān

Yār-ı nāzik durur dehānı gibi
inceden incedür miyānı gibi

Biri ḳaşı gibi ser- āmeddür
Laḳābı Şah u adı Aḥmed'dür

23a Yaraşur altūn üsküf aña müdām
Ser-i serv üzre ṣanki bedr-i tamām

Mürġ-ı cānı şikār ider her gāh
Beñzer üsküflü şāhine ol Şāh

605 ʿĀşıḳıdur güzeller ol ḫānuñ
Pādişāhlar ḳulı durur anuñ

597a şehr-i cemāl : sidre-miṡāl B
598b şeker : sükker A
600 -C

Nola āhirde añsam ol güzeli
Hātime-i çār yār oldı ᶜAlī

Şeş cihāt içre dā'imā ol çār
Birlige bitdiler ᶜanāsır-vār
Biri birine çünki ᶜāşıkdur
Çār yār oldılarsa lāyıkdur

Biri birine āşinālardur
Biri birine mübtelālardur

610 Hak Te'ālā hemīşe ol çārı
Elem-i ġamdan eylesün ᶜārī

Belā-yı ᶜışk ile engüşt-nümā olan Gedā'nuñ matlaᶜ-ı dāsitānıdur ki beyān olınur *

İy diyār-ı belāġatuñ hānı
Kıṣṣa iklīminüñ sühān-dānı

Kelimātuñ misāl-i āb-ı hayāt
Hak bu kim Hızr-ı cāna virdi necāt

Çünki şehnazdan neva itdün
Sohbet ehlini pür-safā itdün

606b Hātime : Āhir B,C
610 -A
* ki beyān olınur : -A,B
611a hānı : kānı A

Zühre gibi alup ele bir çenk
Eyle ʿuşşāḳdan biraz āhenk

615 Şemʿi añdun egerçi yārāna
Ḳanı ol şemʿ-i cemʿa pervāne

Bezm içinde añılsa bir nice gül
Lāyıḳ oldur ki ẕikr ola bülbül

23b Nām-ı Şīrīn'i çünki itdün yād
Lāzım oldur ki añıla Ferhād

Leylī'nüñ sergüzeştine muṭlaḳ
ʿIşḳ-ı Mecnūn durur viren revnāḳ

Şāh'ı añduñ Gedā'yı ẕikreyle
Ol esīr-i belāyı ẕikreyle

620 Rāvi-yi sergüzeşt-i Şāh u Gedā
Söze bu yüzden eyledi inşā

Var idi Rumeli'nde bir ʿālim
Gündüzin ṣā'im u gice ḳā'im

Baḥs-i ʿilm eylese eger fi'l-ḥāl
Ḥikmet ehlin iderdi nuṭḳını lāl

616b ẕikr ola : añıla A

617b Lāzım : Lāyıḳ A

622a ʿilm : dīn C ; 622b nuṭḳını : manṭıḳı B,C

Ṣadef-i baḥr-i ʿilm idi deheni
Fi'l-meṣel gevher idi her suḫeni

Göñül eglencesi vü hemdem idi
Nükte-dān u zarīf-i ʿālem idi

625 Maʿrifet ehli idi şāʿir idi
Ḥāṣılı her hünerde māhir idi

Naẓm u neṣrüñ ferīd-i ʿaṣrı idi
Berr ü baḥrüñ vaḥīd-i dehri idi

Fużalāsından idi devrānuñ
Adı ammā Gedā idi anuñ

Ne gedā belki şāh-ı ʿālem idi
Şeref-i ʿilm ile mükerrem idi

Ḫabe varmışdı bir gice o Gedā
Gördi seyrinde bir meh-i garrā

630 Düşde gördi o māh-ı tabānı
Oldı anuñ cemāli ḥayrānı

Dir idi ḳaşına kim itse nigāh
Sūre-i Nūr üzre bismi'llāh

---

624. beyitten 686. beyite kadar olan beyitleri ihtiva eden varaklar B nüshasında noksandır.

627a Fużalā : Büleġā C

630b anuñ cemāli : esrār-ı ʿışḳı C

24a Alnı gūyā ki nūr-ı ḳudret idi
Yüzi āyine-i hidāyet idi

Ḳaddi bir serv-i cennetü'l-me'vā
Hep yerinde tenāsüb-i aʿżā

Ḳāmeti sidre meh idi o cebīn
Gözleri şahbāz-ı sidre-nişīn

635 Oldı rā-i mükerrer ebrūsı
Kāküli lamı resm-i gīsūsı

Alnı ser-nāme-i seḫā vü ʿaṭā
Çīn-i ebrūsı mevc-i baḥr-i ṣafā

Cāmiʿ-i ḥüsn rūy-ı meh-tābı
Ḳaşı ehl-i niyāz miḥrābı

Çeşmi gūyā imām-ı ümmet idi
İki ṣaf kirpügi cemāʿat idi

Şeb-i ḳadrüñ yanaġı miṣbāḥı
Dili luṭfuñ ḳapusı miftāḥı

640 İki çeşmi bi-ʿaynihi mes̱elā
İki ʿayn-ı ʿizār idi gūyā

634a cebīn : çīn A

637a meh-tābı : pür-tābı C

638a Çeşmi : Cismi C

Söze gelse kaçan o gonca dehen
Dürr-i gevher yağardı laᶜlinden

Cevher-i cān idi meger o dehān
Cān gibi gözden olmış idi nihān

Oldı dendānı ṣanki sīn-i sürūr
Gün yüzi üzre ḫāli noḳṭa-i nūr

Saᶜidi nūr-ı maḥż idi anuñ
Yed-i beyżāsı gibi Mūsā'nuñ

645 Baḳduġı gibi ol yüzi ḳamere
Güneş el arḳasını ḳodı yire

Ol sehī-ḳadde ince idi meyān
Ṣanki rāh-ı sülūḳ-ı dervīşān

Adam öldürür idi reftārı
Mürde iḥyā iderdi güftārı

24b Bu cemāli Gedā çü eyledi seyr
Gitdi andan kamu muḥabbet-i gayr

Uyḫusından uyandı ah itdi
Şevḳ-i yār ile kendüden gitdi

---

642 -A

643b ḫāli noḳṭa-i nūr : noḳṭa-i ḫāli nūr C

648a eyledi : eyler A

650 Ṣanasın bay iken faḳīr oldı
Ġamdan āzād iken esīr oldı

Görmedi düşde gördügini ʿayān
Ṣanki dünyāca malı oldı ziyān

Döndi baḳdı sipihre itdi nidā
Didi iy mihri yok sipihr-i belā

Sen ki gerdūn-ı dūn-perversin
Dār-ı dünyāda bir bed-aḫtersin

Beni nār-ı firāḳa yandurdun
Uyur iken ne tiz uyandurdun

655 Seyr-i dīdāra maḥrem olmış idüm
Düşde sulṭān-ı ʿālem olmış idüm

Baña ẓulm itmegi revā gördün
Murġ-i cānuñ ḥużurın uçurdun

Māniʿ-i seyr-i rūy-ı yār oldun
Sebeb-i kār-ı ah u zār oldun

İrişeydi nolaydı ḫāb-ı ecel
Beni bu derde görmeyeydi maḥal

651b Ṣanki dünyāca malı oldı ziyān : Dünyece malı san vardı o zamān A

652b belā : cefā C

658b Beni bu derde görmeyeydi : Görmeyeydi beni bu derde C

Böyle diyüp o mest-i bezm-i elest
Cām-ı nāmus u ʿārı kıldı şikest

660 Ceres-i rāh-ı ʿışḳ gibi hemān
Ḫalḳa kendün belürdüp itdi figān

İşi ẕikr-i ḥabīb idi ancaḳ
Ber-ṭarāf oldı oḳumaḳ yazmaḳ

Nā-gehān ol Gedā-yı bī-behre
Yolı uġradı ẕikr olan şehre

25a Yaḳası çak ü ḫātırı ġam-nāk
Göñli maḥzūn u gözleri nem-nāk

Şehri başdan başa gezerdi tamām
Düşde gördügini arardı müdām

665 Şehr içinde Gedā-yı pāk-naẓar
At Meydānı'na irişdi meger

Seyr iderken o cāy-ı merġūbı
Gördi nāgāh o çār maḥbūbı

Birinüñ rūyı āf-tāb-ı cihān
Birinüñ boyı serv-i bāġ-ı cinān

Biri cān gülşeninde gonca-i nāz
Biri gün gibi ḥüsn ile mümtāz

663b gözleri : göñli A

içlerinden biri ḳıyāmet idi
Ḫūblukda ziyāde āfet idi

670 Sāyirinden o māh ekrem idi
Şīve vü nāzda müsellem idi

Ol güneş yüzli mīr-i meclis idi
Ġayrılar aña yār-ı mūnis idi

Naẓar-ı pāk ile baḳınca aña
Ol perī çehreye alındı Ġedā

Didi ah eyleyüp o bī-ṭāḳāt
Budur ol düşde gördügüm āfet

Gördü kim oldur ol meh-i ġarrā
Neye uġraduġını bildi Ġedā

675 Sordı ḫalkuñ birine anda hemān
Didi kimüñ nesi durur bu cüvān

Aytdı iy Gedā-yı kūy-ı belā
Şāh dirler bu şehr içinde aña

Ḳulı olmaġa kim ki ṭālib olur
Aña rūy-ı celāli galib olur

25b Şems-i ṭābānıdur bu devrānuñ
Şīve bābında miṡli yoḳ anuñ

671b yār-ı : cümle A

676a kūy : şehr C

Ḥüsn-i maḥbūblardan efzūndur
Gerçi dirler el elden üstündür

680 Ẓāhiren gerçi kim mülāyimür
Sen baña sor anı ne ẓālimdür

Hicrinüñ yoḳ durur hiç uranı
Düşmanum daḫi sevmesün anı

Vaṣfını cümleten işitdi Gedā
Bildi kim Şāh dirler imiş aña

Seyr iderken o Şāh-ı bī-bedeli
Oḳudı nāle ile bu ġazeli

Ġazel

Fe i lā tün Fe i lā tün Fe i lā tün Fe i lün

Mest-i lā-yaʿḳıl ider ādemi cām-ı Cem-i ʿışḳ
Geçürür iki cihāndan kişiyi ʿālem-i ʿışḳ

685 iy perī cevr ü cefāñ ile bizi ḳorḳutma
Göñül eglencesidür ādem olana ġam-ı ʿışḳ

Her ḳarınca dem olur bunda Süleymānlıġ ider
Ḫalḳa-i soḥbetümüz oldı dilā ḫatem-i ʿışḳ

681a Hicrinüñ yoḳ durur hiç : Yoḳ durur firḳātinüñ C

685a bizi : beni C

686. Beytten başlayan 27a-32b arasındaki sayfalar 21a-26b arasındaki sayfalarla B nüshasında yer degiştirmiştir.

686a Her : Bir C

Māsivādan geçelüm cām-ı muḥabbet içelüm
Varalum menzil-i maḳṣūda olup hemdem-i ʿışḳ

26a Mürşid-i kāmil ararsan beru gel iy Yaḥyā
Olalum rāh-ı muḥabbetde bugün maḥrem-i ʿışḳ

Meṡnevī

Çün tamām eyledi Gedā ġazeli
Ẓāhir oldı muḥabbet-i ezelī

690 Gün gibi anı ol garīb-i cihān
Gökde isterdi yirde buldı hemān

Pāy-māl oldı derde dal gibi
Ġamdan inceldi bir hilāl gibi

Oñmaduḳ oldı baġrı başı gibi
Düşdi yüz üzre ḳanlu yaşı gibi

Derd ile aġlayup Gedā-yı cihān
Şāh dir Şāh işidür idi hemān

Terk idüp cümleten eḥibbāsın
Ḳıldı eglence ʿışḳ-ı sevdāsın

695 Kim ki dīdār-ı yārı görse müdām
Olur aḳarsu gibi bī-ārām

694a cümleten : cümle-i C

Z̲ikr-i yār idi aña vird-i lisān
Fikr-i Şāh idi yār-ı ġārı hemān

Oldı dīvāne girdi meydāne
Elvidā itdi cümle yārāne

H̲alḳ arasında güft u gū oldı
Didiler bu Gedā delü oldı

Mihr ile meh ḳatında z̲erre degil
H̲alḳ yanında berg-i terre degil

700 Bu Gedā hod ziyāde ʿāḳıl idi
ʿĀlim ü fāżıl idi kāmil idi

26b Biri aydurdı kim bu merd-i hüner
Şimdi mecẕūb u sālik oldı meger

Bir aydurdı bu vücūd-ı laṭīf
ʿĀşıḳ olmasa olmaz idi żaʿīf

Bir gül-i ter ġamından oldı zebūn
Ki benefşe gibi ṭurur mahzun

Ḥaḳ aña virmiş idi bir ḥikmet
Anı gören olurdı pür-ḥālet

705 Sözlerin cān gibi idüp maḳbūl
Bile aġlarlar idi aġlasa ol

701b oldı : idi A

ʿIşḳ idüp anı vālih ü ḥayrān
Geçdi bu ḥālet ile nice zamān

Gedā-yı maḥzūnuñ mecnūn olduġınun ṣıfat-ı şebidür ve aṣḥāb-ı ṣafā ve erbāb-ı vefānuñ şefḳat idüp ve naṣiḥāt itdükleridür ki beyān olınur *

Bir seḥer dest-i şevḳ ile eflāk
Gicenüñ ḳara ṣalın eyledi çak

Leylī'nüñ ʿışḳı ile Mecnūn-veş
Gökde zencirini sürürdi güneş

Āteş-i ʿışḳ ile ṭutuşmış idi
Cismine ıżṭırāb düşmiş idi

710 ʿIşḳ ile olmış idi dīvāne
Ṣoyınup girmiş idi meydāne

Göricek mihrden bu aḥvāli
Ḳaçdı bir bir nücūmun eṭfāli

Āşinālardan aña bir nice merd
Didiler iy esīr-i miḥnet ü derd

Bir senüñ gibi yoḳ emīr-i kelām
ʿİlm ü fażl ile Vācibü'l-ikrām

---

703 -A
* ṣafā : -A ; ki beyān olınur : -A ; beyān : ẕikr C
710 -B

Hemdem idinme ᶜışḳ pīşesini
Sıma ᶜırż u vaḳar şīşesini

27a 715 H̱ūblar şimdi bī-ḥaḳīḳatdür
Anlaruñ ᶜışḳı ᶜayn-ı ẕilletdür

Kendini ẖor u mübtezel itme
ᶜAḳlını ᶜışḳun ile ṭağıtma

Sen ki ᶜilm ile zū-fünūn olasın
Ne revā ᶜışḳ ile zebūn olasın

Başuna miḥnet-i muḥabbet üşüp
Saña düşmez ki il diline düşüp

Bir şaçı leylī sever diyeler
Seni Mecnūn yirine bağlayalar

720 Bilür anı cihānda ḥāl ehli
Dile artuḳ düşer kemāl ehli

Diñleyen dost sözini ve'l-ḥāṣıl
Ḳalmaz ayaḳda mey gibi kāsil

Saña el vara ᶜizzet eyleyeler
Lāyıḳ-ı ṣadr-ı devlet eyleyeler

Muḥtemeldür ki pādişāh-ı cihān
Seni ide güzīde-i erkān

721a Diñleyen dost : Diñle yārān B,C

Bir vaḳar ehli kām-rān olasın
Ad ile sen de bir fülān olasın

725 Aña idüp naṣīḥati vāfir
Sözi bu resme ḳıldılar āḫir

Naṣīḥat idenlere Gedā-yı pür- miḥnetüñ ṭarīḳ-ı ṣavāb üzre cevābıdur

Bu naṣīḥatleri işitdi Gedā
Eyledi cümlesini istihzā

Didi iy ḳavm-i vālih ü ḥayrān
Mey-i ġafletle mest ü ser-gerdān

Ḫalḳuñ āzādesi esīr durur
Sen ġanī ṣandıġuñ faḳīr durur

27b Uṣlı oldur ki ola dīvāne
ʿĀḳıl oldur ki ola mestāne

730 Şād olan ʿaḳıbet melūl oldı
Gülen ağladı ağlayan güldi

Yoḳ durur zevki dehr-i pür-ḳahruñ
Ṣadrı ṣaff-ı niʿal durur dehrüñ

728a esīr : esīri C ; 728b faḳīr : faḳīri C

Zehri tiryaḳ durur bu dünyānuñ
Cümle tiryāḳı zehr durur anuñ

Cümleden alçaḳ olan aʿlādur
Senün aʿlā didügün ednādur

Ḥürmet idüp saña ki ḫalḳ uyar
Ḫaberüñ yoḳ seni günāha ḳoyar

735 Ḳaşki ḥürmet itmeyüp ḳaṭʿā
Günde yüzbiñ kişi sögeydi baña

Yapılup ḳaṣr-ı ḳadri oñmaz işi
Ḫāne-i ʿırżı yıḳmayınca kişi

Kim ki nūş itdi ʿışḳ şerbetini
Ber-ṭarāf itdi ḫalḳ hürmetini

Zemden incinme ki revā görmez
Anı medḥ itseler ṣafā sürmez

Virdi yārānına o ẕāt-ı şerīf
Buña beñzer nice cevāb-ı laṭīf

Bir ehl-i temiz-i ʿazīze Gedā-yı bī-cānı yārānı dermān içün iletdikleridür

---

735b bana : sana B

* temiz-i ʿazīze : temiz vü ʿazīze B,C

740 Vādi-i ḥasret içre āvāre
ʿIşḳ esīri Gedā-yı bī-çāre

Eyleyüp ʿışḳa kendüzin muʿtād
Gitdügince cünūnı oldı ziyād

28a Can u dilden esirgeyüp anı
Aña dermān arardı yārānı .

Var idi bir kerāmet ıssı velī
Aṣlı āl-i Resūl ü nesli ʿAlī

Sebze-pūş idi hem o ḫayru'l- āl
Berḳ-i sebz ile şāh-ı ġonca-miṡāl

745 Ẕātı sinn-i vuḳūfa varmış idi
Ṣubḥ-ı ṣādık gibi aġarmış idi

Şems idi ṣanki rūy-ı bī-bedeli
Şaʿşaʿa olmış idi aḳ ṣaḳalı

Nūr-ı maḥż idi ulı server idi
Şekli kındīl-i ʿarşa benzer idi

Yüzi mir'at-ı nūr-ı Yezdānī
Her sözi vāridāt-ı Rabbānī

742a esirgeyüp : esīr gibi B,C

748b Rabbānī : Raḥmānī C

Dal idi ḳāmeti ʿibādetde
Yoġ idi mis̱li her vilāyetde

750 Yapışup saʿadına yārānı
Ol ʿazīze iletdiler anı

Didiler aña iy veliyyu'llāh
Eyle bu ʿāşıḳ-ı żaʿīfe nigāh

Diñlemez bizi sözümüz ṭutmaz
Nāle vü zārı ḫalḳı uyutmaz

Bir ʿaceb derde mübtelā oldı
Ḥalḳa vü kendüye belā oldı

Mest ü mecnūn-ı ʿışḳ u şeydādur
İller içre bu bir temāşādur

755 Luṭf idüp derd-mende eyle duʿā
Żāyiʿ olmaya uslana bu Gedā

Ola kim ayrıla muḥabbetden
Ḳurtıla bu belā vü miḥnetden

28b Çünki bu sözleri işitdi Gedā
Ol ʿazīze tażarruʿ itdi Gedā

Didi iy pīr-i ḫān-ḳāh-ı murād
Bir duʿa it ki ʿışḳum ola ziyād

Ḳaf-ı ʿışḳ içre oluben ʿankā
Olayın ʿayn-ı ʿışḳ ile bīnā

760 Baña ölmek durur visāl ancak
ʿömrümi ʿömr-i yāre katsun Hak

İdeyin cismümi yolunda fidā
Cān virüp hāk-i rāh olayın aña

Söyler iken bu hāl ile ol an
Ağlayup okudı bu şiʿri hemān

Gazel

Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lā tün Fā i lün

Hālüme rahm eyleyen derdüme dermān kılmasun
Yārdan gayrı gözüm yaşını kimse silmesün

ʿAr ider ben mübtelāsından yitiş iy derd ü gam
Şöyle bīmar it beni gördükçe cānān bilmesün

765 Cānuñız var ise üftādeler yaşum gibi
Ol perī-sīmaya karşu ʿaklunız tagılmasun

Yalıñuz seyr eylesün gün gibi ol māh-ı münīr
Sāye-veş yanınca yüzi karalar salınmasun

---

762 -A ; 762a hal : nev B
764a derd ü gam : derd-i ʿışk B
766b salınmasun : takılmasun B,C

öldügünden sonra Yaḥyā'ya ḳo sögsün ol nigār

29a Geçmiş īmān ehline niçün du'alar ḳılmasun

Mesnevi

Çün tamām eyledi Gedā ġazeli

Rūşen oldı rumūz-ı lem-yezeli

Oḳudı ḥālet ile şi'ri Gedā

Virdi ḳalbe żiyā vü cāna ṣafā

770 Kelimātına itdiler çü naẓar

Didiler kim delüden uṣlu ḫaber

Bu meṣel ṭoġrı sözdür eyleme şek

Sözi virenden alan uṣlu gerek

Ḥikmet-āmiz idi kelām-ı Gedā

Her sözi bir kitāb idi ġūyā

Acıyup derd-mende yārānı

Ḳodılar kendü ḥāline anı

Gedā-yı mübtelā evvelā Şāh-ı 'āli-şāna mestāne ifşā'-i muḥabbet ve iẓhār-ı meveddet idüp esrār-küşālıġı ba'iṣ-i melāmet ve mūcib-i nedāmet olduġıdur *

767a nigār : ḥabīb C

768 -A,B

* evvelā : -C ; mūcib-i nedāmet : -A,B

Ḳıṣṣa bezminde mest olan evbaş
Rāz-ı pinhānı böyle eyledi fāş

775 Ḥāliyā ol Gedā-yı dīvāne
ʿIşḳ ile olmış idi efsāne

Anı bilmişdi cümle ṭaġ ile ṭaş
Oldı Ferhād'a bu Gedā yoldaş

ʿIşḳ ile buldı iştihār ammā
Bilmediler kimi sever bu Gedā

Bilemezlerdi hiç o maḥzūnı
Ḳangı Leylā'nuñ oldı Mecnūn'ı

Oldı bir şemʿa gerçi pervāne
Açmaz idi bu rāzı yārāne

29 780 Bilür anı cihānda pīr ü cüvān
Olamaz buy-ı ʿışḳ u müşk nihān

Yolda bir gün Gedā-yı üftāde
Raṣt geldi o serv-i āzāde

içmiş idi biraz kūzende idi
ʿAḳlı ammā ki kendüzinde idi

775a Ḥāliyā : Ṣābıkā C

777a ʿIşḳ ile buldı : Buldı ʿışḳ ile BC

780b Olamaz : Bulımaz

Bir yire geldi çünki ol iki mest
Ḳıldılar şīşe-i ḥicābı şikest

Biri mes-i şarāb-ı şīve vü nāz
Biri mest-i muḥabbet-i mümtāz

785 Sāye gibi Gedā-yı bī-çāre
Ṭayanup ḳalmış idi dīvāre

Derd-mendini gördi çünkim Şāh
Oldı fi'l-cümle ḥalden āgāh

Baḳıcaḳ aña hikmet Allāh'uñ
Ditredi cismi cümleten Şāh'uñ

Şāh'a nār-ı muḥabbet itdi es̱er
Ḳıldı ʿayn-ı ʿināyet ile naẓar

Didi kim ʿaşıḳım gibi bu Gedā
Mübtelā itmiş anı derd ü belā

790 Olmasa bend-i ʿışḳum ile esīr
ʿIşḳı itmez idi göñlüme te's̱īr

Şāh çünkim Gedā'ya oldı ḳarīb
Didi ʿışḳ olsun iy Gedā-yı garīb

Ġam-ı canān ile belāda mısın
Nicesin ḫoş mısın ṣafāda mısın

786a gördi çünkim : gördigi gibi C
792b ṣafāda mısın : cefāda mısın B

Ḫaṭırın ṣordı eyledi meyli
Geldi Mecnūn'a ṣanasın Leylī

Aña luṭfından ol ḫuceste-ḫıṣāl
Ḥālini bilmek içün itdi su'al

30a 795 Didi nāz ile iy vücūd-ı şerīf
Seni ʿışḳ eylemiş żaʿīf ü naḫīf

ʿĀlim ü nükte-dāna beñzersin
Bir ẓarīf-i cihāna beñzersin

Sever isen Ḫudā'yı itme ḫazer
Sevdügün kim durur baña göster

Saña iḥsān idüp ʿaṭalar idem
Ola kim derdüne devālar idem

Ṣoḥbet-i ḫāṣṣına girüp varayın
Düşeyin ayaġına yalvarayın

800 Diyeyin aña iy gül-i ḫandān
Ḳılma ol ʿandelībüni giryān

Seni iy serv-i bāġ-ı ḫuld-i berīn
Ṭoġruluġıyla sevdi ol miskīn

Nola oldıysa ʿışḳun ile Gedā
Ḳanına girme tīr gibi şehā

795a iy : ol A

Sen ki ġonca-leb ü seh̲ī-ḳadsin
Ḥüsn ile tīġ-veş ser-āmedsin

Göricek ḳılma ol Gedā'yı ḥazīn
Ḳaşlarun eyleme siper gibi çīn

805 Sevdügüni saña ḥaḳīḳat ile
Ola kim rām idem naṣīḥat ile

Dilber-i Şāh-ı ʿālişāna Gedā'nuñ cevābıdur

Çünki Şāh'uñ sözin işitdi Gedā
El açup cān u dilden itdi duʿā

Didi ṣavt-ı ḥazīn ile iy Şāh
Vire göñlün murādını Allāh

Aġlamaġ ile görmez oldı gözüm
Żaʿfdan işidilmez oldı sözüm

Söyleme baña saña zaḥmet olur
Bu muḥabbet kişiye miḥnet olur

30b 810 İy olan ḥüsn ü h̲ulk ile mümtāz
Müşfiḳ ü ʿālim ü garīb-nüvāz

Sevdügüm bir zarīf-i ʿālemdür
Şīve vü nāzda müsellemdür

---

803 -A

* Dilber : -B,C

Her ne kim dirsem andan ol yegdür
Milk-i ḥüsn içre bir güzel begdür

Ḳaşları medd-i āyet-i Ḳur'ān
Ḳaddi serv- revān-ı bāġ-ı cinān

Aña şems-i cihān disem ḥaḳdur
Ḳadri ʿālī vü göñli alçaḳdur

815 Miṡli yoḳdur anuñ güzellerde
Anılur ḥüsni ile her yirde

Gösterürdüm saña ol sulṭānı
Ṣaḳlayaydun bu rāz-ı pinhānı

Ḳorḳarın sırrumı ʿayān idesin
ʿIşḳumı ḫalḳa dāsitān idesin

Sevdügümün yanında iy yüzi māh
Belki sevmek sevilmek ola günāh

Sözüni ol Gedā idince tamām
Diñledi anı Şāh-ı ẕü'l-ikrām

820 Bundan evvel o Şāh-ı bī-hemtā
Anı işitmiş idi icmālā

Ki o mecnun u vālih ü Şeydā
Derd-i ʿışḳuñ esīri ya ni Gedā

Şāh'dan ġayrını begenmez idi
Gördügi ḫūbı ḫūb ṣaymaz idi

Gerçi var idi çok perī-peyker
Göze göstermez idi ẕerre ḳadar

Daḫl idüp mey gibi dehānlarına
Ṭolaşup mūy-veş meyānlarına

31a 825 Kiminüñ zem iderdi güftārın
Kiminüñ ḳadḥ iderdi reftārın

Her birine bahāne bulur idi
Şāh medḥine māyil olur idi

Sözlerinden alındı Şāh-ı cihān
Ṭınmayup fikre vardı nice zamān

Āḫir itdi Gedā'ya girü ḫiṭāb
Didi kim baña göster itme ḥicāb

Bu ḥuṣūṣa seni idem sırdāş
Tañrı ḥaḳḳı içün itmem anı fāş

830 Söyleyince bu resme ol āfet
Diñledi hep Gedā-yı bī-ṭāḳāt

822a Şāh'dan : Şāh idi A

825b ḳadḥ : medḥ A,B

829b Tañrı : Teñgri A

830b hep : ol

Gör Gedā'nun zarafetini hemān
Şāh'a ʿışḳ-ı nihānı itdi ʿayān

Ḳıldı ol dem tevekkül Allāh'a
Şundı bir āyine hemān Şāh'a

Āyine içre gördi kendüyi Şāh
Ol taʿaccüble didi kim Allāh

Bu ne nāzik vücūd olur ya Rab
Cümle rindānedür bunun işi hep

835 Bildi çün mübtelāsıdur bu Gedā
Şāh itdi Gedā'ya istiġnā

Ẓāhirā kaşlarını eyledi çīn
Yaʿni kıldı Gedā'ya ḫışm ile kīn

Ḳodı yolda Gedā'yı oldı revān
Şīve vü nāz idi murādı hemān

El-Mevʿiẓe

Rind isen ʿālem içre sen zinhār
Ḥālüne vāḳıf olmasun aġyār

31b Severin ḳalʿasını vīrān it
Can gibi dilde ʿışḳı pinhān it

839a Severin : Seveyin B

840 Var penāh it ḥiṣār-ı inkārı
Görme hergiz ziyān-ı aġyārı

Ṣūretā itme ʿışḳunı iẓhār
ʿĀşıḳuñ bir bilinmedik nesi var

Ḳādir oldukça ʿışḳı itme ʿayān
Bir baḳımda seni bilür cānān

Ṭuyurursan saña cefālar ider
Yüzüne bakmayup ezālar ider

Derd-mend ü żaʿīf ü bī-çāre
ʿĀşık-ı nā-murād u āvāre

845 Maḥrem-i derd ü mübtelā-yı belā
Hemdem-i āh u nāle yaʿni Gedā

Ṣaḳlayımadı rāz-ı pinhānı
Ḫalḳa fāş eyledi o cānānı

Soñ peşimanlıġ aṣṣı itmez imiş
Ġuṣṣası ta ölince gitmez imiş

Gedā-yı dīvāne yārāna esrār-ı ʿışḳı ifşā idüp meşhūr-ı āfāḳ olduġıdur *

846a rāz : ʿışḳ C ; 846b eyledi o : itdi ʿışḳ-ı B,C
* ifşā : iẓhār B,C ; āfāḳ : rūzgār B,C

Birgün ol mübtelā-yı miḥnet ü renc
Gördi bir yirde oynanur şatranc

Didi ne ḫoş maḳām olur bu maḳām
Añılur bunda nām-ı Şāh-ı benām

850 Bu bahāneyle bāri ben her an
ideyin nām-ı Şāhı vird-i zebān

Ol Gedā-yı zamāne ḥasret ile
Eglenürken bu seyr-i luʿbet ile

Ḫāne-i ferzi gördü çün fi'l-ḥāl
Birine ḳıldı meskenetle su'āl

32a Didi hey hey bu zaġ-ı keç-reftār
Şāh yanında nice ide ḳarār

İki ruḫ yüzi şuyıdur oyunuñ
Koyunuz ruḫları yirine bunuñ

855 Ne revādur ki ferz-i bī-endām
Ola hem-sāye Şāh evine müdām

Bir bahāneyle Şāh'ı itmege ẕikr
Eyler idi bunuñ gibi nice fikr

849b benām : cihān A,B

853b nice : niçün B,C

856a Bir : Bu B,C

Şāh'ı bir kaç kez andı çünki Gedā
Ḥāline vāḳıf oldular ẓürefā

Bildiler kim helākidür Şāh'uñ
ʿĀşıḳ-ı sīne-çākidür Şāh'uñ

Didiler iy garīb ü āvāre
Küşe-i miḥnet içre bī-çāre

860 Şāh ʿālī-cenāb ü sen ednā
Hemdem olur mı pādişāha gedā

Gel berü vaz gel bu sevdādan
Saña ne fāʾide bu ġavġādan

Şāh senden ırāġ u sen maḥzūn
Gerçi oldun o Leylī'ye Mecnūn

Diñledi sözlerini çünki Gedā
Yoġimiş ʿaḳluñuz didi ḥayfā

İrişür yāre ʿāşıḳ-ı müştāḳ
Ḳutb-ı aḳṭāba Kaʿbe olmaz ırāḳ

865 İʿtimad eyle bu söze ḥaḳdur
ʿĀşıḳ olan velī-i muṭlaḳdur

Kāmil olanı ẕü'l-kemāl añlar
ʿĀşıḳı girü ehl-i ḥāl añlar

Kendüñi eyle raḥmete lāyıḳ
ʿIşḳ-ı pāk ile ʿāşıḳ ol ʿāşıḳ

32b ʿAdū-yı siyeh-rū Şāh-ı bī-nazīrūñ Gedā-yı ḥaḳīr ile ittiḥādın añlayup bāʿiṡ-i ʿinād u fesād olup iblis-miṡal telbīsle Şāh'ı iḍlāl itdügidür

Kanda kim ola bir perī-eyker
Bir iki oñmaduġı hemdem ider

Gün gibi olsa bir ḳamer peydā
Ṭaḳılur sāye-veş aña aʿdā

870 Baḳar aġzına bir ḫaruñ her bar
Çıḳmaz anuñ sözinden āḫir-i kār

Ne revādur ki her lebi ʿĪsā
İde her bir ḫar-ı dū-pāye vefā

Kāmilüñ ġuṣṣası ziyāde olur
Cāhilüñ ṭāliʿi küşāde olur

ʿĀşıḳuñ güni miḥnet ile geçer
Yimişüñ eyüsini ṭoñuz yer

Böyledür böyle ḥāli dünyānuñ
Raġbeti olmaz ehl-i ʿirfānuñ

875 Māniʿ-i vuṣlat olan ehl-i fesād
Derd-i ʿışḳı bu yüzden itdi ziyād

---

* -A ; ḥaḳīr : -C
874a dünyānuñ : ʿuşşāḳuñ B

Bir siyeh-ru Yezīd ibni Yezīd
Sāye-veş Şāh'dan olmaz idi baᶜīd

Olmış idi gurāb-veş gammāz
Fitne vü hīle-sāz u şuᶜbede-bāz

Vācibü'l-ḳatl cilf-i bāṭıl idi
Şāribü'l-ḫamr ḳara cāhil idi

Anadan yüzi ḳara ṭoġmış idi
Maᶜsiyet baḥri anı boġmış idi

880 Var idi sūretinde ḳara nişān
Ṣanki sönmüş eksi idi hemān

33a Fāni dünyā gibi yalancı idi
Ḫasta-i ᶜışḳa ḳara ṣancı idi

Hep nifāḳ idi işi insāna
Sūretā beñzer idi şeyṭāna

Ol yüzi ḳara mühmel ü bī-ᶜār
Āşinā idi Şāh'a bir miḳdār

Fitnenüñ başı şer işün beygi
Kūh-ı necdün o ḳaraca geyigi

885 Vardı miskin Gedā'ya virdi selām
Eyledi meskenetle fetḥ-i kelām

879-1004 arasındaki beyitleri ihtiva eden sayfalar
B nüshasında eksiktir.

Didi iy derd-mend ü bī-ṭāḳāt
Yüregüm acıdı saña ġayet

Ol elif-ḳāmet itdi ḳaddüni lām
Cevr idüp saña virmez oldı selām

Ṣararup berk-i kāha dönmişsin
İncelüp bir kiyāha dönmişsin

Her ne kim dirsem anı eyle ḳabūl
Sen baña āḫiret ḳarındaş ol

890 Rāzunı ṣaḳla çeşm-i rūşenden
Ṣaḳlama rāzuñı ṣaḳın benden

Varayın Şāh'a meskenet ideyin
Seni ol yāre terbiyet ideyin

Yār ile ʿālem eyleyen olmaz
ʿĀlem içinde bitmez iş olmaz

Sözüm ol Şāh-ı kām-rāna geçer
İde şayed ki sen Gedā'ya naẓar

Vuṣlat-ı dil-bere bulup imkān
Ola kim derdüne olam dermān

895 Nice bunuñ gibi ḫoş-āmed ile
Ḥīle itdi Gedā-yı ḫasta-dile

33b Ol żaʿīf ü naḥīf ü bī-tedbīr
Oldı anuñ ḫoş-āmedine esīr

Aldanup ol Gedā-yı bı-miķdār
Gül gibi açdı düşmene esrār

Her ne kim oldı arada vāķiʿ
Ķıldı ol ķarayüzlüye şāyiʿ

Şefķat idüp Gedā'sına gah gah
Ele alurdı gönlünü ol Şāh

900 Āşinā idi Şāh-ı devrāna
Ḫalķ ṣanur idi anı bī-gāne

Eyleyüp ol Gedā'ya Şāh ikrām
Virür idi uġurlayınca selām

Her ne kim oldı ise nāz u niyāz
Vāķıf oldı serāser ol gammāz

Ḥasedinden hemān dem ol bed-ḥāl
Varuben Şāh'ı eyledi iḍlāl

Ḥasb-ı ḥāl

Didi iy Şāh-ı milk-i ḥüsn ü bahā
Nice biñ can u ten yolunda fedā

905 Ṭurduġınca zamāna var olasın
Taḫt-ı devletde ber-ķarār olasın

900b Ḫalķ : Gören anı C
* -C

Senüñ ardunca görenler dirler
Şāh'ı şimdi Gedā sever dirler

Aña itsen uġurlayınca vefā
Birine biñ ḳatup ider ifşā

Şimdi sensün cihānuñ aġzında
Baḳla ışlanmaz anuñ aġzında

Sözi olursa dahi āb-ı ḥayāt
Ṣaḳın anuñla eyleme kelimāt

34a 910 Şāh'a bir bir didi bulup ḥāli
Vāḳiᶜ olduġı gizlü aḥvāli

Geçdi Şāh'a Gedā'yı ol ebter
Acıyan har meseldür atı geçer

Didügi söze oldılar şāhid
Ṣıñarı bir nice har-ı müfsid

Diñleyince sözün o rū-siyehüñ
Gālib oldı celāli yüzi Şāh'uñ

Ġaḍab u ḥiddet ile Şāh-ı cihān
Yazdı bir nāme ol Gedā'ya hemān

Şāh-ı pür-cefā Gedā-yı mübtelānuñ esrār-küşālıġından
hoşnud olmayup ᶜitāb-nāmeyle merdūd idüp Gedā-yı

910b Vaki : Vakıf C

bī- ḳarār dahi çār u nā-çār ol gül-i hezār- pārenüñ reh-güzārından ayırup şehirden firār itdigidür *

915 Evvelā nāmede o Şāh-ı benām
Ḥaḳḳ'a ḥamd itdi vü Resūl'e selām

Didi iy āşinā-yı ʿālem-i ʿışḳ
Mübtelā-yı belā vü hemdem-i ʿışḳ

Sitem-i hicr ile ferīd-i cihān
Elem-i dehr ile vaḥīd-i zamān

Bu ne küstahlık durur ki Gedā
Hem seve Şāh'ı hem ide ifşa

ʿIşḳ ile buldun iştihār-ı tamām
Beni ḫalḳ içre eyledün bed-nām

920 Ḳılmadun ateşümi dilde nihān
Dūd-ı āhundan oldı ḫalḳa ʿayān

Baña gerçekligiyle ʿāşıḳ isen
Ṣubḥ-veş mihrüm ile ṣādıḳ isen

34b Nāmemi okuyıp ʿāmel idesen
Gün gibi başunı alup gidesen

---

* -A

920a ateşümi : ateşüni C

Bendenüñ ḥākimi çü mevlādur
Didügü yirde olmak evlādur

Kim ki girçekligiyle ʿāşıḳ ola
Ṣınmaz emrini yārinüñ ḳaṭʿā

925 Sevdüginüñ rıżası üzre olur
Dā'imā muḳteżası üzre olur

Muḳteżam ol durur ki nice zamān
Aḳasın şu gibi bir yana hemān

Dilüne Şāh adın almıyasın
Bir iki yıl bu şehre gelmeyesin

Nār-ı fürḳatde ḳalbi ḳal idesin
Kendü kendüni ehl-i ḥāl idesin

Āteş-i vaḳt olup ol gonca-i ter
Nice sözler didi buna benzer

930 ʿArż idüp ol Gedā'ya rū-yı celāl
Şāh dürdi yüzüni nāme-mis̱āl

Ṭaʿn oḳına Gedā'yı ḳıldı nişān
Çekdi ol derd-mende tīġ-i zebān

923a çü : ki C

926 -A

927a almıyasın : anmıyasın A

Beñzedi saṭr-ı nāme şimşīre
Elif ü nūn kemān ile tīre

İki saṭrınuñ arası meselā
Oldı der-bend-i kūh-ı derd ü belā

Ḫışm idüp ʿāşıḳına ol dildār
Çekdi saṭrından araya dīvār

935 Āḫir oldı bu vech ile nāme
Virdiler ol Gedā-yı bed-nāme

Ḥasb-ı ḥāl-i Gedā *

Çün Gedā aldı nāme-i yāri
Aġlayup ḳıldı nāle vü zāri

35a Didi bu şemʿ-i bezm-i cānumdur
Ġonca-i gülşen-i cinānumdur

Ṭaşı kāfur içi ʿanberdür
Şeb-i ḳadr ile rūz-i enverdür

Olmaya ḥüsn ile bunuñ bedeli
Çīn maḥbūbı vü Ḫıṭā güzeli

940 Nāme-i Şāh'ı oḳıyınca hemān
Çāk idüp sīnesini ḳıldı fiġān

---

* -A

936b nale : ah ile C

Didi ben kendü kendüme itdüm
Rāżı olmaduġı yola gitdüm

Bu cünūn ile eyledüm noḳsān
Rāz-ı pinhānum oldı ḫalḳa ᶜayān

Fāş idüp ᶜışḳ rāzını her gāh
Yāri rencīde-ḫāṭır itdüm āh

Vah ki rencīde itdüm ol yāri
Gelmeyeydüm bu ᶜāleme bāri

945 Uçmaġa eylesem ᶜaceb mi heves
Bülbül-i cāna cismüm oldı ḳafes

ᶜĀşıḳa bir ḳażā imiş hicrān
Bi'ż-żarūrī belā imiş hicrān

Sevmez ol Şāh kendüyi seveni
Nola merdūd-ı ᶜālem itse seni

Mütehayyir olup bu aḥvāle
Eyler idi bu vech ile nāle

Gah olur nāme peyk-i vuṣlat olur
Gah tīr-i kemān-ı furḳat olur

943a her gāh : nāgāh C
946b Bi'ż-żarūrı : Bir żarūrı C
947b seni : beni C

Ḥasb-ı ḥāl

950 Emr-i Şāh'ı ṭutup Gedā fi'l-ḥāl
Ġāyib oldı ricāl-ı ġayp-mis̱āl

35b Şāh bir ḳuldan olsa ẖoşnūd
Bir bahāneyle eylese merdūd

Leb-i dil-ber gibi görünmez olur
Yolına sāye-veş sürünmez olur

Çarẖ gibi olur ġam ile dū-tāh
Yıldızı düşkün olup eyler āh

Eyleyü eyleyü fiġān u enīn
Şehirden gitdi ol Gedā miskin

955 Nār-ı dilden çıḳan duẖānlar ile
Girye vü nāle vü fiġānlar ile

Raḳs ura ura yola girdi Gedā
Gird-bād ile ṣan gubār-ı fenā

Her kimi gördi ise aġlatdı
Yol gibi boynunı burup gitdi

Bir yüce yire çıkdı didi heman
Elvidā iy maḥalle-i cānān

Elvidā iy maḳām-ı Ka'be-i cūd
Elvidā iy medīne-i maḳṣūd

960 Elvidā iy cefāsı çoḳ cānān
İl sözine uyucı Şāh-ı cihān

Ḳaldı ḥasret ḳıyāmete bāḳī
Bilmedün veh ki ḳadr-i ʿuşşāḳı

İşigünden ġarībüni sürdüñ
Baña düşmanlarumı güldürdüñ

Vaṭanumdan beni ırağ itdüñ
Hicr ile dāġum üzre dāġ itdüñ

Eski derdümi tazelendürdüñ
Beni ḥasret odına yandurduñ

965 Ah kim geçmedün günāhumdan
Böyle umulmaz idi Şāh'umdan

36a Eyler iken bu resme āh u fiġān
Derd ile oḳudı bu şiʿri hemān

Gazel

Me fā ʿi lün Fe ʿi lā tün Me fā ʿi lün Faʿ lün

Bugün o merdüm-i ʿālī-naẓardan ayrıldum
Gözüm yaşı gibi nūr-ı baṣardan ayrıldum

Diyār-ı ġurbete āhum gibi çıkup gitdüm
Fiġanlar ile o cān u cigerden ayrıldum

Bu gice şem'ine cem olmış idüm ol māhuñ
Ne ḳara günlere ḳaldum seherden ayrıldum

970 Firāḳ-ı yārum ile gitdi 'aḳl u ṣabr u ḳarār
Yazuḳ degil mi baña kim nelerden ayrıldum

Ṣadef gibi nola çāk olsa sīnem iy Yaḥyā
İki cihāna deger bir güherden ayrıldum

Mesnevı

Oluben rāżı-yı rıżā-yı Ḫudā
Oḳudı şevḳ ile bu şi'ri Gedā

Yaşın ırmaġ idüp sehāb gibi
Taşlar ile dögündi āb gibi

Yüzini yire sürdi yaşı gibi
Oñmaduk ḳaldı baġrı başı gibi

975 Derd-mendün sitāresi yoġ idi
Ḳara başına çāresi yoġ idi

Ḫalḳ-ı 'ālemden eyleyüp 'uzlet
Eyler idi vuḥūş ile ülfet

'Işḳ ile oldı mest ü lā-ya'ḳıl
Geçdi 'ömri bu ḥāl ile nice yıl

972b bu : çü A

974b onmaduk : çaresiz C

36b Gedā-yı mübtelānun ah-ı siyāhı zümre-i aʿdāya
ḥazer ü Şāh-ı pür- cefāya eser itdügidür *

ʿĀşıḳun ḳāmeti olınca kemān
Hasmını eyler āh oḳına nişān

ʿĀşıḳun sen cünūnına ḳalma
Ḥazer eyle ilencini alma

980 ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳun sözi meselā
Dönmez atılmış oḳ gibi ḳaṭʿā

Ḳılmaġa bir diyārı zīr ü zeber
ʿĀşıḳun āhı ile yaşı yiter

Gelse bir ʿāşıḳ-ı żaʿīfü'l- ḥāl
Bir bahāneyle var duʿāsını al

Hor bakma Gedā-yı şeydāya
Urdı çün puşt-ı pāyı dünyāya

Server-i rāh revānı milk-i fenā
ʿAşıḳ-ı bī-ḳarār yaʿni Gedā

985 Gördi çünkim ziyān-ı aġyārı
Ḳıbleye ḳarşu eyledi zārı

Bulmayup vaṣl-ı yārına çare
Çekdi şimşīr-i āhı aġyāre

---

* ḥazer : żarār C

Ḳametin yay idüp nitekim tīr
Urdı aġyāre beddu'ā ile tīr

Ḥaḳdan irişdi cümlesine belā
Ḥācetini ḳabūl itdi Ḫudā

Her birisi cüvāne merk oldı
Yolına geldi itdügin buldı

990 'Amdur luṭfı Ḥaḳ Te'ālā'nuñ
Müntaḳimdür bir adı Mevlā'nuñ

Kimsenüñ ḥaḳḳı kimsede kalmaz
itdügün ṣañma yoluna gelmez

37a Çeşmi bīmārı gibi bir gün Şāh
Ḫasta oldı ḳażā ile nāgāh

Şāh'a itdi Gedā'nuñ āhı eṡer
Kimsenüñ āhın alma eyle ḥazer

Ṣoldı bir pāre ol gül-i aḥmer
Issı yelden niteki gonca-i ter

995 Geldi bir kişi sür at ile heman
Didi kim iy Geda-yı Şah-ı cihan

Ḫaberüñ yoḳ mı ḫastadur ol Şāh
Sen gidelden yatur ol ẓıll-ı ilāh

987a tīr : bir C

Başınuñ gün gibi ḥarāreti var
Gül yüzinüñ ziyāde ḥumreti var

Seyr iderken sarāyını nagah
Māh-ı rūze gibi ṭutıldı o Şāh

Żaʿfdan bir ẖayāle dönmişdür
Ḳaşı gibi hilāle dönmişdür

1000 Çeker iken o ġamzeler ẖançer
Şimdi eyler mülāyemetle naẓar

Mużṭaribdür vücūdı āb gibi
Ṣudadur gözleri ḥabāb gibi

Zaḥmet-i tebden oldı ḥāli ẖarāb
Ditrer ol āf-tāb-ı ʿālem- tāb

Her kimün ẖasta olsa cānānı
Dāyimā bı- huzur olur cānı

Anı dinlerken ol Gedā-yı ḥazīn
Sözinüñ arasına girdi hemīn

1005 Cān u dilden yöneldi Allāh'a
Bir duʿā eyledi hemān Şāh'a

H̱alıḳ'uñ ḥikmetiyle ol sāʿat
irdi Şāh'uñ vücūdına ṣıḥḥat

37b Gün gibi ḥüsni ʿāleme ṭoldı
Bir hilāl idi ṣanki bedr oldı

Girü gün gibi çıḳdı seyrāne
Girü gül gibi oldı mestāne

Ġamzesi girü ḫun- fişān oldı
Gözleri fitne-i cihān oldı

1010 Ṣıḥḥate irdi ber- murād oldı
Ḥüsni evvelkiden ziyād oldı

Şāh-ı vacibü'l- ikrāma Gedā-yı bed- nāmuñ
mektūb-ı muḥabbet üslūbıdur *

ʿĀşıḳuñ nāmesi pür- āteş olur
Deli göñli gibi müşevveş olur

Ḳararur sūz-ı ʿışḳ-ı aʿlādan
Ṭūr ṭağı gibi tecellādan

Elifi bir zebān-ı ḥāli olur
Rāvi-yi ḳıṣṣa-i melāli olur

1007a Gün gibi ḥüsni : Ḥüsninüñ nūrı B
1008b gül : gün A
1010a Ṣıḥḥate : Ṣoḥbete A,C
* -A
1013b -A

Baları cümle bağrı başı olur
Noktalar anda gözi yaşı olur

1015 Cümle harfi duhān-ı āh olur
Kara bahtı gibi siyāh olur

Bezm-i ʿışkuñ o mest-i şeydāsı
Cümle ʿālemün temāşāsı

Dār-ı ġurbetde vālih ü hayrān
Milk-i mihnetde dāsitān-ı cihān

Mübtelā vü esīr-i bend ü belā
Şāh-ı iklīm-i ʿışk yaʿni Gedā

Nāgehān oldı çün mahall-i ʿitāb
Yazdı söz ile nāmesine cevāb

1020 Didi şükr ol Kerīm ü Rezzāk'a
ʿIşkı şemʿ itdi bezm-i ʿuşşāka

Uġradup ʿışk-ı pāk ile rence
Kıldı Eyyūb'a derdi eglence

ʿAyn-ı Yākub'ı eyleyüp aʿmā
Cān gözin açdı bātınından aña

38a Kendünüñ ʿışkıdur aña maksūd
Yūsuf'ı bir bahāne itdi Vedūd

1014a -A

1023b itdi : kıldı B

Ẕikr idüp Ḥaḳḳ'ı vü Resūl'i Gedā
Maḳṣadın nāmesinde ḳıldı edā

1025 Didi iy pādişāh-ı devrānum
Altun üsküflü māh-ı tābānum

Ḳulını ḥasret odına yaḳıcı
ʿĀşıḳına ḳıya ḳıya baḳıcı

İy gönül ḳapucı gözi şehbāz
Ḥüsn ilinde müsellem ü mümtāz

Düşeli senden ayru bī-cānem
Başdan ayağa derd ü efġānem

Seveli iy dehānı gonca seni
Olmışam ʿālemün gözi dikeni

1030 Sāde-dil ol begüm piyāle gibi
Ḳara gönüllü olma lāle gibi

ʿArż-ı dīdār idüp tecellā ḳıl
Beni ol vech ile tesellā ḳıl

İy perī-peyker ü firişte-ḫıṣāl
ʿAḳlum almakdan ise cānumı al

Ġarażuñ baña luṭf u ḥimmet ise
Beni öldür ne deñlü zaḥmet ise

1024b Maḳṣadın nāmesinde ḳıldı : Ḳıldı maḳsud-ı nāmesinde B,C
1030a Sāde-dil : saf-dil B,C

Oldı ġam sazına yürek raḳḳāṣ
Ḫayra gir bu belādan eyle ḫalāṣ

1035 Ṅeñ aġlatma iy kerem kānı
Nevbetine ḳoyucu ḳurbānı

Gözüñ ile görüp bu maḥzūnı
Göñlüñ ile esirge iy hūni

Dostı her düşmen ile bir görme
Beni yollarda görmeze urma

38b Baña dirsen ki ᶜışḳı itme ᶜayān
Ḳādir isen cemālün eyle nihān

öpmedüm ayaġını ᶜizzet ile
ölürin ᶜāḳıbet bu ḥasret ile

1040 ölür isem vaṣıyyetüm idesin
Ḳabrümi atun ile çignedesin

Sögesin dostum ṭoyunca baña
idesin rūḥuma bu resme duᶜā

Her yüzi ḳaranuñ sözin ṭutma
Beni unutduġunı unutma

Ben kimem kim viṣāle lāyıḳ olam
Eyleyem kendümi saña hemdem

1037a her : -A,B

Bu yiter baña iy meh-i rūşen
Seni seyreyleyem ıraḳlardan

1045 Nāmeyi şemᶜ-veş bahāne idüp
Sūz-ı derd ile ᶜāşıḳāne idüp

Yanayın nār-ı iştiyāḳum ile
Aġlayayın ġam-ı firāḳum ile

Ḥamdülillah cefān ile nāçār
Dil-i dīvānem eglenür her bār

Ḳorḳarın kim raḳīb ide iġvā
Ne cefā idesin baña ne vefā

Pertev-i mihr-i luṭfunı gözedüp
Ḳāmetüm gibi sözüni uzadup

1050 Çoḳ niyāz eyledüm bu söz ḥaḳdur
ᶜĀşıḳun ṣayrulıġı yañşaḳdur

Mihrimün ẕerresin idüp ṭaḳrīr
Yaşumuñ oldı ḳatresi taḥrīr

Nāme bu vech ile olup āḫir
Şāh'a ᶜarż itdi ḥālini bir bir

1046b Aġlayayın : Aġlayayım B,C
1047a nāçār : nāgāh B ; 1047b bār : gāh B
1048a Ḳorḳarın : Ḳorḳarum B,C ; ide : idüp C
1052b ᶜarż itdi : anlatdı B,C

39a Yazuben diḳḳat-i ziyāde ile
Şāh'a gönderdi bir piyāde ile

Ḥasb-i ḥāl *

Bu sa'ādet yiter ki ehl-i dile
Sevdügi nāmesini ala ele

1055 Nāmede yana yaḳıla vāfir
'Arż ide ḥālini bir bir

Bu murāda ḳaçan vuṣul bulur
'Āşıḳ olan sevindüginden olur

'Āşıḳ-ı rind olan ġurur itmez
Rāy ü tedbīrde ḳuṣur itmez

Yāri nāmeyle imtiḥān eyler
Rāz-ı pinhānını 'ayān eyler

Nāmesini eger oḳursa nigār
Bilür anı ki bir muḥabbeti var

1060 Vay eger vaz'ını idüp taġyīr
iltifāt itmege ḳalīl ü kes̱īr

---

* -C

1055 -A

1057b Rāy ü : Rāy-i A,B

1059 -B

Şād- mān iken ol gül-i ḫamrā
Şundılar nāme-i Gedāyı aña

Şīve vü nāz ile terāḥḥum ile
Baḳdı ol nāmeye tebessüm ile

Aldı ol nāme-i perīşānı
Oḳudı aḫirine dek anı

Nāz u şīveyle ḳaşların çatdı
Nāmeyi bir sehelce çak itdi

1065 Nāmeyi virene ḫitāb itdi
Ẓāhirā caᶜl ile ᶜitāb itdi

Nice kimse bu ḥāle ᶜālim idi
Böyle itmek orada lāzım idi

Nāmeyi virdi aña Şāh-ı kerīm
Didi girü ḳıl ıssına teslīm

39b İdesin ol Gedā-yı ᶜışḳı melūl
Diyesin nāmeñ olmadı maḳbūl

Bu cefānuñ ziyāde leẕẕeti var
Ẓāhire baḳma gizlü ḥikmeti var

1062a ile : idüp ; 1062b ile : idüp C

1066 -

1067a virdi : sundı B ; 1067b girü kıl : kıl girü B,C

1070 Niceler iş bu ḳavli red ṣandı
Dilberüñ şīvesine aldandı

Gāh olur nāẓını idüp iẓhār
İltifāt eylemez geçer dil-dār

Añlar iseñ bu ẕevḳ ü şevḳi eger
Ḥaḳ bilür nice biñ selāma deger

Devlet ol ʿāşıḳa ki maḥbūbı
Arada ḳullana bu üslūbı

Şīve-i yāri ehl-i ẕevḳ añlar
Ḥāl-i ʿuşşāḳı ehl-i şevḳ añlar

1075 Manṭıḳu't- ṭayrı bilmege her bār
Ya Süleymān gerek ya ḫod ʿAṭṭār

Şāh-ı ʿālī- cenābdan ictināb itsün diyü Gedā'ya
Şāh'ı ẕemm ile añduklarıdur *

ʿĀlem içinde derd-i bı- dermān
ʿIşḳdur ʿışḳ iy ferīd-i cihān

Kim ki bīmār-ı ʿışḳ-ı dil-ber ola
Ḥaḳ'dan olur olursa aña devā

1070a işbu ḳavli : bu ḳabūli B,C
1071a olur : olup B,C ; nāzını : rāzını C
1072a ẕevḳ ü : ẕevḳ-i C
* -A

ᶜilm-i ḥikmetde Ḥażret-i Loḳmān
Yazdı üç vech ile velī dermān

Biri oldur ki ᶜāşıḳ-ı yāre
Vuṣlat olur aña hemīn çāre

1080 Biri dahi yoġ ise ṣabrı eger
Çār u nāçār ide ᶜazm-i sefer

Biri dahi hemīşe yarānı
Zem ide ᶜāşıḳına cānānı

40a Diyeler kim ḥabībüni her bār
Bī-tekellüf öper ḳocar aġyār

Bī-vefādur ḥaḳıḳatı yoḳdur
Saña hergiz muḥabbeti yoḳdur

Sen çekersin belāsını her dem
İl ṣafāsın sürüp ider ᶜālem

1085 Eyleyince bu vech ile idlāl
Gelür elbette ᶜāşıḳa bir ḥāl

Olmayup sevdüginden ol hoşnūd
Ṭurmayup virür iḥtimāle vücūd

1078b velī : didi A

1079 Vuṣlat olur aña hemīn : ᶜĀlem-i vuṣlatı olur B,C

1085a Eyleyince : Eyleyicek B ; vech : ḥāl C

Ẓāhirā gerçi kim ʿinād eyler
Bu sovuḳ söze iʿtimad eyler

Bu cevāb ile ʿāşıḳ-ı bīmār
Sevdüginden biraz olur bī-zār

ʿĀşıḳuñ derdine iden tedbīr
Sözi bu yüzden eyledi taḳrīr

1090 Çünki mecnūn-ı ʿışḳ oldı Gedā
Niceler derdine arardı devā

Girü yanına cemʿ oldı yārān
Ḳılmaġ içün cünūnuna dermān

Çāresüz ḳaldı gördiler o Gedā
Sefer olmadı aña defʿ-i belā

Anuñ emrinde ḳaldılar ʿāciz
Ṣabra yoġ idi ṭāḳātı hergiz

Raḥm idüp ḥāline anuñ ol an
Sögdiler Şāh'a itdiler bühtān

1095 Şāh'dan çoḳ şikāyet eylediler
Aña vāfir mezemmet eylediler

Ḳavl-i Loḳmān ile idüp ʿameli
Hayli zem eylediler ol güzeli

1089a iden : anı B,C

1094b itdiler : ḳıldılar B

40b Bu maḳūle sözi işitdi Gedā
i^ctimād itmeyüp didi ḥāşā

Şāh ben bildügüm Şeh ise eger
Ġayrılardan irişmez aña żarār

Pākdan pākdur o şems-i cihān
Ḥayfdur aña eylemek bühtān

1100 Dil uzadan lebine lāl olsun
Oñmaduḳ başı pāy-māl olsun

Ol uzun boylu servi ikide bir
Kim ki zem ide ola ᶜömri ḳaṣīr

Ādemün ādem oldı āyinesi
Belki sercümle ᶜālem āyinesi

Her ne kim itdünüz aña bühtān
ᶜAybuñuzdur görinür anda ᶜayān

Olur ol göz kişiye ᶜayn-ı żarār
Kendü ᶜaybına eylemezse naẓar

1105 Baḳsa mirᶜata Yūsuf-ı Kenᶜān
Girü Yūsuf görinür anda hemān

Baḳsa ayineye eger zengi
Görinür yine kendünüñ rengi

1102b ᶜālem : ādem B

1103b ᶜayān : hemān B,C

Ne ʿacebdür bu resme ol bī-ʿaḳl
ʿilm-i ḥikmet sözini eyledi naḳl

Ol ki ʿālemde ehl-i ġayret olur
Her neye baḳsa ana ʿibret olur

Sözlerini işitdiler bir bir
Olmadılar cevābına ḳādir

1110 Acıyup ḳıldılar figān u enīn
Gitdiler her biri melūl u ḥazīn

Gedā-yı üftādenüñ derdi ḥadden ziyāde olup ʿışḳ ile
gāh māha ve gāh āf-tāba ḫitāb idüp birinden cevāp
gelmeyüp āhir-i kār Ḥaḳḳ'a niyāz itdügüdür *

41a Fürḳat aḥvālini bilen üstād
Urdı bu resme ḳıṣṣaya bünyād

Mest ü mecnūn u vālih ü şeydā
ʿĀşıḳ-ı nā-murād yaʿni Gedā

Keşf idüp cān gözini yürür idi
Nereye baḳsa Şāh'ı görür idi

1108a ġayret : ʿibret A ; 1108b ʿibret : ġayret A
* Ḥaḳḳ'a niyāz : Ḳaḍıyü'l- ḥacāta münācāt B ;
Ḳadıyü'l- ḥacāta ve Mucībü'd- daʿvāta ʿarż-ı
münācāt C
1113a yürür idi : görür itdi A

Varsa bir sohbete eger ki Gedā
Ḥal olurdı hayāl-i yār aña

1115 Anda söylense nice dürlü ḫaber
Ḫaberi olmaz idi ẕerre ḳadar

Ḳul olup Şāh'a göñli anda idi
Gözi mecnūn gibi yabanda idi

Gāh olurdı görürdi ol māhı
Ya'ni sulṭān-ı ḥüsn olan Şāh'ı

Sürinüp sāye-i siyāh gibi
Ḳarşu varurdı dūd-ı āh gibi

Eyler idi o māha istikbāl
Ḥālini aġlar idi ebr- miṣāl

1120 Aġlayup keşf-i rāza başlar idi
Cān u dilden niyāza başlar idi

Ṣoñra görürdi ol żaʿīfü'l- ḥāl
Şāh'ı kılmış taṣavvurında ḫayāl

Gördügi Şāh'ınuñ ḫayāli imiş
Sūret-i fikret-i maḥalli imiş

Söyledügin yabana söyler imiş
Olur olmaz fisāne söyler imiş

1118a siyāh : Şāh C

Utanup ḫalḳdan iderdi ḥicāb
Kendü kendüzine ḳılurdı ʿitāb

41b 1125 Gāh başını ṭaşa urur idi
Gāh alur ṭaşı başa urur idi

Ḫalḳa mestānelikler eyler idi
Şöyle dīvānelikler eyler idi

Māh-ı seriü'l- ḥarekāta kelimāt itdügidür

Bir gice ḥān- gāh-ı ʿuzletde
Yaʿni mātem- sarāy-ı ġurbetde

Ḥasret-i Şāh ile Gedā-yı cihān
Yaşını itmiş idi siyl-i revān

Kimse yanında yoġ idi ki aña
Ḥālin aġlaya gönli rāḥat ola

1130 Iżṭırābından oldı bī-ṭāḳāṭ
Gönli eglenmez idi bir sāʿat

Aġlar iken o ḳara gönli meger
Eyledi gökyüzinde māha naẓar

1124b kendüzine : kendüsine B,C

1125b olur : olup B,C

1126b Şöyle : Böyle B,C

1127b ġurbetde : devletde B

1128b -B

Şem῾ gibi Gedā-yı dīvāne
Yandı yaḳıldı māh-ı tābāna

Didi iy āb-ı rūy-ı çerḫ-i berīn
Ḥalḳa-i ṣoḥbet-i sipihre nigīn

Ehl-i sa῾dūñ hemīşe yıldızısun
Felegüñ dāyimā görür gözisün

1135 Cānib-i rūza cām-ı revzensin
Kāyināta çerāġ-ı rūşensin

Yücesin gerçi āftāb gibi
Göñlün alçaḳ durur türāb gibi

Bir seḫā kānı ẕāta beñzersin
Ekrem-i kāyināta beñzersin

Yürürin ġurbet içre āvāre
Eyle ben bī- sitāreye çāre

42a Ẓulmet-i ġamda nā- bedīd oldum
Yārdan hicr ile ba῾īd oldum

1140 Beni ḳılmazdı çāk bu deñlü garīb
῾Āşıḳuñ ḳadrini bilirdi ḥabīb

Olmışam ῾ışḳ ile ża῾īfü'l- ḥāl
Ḳalmadı aġlamaġa daḫi mecāl

1133a iy : -A

1138a Yürürin ġurbet : Yürürdi ġayret B

ʿIşḳ-ı dil-dāra kim giriftārem
Nice yıllar durur ki bīmārem

Yoḳ mecālüm ki varam ol Şāh'a
Benüm işüm ḳalupdur Allāh'a

Ey sipihr-i berīne bedr-i tamām
Eyle ol Şāh'a ḥālümi iʿlām

1145 Diyesin ol garīb-i bī- dermān
Ḳaldı ġurbetde bī- kes ü bī- cān

Sāye- veş pāyüne yüzin süremez
Ayda bir kerre gün yüzün göremez

Ḥālet-i nezʿa irdi ol bīmār
Dil aġız virmeyüp yatur nā- çār

Var aña cān gibi ġarīb ola gör
Eceli irmedin ṭabīb ola gör

Ölmedin saña ʿarż-ı ḥāl itsün
Āḫiret ḥaḳḳını helāl itsün

1150 Gerçi ʿālī- cenābdur dildār
Göñül alçaḳlığını itse ne var

Hiç lāyıḳ mıdur ki devletine
Sala ben dermendi furḳatine

Subḥa dek eyledi bu resme ḫitāb
Gelmedi māhdan Gedā'ya cevāb

Aǵlayup baḥr-i ḥayrete ṭaldı
Ṭaḳāṭi ṭāḳ oldı ḳat ḳaldı

42b Māhdan gördi olmadı dermān
Muntaẓır oldı āf-tāba hemān

Āf-tāb-ı ʿālem- tāba ḫiṭāb itdügidür *

1155 Ṭoġdı çün şevket ile mihr-i seher
Ẓulmet-i dehri ḳıldı zīr ü zeber

Açdı mānend-i pīr-i nūrānī
Perde-i ʿayn-i ehl-i ʿirfānı

Keşf idüp ʿāleme kerāmetler
Ḫalḳa gösterdi çok vilāyetler

Naẓar idince āf-tāba Gedā
Cān u dilden taẓarruʿ itdi aña

Didi iy nūr-ı ʿayn-ı ʿilliyyīn
Şemse-i çār- ṭāḳ-ı çarḫ-ı berīn

1160 Baḥr ile berre hükmüñ oldı revān
Saña dirsem ʿaceb mi Ḫıżr-ı cihān

Ḥaḳ bu kim seyyīd-i vilāyetsin
Ḫıżr- veş maẓhar-ı kerāmetsin

---

* ṭāba : mestāne B

1161b kerametsin : vilayetsin C

Bir senüñ gibi var mı dünyāda
Sala baḥr-ı sipihre seccāde

Evc-i devletde eyleyem me'vā
Ẕerrece ḥimmetün olursa baña

Nūr-ı şem'-i çerāg-ı ḳudretsin
Ḫüsrev-i encüm- i sa'ādetsin

1165 Bu cihān içre kimsenüñ hergiz
Gözi göñli açılmadı sensiz

Altun üsküflü bir dilāversin
Bir baḳımda o Şāh'a beñzersin

Oldı ol Şāh belki yoldaşun
Āsitān ile ḫoş durur başun

43a Varur isen maḥalle-i Şāh'a
Yüzüni sür o yüce dergāha

Yolun üstidür āsitāne-i Şāh
Buluşursan o Şāh ile nāgāh

1170 Düşesin ayağına ol ḫanūn
öpesin ḫāk-i pāyini anuñ

1163a eyleyem : eyleyen B

1164a çeşm : şem' A,B

1170a Düşesin : Düşeleyin B ; ḫānuñ : Şāh'uñ B,C

Diyesin iy cefālar eyleyici
ʿĀşıḳına ezālar eyleyici

Uyma düşman sözine hey ẓālim
Birgün ola ki olasın nādim

itmez idin vefāda ihmali
Ger bileydün ḥaḳīḳat-i ḥāli

Başına irdi lale- veş sevdā
Delirüp ṭaġa düşdi ebr- āsā

1175 Veh ki nā- raḥm ü bī- şefāʿatsin
Gerçi bir serv-i ḳad- ḳıyāmetsin

Derd- mende eza içün maḥżā
idesin anca kez rakībe vefā

Ḳorḳarın kim kemend-i nāle vü āh
Birgün ola ṭuta seni iy māh

Kim ki ʿāşıḳlarınuñ āhın alur
ʿĀkıbet sāye- veş yolına gelür

Merhāmet eyle iy ḳamer- sīmā.
Ol saʿādetlü başun içün aña

1171a cefālar : ṣafālar B

1175a nā- raḥm : bī- raḥm B,C

1176b idesin anca : Eyledün nice B,C

1180 Nār-ı ᶜışḳını ḳıl biraz teskīn
itme ᶜāşıḳlar içre anı ḥazīn

Aġlamaġ ile iy gül-i raᶜnā
Oldı nergis gibi Gedā aᶜmā

Derd-i hicrāna itmeyüp dermān
Ḳılma seng-i belāya anı nişān

43b iy güzellikde Yūsuf-ı s̱ānī
Görmeze urma pīr-i Kenᶜānı

Nice bir furḳat ü cefā nice bir
Nice bir ḥasret ü belā nice bir

1185 Olmadı dı bu ġuṣṣa pāyānı
Yoḳ mıdur furḳatunuñ uranı

Göñül alçaklıġını eyleyesin
Şāh'a bir bir didiklerüm diyesin

Diyesin çekdügümi dil-dāra
Kār ide şayed ol cefā- kāra

Ola kim sözüm ile kerem idesin
Ḳalb-i polad-ı yāri nerm idesin

1181b Gedā : gözi C

1186' dan 1267' ye kadar olan beyitleri ihtiva eden sayfalar B nüshasında eksiktir.

1187b cefā- kāra : sitem- kāra C

Belki maᶜkūle ḳāyil eylesin
Ol sehi- kaddi māyil eylesin

1190 Mihr-i eflāke keşf-i rāz itdi
Nice bunuñ gibi niyāz itdi

Ḳıldı ḫurşīdi ḳıble-i ḥacāt
Ratb-ı yābisden eyledi kelimāt

Gördi kim āf- tāb-ı ᶜālem- tāb
Virmedi ẕerrece sözine cevāb

Bezm-i ḥayretde bī- ḥuzūr oldı
Cām- veş yaş ile gözi ṭoldı

Aġlayup ḥasret ile didi Gedā
Sözümi kimse diñlemez ḥayfā

1195 Olmasun kimseler cihānda ġarīb
Olmasun kimseler esīr-i ḥabīb

Nola ᶜuşşāḳ olursa sedd-i belā
Evliyāya irer eşedd-i belā

ᶜĀşıḳı ġamdan eylemez ḥāli
Böyledür böyle ᶜālemün ḥāli

44a Olmadı mihr ü mehden aña devā
ᶜĀkıbet ḫoş tedārük itdi Gedā

1196b El- ᶜAcluni, Keşfü'l- ḫafā, c.1, s. 130

Gördi kim furḳat oldı ṭūl u dirāz
Ḳıldı ol bı- niyāza ʿarż-ı niyāz

Ḫudā-yı bī- niyāza niyāz itdügidür

1200 Didi iy ḥikmet ıṣṣı Rabb-ı Ḫudā
Senden olur olursa derde devā

İy cihan ḫalḳına olan Maʿbūd
Ekrem ü Erḥam ü Şefīʿ ü Vedūd

İy ḳamuya murādını virici
Ḥasreti ḥasrete ḳoşdurıcı

Kār- sāz-ı ʿumūr-ı ḫasta- dilān
Dil- nuvāz-ı dil-i şikeste dilān

Şāh'ı itdüklerüne nādim ḳıl
Dil-i sengīnini mülāyim ḳıl

1205 Ḳulına ʿayn-ı luṭf ile baḳsun
Ṣu gibi göñli alçaġa aḳsun

Gerçi Şāh ehl-i ʿışḳa rāġıbdur
Baña rūy-ı celāli ġalibdür

Ġonca gibi geçüb tebessüm ile
Naẓar itsün baña taraḥḥum ile

1199a ṭūl : derd-i C

Egilüp bād-ı raḥmet ile müdām
Virsün ol serv-ḳad faḳīre selām

ʿĀlem-i kibriyāñ ḥaḳḳı içün
Ehl-i ʿışḳa rıżāñ ḥaḳḳı içün

1210 Dū-cihān içre biñbir aduñ içün
Ḳapuña yüz süren ʿibāduñ içün

Enbiyānuñ niyāzı ḥaḳḳı içün
Evliyānuñ namāzı ḥaḳḳı içün

44b Nūr-ı pāk-i cebīn-i Aḥmed içün
Ḫātemü'l-enbiyā Muḥammed içün

Dil-i Yaʿḳūb'uñ inkisārı içün
Derd-i Eyyūb'uñ iştihārı içün

Ġam-ı yāruñ sürūrı ḥaḳḳı içün
Nūr-ı ʿışḳun ẓuhūru ḥaḳḳı içün

1215 ʿĀşuḳuñ nāle vü fiġānı içün
ʿĀlem-i vuṣlat-ı zamānı içün

Ḳalb-i Ferhādı yaḳan āzar içün
Ṭaġları inleden fiġanlar içün

1209b ʿışḳa : ḥāle C

1210b süren : uran C

Dil-i Mecnūnda zevḳ-i ḥālet içün
ʿIşḳ ile fāş olan vilāyet içün

Bülbülüñ āh-ı sūz-nāki içün
Gül gibi sīnesinde çāki içün

Kaʿbenüñ nūr-ı pāki ḥaḳḳı içün
Āsitānında ḫāki ḥaḳḳı içün

1220 Ḳıblenüñ çār ṣuyı ḥaḳḳı içün
Zemzemüñ yüzi ṣuyı ḥaḳḳı içün

Ehl-i derdüñ kemāl-i ṣabrı içün
Nefsine eyledügi cebri içün

Ol Gedā ḥācetin dirāz itdi
Ḥaḳḳa bu vech ile niyāz itdi

Yalvarınca Ḫudā'ya bir maẓlūm
Anı ḥāşā ki eyleye maḥrūm

Nā-murād idüp itmez anı melūl
ʿĀkıbet ḥācetin ider maḳbūl

Bir dellāl-ı kār-dīde Gedā-yı belā-keşīdeyi gulām-ı zer-ḫırīde şekline ḳoyup bāzārda Yūsuf-vār ol nā-murādı mezād itdüginün beyānıdur.

45a 1225 Cān u dilden niyāz idince Gedā
Ḥācetini ḳabūl itdi Ḫudā

1220 -C

Oldı Ḥaḳḳ'uñ ʿināyeti fi'l-ḥāl
Aña yüz ṭutdı devlet ü iḳbāl

Kim ki ẕem eylese Gedā'yı eger
Aña ḫışm ile eylerdi naẓar

Raḥm idüp ol Gedā-yı bī-cāna
Bir bahāne arardı iḥsāna

Gelmelü olsa ādeme devlet
Yedilür bir ḳıl ile bī-zaḥmet

1230 Gitmelü olsa eylemek tedbīr
Ṭutamaz anı nice biñ zencīr

Bir iki yıl Gedā çü eyledi ṣabr
Ṣabr ile eyler idi kendüye cebr

Ol ḥaḳīr ü ḫarīk ü nār-ı firāḳ
Ol faḳīr ü ġarīḳ bahr-ı vifāḳ

Ṣabr işi irdi çünki pāyāna
Geldi nāgāh şehr-i cānāna

Şehr içinde arardı Şāh'ı Gedā
Kār idüp Şāh'uñ iştiyāḳı aña

1231a gün : yıl A

1232 -A

1234b Şāh'uñ : nār-ı C

1235 Dir idi ḫalḳa eyleyüp zārı
Görmedüñüz mi ol cefā- kārı

ʿAcabā ḳanda iki ol ḫūnī
Leylīye irgürün bu mecnūnı

Yoḳ mıdur şimdi bir faḳīr ü ġanī
Bir bahāneyle Şāh'a ilte beni

ʿIşḳ idüp anı bī- ser ü sāmān
Eyler iken bu resme āh u fiġān

Geldi nāgāh Gedā'ya bir dellāl
Didi iy nā- murād-ı kūy-ı viṣāl

1240 Gösterürdüm cemāl-i Şāh'ı saña
Eyleyeydün faḳīre ḫayr duʿā

45b Ehl-i ʿışḳuñ duʿāsını her gāh
Müstecāb eylemiş durur Allāh

Çekeyin her ne ise zaḥmetüni
İdeyin diḳḳat ile hidmetüni

Böyle dirken o ʿāşıḳ-ı bī- cān
Ḳıldı dellāla ḥimmet ü iḥsān

Ḳaldırup ellerin duʿā itdi
Dest-i luṭf ile merḥabā itdi

1242b diḳḳat ile : her ne ise C

1245 Didi raḥm eyle ben dil- fikāre
Görmege Şāh'ı eyle bir çāre

Şimdi kim h̲āk-i pāy-i ᶜuşşāḳam
Görmege Şāh'ı h̲ayli müştāḳam

Ecel irişmedin bu bīmāre
Sebeb ol seyr-i rūy-ı dil-dāre

Ḥālini aġlayınca dellāle
Oldı meşgul hīle vü āle

Acıyup derd- mende ol dellāl
Ḳılmadı bu h̲uṣūṣda ihmāl

1250 Ṣatılıḳ ḳula dönderüp ol an
Ṣūrete ḳoydı ol Gedā'yı hemān

Derd-i ᶜışḳına eyleyüp çāre
Elini aldı geldi bāzāre

H̲alḳ içinde biraz ki seyr itdi
Şāh yanına ṭoġrılup gitdi

Vardı Şāh'uñ yanına itdi duᶜā
Didi iy pādişāh-ı ḥüsn ü bahā

Ṣatılıkdur bu bende-i miskīn
Nice gündür gezer melūl u ḥazīn

1255 H̲ocalar ḳadrini bunuñ bilemez
Kimse miskini isteyüp dilemez

46a Sen alursan eger melūl olmaz
Şāh'dan ġayrısına ḳul olmaz

Almaz isen de eyle aña naẓar
Ma'rifet ehli kāmile beñzer

Bir günāh eylemiş bu bī- çāre
Girdi Yūsuf miṡāli bāzāre

Ġam degil ḳul günāhsız olmaz
'Āşıḳ-ı ṣādıḳ āhsuz olmaz

1260 Aġladup derd- mendi itme melūl
Eyle ḳapunda 'aybı ile ḳabūl

Böyle diyüp öninde ol ḫānuñ
Muntaẓır oldı emrine anuñ

Şāh baḳdı Gedā'sını bildi
Gözi ucıyla merḥabā ḳıldı

Arada oldı nice nāz u niyāz
Vakıf olmadı düşmen-i ġammāz

Döndi dellāla Şāh itdi ḫitāb
Virdi biñ nāz u şīve ile cevāb

1265 Bu garībi melūl itme didi
Bize ṭanışmayınca ṣatma didi

1260a derd-i mendi : derd-i mendün C

ʿIşḳ- mecnun ḳaçan ki galib olur
Aña Leylī hemişe ṭālib olur

Şāhdan çün Gedā vefā gördi
Ḥaḳḳ'a şükr eyleyüp sefā sürdi

1270 Dil-i bīmārı ḫoş olup gāyet
Yirine geldi cānı ol sāʿat

Gedā-yı şīrīn- kār terk-i nāmus-ı ʿār idüp bir esb-i lāġara suvār olup ol nigār-ı ġonca- dehān nükte- dānı ḫandān ü pür- ṣafā itmeg içün ḫalḳa temāşā oldıġıdur *

Bir zarīf-i cihān idi ol Şāh
Ḥaẓ iderdi laṭīfeden her gāh

Nükte- dān idi pür- maʿārif idi
Sözleri nükte vü letāyif idi

Bir temāşāya kim ḳıldı naẓar
Şād u ḫandān olırdı ol gül-i ter

Armaġan idi bir laṭīfe aña
ʿAkabince iderdi aña aṭā

1275 Bir seher ol Gedā-yı şīrīn- kār
Bir żaʿīf ata varup oldı süvār

---

* nükte- dānı : -B,C ; pür- ṣafā : -A ; temāşāsıdur : ḫalḳa temāşā oldıġıdur B,C

1274b aña : luṭf C

Ṭonı aġ idi gerçi baḫtı siyāh
Yimemiş ṣanki ʿömri içre kiyāh

Dir idi yaġırın gören yārān
Ḳızıl aṭadur Aḳdenizde hemān

Güle baḳmaġ içün her ehl-i naẓar
Gül gül itmişdi anı yaġırlar

Ḫūn-ı zaḫmı aḳardı yürise ol
Başduġı yir olurdı sāġar-ı mül

1280 Güc ile düşmeyince yatmaz idi
Adımına ḥaram ḳatmaz idi

İnileyüp düşerdi ṣanmañ ol
Geh rükū geh sücūd iderdi ol

Yaşınuñ yaġmurın idüp seyyāl
Ḳarnı gürülder idi raʿd- miṣāl

Gelür idi hemīşe menzile geç
Nuḥ devrinde taşımışdı kireç

Olmış idi meger anuñ ʿameli
Ḳamçı urmaktan aġırurdı eli

1281a düşerdi ṣanmañ ol : ṣanmañuz düşerdi ḫod B,C ;
1281b geh sücūd iderdi ol : eyler idi geh sücūd B,C
1282 -A

47a 1285 Başı meydanda ṭop idi ol an
Dört ayağı idi birer çevgān

Leşine konmağ içün anda meger
Ḳarġalar oldılar nice leşker

Felek anı vuḥūşa Şah itdi
Ḳarġalar leşkerin sipāh itdi

Ādemi ʿışḳ gör ne ḥāle ḳoyar
Dāyimā muḳteżā-yı ʿışḳa uyar

ʿAceb olmaya Şeyḫ Ṣanʿāna
ʿIşḳ ile girse şekl-i ruhbāna

1290 Yar göñline ʿāşıḳ-ı ḥayrān
Her ne ḫoş gelse eyler anı hemān

Kendü bu vech ile olup maḍḥāk
Sürdi atını Şāh işigine dek

Didiler Şāh'a geldi bir atlı
Atlu ammā azīm heybetlü

Hamzā gibi dilāvere beñzer
Bindigi at aşkāra beñzer

Ditredür yiri eylese ḥarekāt
Kimse görmiş degil bunuñ gibi at

1286b nice : gökde bir B ; anda bir C

1287a,b itdi : imiş B,C
1290a ḥayrān : şeydāyan C

1295 Şāh çıkdı saraydan ol ḥīn
Gördi bir esb-i lāġar-ı miskīn

Üf dir isen uçar ziyāde żaʿīf
Oldı gūyā riyāżet ile naḥīf

Didi üstindeki Gedā ancaḳ
Allāh Allāh o mübtelā ancaḳ

Bu atuñ ḥāline olup ḥayrān
Nāz ile güldi ol gül-i ḫandān

Bu yana ol Gedā-yı şehr-i melāl
Gördi ḫoş geldi Şāh'a bu aḥvāl

47b 1300 Bir iki urdı tāziyane ile
Şāh'ı güldürdi bu bahāne ile

Ḥimmete lāyıḳ eyle kendüni tek
Beglerün luṭfına bahāne gerek

Ṭurur iken Gedā ile ol at
Derd- mend ata irdi vaḳt-i memāt

Bilmezin atına ne oldı hemān
Düşüben atı öldi ḳaldı yayan

Oḳını atdı yayını yaşdı
Ḳurd boġazına ciger aşdı

1300b bu : ol B,C

1304a yayını : vü yayın B,C

1305 Hey ne yükrük imiş ol esb-i revān
Bir adım oldı aña iki cihān

Ağlamağa bahāne buldı Gedā
Didi biñ nāle ile vāveylā

İy cihān içre Düldül-i s̱ānī
Yaluñuz mı ḳodun bu giryānı

Fürḳatunla beni garīb itdün
Ġam-ı hicrān ile ḳodun gitdün

1310 Ḳanı ol dem ki saña hemdem idüm
Rūz u şeb ḫidmetünde maḥrem idüm

Beni bu derde uġradup derde
Bana ẓulm eyledün bu illerde

ölümümi umar idüm her dem
Ummaz idüm ki ben ḥāli görem

Nāleler kim iderdi bī- çāre
Ṭoḳınurdı bir ucı dil-dāre

Ol Gedā Şāh'a bu ẓarāfet ile
ʿArż-ı ḥāl eyledi kināyet ile

1308a düldül : Yūsuf C

1312b ḥāli : derdi C

1314 -C

48a Ṣıfat-ı bahār-ı pür- envārla çemende ezhār gökyüzinde encüm- girdār cenāna ve cāna mūcib-i ferāh vü māni^c-tarāh olduğı maḳamıdur ki i^clām u iş^cār olınur *

1315 Ṭūṭī-ı sebze- zār u bāġ-ı beyān
Kelimāta bu resme açdı dehān

Bir dem irdi ki güldi rūy-ı cihān
Vaṣl ile ṣanki ^cāşıḳ-ı giryān

Gülşene Ḥıżr irüp yitişti bahār
Olmış iken zebūn-ı zaḥmet-i ḫār

Döndi gokyüzine feza-yı çemen
Lāleler oldı encüm-i rūşen

Yüce ṭağlarda açılursa maḥāl
Oldı her āsumānı lāle Zühāl

1320 Gül-i ḫūbun̄ benefşe çākeridür
Belki ol āf-tāba müşteridür

Mihr ü māhun̄ mişālidür güller
Ṣanki Merīḫ'dür ḳaranfüller

---

* -A ; mani^c-i tarāḥ : -C ; maḳāmıdur : maḳām-ı dil-güşādur B ; ki i^clām u iş^cār olınur : -B

1317a bahār : nehār A

1318 -B

Eline aldı hāmesin zanbaḳ
Benzemişdür ʿUṭāride el- ḥaḳ

Bezm-i gülşende gösterür dīdār
Zühre gūyā ki oldı zülf-i nigār

Ṭıfl-ı ġonca olup Mesīḥ- āsā
Māder oldı nücūm Meryem aña

1325 Lāle-i zerd ile gül-i esfer
Gökde ḳuyruklu yılduza beñzer

Ṭūṭī-i sebze- pūşı eyleme şek
Oldı gūyā yeşil ḳanatlu melek

Bir nihāl üzre iki nergīs-i ter
ʿAynı ile terāzūya beñzer

Raʿd- veş bülbül āh u zār idicek
Uyur iken uyandı cümle çiçek

48b Oluben ʿayn-ı ʿandelīb sehāb
Aġlayup gülşene dökerdi gül- āb

1330 Gāh olup yāsemen miṡāli şahāb
Yire eylerdi kendüzin pertāb

1322a zanbaḳ : el- ḥaḳ ; 1322b el- ḥaḳ : zanbaḳ A

1323a dīdār : dinār A

1324 -A,B

1330a yāsemen miṡāli : yāsemen- miṡāl C

Gül budağında ġoncalar gūyā
Oldı pervīn-i gülşen-i ḥaḍrā

Āl-i ʿOsmān durur gül-i ḫamrā
Sāyiri hep yeniçeridir aña

Gül ile lāleden meger ol hīn
Dağlar yaḳdı sīnesine zemīn

Bezm-i gülşende şemʿ idi güller
Aña pervāne idi bülbüller

1335 Bir yeşil ḳaṣra döndi rūy-ı çemen
Oldı cam-ı zeberced-i sūsen

Her çiçek ṣanki cām-ı rūşendür
Ġonca ebkārına o revzendür

Çıḳarup başlarını leyl ü nehār
Seyr ider ḫalḳı şāhidān-ı bahār

Oldı ṣanki Aḥmed-i Muḫtār
Aḳ imāmeyle ümmet-i ezhār

1335b cām-ı : cāme A

1336b o : ya B,C

1337a Çıḳarup başlarını : Çağırup yaşlarını A

1338 -A,B

Har zaḫmını çekmeden her bār
Gömgök olmış idi çeşm-i bülbül-i zār

1340 Ḳılmaġa zīnet-i cihāna naẓar
Başdan ayaġa dīde oldı şecer

Her dıraḫt oldı Ṭūr-ı Mūsā- vār
Aḳ şukūfeyle ġarḳa-i envār

Çemenüñ baḥrına viren revnāḳ
Ḳıldı bülbül yuvāların zevrāḳ

Oldı eşcārda çiçek peydā
Yilken açdı ḳadırgalar gūyā

Geşti-i baḥr-ı sebzevāta meger
Yāsemen oldı bir gümüş lenger

49a 1345 Gülşen içre ricāl-i ġayb- miṣāl
Cevelān eyler idi bād-ı şimāl

Bu maḥālde Gedā-yı kūy-ı nigār
Gördi kim ʿālemüñ güzelligi var

Oldı bir gülşene şu gibi revan
Gitdi bir pāk bād gibi hemān

1339a zaḫmını : darbını C ; 1339b çeşm : cism B,C
1342b yuva : nevā A
1345a Gülşen : Keşti A
1347 BveC'de mısralar yer degiştirmiştir;1347b yana:pāk A

Gördi bir bağbān-ı nādānı
Degşürür ġonca-i gülistānı

İrişüp güllere nite ki ecel
Ḳoparup ʿömrine virürdü ḫalel

1350 Gülleri bağ bağ eyler idi
Vaṭanından ırāġ eyler idi

Bağbānuñ olup işine ḥazīn
Yolunurdı benefşe-i miskīn

Nitekim şāh-ı zālim ü bī- bāk
Nezr içün nergisi iderdi helāk

Lālenüñ ḳanına girüp ol dem
Ḳoparup varlıgın iderdi ʿadem

Ḳafesi bülbüle idüp mesken
Gözine ḳıldı gülşeni külhān

1355 Gördi bu ẓulm ü ḥayfı anda hemān
Bağbāna Gedā-yı Şāh-ı cihān

Didi iy bī- mürüvvet ü ẓālim
Bir iş itme ki olasın nādim

Ḳoparup ḳılma gülleri mağbūn
Gel yiter saña bu dil-i pür- ḫūn

1348a nadan : edna A

1352b Nezr : Zer B,C

ʿIşḳ idüpdür benefşeyi mecnūn
Bağda eyleme anı maḥzun

Beni ḫışm ile öldür eyle ġadab
Nergisün mevtine gel olma sebeb

49b 1360 Lāle bir bağrı yufka ʿāşıḳdur
Girme ḳanına aña yazuḳdur

Eyleme ṣayd-ı ʿandelībe heves
Gel beni ḳıl esīr-i bend-i ḳafes

ʿĀlemün sebzevātı cümle ṣaḥīḥ
Ḥaḳ Teʿālā içün ider teṣbīḥ

Kim ki teṣbīḥ-i Ḥaḳḳ'a māniʿ ola
Aña şeyṭān disen maḥall ü sezā

Bir kiyāhı ḳoparma ʿiṣyāndur
Maʿnide ḳatl-i nefs-i insāndur

1365 Bu māḳūle idüp nice kelimāt
Pend ile bağbāna virdi ḥayāt

Kimde kim ola ʿaḳl u ṭāb u selīm
Dāyimā ḥaḳ söze ider teslīm

1360b Girme ḳanına : Ḳanına girme B,C; aña : anuñ C
1365b ḥayāt : cevāb A

Nāgehān Şāh-ı güzīn hem-nişīn olan meh- cebīnlerle gülistāna seyrāna gelüp cām-ı sürūr- encām ile ʿişret-i müdām idüp Şāh-ı laṭīf yārān-ı şerīflerine ser- güzeşt- lerinden birer hikāyet teklīf itdügidür *

Söyleşürken Gedā bu ḥayret ile
Şāh geldi o bāġa devlet ile

Sūrete gelmeyüp Gedā-yı cihān
Deheni yār gibi oldı nihān

Bir alay ḫūb- rūlar ile meger
Seyre gelmişdi ol meh-i enver

1370 Ḥüsn ile şems idi o meh- pāre
Sāyiri çevresinde seyyāre

Dil- rubālarla hem- nişīn oldı
Ḫalḳa soḥbete nigīn oldı

Mürġ u māhi o bezme oldı kebāb
Sāġar-ı gülden içdiler mey-i nāb

50a öpüşüp her nigār-ı ġonca- dehen
Gül ḳoparlardı biri birinden

---

* yārān-ı şerīflerine sergüzeştlerinden birer ḥikāyet teklīf itdügidür : - A

1373a öpüşüp her : Oynaşup bir B,C

Naylar nāle vü figān itdi
Dil-i mahzūnı şād- mān itdi

1375 Her ne yirde ki nūş-ı bāde olur
Eksilür ġam ṣafā ziyāde olur

Ney olur idi her yana nālān
Bir yana ʿandelīb iderdi figān

Bülbülüñ biri hayli cūş itdi
Şāh gül gibi anı gūş itdi

Didi bu bülbül-i bülend- āvāz
Ġonca nāz itdügince itdi niyāz

Bārekallah bu ʿāşıkāne ṣadā
Cām-ı mey gibi virdi cāna ṣafā

1380 Ser-i eşcārda idüp feryād
Bī- sütūn üzre nitekim Ferhād

Var durur anda bir nişāne-i ʿışk
Oldı āvāzı tāziyāne-i ʿışk

Bülbüli medh idince Şāh-ı kerīm
Cümle yārānı eyledi teslīm

Ṣohbet içinde bir perī- sīmā
Dil-i cān ile Şāh'a itdi duʿā

1376a Ney : Neyler B ; Naylar C ; olur idi : olurdı B,C her : bir B,C

Terbiyet eyleyüp Gedā'yı hemān
Didi iy pādişāh-ı maḥbūbān

1385 Şol Gedā kim ḳapunda bir ḳuldur
Gülsitānunda mest-i bülbüldür

Bülbül oldur ki nāme ile müdam
Gice vü gündüz eylemez aram

Ḫān- gāh-ı cihānda iy meh- rū
Olur imiş çerāg dibi karañu

50b Mekes āvāzı beñzemez ʿuda
Bülbül uymaz ṣadā-yı Dāvūd'a

Nola ʿışḳunla olsa mecnunuñ
Kıymetin bil o dürr-i meknunuñ

1390 Sūz-ı ʿışḳ ile nâle itse Gedā
öykinemez hezār bülbül aña

Ben anuñ ʿāşıḳı olaydum eger
Ol baña ʿāşıḳ olsa iy server

Ol Gedā mübtela olaydı baña
ʿömrüm oldukça ḳul olaydım aña

ʿAḳlına irdi bir cünūn-ı ṣarīḥ
Oldı zencır-ı ʿışḳ anateṣbīḥ

1384b pādişāh : şāh-ı ḫayl-i B,C
1386a nāle : nāme C ; ide : ile C

Raḥmunı kıl cūnūnına māniʿ
Bir kemāl ehli olmasun żāyiʿ

1395 Kim ki bir ehl-i fażla itse ʿatā
işidenler duʿālar eyler aña

Kimden irse bir ehl-i ʿilme żarār
Ḥaşre dek ḫalḳ aña lānet ider

ʿĀlimüñ mevtine buyurdı Resūl
ʿĀlemüñ mevti gibidir didi ol

Ṣıyma şol gevheri cihānda Şehā
Aña dünyā ṭolusı ola bahā

ʿĀşıḳa mihrüñ olsun iy meh-rū
Teñgrinüñ dostlarına olma ʿadū

1400 Nice yüzyıl döner sipihr-i cihān
Bir kemāl ehlini ḳılınca ʿayān

Ḥaline baḳ mürüvvet eyle aña
Keremünden ʿināyet eyle aña

Āferinler o ʿāşık-ı zāre
Ḫūblar terbiyet ide yāre

51a Olur iken bu nev ile kelimāt
irdi āvān-ı leyle-i ẓulümāt

1398b ṭolusı : ḫaracı B,C
1399b dostlarına : dostına B,C

* Ṣıfat-ı şeb-i ʿıyş-ı müretteb

Yaḳdı eflākde ḳamer bir şemʿ
Oldı pervāne- veş nücūm aña cemʿ

1405 Ḳılmaġa yār ṣoḥbetin tezyīn
Geldi bir deste şemʿ ile pervīn

Oldı gūyā ki gökde bedri tamām
Bezm-i cānān içinde bir ṭolu cām

Māh- rūlarla ol şeb-i deycūr
Oldı ṣankim sevād-ı dīde-i ḥūr

Virdiler girü ṣoḥbete zīver
Oldı bezmüñ görir gözi ṣāġar

Ṣımaġa yaʿni ġuṣṣa düşmenini
Geydi anda ṣürāhi cevşenini

1410 Ḳılmaġa yaʿni cünd-i ġamla savaş
Ḳadeh oldı orada ḥazır baş

Leşker-i ġuṣṣa ile ḳılmaġa cenk
Neyi tir itdi ḳurdı yayını çenk

Çekdi bu rezm içün ṣürāhi levā
Āl pervāzıdur mey-i ḥamrā

---

* -A

1407b ḥūr : nūr A

1410a yaʿni cünd : ʿasker B,C

Ḳıldılar arada şarāb ile āl
Ṣıdılar ʿasker-i ġamı fī'l- ḥāl

Bu sürūr ile ol perī- rūlar
Biri birine içdi ṭolular

1415 Gün gibi çıḳdı başa keyfiyyet
Ṣoḥbet ehline virdi germiyyet

Her yaneden niyāza başladılar
Biri birine nāza başladılar

51b Çāk olup şevḳ ile niḳāb u ḥicāb
Şāh destūrı içdiler mey-i nāb

Yanağı gül gül oldı herbirinüñ
Dilleri bülbül oldı herbirinüñ

Cānına cān ḳatup o Şāh-ı benām
Rūḥ-ı ṣanīden içdi bir nice cām

1420 Çünki Şāh'uñ gözine geldi şarāb
Ḳıldı dilberlere o demde ḫiṭāb

Didi iy ḥüsn ile perī- rūlar
Ḳaşları fitne çeşmi cādūlar

Sözlerüñüz ġıdā-yı rūḥ ancaḳ
Ṣoḥbetüñüz cilā-yı rūḥ ancaḳ

1414a rūlar : peyker A

1415a çıḳdı başa : başa çıḳdı B,C ; 1415b virdi : geldi C

Her biriñüz birer ḥikayet idün
ʿĀşıḳāne birer rivāyet idün

Ol ḥikāyet şu şarṭ ile ammā
Başuñuzdan geçen ḳażiyye ola

Ḥikāyet

1425 Ḫūblar ḳavl-i Şāh'ı gūş itdi
İçlerinden birisi cūş itdi

Didi var idi bir ġarīb u faḳīr
Derd-i ʿışḳumla olmış idi esīr

Hergiz ayrılmaz idi ṭapumdan
Rūz u şeb gitmez idi ḳapumdan

Beni gördükçe eyler idi duʿā
Nice yıllar mülāzım oldı bana

Beni ḫalḳ içre eyledi bed- nām
Bana onunla taʿn iderdi ʿavām

1430 İşiğümden kesilmedi hergiz
ʿĀḳıbet eyledi beni ʿāciz

52a Didüm aña kim iy ḥarīf-i cihān
Nice bir idesin ḳapumda fiġān

1424a şarṭ : ḳavl B,C

1430 -C

1431a ḥarīf : ḥarīş B,C

Saña ᶜışḳum cihānda virdi vücūd
Baña söyle ne ise her maḳṣūd

Ola kim iltimāsuñ olmaya red
Ber- murād eyleyem seni şāyed

Böyle diyince kendüden gitdi
Sevinüp cāni Ḥaḳḳ'a şükr itdi

1435 Ağlayup baña keşf-i rāz itdi
Beni öldür diyü niyāz itdi

Devlet ol mübtelāya kim bī- bāk
Ola sevdüğinüñ öñinde helāk

Ḥāṣılı ḳatl-i nefse ḳaṣd itdüm
Anı bir cānıbe alup gitdüm

Çekdüm ol derd- mendi tenhāya
Bile gitdüm anunla ṣaḥrāya

Elini ayağını bend itdüm
Girü döndüm ben ana pend itdüm

1440 Didüm iy derd-i ᶜışḳ ḥayrānı
Ṭatlıdur ādem oğlınuñ cānı

Ger peşīmān isen ḫalāṣ ideyin
Döneyin girü ḫāneme gideyin

Sözümi dinleyince oldı melūl
Görmedi pendümi benüm maᶜḳūl

Girü yalvardı ol faḳīr ü ḥaḳīr
Didi ḫayr işi eyleme te'ḫīr

Māni^{c}-i vuṣlat oldı baña cesed
Baña ölüm dürür ḥayāt-ı ebed

1445 Gördüm ol sālik-i diyār-ı ^{c}adem
Cān virür ölmeğe yolumda o dem

52b Ḫışm idüp yüzini yire sürdüm
Ana vāfir ṭabançalar urdum

Gözinün ḳarşusında ben ol ḥīn
Eyledüm bir bıçağımı keskin

Bin niyāz ile girü didi baña
Bileme şol bıçağuñı ṣanemā

Beni yüz biñ eẕā ile öldür
Nice dürlü cezā ile öldür

1450 Ṭoprağa sür yüzümi ẕillet ile
Cānumı al benüm bu leẕẕet ile

Böyle dirken o mest-i la- ya^{c}ḳıl
Ġaḏaba geldüm anda ve'l ḥāṣıl

İrişüp sīnesine sanki ecel
Gerdenine anuñ uzatdum el

1447a ḳarşusında : öñinde C

1450b leẕẕet : miḥnet C

Sol elüme anuñ başın aldum
Boynına ol bıçaġ ile çaldum

Bıçaġuñ arḳası idi ammā
Ġarażum imtiḥān idi maḥżā

1455 iḥtirāz itmedi ölümden hīç
Başını zerre deñlü ḳılmadı pīç

Çünki bu ḥālini anuñ gördüm
Aġlayup yüzine yüzüm sürdüm

ᶜĀşıḳ-ı ṣādıḳ olduġın bildüm
Ḫayra girdüm aña vefā ḳıldum

Eyledüm cān gibi anı maḳbūl
Şimdi daḫi muṣaḥibümdür ol

iᶜtirāż-ı Şāh

Diñledi çün sözini Şāh-ı cihān
Didi ᶜışḳında var imiş noḳṣān

53a 1460 ᶜIşḳı ᶜaşuḳlaruñ bulınca kemāl
Olur ol derd-i ᶜışḳ-ı yār ile lāl

Kelimāta anuñ dili varamaz
Dil-bere çāk bu denlü yalvaramaz

1454a ammā : maḥżā A ; 1454b maḥżā : ammā A

Gerçi ölmekden iḥtirāz itmez
Yāre öldür diyü niyāz itmez

Ṭutalum öldüre anı dilber
Sevdüğin kişi zaḥmete mi ḳoyar

Ol ki şām u seḥer mülāzım idi
Ġılẓat itmek aña ne lāzım idi

1465 ᶜĀşıḳa bu yiter ki haftada bir
Ola kūyında dilberüñ ẓāhir

Sevdüğini görince nite ki māh
Baḳa aña ıraḳdan eyleye āh

İde ṣavṭ-ı ḥazīn ile zārı
Çeke ḳullāb-ı āh ile yārı

Söyleyince bu resme Şāh-ı cihān
iᶜtirāżına ḳāyil oldı hemān

Ḥikāyet

Biri daḫi o meh-liḳālardan
Eyledi bir ḥikāyet-i rūşen

1470 Didi derd ehli içre bir abdāl
Benüm üftādem idi sāye-mişāl

1462 -B
1463a anı : seni C

Vaṣlumı eyleyüp ümīd ü recā
Ḫaylīden ᶜāşıḳ olmış idi baña

Sehv ile ol żaᶜīf bir gün meger
Eyledi diḳḳat ile baña naẓar

Ġaḍab ile aña ᶜitāb itdüm
Ne baḳarsın diyü ḫiṭāb itdüm

53b Ḳıldı sırr-ı nihān-ı ᶜışḳı ᶜayān
Urdı bir gözini çıḳardı heman

1475 Vāḥidü'l- ᶜayn olup o ᶜāşıḳ-ı ḫāṣ
Dīde ḳaydından itdi cānı ḫalāṣ

Didi şevḳ ile eyleyüp zārı
Çıḳsun ol göz ki incide yārı

Mübtelā itdi saña iy meh- veş
Bu göz urmış durur dile āteş

Çünki küstāḫlıġ ile itdi naẓar
Nola başdan çıḳarsa dīde-i ter

Çıḳdı ise gözüm maḥall ü sezā
Bir olur ᶜaynı ᶜāşıḳuñ zīrā

1480 Çarḫ-ı rifᶜatde yıldızum sensin
ᶜĀlem içre görür gözüm sensin

1472a ol zaᶜīf birgün : birgün ol zaᶜīf B,C

1473b ḫiṭāb : cevāb A

ᶜĀşıḳ-ı yār böyle itse ne var
Göz degil belki baş u cāna ḳıyar

Sanki Yaᶜḳūb-ı dehr olup maḥżā
ᶜIşḳ-ı Yūsuf'la oldı nā- binā

Sözlerin işidüp ṣafā sürdüm
Luṭf u iḥsānuma revā gördüm

Anı cānum gibi ᶜazīz itdüm
Yalvarup ḫāneme alup gitdüm

1485 Şimdi oldur enīs-i yār baña
İderin ta ölince aña vefā

iᶜtirāż-ı Şāh

Diñledi anı çünki Şāh-ı cihān
Didi sehv itmiş ol sefīh-i zamān

Şimdi ᶜayn-ı żarar degülmi saña
Ki senüñ ᶜāşıḳun ola aᶜmā

54a Çıḳarup dīdesini ol ebter
Yanılup ᶜırżuña getürdi żarar

Ḥālet-i ᶜışḳı bilmeyüp nice ḫar
Çıḳarup gözini ḳolını yaḳar

1484 -C

1486a cihān : zamān C; 1486b zamān : cihān B,C

1490 ᶜĀşıḳ olmak fenā-yı muṭlaḳdur
Yanuben āteşe kül olmaḳdur

Ehl-i bāṭın gerek durur ᶜāşıḳ
ᶜilm-i esrāra ta ola lāyıḳ

Göz ile ḳol cenāb-ı ẓāhirdür
Bunlara anca kişi ḳādirdür

ᶜĀşıḳ-ı ṣādıḳ āh iderse eğer
Ḳol değül kevn ile mekānı yaḳar

Vech-i maᶜḳūl ile idüp ilzām
Sözini eyledi bu resme tamām

Ḥikāyet

1495 Birisi daḫi itdi fetḥ-i kelām
Ḳıldı bir ḫōş ḥikāyeti iᶜlām

Didi var idi iki ehl-i fenā
İkisi daḫi ᶜāşıḳ idi baña

Māldār idi biri ġāyet ile
Sevmişdi beni nihāyet ile

Bir ḳażā ile ᶜāşıḳ oldı baña
Eyledi mālını yolumda hebā

1491 -C

Varsa faḳr ile aña bir miskīn
Sevdüği başına vireydi yemīn

1500 Ḥālet-i ᶜışḳ ile olup ᶜüryān
Geydüği cāmesin virürdi hemān

Bir gün anuñla seyre gitmez idüm
Ẕerrece iltifāt itmez idüm

54b Fikr iderdüm ki ᶜāḳılāne değil
Māl içün ben olam aña mā'il

Dil- rubālar içinde laᶜnet aña
Māl için bir ḫaruñ zebūnı ola

Biri ġāyet faḳīr idi ammā
ᶜĀşıḳ-ı ṣādıḳ olmış idi baña

1505 Cisminüñ gülşenine beyne'n- nās
Ḫardan ḥavlı idi köhne palās

Başda destār-ı köhnesi her ān
Bir örümcek yuvası idi hemān

Şükr idüp sanki Aḥmed-i Muḫtār
Faḳr ile faḫr iderdi leyl ü nehār

Bir gün ol derd-mend eyledi āh
Yanuma geldi aġlayup nāgāh

1499b vireydi : virürdi A

1507b El- ᶜAclūni, Keşfü'l- ḫafā, c.2, s. 87

Didi iy serv boylı lāle-ᶜiẕār
Saña cüz'īce armaġānum var

1510 Ayaġun ṭopraġına cān vireyin
Cānumı saña armaġān vireyin

ᶜÖmrüm irişdi şimdi ᶜāḳıbete
Gider oldum diyār-ı āḫirete

Ḳudretüm yoḳ durur benüm ṣanma
Cāndan ġayrı nesneye ḳaṭᶜā

Cümle maᶜlūmıdur çü sen melegüñ
Maᶜnīsi eṣ- ṣaḥiyyü māmeleküñ

Yoġ ise şefḳatüñ bu ḫasta- dile
Bāri şād eyle bir ḫōş- āmed ile

1515 Çün fidā eylerin bu cān u teni
Soñ nefeste melūl itme beni

Cān virürken faḳīri ḳılma ḫacīl
Ber- murād eyleyüp tesellā ḳıl

55a Böyle diyüp o derd- mend ü faḳīr
Ḳatline itdi kendünün tedbīr

Nāgehān ḳıldı ḫançerin ᶜüryān
Ḫançere düşüp olmaġa ḳurbān

1510a ṭopraġına : ṭopraġında C ; vireyin : vireyim B

Sıçrayup ḫançerin anuñ aldum
Sāye gibi anı yire çaldum

1520 Bir sehel cismi oldı ḥattā çāk
İrmesem aña oldı idi helāk

Böyle idince o faḳīr-i cihān
Sevgisi cānum içre itdi mekān

Şimdi ol yār-i ġam- güsārumdur
Hem ᶜazīzüm hem iḫtiyārumdur

Her gice maḥv olınca ẓulmet-i şām
Sāde pehlū olur benümle müdām

Ṭogruluġıyla oldı çün baña yār
ᶜĀşıḳumdur öper kucarsa ne var

1525 ᶜĀşıḳum yoḳ durur cihānda daḫi
Andan ayrılmayam cinānda daḫi

iᶜtirāż-ı Şāh

Şāh bu sözi istimāᶜ itdi
Ol cevāb ile çoḳ nizāᶜ itdi

Didi ᶜāşıḳ degildür ol şeydā
ᶜĀşıḳ olanlar olur ehl-i ḥayā

1519a Sıçrayup : tīz irüp C

Gerçi pehlūden alur ol lezzet
Beden-i dil-bere virür s̱ıḳlet

Bu mürüvvetmidür idüp ibrām
Żararuñ ṭoḳına nigāra müdām

1530 Ḥaẓ ider gerçi kendüsi cāndan
Yār ḥaẓ eylemez velī andan

55b Ayağı ucı yiterdi cāy-ı menām
ʿĀşıḳa başdan uyḫu oldı ḥarām

Ḥāl iden sergüẕeşt-i ʿuşşāḳı
Bu naṣīḥat sözi ḳomış bāḳī

ʿAceben lil' muḥibbi keyfe yenām
Küllü nevmin ilel muḥibbi ḥarām

Ne revādur ki bir ṣaḳaʾlu cünüb
Düşe dil-dārı üstine güp güp

1535 Seyr-i dīdār-ı yār yitmez mi
İltifāt-ı nigār yitmez mi

Şol ki iẕlāl-i nefse māniʿ olur
Yılda bir merḥabāya ḳāniʿ olur

1531a menām : maḳām A

1532 -A,B

1533 -A,B ; Ḥayret ʿāşıḳ naṣıl uyur
Halbuki her türlü uyku aşıka haramdır.

Ḥālet-i ᶜışḳdan olup āgāh
Sözini ḫatm itdi bu vech ile Şāh

Ḥikāyet *

Anlarun sözi irdi yabana
Degdi nevbet çü Şāh-ı devrāna

Didi var idi bir zaᶜīfü'l-ḥāl
Yoġ idi anda āha daḫi mecāl

1540 Olmış idi maḳām-ı derde muḳīm
Aña Ḥaḳ virmiş idi ᶜışḳ-ı ᶜaẓīm

Naẓm u nes̱r ile bulmış idi kemāl
Oldı ᶜışḳumla şiᶜri gibi ḫayāl

Görse dīdārumı şu gibi revān
Ditreyüp kendüden giderdi hemān

Oldı kūhsār-ı ᶜışḳ Ferhād'ı
ᶜĀlem içre Gedā idi adı

Ẓāhirā itmez idi nāle vü āh
Diye idi meğer ki yā Allah

1537b Sözini : Sözi B,C; itdi : eyledi B,C
* Hiḳāyet-i Şāh C
1542a revān : ᶜayān B, hemān C

1545 Anı öldür disem birine hemān
Vire idi sevindüğinden cān

Bir gün olup firāḳ ile mecnūn
Ṭaş ile döğünürdi ol maḥzūn

56a Bir kişi aña vardı virdi selām
Ḫāṭırın ṣordı eyledi ikrām

Gördi mecnūna olmış ayaḳdaş
Çıḳarup ṣundı aña bir ḳara ṭaş

Didi bu ṭaş ağır bahāda durur
Ḳıymeti laᶜlden ziyāde durur

1550 Kūy-ı dilberden armağān durur bu
Yādigār-ı Şeh-i cihān durur bu

Kaᶜbe-i kūyunuñ bu senin siyāh
Ḥacerü'l- esvedidür eyle nigāh

Bāri bu ṭaş ile döğün her bār
Gele ta saña bū-yı vuṣlat-ı yār

Ḳoynuna ḳoy ki rāḥat-ı dildür
Saña bu bir güzel ḥamāyıldur

Aldı ṭaşı Gedā-yı bī- miḳdār
Ḳara bağrına başdı hātem- vār

1545 -C

1546a Bir : Her

1555 Didi bu ṭaş sevād-ı dīdemdür
Sübḥa-i ḳāmet-i ḫamīdemdür

Bir güneşdür bu ṣanki irdi küsūf
Bir ḳamerdür ki ḳara itdi ḫüsūf

Ḥamdüli-llāh baña bu seng-i siyāh
Oldı gūyā ki peyk-i vuṣlat-i Şāh

Cān gibi cismine yaḳın itdi
Oñmadık başına berāber idi

1560 Anuñ ile döğünmez idi meğer
Ḳorḳar idi ki ṭaşa ire żarar

Cān gibi aña ᶜizzet eyler idi
Ṣaḳınurdı riᶜāyet eyler idi

56b Miheke sīm ü zer gibi meṡelā
Yüzini gözini sürerdi aña

Ṭaşa bir daḫi baḳdı çün ol ān
Dil-i senginüm andı ḳıldı fiġān

Sīller aḳdı gözi yaşından
Şevḳ ile gitdi ᶜaḳlı başından

1556 -A

1560b ṭaşa : ana B

1561 -B

1563a çūn ol ān : çünki hemān C

1565 Bir ṭaşa böyle eyleyen bī- cān
Döyemez tāb-ı vaṣluma bir ān

Adumı añsalar olup bī- hūş
Nice itsün şarāb-ı vaṣlumı nūş

Ṣu gibi ḫāk-i pāyüme aḳamaz
Yüzümün āf-tābına baḳamaz

Dūd-ı sevdā ile müşevveşdür
Sūz-i ᶜışḳ ile ᶜayn-ı āteşdür

Ṣaġdur şimdi daḫi ᶜāşıḳdur
Baña maᶜşūḳ olursa lāyıḳdur

1570 Nola andan ırağ isem her bār
Od ile penbenün ne oyunu var

Ẕevḳ-ı ᶜışḳ ile kim ki buldı kemāl
Bir olur ana furḳāt ile viṣāl

Nice irsün viṣāle cān ile cān
Arada perdedür ten-i insān

ᶜĀşıḳa perde- dārdur bu vücūd
Cān gözine ġubārdur bu vücūd

1565b Döyemez : Doyamaz C ; tāb : āb A
1566b vaṣlumı : nāzumı A
1569a şimdi daḫi : daḫi şimdi A
1572a irsün : virsün A

Olmışuz derd-i ᶜışḳ ile zinde
Ḳalmışuz bir ḥicābun altında

1575 Severin gerçi iḫtiyārum yoḳ
Görmeğe anı iḳtidārum yoḳ

Kāşki bir bahāne olsa baña
Günde biñ kez vefālar itsem aña

57a Sözinüñ riştesine dizdi laᶜl
Ḳomadı hiç iᶜtirāża mecāl

Ṣoḥbet-i Şāh'dan ṭurup bir māh
Didi sensin begüm güzellere Şāh

Sözlerün sözümüzden aᶜlādur
Her bir vāridāt-ı Mevlā'dur

1580 ᶜĀşıḳun ᶜāşıḳı müsellemdür
ᶜĀlim u fāżıl u mükerremdür

Nitekim āf-tāb-ı ḥüsn-i cemāl
ide ᶜāşıḳları ġam ile hilāl

Ol Ḫüdāvend ü Müsteᶜān u Mecīd
ᶜömrüni devletüni ide mezīd

Ḳıṣṣalardan ṣafā sürüp vāfir
Ṣoḥbet oldı bu vech ile āhir

1577a laᶜl : zülāl A

Hūblarla o māh- tāb-ı felek
ᶜIyş u nūş itdi ṣubḥ-ı ṣādıḳa dek

Şāh-ı aᶜlā ᶜazm-ı deryā idüp temāşā iderken ol ān yārān ile ᶜüryān olup āb-ı revāna girüp ᶜarż-ı ḥāl itdügidür *

1585 Dīdeden ġāyib oldı çün kevkeb
Yandı nār-ı şafaḳla perde-i şeb

Āsumān ẓāhir oldı deryā- veş
Göz gözi gördi geldi ṭoġdı güneş

Keştī-i āf- tāb olup peydā
Yeliken açtı şuᶜāᶜdan gūyā

Fī'l-meşel āf- tāb-ı ᶜālem- tāb
Oldı deryā-yı āsumānda ḥabāb

Şāh çün baḳdı bu temāşāya
Ṣu gibi aḳdı göñli deryāya

57b 1590 Girü yārān-ı dil-rübālar ile
Ol güneş yüzlü meh- liḳālar ile

Devlet ü şevket ile Şāh-ı benām
Geldi deryā kenārın itdi maḳām

---

* ab : baḥr B,C; girüp ᶜarż-ı ḥāl itdügidür : girdügü maḥaldür ki iᶜlām olınur B,C

irdi bu seyr ile o māha feraḥ
Ḳuşağın çözdi sanki ḳavs u ḳuzaḥ

Ġonca-i nā- şikeftesin bir bir
Çözüben ḳıldı sīnesin ẓāhir

Nāz u şīvesiyle ol gül-i h̲andān
Çemeni cāmesin çıḳardı hemān

1595 Ḳara futa ḳuşandı ol dilber
Buluta girdi ṣanki nıṣf-ı ḳamer

Pirehenden çün urdı sīnesi berḳ
Sīnesi berḳı itdi ᶜālemi ḥarḳ

Girdi nāz ile baḥr-i ᶜummāna
Benzedi gökde mihr-i rah̲şāna

Ol güneş yüzlü nitekim lü'lü
Oldı baḥr ile anda hem pehlū

Āb-ı ṣāfīde cism-i Şāh-ı cihān
Ṣuya ḳonmış gül idi ṣanki hemān

1600 Yunuben çıḳdı çün deñizden Şāh
Āsumānda ṭolundı ṣankim māh

1592a seyr : sır A; māha : māh-ı A

1596a urdı : oldı B,C; berḳ : farḳ B,C

1599 -A

Çünki ayrıldı Şāh'dan ol ān
Acı ḳaldı baḥr-i bī- payān

Ṭas ile ḳoydı mihr ayağına ṣu
Geydi bir bir libāsın ol meh-rū

Ol güzellerle Şāh-ı ᶜālī- şān
Bindiler bir gemiye anda hemān

Virdiler girü rūy-ı baḥre şeref
Oldı keşti o dürre ṣanki ṣadef

58a 1605 Ol ḳamer çehrelerle keştī- veş
Tābiᶜ oldı hevāsına o güneş

Baḥr içinde o keştī-i ġarrā
Gökyüzinde hilāl idi gūyā

Cism idi zevraḳ aña Şāh idi cān
Cismine cān gelince oldı revān

Keştī ile biraz ki seyr itdi
Girü geldüği cānibe gitdi

Göñli ẕevḳ u ṣafā ile ṭoldı
Baḥr ile berre ṣanki Şāh oldı

Gedā-yı şikestenün kūşe-i ġamda ḫasta olduġuna münāsib şıfat-ı ḫazānıdur ve rāh-ı Şāh'a kendüyi getürdüp nāgāh bī- iştibāh şifā-yı vefāya irgürdüġidür ki ẕikr olınur

1610 Geldi bir dem ki ḫasta oldı cihān
Sebze-i bāġa irdi derd-i ḫazān

Başı çeġzinür idi eflākün
Teni ditrerdi cümleden ḫākün

Biri birine söykenüp ol ān
Ṭaġlar inleyüp iderdi fiġān

Çemenün ḥāli ḫōd mükedder idi
Cūylar hep yabane söyler idi

Sebzenün çehresi ṣararmış idi
Lālenün gözleri ḳızarmış idi

1615 Küle dönmiş idi gül-i aḥmer
Beñzinün ḳanı gitmiş idi meġer

Söylese bülbül işidilmez idi
Żaᶜfile gören anı bilmez idi

---

* oldıġına münāsib şıfat-ı ḫazānıdur:-A;getürdüp nāgāh:-A irdüġüdür: irgürdüġüdür A;ki ẕikr olınur: -B,C

1610b derd : verd A

1613 -B

1615 -C

1616 -C; 1616b Żaᶜf ile : Żaᶜfdan B

Nergisün gözi nūrı aḳmış idi
Sāye- veş kendüyi bıraḳmış idi

58b Bu maḥalde Gedā-yı bī- dermān
Oldı bīmār-ı furḳat-ı cānān

Mihr-i ᶜışḳ itmiş idi anı hilāl
Yire naḳş olmış idi sāye- mis̱āl

1620 Gūş uran anuñ āh u zārına
Bu irişmez dir idi yārine

Cemᶜ olup yanına ṣiġar u kibar
Ḫāṭırın ṣorar idi leyl ü nehār

Sağlığından kesüp ümidi Gedā
Söze geldi vü ḫalḳa itdi nidā

Didi bir kimse yoḳ mıdur ᶜacaba
Ḥālüme baḳa şefḳat ide baña

ilede reh- güẕār-ı Şāha beni
ölmedin şād ide bu cān u teni

1625 Göreyin bir dahi o dil-dārı
Andan ölürsem öleyim bārı

Miḥnet ü ḥasret ile ölmeyeyin
Ẕillet ü furḳat ile ölmeyeyin

1618b bīmār : derman A

Baña vuṣlat o Şāh'ı görmekdür
Belki geçdügi rāhı görmekdür

Ḫastalıḳda o ᶜāşıḳ-ı mümtāz
Eyler idi bu resme ḫalḳa niyāz

Var idi bir kişi ḥaḳīḳat ile
Sever idi Gedā'yı ġāyet ile

1630 İledüp reh- güẕār-ı Şāha hemān
Eyledi derdine anuñ dermān

Geçe diyü o Şāh'ı devlet ile
Ṭutdı yolda Gedā'yı miḥnet ile

ᶜĀlem içre öger isen ög anı
Ki ola buñ deminde dermānı

59a Nāgehān gördi ᶜizz ü şevket ile
Şāh ıraḳdan gelür saᶜādet ile

Çün yaḳın geldi ḫastaya ol Şāh
Didi iy Şāh ḥasbeten li'llāh

1635 Bu faḳīr u ġarībe iḥsān it
Bu melūl u ḥazīni ḫandān it

Bu zaᶜīf ü şikeste vü beste
Nice yıllar durur yatur ḫasta

Hemdem ü āşinā vü yārānsız
Ḳaldı ġurbetde şöyle dermānsız

Nice bunun gibi fisāne ile
Şāh'ı ṭurġurdı ol bahāneile

Baḳıcaḳ meyli oldı dil-dāruñ
Ḥāline vāḳıf oldı bīmāruñ

1640 Baḳdı bīmārına idüp diḳḳat
Güç ile bildi ol ḳamer ṭal^c^at

Aña luṭfundan itdi iḥsānı
Çiğnede yazdı atına anı

Nice yüzbiñ vefā değer bu cefā
Ḳıldı derd-i Gedā'ya anda devā

Mürdeye geldi sanasın ^c^Īsā
Anı bir demde eyledi iḥyā

Ḥaẓẓ idüp ol Gedā-yı deryā- dil
Didi kim bu yiter saña bir yıl

1645 Şāhuñ ardınca ol Gedā-yı cihān
Şevḳ ile oḳudı bu şi^c^ri hemān

Ġazel

Fā ^c^i lā tün Fā ^c^i lā tün Fā ^c^i lā tün Fā ^c^i lün

Ol kemān- ebrū atın depretse cānum deprenür
Yüreğüm oynar gözüm seğrir nişānum deprenür

1642b devā : şifā C
1644b saña : baña B,C
1645 -C

59b Ṭāḳatum yoḳ kim du^{c}ā-yı devletin işitdürem
Görsem ol Şāh'ı hemān ancaḳ dehānum deprenür

Zindedür şanmañ beni çarḫın kemānından bugün
Tīr-i ġam ṭoḳundıġınca üstüḫānum deprenür

Baḳsa ol Şāh-ı cihān rūy-ı celāl ile baña
Gün gibi ditrer bu cism-i nātüvānum deprenür

1650 Gülşen-i ^{c}aşḳ içre Yaḥya bād-ı āhumdan benüm
Bir ḫazān yapraġıdur gūyā zebānum deprenür

Mesnevī

Oḳudı çünki şi^{c}ri ḥālet ile
Didi keyfiyyet-i muḥabbet ile

Ḳanı gün gibi bir cihān- dīde
Şevḳ-i ^{c}ışḳ ile ol şūrīde

Ḥal ide dilberüñ cefālarını
Her ne ise çeke belālarını

Yā ilāhī bi- ḥaḳḳı Faḫr-i cihān
^{c}Işḳsuz eyleme beni bir ān

1648a bugün : baña B,C

1650 -C

1651a çünki şi^{c}ri : şi^{c}ri çünki C

1655 Tenümi eyle rūḥ-ı ᶜışḳa vaṭan
Nitekim Ḥażret-i üveys-i Ḳaren

Aḥmed'üñ ᶜışḳını idüp maḥrem
Beni eglencesiz ḳoma bir dem

Ḥasb-i ḥāl *

Bir gice bir nice raḳīb u zaġal
Biri biriyle itdi baḥs̱ ü cedel

Söze başladı biri eyledi āh
Didi ġāyet sever Gedā'sını Şāh

60a Naẓarı var Gedā'sına Şāh'uñ
Adı gitmez dilinden ol māhuñ

1660 Ṣoḥbet üstinde ol melek- manẓar
Adını añsa ḥürmet ile eğer

Biri didi ki eylemeñ bühtān
Ḳati sevmez Gedā'yı Şāh-ı cihān

Naẓarı var imişse Şāh'uñ aña
Bunca yıldan berü ideydi vefā

1655a rūḥ-ı ᶜışḳa : rūh- baḫş A
* Ḥasb-ı ḥāl : Aᶜdā-yı gümrāhān Şāh-ı ᶜālīşānuñ Gedā- yı bī-dermāna muḥabbeti oldıġını imtiḥān itdikleridür B,C
1658a Söze başladı : Başladı söze B,C
1662 -C

Biri dahi didi eger nāgāh
Añar ise Gedā'yı bir dahi Şāh

Diyesiz öldi ol faḳīr ü ḥaḳīr
Şardılar meyyitine köhne ḥaṣīr

1665 Şāh ṣaġ olsun ol yire girdi
öldi dünyāsını degişdürdi

Eğer acırsa Şāh-ı lāle- ʿiẕār
Bilesiz kim aña muḥabbeti var

Sevinüp ḫışm ile sögerse aña
Cān u dilden ʿadūsı oldı Gedā

Şāh'ı bu resme imtiḥān idesiz
Ola kim rāzını ʿayān idesiz

Ḳıldılar ḥüsn-i rāy ile tedbīr
itdiler ol Gedā içün tezvīr

1670 Bir gün ol Şāh-ı ʿāḳıl u dānā
Didi niçün görinmez oldı Gedā

Āsitānumda bir ġarībümdür
Gülsitānumda ʿandelībümdür

Ḫasta-i ʿışḳ-ı derd- nākümdür
Bunca yıldan berü helākümdür

1667b ʿadūsı oldı : ʿadūsıdur o B,C

Ḳıldı bu resme çünki istifsār
Muẓṭarib oldı cümleden aġyār

60b Didiler biñ niyāz ile ṣanemā
Ġalebe eyleyüp aña sevdā

1675 Tīġ ile sīnesini çāk itmiş
Kendü kendüzini helāk itmiş

Ḥaşre dek müstedām-ı ᶜömr olasın
Nice anuñ gibi gedā bulasın

Yirde yatduḳça ol ġarīb Gedā
ᶜömrüñi eylesün ziyāde Ḫudā
Şāh işidince bu ḳara ḫaberi
Ṭoldı yaş ile iki dīdeleri

Aġlayup iki çeşm-i cādūsı
Ḳara yāsını ṭutdı ebrūsı

1680 Derd- mendin añup o meh- pāre
Gözlerinden dökerdi seyyāre

Dir idi ḥayflar ki öldi Gedā
itmedüġüm cefā mı ḳaldı aña

1675b kendüzini : kendüsini B

1677 -C; 1677b ᶜömrüñi eylesün ziyāde : Eylesün ziyāde ᶜömrüñi B

1679b Ḳara yāsını ṭutdı ebrūsı : -C

Āsitānumda bir Gedā'muz idi
Toġrıluġıyla mübtelāmuz idi

Vāh ki uydum raḳīb-i mübtezele
Almadum göñl-i şāh- bāzını ele

Ḥālini şormadum anuñ birgün
Mātemi cism ü cāna urdı döğün

1685 Ḳorḳum oldur ki rūz-ı maḥşerde
Ben görem ol Gedā'yı bir yirde

Bī- ḥużūr olam ıżṭırābumdan
Baḳamayam aña hicābumdan

Görmeyeydi eğer ki bende cemāl
ᶜIşḳ ile olmaz idi böyle hilāl

Anı ben ᶜāşıḳ eyledüm nāgāh
öldi ise benüm durur bu günāh

61a Acıyup ġāyet ile Şāh aña
Rūḥına cān u dilden itdi duᶜā

1682a Āsitānumda bir : Kapumuzda hele B,C
1683b göñli şāh- bāzın : gönül şāh- bāzını
1684b urdı : irdi C
1688b benüm durur : benümdür C; bu : o C

1690 Gördiler çün bu ḥāleti aġyār
Bildilerki aña muḥabbeti var

Her biri āh idüp melūl oldı
Gözleri ḳanlu yaş ile ṭoldı

Bildiler cān bedenden ayrılmaz
Arada fitne fāyide ḳılmaz

Biri aġyāruñ itdi ḳıyām
Didi iy Şāh-ı muḳtedā-yı enām

Zindedür ol Gedā-yı bī- dermān
Ġarażumuz laṭīfe idi hemān

1695 Hīç ola mı ki ġamdan öle Gedā
Dehenün ẕikri çünki cāndur aña

Seni āl ile imtiḥān itdük
Kendü kendümüzi yalan itdük

Ol Gedā'ya muḥabbetün var imiş
Ol dil- fikāre şefḳatüñ var imiş

Başumuza ʿaceb belā geldi
Yüzümüz ḳarası bize ḳaldı

Dinledi çünki sözlerin ol ān
Bu ḫaberden sevindi Şāh-ı cihān

1690a ḥāleti : ḥayreti A

1692a Bildiler : Gördiler B; 1692b ḳılmaz : itmez C

1700 Ṣād-mān oldı gün gibi meṣelā
Anuñ oldı o dem bütün dünyā

Gāh olur kim raḳīb-i dīvāne
Sebeb olur viṣāl-i cānāne

Zem ṣanur yaᶜnī şeyṭanet eyler
Yanılur yare terbiyet eyler

Gedā-yı pür- melāmet şeb-i viṣale irüp Şāh'un cemāl u
61b kemāline ᶜışḳından baḳamayup seyr-i dīdārdan maḥrūm
oldum diyu mużṭarib olduġıdur

İrdi bir dem meğer günün gicesi
Uġrınun güni ṭoġrınun gicesi

Āf- tābuñ çeraġını devrān
ᶜĀlemüñ ṣoḥbetinden itdi nihān

1705 Almış idi raḳībi ġaflet-i ḫāb
Uyumış ḳalmış idi ḫayli kilāb

Dinle noldı Gedā'nuñ aḥvāli
Gördi aġyārdan cihān ḫālı

Ol gice ġālib oldı anda cünūn
Ḳıldı yār iştiyāḳını efzūn

1700a gün : gül C
* pür- melāmet : dīvāne C; pür- melālet B; cemāl ü
kemāline : cemāline kemāl-i B

Varayın didi ḫāne-i Şāh'a
Sürmeğ içün yüzin o dergāha

Yāre her kim ziyāde ᶜāşıḳ olur
işiğin bulıcak tesellī bulur

1710 işiğin görmeği iderdi recā
Ṣūrete girüben gezerdi Gedā

Çıḳar iken geceyle seyrāna
Rāst geldi o māh-ı tābāna

Āsumān üzre gördi ol māhı
Āsitānında yaᶜnī kim Şāh-ı

Ḥażret-i Şāh'a ol Gedā-yı benām
Virdi tebdīl-i ṣūret üzre selām

Yanılup aldı çün selāmını Şāh
Ḳıldı ᶜayn-ı ᶜināyet ile nigāh

1715 Vuṣlata ḥīle bir vesīle imiş
Erlik ondur ṭoḳuzu ḥīle imiş

Şāh'a bu şiᶜri ol bahāne ile
Oḳudı şevḳ ile terāne ile

1709 -C; 1709b bulıcak : göricek B

1712 -B; 1712b Āsitānında yaᶜnī kim Şāh'ı: Yaᶜnī sulṭān-ı ḥüsn olan Şāh'ı C

1713b üzre : ile B,C

62a

Ġazel

Fā ʿi lā tün Fā ʿi lā tün Fā ʿi lā tün Fā ʿi lün

Gün gibi mihr-i muḥabbet ʿāleme yayılmasa

Sevdüğümi sevdüğümden ġayrı kimse bilmese

Ben Gedā'dan ʿār idermiş çünki ol ʿālī- cenāb

Ṣoḥbetinde kāşki adum daḫi añılmasa

Çoḳdan ol Şāh-ı cihāna ʿarż iderdüm ḥālimi

Baḳıcaḳ ʿaḳlum gibi ṣabrum daḫi ṭağılmasa

1720 Bu gice tebdīl-i ṣūret eyleyüp virdüm selām

Hergiz almazdı selāmumı eğer yanılmasa

ʿIşḳum iy Yaḥyā benüm olmazdı ḫalḳa dāsitān

Ol ṣāçı leylī beni mecnūn-ı şeydā ḳılmasa

Ḥasb-ı ḥāl

Oḳuyınca bu şiʿr-i pür- sūzı

Ol dem açıldı baḫt-ı fırūzı

Şāh'a itdi bu sūz- nāk ṣadā

Virdi şevḳ ile cāna ḫaylī fenā

1718a çünki ol : ol Şeh-i C; çün ol Şāh B

1719b ʿaḳlum: ṣabrum B,C; ṣabrum: ʿaḳlum B,C; daḫi: eğer B,C

1720a Bu : Bir B,C

* -B,C

1722b firūzı : bīrūzı C

Bu ġazel cümle ḥasb-ı ḥāl ancaḳ
Pür- maᶜārif ü pür- ḫayāl ancaḳ

1725 Sizerin kim o mübtelādur bu
Baña ᶜāşıḳ olan Gedā'dur bu

Didi kim çaġırun o dervīşi
Ol nemed- pūş-ı miḥnet- endīşi

Aña virüñ tevāżuᶜ ile selām
Eyleñüz meskenetle aña kelām

Ayduñ iy nār-ı ᶜışḳa ḫākister
Seni ol Şāh-ı ḳāmurān ister

62b Ne ᶜaceb luṭfı oldı Allah'uñ
Saña iḥsānı var gibi Şāh'uñ

1730 Gel buyur şimdi ḫidmet-i Şāh'a
Yüzüni sür o yüce dergāha

Vardılar didiler bu sözi aña
Cān u dilden ḳabūl itdi Gedā

Ḳurb-ı Şāh'a irince ḥasret ile
Kendüyi yavi kıldı ḥayret ile

Nāle vü zārdan terāne ile
Vardı bir ṭavr-ı ᶜāşıḳāne ile

1724b Pür- maᶜārif : Pür- maᶜānī B,C
1727b ana : fetḥ-i B,C

Eyledi çün Gedā'ya ᶜarż-ı cemāl
Yaḳdı ol derd-mendi tāb-ı viṣal

1735 Ol Gedā'ya ᶜaceb vefā ḳıldı
Ḫāṭırın sordı merḥabā ḳıldı

Oldı ṭaġ üsti mübtelāsına bāġ
Kelimāta ḳarışdı eyledi lāġ

Bī- tevaḳḳuf orada kıldı vefā
Şāh ile bī- tekellüf oldı Gedā

Didi iy āşina-yı baḥr-ı belā
iy muḳīm-i maḳām-ı şehr-i fenā

Ḫōş mısın ḥasret-i firāḳum ile
Nicesin şevḳ-i iştiyāḳum ile

1740 ᶜIşḳ ile sen benüm ġarībümsin
Bāġ-ı ḥüsnümde ᶜandelībümsin

Cānuñı nār-ı ḳahra ṣalmayasın
Benüm itdüklerime ḳalmayasın

ᶜĀlem içre belāsuz olmaz bāl
Furḳat ile bilindi ẕevḳ-i viṣāl

Manṣıba irse kişi zaḥmetsiz
Manṣıb olur yanında ḳıymetsiz

63a Çekmeyen ḫastalıḳda derd ü teᶜab
Saġlıġun ḳadrini bilür mi ᶜaceb

1745 Ḥasretine bulınca kişi vuṣūl
Ne duᶜā eylese olur maḳbūl

Olur iken bu resme nāz u niyāz
Cān u dilden o ᶜāşıḳ-ı mümtāz

Gördi çün Şāh'dan bu denlü vefā
Yönelüp Ḥaḳḳ'a itdi Şāh'a duᶜā

Didi iy Ḥayy u Ḳāḍıyü'l- ḥācāt
ᶜömrümi ᶜömr-i Şāh-ı ᶜāleme ḳat

ᶜömri ṭūl u dirāz ola Şāh'uñ
Güni günden yeg olsun ol māhuñ

1750 ᶜömri vü devleti ziyād olsun
İki ᶜālemde ber- murād olsun

Gül gibi aña ġuṣṣa irgürme
Üzerinden yavız yil esdürme

Eyleyince Gedā duᶜāyı tamām
Döndi ol Şāh'a itdi fetḥ-i kelām

Didi düşmān sözine itme ᶜamel
Beni cevr ü ᶜitāba görme maḥal

Ben ḳulundan begüm yalan gelmez
ᶜĀşıḳundan sana ziyān gelmez

1749a ola : olup B,C; 1749b güni : gün B
1753a sözine : söziyle C

1755 Beni cevrüñle imtiḥān itdüñ
Hemdemüm nāle vü fiġān itdüñ

Gerçi kim nār-ı fürḳat oldı yerüm
Ne belā ise cevrüñi çekerüm

Ḫāḳ-i pāyüñe her ne ṣañursam
Yoluma gelsün ol benüm her dem

Beni luṭfundan eyleme maḥrūm
Ne diyem saña olmaya maᶜlūm

63b Söyleşürken Gedā ile o ḥabīb
Geldi aḥvāle māniᶜ oldı raḳīb

1760 Bu maḥallerde kim gele engel
öldürür ᶜāşıḳı nite ki ecel

Āh idüp ol Gedā-yı bī- dermān
Girü geldüġi yola gitdi hemān

Çünki ayrıldı Şāh'dan o Gedā
Didi āh u fiġān ile ḥayfā

Āf-tāb-ı cemāl-i dil-dāre
Girü baḳmaġa bulmadum çāre

Eyledi baña gerçi ᶜarż-ı cemāl
ᶜAḳlı başumdan aldı nūr-ı celāl

1760a Bu maḥallerde kim gele : Gelse bu maḥallerde bir B

1765 Yandı nār-ı firāḳa cān ile ten
Baḳmadum aña furṣat elde iken

Fevt olınca bu furṣat u imkān
Kāşki fevt olaydım anda hemān

Görmedüm anı nā- murād oldum
Derd ile ez^{c}afu'l- ^{c}ibād oldum

Ḳaldı ḥasret ḳıyāmete nideyin
Bir yire başumı alup gideyin

Kendüzine idüp bu resme ^{c}itāb
Der u dīvāre eyler idi h̲itāb

1770 Yedi yıl ^{c}āşıḳ oldı eyledi āh
Şāh'a bir kerre itmemişdi nigāh

Rast gelse o māh-ı tābāna
Baḳamazdı Gedā-yı dīvāne

Gözleri yaş ile ṭolardı meğer
Ḳaldurup başın idemezdi naẓar

Bu ^{c}acebdür ki Şāh'ı gördügi ḥīn
Görmedüm diyü eyler idi yemīn

64b Kim ki bu sırdan eyleyeydi su'āl
Oḳur idi bu ḳıṭ^{c}ayı fī'l- ḥāl

1769a Kendüzine : Kendüsine B,C; 1769b h̲iṭāb : cevāb B,C
1771a māh : şems B,C

Ḳıṭʿa

1775 Bu ne ḥüsn ü cemāl olur yā Rab
Baḳıcaḳ ʿaḳl u fikr olur maʿdūm

Bu ne ḥikmet durur ki gören anı
Ola seyr-i cemālden maḥrūm

Ḫāne-i vīrānuñda bir gice mihmān olurın diyü Şāh-ı
müstmend Gedā-yı derd- mendi āvāre itdügüdür *

Devlet ol ʿāşıḳ-ı dil- fikāre
Müsteḥaḳ ola raḥm-ı dil-dāre

Gelmege ḫānesine cānānı
ide anuñla ʿahd ü peymānı

Ne saʿādet durur bu kim nāgāh
Gele bir ḳulınun ayaǧına Şāh

1780 Bu vefā her ʿinayetüñ yegidür
ʿĀlem içre vefālarun begidür

Derd-i ʿışḳ ile sende var ise ḥāl
Ne dimekdür bu ẕevḳi ile ḫayāl

Saña maṭlūb vara ṭālib ola
Çoḳ ʿināyetler ide rāġıb ola

---

* vīrānuñda : vīrānuña A,C; gice : gün varup A,C

Nāgehān devlet ayağına gele
Raḥm idüp ḫāṭıruñı ala ele

ᶜĀşıḳ u bī- ḳarar u bī- ṭāḳat
Derd- mend ü ḥaḳīr ü pür- miḥnet

1785 Yaᶜnī dīvāne-i cemāl-ı ḥabīb
Maẓhar-ı ᶜışḳ olan Gedā-yı ġarīb

Şevḳi günden güne ziyāde olup
Mihr ile sāye- veş fütāde olup

64b Gitdügince ḳarārı gitdi anuñ
Ṣabr ile iḫtiyārı gitdi anuñ

Varsa bir menzile buçuḳ saᶜāt
Yoġ idi anda ṭurmaġa ṭāḳat

Maşrıḳ idindi kūy-ı cānānı
Maġrib idindi beyt-i aḥzānı

1790 Gün gibi ṭurmayup Gedā-yı benām
Ara yirde varup gelürdi müdām

Ṭolanup reh- güzār-ı dil-dārı
Eyler idi fiġān ile zārī

Ṭañ mı küstāḫlıḳ iderse Gedā
Böyledür ḥāl-i ᶜāşıḳ-ı şeydā

1784 B nüshasında mısralar yer değiştirmiştir.

1784b ḥaḳīr : faḳīr B,C

Günde bin kerre görse cānānı
Bir dahi görmege iver cānı

Gerçi raḥm eyler idi ḥāline Şāh
İncinürdi bu fiᶜline her gāh

1795 Bir gün ol Şāh-ı muḳtedā-yı enām
Rāst geldi Gedā'ya virdi selām

Aldayup şīve-i nezāket ile
Pāreye atdı bir ẓarāfet ile

Didi iy ᶜandelīb-i bāġ-ı niyāz
Eşref-i ḫalḳ u ᶜāşıḳ-ı mümtāz

Miḥnet ü cevr ise uran oldı
Saña raḥm idecek zamān oldı

Bir gün iy derd- mend-i bī- dermān
Ḫānene varup olayın mihmān

1800 Senüñ ile muṣāḥabet ideyin
Saña vāfir mülāyemet ideyin

Çekdügün zaḥmeti unutdurayın
Seni iḥsānum ile ḫoş göreyin

1794 -B; 1794b fiᶜline : važᶜına C
1799a iy : ol A
1800b vāfir : varup A; ideyin : ideyim B

65a Delirüp bir bahāne itmeyesin
Şakın evden yabana gitmeyesin

Ṭurasın intiẓārum ile müdām
idesin seyri kendüzüne ḥarām

Seni ḫānende bulmaz isem eger
Bir daḫi kılmayam yüzüne naẓar

1805 Kıldı çünkim Gedā'ya böyle yasak
Rāżı oldı o server-i ʿuşşāk

Aldanup sözine o dīvāne
Muntaẓır oldı Şāh-ı devrāne

Anı bilmezdi kim bu pāre idi
Kendünüñ sıkletine çāre idi

Āferīnler ola bu tedbīre
Çekdi bir söz ile anı zencīre

ʿAhdine ṭuruben gele ṣandı
Oldı anuñ bu ʿahdi pā- bendi

1810 Nice ay ol Gedā-yı dīvāne
Çıkmadı kūy-ı yāre seyrāne

Varuben Şāh'a itmez oldı fiġān
Kulağı dinc oldı nice zamān

1810b Nice : Ḫaylī B,C

Ḥasb-i ḥāl-i Gedā *

Beyt-i aḥzānınuñ öñinde Gedā
Ṭurup eylerdi gelmesini recā

Yaḳasın çāk idüp kitāb gibi
Gözi yoldaydı resm-i bāb gibi

Gele diyü o serv-i laᶜl-i ḳabā
Muntaẓır ṭurur idi yolda aña

1815 Gāh olurdı ki dūrdan ol ān
Bir ḳızıl cāmelü olurdı ᶜayān

Geliyor diyü ol Şeh-i ᶜālem
Aġlar idi sevindüginden o dem

65b Başına idemezdi ᶜaḳlını pīç
Döyemezdi o yana baḳmaġa hīç

Soñra görürdi anı Şah degil
Ġuṣṣadan olur idi lā- yaᶜḳıl

Saḫt olup eyler idi ol şeydā
Ol ḳızıl cāmelüyi istihzā

---

* -A,C

1812b Ṭurup: Ṭuruben C;eylerdi: gelmesin C; gelmesin: iderdi C

1814b aña : Geda B

1815a dūrdan : ṭurarak A

1820 Didi iy ḳadd ü ḳāmeti mevzūn
Saña düşer mi cāme-i gül- gūn

Güle beñzer mi lāle-i nuᶜmān
Tengrisi birdür anuñ ile hemān

Buradan bir daḫi gelüp gitme
Yüregüm oynadup melūl itme

Gülşen-i dehrde ġurāb- ṣıfat
Cāmeni var hemān siyāha boyat

Cām-ı ᶜışḳ idüp anı mest-i ḫarāb
Ḫalḳa bu resme eyler idi ᶜitāb

1825 Gāh ḳapuyı eyleyüp dīvār
Ḳapu ardında eyler idi ḳarār

İnanup ḳavl u ᶜahd-i Şāh'a Gedā
Ḳulaġ ururdı rāh-ı Şāh'a Gedā

Oturup urur idi ol bīhūş
Cümle āyende vü revendeye gūş

1820a Didi : Dir idi B,C; ḳadd ü ḳāmet : sefīh B,C; mevzūn : nā- mevzūn B,C; 1820b düşer mi : düşmezdi B; düşmez bu C

1822a bir daḫi gelüp : gelüp bir daḫi B

1826 -C

1827a Oturup : Gāh oturup C; urur idi : ururdı C;

işidüp bir ayaḳ ṣadāsı o dem
Geldi diyü olurdı ol ḫurrem

Ḳāmetini kemān eyler idi
Ol ṣadāya terāne eyler idi

1830 Ne ᶜaceb ḫōş ṣadā durur bu ṣadā
Ḳadem-i yārdan ola peydā

Soñradan görür idi ol bī- dil
Ḳadem-i dil-berüñ ṣadāsı degil

66a Ṭāḳatı ṭaḳ olup düşerdi hemān
Ġam-ı hicrān ile iderdi fiġān

Yire sürüp yüzini yaşı gibi
Ḳanlar aġlardı baġrı başı gibi

Küsünüp ṭāliᶜine ḥasret ile
Geçinürdi bu derd ü miḥnet ile

1835 Ne ṣafādur ki dil-ber-i mümtāz
ᶜĀşıḳına bu vech ile ide nāz

Gelmemek ṣanma anı gelmekdür
Bu yalan ehl-i ḥāle girçekdür

Bir cefādur ki ᶜayn-ı iḥsāndur
Bir belādur ki derde dermāndur

1830a ṣadā durur : ṣadā idi B; bu : o B,C
1833 -C; 1833b Ḳanlar : Ḳanlu B; aġlardı : idi B

Ḳanı bir ehl-i ẕevḳ ᶜāşıḳ-ı ḫāṣ
Ola bezm-i muḥabbete raḳḳāṣ

Yārdan nīk ü bed ki ṣādır ola
Çeke ṭağlarca derdi ṣābir ola

1840 Faḫr idine cefā-yı yār ile
Sevine ġuṣṣa-i nigār ile

Añlamaz bu rumūzu her cāhil
Söz ḫavāṣṣa durur ᶜavāma degil

Gedā-yı bed- nāma Şāh-ı be-nām nihānı itdügi vefālardan baᶜżı ᶜavām bize iᶜlām eyle diyü iḳdām ve ibrām itdüklerinün ẕikri ve beyānıdur *

Rāvī- ı ᶜışḳ u nāḳil-i aḫbār
Ḫalḳa bu yüzden oldı ḳıṣṣa- güẕār

Ḳıldılar ol Gedā'ya yine su'āl
Didiler iy sipihr-i ᶜışḳ-ı melāl

Bunca yıldan berü o şems-i ḍuḥā
Saña hiç itmedi mi mihr ü vefā

1839b derdi : derdini A; ṣābir : yir A
* ẕikri ve beyānıdur : -B,C
1843b sipihr : Gedā B; ᶜışḳ-ı : ᶜışḳa B,C
1844a ḍuḥā : cihān B

1845 Nice nevrūz u nice ᶜīd oldı
Güller açıldı ġoncalar güldi

66b Bir bahāneyle iy Gedā-yı ġarīb
Elini öpmek olmadı mı naṣīb

Geçdi ᶜömrüñ belā-yı furḳat ile
Behre- mend olmaduñ mı vuṣlat ile

Āhir olmadı mı firāḳ elemi
Pehlūya çekmedün mi ol ṣanemi

Ṣoḥbetine irüp nitekim şemᶜ
Olmadun mı o māh-rū ile cemᶜ

1850 Sevdügün başı içün itme nihān
Bize eyle bī- Rabb-ı Ḳaᶜbe ᶜayān

Çāresüz ḳaldı ol Gedā-yı ḥazīn
Virdiler aña dürlü dürlü yemīn

Göñlinüñ ḫānesin idüp ābād
Söze bu resme urdılar bünyād

1845 -A

1847 -C

1850b ᶜayān : beyān C

1851 -C

1852 -C

ᶜĀḳıbet sözlerine virdi cevāb
Sa ile ḳıldı meskenetle ḫiṭāb

Didi bir gice raḥm idüp nāgāh
Geldi bu bende ḫānesine o Şāh

1855 Ṭoġrılup geldi çün o serv-i revān
Ḳarşu çıkdı niyāz ile aña cān

Döndüm ol sālike ki ḳadre ire
Kūşe-i ḫalvetinde nūr göre

Müşterī yıldızıyla şems-i cihān
Ḳıldı burc-ı şerefde şanki ḳırān

Devlet ile o şems-i zühre-cebīn
Eyledi baḫt-ı tīre mi aydın

Oldı anuñla meskenüm rūşen
Ṭūr gibi tecellī nūrından

1860 Müstedām olsun ol leb-i ᶜĪsā
Beni ol gice eyledi iḥyā

67a Ḳıldı ᶜarż-ı cemāl o şems-i cihān
Baḳamadum yüzine nice zamān

Gördügüm gibi anı ve'l- ḥāṣil
Ol perī itdi ᶜaḳlumı zā'il

Ḳarşusında yaḳamı çāk itdüm
Şu gibi kendü kendüden gitdüm

Nūr-ı dīdār itdi çünki ẓuhūr
Yüregüm pārelendi nite ki Ṭūr

1865 Ḳanlu yaşuma garḳ idi bedenüm
Çünki ʿaḳlum başuma geldi benüm

Didüm iy serv-i bāġ u şīve vü nāz
Ḳāmetüñ gibi ʿömrüñ ola dırāz

Luṭf idüp yüzümüz başa geldün
Devlet ile begüm ṣafā geldün

Baña raḥm itmegi revā gördün
Beni Şāh'um murāda irgürdün

Kime kim luṭfı ola Mevlā'nuñ
Devlet ayaġına gelür anuñ

1870 Ḫastaya kim ʿināyet ide Ḫudā
Varur ana çaġırmadın hükemā

Ḥāṣılı ta olınca nıṣfü'l- leyl
Baña iḥsānlar idüp eyledi meyl

Ben niyāz eyledükçe eyledi nāz
Şāh-ı ʿāşıḳ- perest ü bende- nüvāz

1863 -C

1870a ʿināyet ide : ola ʿināyet-i B

Ġonca- veş giymiş idi ol ḫūnī
Ṭaşına sebz içinde gülgūnı

Hemdem oldı o mübtelāsıyla
ᶜIyş u nūş eyledi Gedā'sıyla

1875 Deheninden o dil-ber-i fāyıḳ
Būseler virdi cānuña lāyıḳ

67b Ben Gedā'sına oldı çok raḥmı
Oldı ol gice laḥmun laḥmı

Ṣubḥa dek şemᶜ gibi uyumadum
Şevḳ ile öpmedük yirin ḳomadum

Çünki uyandum irdi cāna melāl
Düşüm imiş meger ki bu ahvāl

Hīç ola mı ki dil-ber-i raᶜnā
Āşıḳa eyleye bu denlü vefā

1880 Furḳati dil-berün ᶜaẕāb ancaḳ
Vuṣlatı bir ḫayāl-ı ḫāb ancaḳ

Düşde ᶜāşıḳ viṣāle bulsa vuṣūl
Uyanup degmez ıżṭırābına ol

1874b eyledi : itdi B,C

1878 -C

1881 -C; 1881a viṣāle : nigāre B

Var nice bin belāsı başında
Nesne yoḳtur zamāne ḥālinde

Kime kim ṣundı sāġar-ı gülgūn
Eyledi son nefeste baġrına ḫūn

Her kimüñ kıldı yüzine ḫande
Aġladup itdi āḫir efgende

1885 Kimi kim ẕevḳ-i vuṣlata iledür
Anuñ ardınca furḳati biledür

Felegün işi ber-ḳarār olmaz
Kimse devrinde ṣād olup gülmez

Eyle bu pendümi benüm maᶜlūm
Eyleme kendü kendüni meẕmūm

Sözi bu resme ḫatm idince Gedā
Hātif-i ġayb orada kıldı nidā

Didi iy pīşvā-yı rāḥ-ı ḍalāl
İller içre mükedderü'l-aḥvāl

1890 Ġāfil olma bir ince yoldur ᶜışḳ
Oġlan oyuncaġı degildür ᶜışḳ

1882a başında : bālında B,C

1885 -C

68a Seyr-i dil-ber virür egerçi sürür
Cānib-i Ḥaḳ'dan oyalar alıkor

Bilmiş ol her meh-i seri ü's- seyr
ʿĀşıḳuñ başına getürmez ḫayr

Bir gün olur irişür ana zevāl
Ṭolunur çehresinde mihr-i cemāl

Aña meyl itme kim zevāli ola
Aña şād olma kim melāli ola

1895 Dime yar ile eylerin ᶜālem
Vardur ol ᶜālemüñ ṣoñında elem

Lezzet-i vaṣlı ᶜayn-ı ẕilletdür
ᶜĀḳıbet mūcib-i nedāmetdür

Saña lāyık mıdur bu kim ola dost
Ḳan ile üstuḫān ile bir post

Cānuñı derde hemdem itmişdür
Seni ehli cehennem itmişdür

Göremez kimse nūr-ı Raḥmān'ı
Çıḳmayınca bu ᶜayn-ı nefsāni

1900 Görme dil-ber cemālini ḥaẕer it
Ṣūrete baḳma sīrete naẓar it

1891a virür : durur A

1892 -A

Çehre-i dil- rübāya şeydāsın
Belki ṣūret- perest-i dünyāsın

Dāyimā mübtelā-yı dil-bersin
Vāh ki aġyāra yārdur dirsin

Yār olan saña ol Ḫüdā'dur pes
Cānib-i ḫalḳdan muḥabbeti kes

Bu ᶜayāndur ki rāżī olmaz yār
Olsa sende muḥabbet-i aġyār

1905 ᶜĀşıḳa iki ḳıble- gāh olmaz
Bir vilāyette iki şāh olmaz

Yā Ḥaḳḳ'ı sev ya yārı iy ġāfil
Döymez iki muḥabbete bir dil

68b Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ol ki oldı ḫalīl
Gördi dil Kaᶜbe'sinde nūr-ı Celīl

Ṣıdḳ ile her kim olsa ᶜāşıḳ-ı Ḥaḳ
ᶜIşḳını ġayrıdan keser mutlaḳ

Āh kim mihr-i ᶜārıż-ı dil-ber
Seni bir müşrik-i muḥabbet ider

1901 -C

1902 -C

1906a yāri : ḫalḳı B,C

1907 -C

1910 Ḳāmet-i kim nihāl-i cennetdür

Bir baḳımda kemāl-i ᶜibretdür

Kelimāt-ı nigārı itme ḳabūl

Gel Kelām-ı Ḳadīm'e ol meşġūl

Kākülidür ḥicāb-ı ẓılāli

Ḳoma ẓulmetde şāhid-i cānı

Göñlüne gelse zülf-i ᶜanber-i bū

Ḫāne-i ḳalbüni ider ḳarañu

Sözini dinleme ki ol efsūn

Nice Ferhād'ı eyledi mecnūn

1915 Ṣaçları cümle dām-ı miḥnetdür

Ḳaşları mevc-i baḥri ẓulmetdür

Ṭutalum kim ola perī vü melek

Gözüne dīv olur ṣaḳal gelicek

Saña iblīs ider hezārān rīv

Cān gibi sevdügün olur bir dīv

Şāh dirken güzellere nāgāh

Bir gün ola ecel diye saña Şāh

1910b Bir baḳımda kemāl-i ᶜibretdür: Ādeme bir ᶜaṣā-yı ᶜibretdür B,C

1912 -A,C

1913a Göñlüne: Kākülüne A; Gönlüme B; gelse: gelirse A;zülf:-A

Bu naṣīḥatları idüp iᶜlām
Sözi h̄ātif bu resme ḳıldı tamām

1920 Eyleme kendüni ᶜitāba maḥal
Hātifüñ ḳavli ile eyle ᶜamel

Bu günāha gel eyle istiġfār
Ki soñında nice belāları var

Kendüni eyle baḥr-i vaḥdete ġarḳ
Ḥaḳḳı bāṭıldan eyle ṣıdḳ ile farḳ

69a Bu kelām-ı cemīl ü pend-i cemīl
Ẓulmet-i ġafletüne oldı delīl

Hüner oldur ki bu yola giresin
Nefs-i emmāreyi zebūn idesin

1925 Bu ḥikāyetden alasın ᶜibret
Rāh-ı dīn içre idesin ġayret

Ḫātimetü'l- Kitāb

Minnet ol Müsteᶜāna kim bu kitāb
Oldı genc-i muḥabbete bir bāb

Fī'l- meṡel bāb-ı ᶜışḳa hādīdür
iki ṣafḥa iki ḳanadıdur

1923 -C; 1923a pend-i cemīl : pend-i celīl B
1927a ᶜışḳa : ᶜışḳ-ı A,B

Şevket ile bu söz-i şehr-i niẓām
Oldı bir haftanun içinde tamām

Uydurup baḥr-ı naẓmuma yazdum
Āb-ı ṣāf ile misk-i ter ezdüm

1930 Nāme bir būsitān-ı toḫm-ı perverd
Ḫāme bir tercümān-ı ḳıṣṣa-i derd

Ṭūr-ı Mūsā sevād-ı lafẓu maḳāl
Sırr-ı maᶜnī ricāl-i ġayb mis̱āl

Oldı dürr-i ḫayāl-i ḫaṣıla pür
Ṣanki bir şīve- kār dilberdür

Ṭoġdı çünkim bu şāhid-i maᶜnā
Oldı nām-ı şerīfi Şāh-ı Gedā

Sözi el- ḳıṣṣa iḫtiṣār itdüm
Lāzım olanı iḫtiyār itdüm

1935 Ehl-i dillerde bu mes̱el añılur
Kim ki çoḳ söyler ise çoḳ yañılur

69b Her kimün kim sözinde kes̱reti var
Anda dīvānelik ᶜālameti var

1930a toḫm : ġam B,C

1932 -C

Getürür uyẖu ehl-i ᶜirfāna
Ḥīn-i ṣoḥbetde uzun efsāne

Nāfenüñ bu kitāb ᶜaynı durur
Ḳıymeti ağır elde yeyni durur

Kime kim ᶜavni ola Mevlā'nuñ
Her sözi bir kitāb olur anuñ

1940 Mey-i surẖ ile sāğar-ı rūşen
Yeğ durur nice baḥr-ı aẖżardan

Ne revādur idüp kitābı büyük
Her zamān illere ola bir yük

Kāşki bu sevād-ı luṭfı kelām
Bir iki beyt ile olaydı tamām

ᶜĀrīdür ᶜāriyet libāsından
Pāk durur tercüme belāsından

Kimseden nesne almadum katᶜa
Yaᶜlemu'llāh meğer tevārüd ola

1937 -B

1938a Nāfenün : Getürür B; Nāmenün C

1940 -C; 1940b Yeğ durur : hoş durur B

1943b belāsından : palāsından A

1945 itmesünler kitābuma ta^cnı
Ṣanmasunlar dürūġ-ı bī- ma^cnī

Her ne ise eger ḫaṭā vü ṣavāb
Ḥasb-i ḥālüm durur benüm bu kitāb

Raḥmet ol kātibe cihānda müdām
İde anı muḳābeleyle tamām

Mümkin olduḳça ide sa^cy-ı cemīl
Ḳıla bir bir ḫaṭāsını tebdīl

Oñmasun ^cālem içre ol nādān
Boza bu gülşeni nite ki ḫazān

1950 Elifi oldı ṣanki ḳāmet-i yār
Egri yazup uzada nite ki mār

70a Cehl ile ide fi^cl-i nā-ma^cḳūl
Seng-i noḳṭayla raḫnı zaḫm ide ol

Sehv ile ide ġayreti ^cibret
Yaza lafẓ-ı muḥabbeti miḥnet

Ḳalemin mīl- veş çeküp meṡelā
Eyleye ^cayn-ı şi^cri nā- bīnā

Ol ki luṭf u mürüvvet ıssı ola
Ḳıla Yaḥyā ża^cīfe ḫayr du^cā

1945a itmesünler : Eyleyüp bu B

1955 Baḥr u ber şāhı oldı ol gūyā
Şi^c^ri anuñ yeniçeridür aña

Ol durur şarḳ u ġarb sulṭānı
Ki ṭurur ḥaşr olınca eyvānı

Kimde kim ola nūr-ı mihr-i cemīl
Olmaz ol ẕerrece du^c^āda baḫīl

Naẓar-ı pāk ile ider naẓarı
Göricek müfīd ü muḫtaṣarı

Yā ilahī bi- ḥaḳḳı nūr-ı Resūl
^c^Ālem içre du^c^āmı eyle ḳabūl

1960 Hāmemi bāb-ı ^c^ışḳa ḳıl miftāḥ
Nāmemi eyle rāḥatü l- ervāḥ

Bu kitābum olınca rūz-ı ḳıyām
Ola eglence ehl-i ^c^ışḳa müdām

Bu ^c^ayāndır ki göz göre nice ḫar
Aña ^c^ayn-ı ta^c^aṣṣub ile baḳar

Kör idüp anı ḳıl baḳar gibi lāl
Ḳoma söz söylemege anda mecāl

1955a şāhı oldı : ḥākimidür B; 1955b Şi^c^ri anuñ:
Naẓm u neṡri B

1956a şarḳ u ġarb: meslek-i naẓm B; 1956b eyvānı: dīvānı B,C

1962 -A

Şu^cāradan eger ki bir ednā
Andan olursa sārıḳ-ı ma^cnā

1965 ^cömrünüñ gülleri ḳamu ṣolsun
^cĀlem içre cüvāna merg olsun

Uzadırsa gül ma^cāniye dest
Desti olsun çınar gibi şikest

Noḳṭa gibi olup vücūdı ^cadem
Ḳurusın barmaġı miṡāl-i ḳalem

Her elif ḳatline ola bir tīr
Çeke her mıṣrā^c aña bir şimşīr

Ekremü'l- ekremīnsin yā Rab
Erḥamü'r-raḥīmīnsin yā Rab

70b 1970 Bizi ġark eyle baḥr-i raḥmetüñe
Lāyıḳ olan budur çü Ḥażret'üñe

Fikrüni maḥrem eyle ^cālemde
Ẕikrüñi hemdem eyle ṣoñ demde

^cAyn-ı ^cafvuñla ol bize nāẓır
Sözümüz budur evvel ü āḫir

1965 -A; 1965b ^cĀlem : iller B
1966 -A

Temmetü'l- kitāb bi-ᶜavni'llāhi'l- Meliki'l- Vehhāb ketebehu faḳīru ᶜafvi'llahi ve rāci luṭfihi'l- ḫāfī kātib Muḥammed bin el- merḥūm Ḥanīfī ᶜamelehu'llāhu bi- ᶜafvi'l- vāfī min evlādi merḥūm ve maġfūrun leh evliyāi'l- ᶜiẓām ve meşāyiḫi'l- kirām Ḥażret-i İlyās Beg (K.S) fī Gegbüze taḥrīren fi evāsıṭı Şevvāli'l- mükerrem li-sene tisᶜa ve sebᶜīn ve tisᶜa mi'e *

---

* A Nüshasının sonu

SONUÇ

XVI. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahya Bey'in Şāh u Gedā isimli mesnevisinin karşılaştırmalı metnini hazırlamış bulunuyoruz. Şāirin ve eserinin, bulunduğu dönem içerisindeki yerini tesbit etmek amacıyla, çalışmamızın başında XVI. yüzyıl Türkiye'sinin siyasi durumunu ve bu dönem Türk edebiyātının umumī teşekkülünü gösteren dar bir çerçeve çizdik. Çalışmamızın muhtevası gereği, mesnevi nazım şeklinin Türk edebiyatındaki tarihi gelişimini ve özellikle XVI. yüzyıl mesnevī edebiyātını kısaca tanıttık.

Çizdiğimiz çerçeve elbette ki XVI. yüzyıl gibi Türk milletinin her yönden şahlanıp yüksek seciyelerinin siyaset, kültür, san'at ve edebiyāt olarak kemaliyle tezahür ettiği muhteşem bir manzarayı göstermekten acizdir. Fakat küçük bir kesit halinde sunduğumuz bu çalışma, Türk edebiyatının özellikle mesnevi sahasında taklit çağını tamamlayarak rüştünü ispatlaması açısından önemlidir. Çünkü Şāh u Gedā Yahya Bey'in kendi fikrinin mahsūlü ve zekāsının eseridir. Hiçbir eserden alınmamış, hiçbir şairden çalınmamıştır. Şair de bunu eserinin sonunda özellikle :

ᶜĀrīdür ᶜāriyet libāsından
Pāk durur terceme belāsından

Kimseden nsne almadum ḳaṭᶜa
Yaᶜlemu'llāh meger tevārüd ola

diyerek belirtir.

Bilindiği gibi mesnevī nazım şekli İran edebiyātında doğmuş ve Türk edebiyātına da oradan geçmiştir. Yüzyıllar boyu Türk şāir ve sanatçıları; Firdevsī, Genceli Nizamī, Sadī- i Şīrāzī, Mollā Cāmī gibi Īrānlı şāir ve ediplerin dev eserlerinden feyiz ve ilham almış; fikirde derinleşerek, mánada enginleşerek, sanatta incelerek yetişmişlerdir. Leylā vü Mecnūn, Ferhād u Şīrīn, Yūsuf u Züleyhā gibi aşk hikayelerini ya olduğu gibi Türkçe'ye çevirmişler veya kendi mizaçlarında yoğurarak onlara Türkī bir libas giydirmişlerdir. Hatta Taşlıcalı Yahyā Bey'in Hamse' sinde yer alan Şāh u Gedā dışındaki diğer mesnevīleri de bu vadidedir. Şāirin Gencine-i rāz, Gülşen-i envār ve Kitāb-ı usūl adlı eserleri; Nizamī'nin Mahzenü'l- esrār, Cāmi'nin Sübhatü'l-envār , Sa^{c}dī'nin Gülistan ve Bustan adlı eserlerine nazīredir. Yūsuf u Züleyhā ise Īrān ve Türk edebiyātlarında defalarca işlenen bir aşk hikāyesidir.

Şāh u Gedā şekil ve sanat yönünden fevkalāde mükemmel bir eser değildir. Ehemmiyeti yukarıda arz ettiğimiz gibi konusunun mahalli ve orjinal oluşundan, dil ve üslubunun sāde ve samimiliğinden ileri gelmektedir. Mesnevīnin en çok dikkat çeken yeri İstanbul şehrengizidir. Zaten esere mahalli bir görünüm kazandıran da bu bölümdür. özellikle Ayasofya'nın tasviri daha ayrıntılıdır. Şairin Ayasofya ile Mescid-i Aksa'yı ikiz kardeş ilan etmesi manidardır. Ayasofya o zamanlar ibadetin tarlası, duanın da harmanıdır. Kubbesiyle, sütunlarıyla, kemerleriyle içindeki mü'minlerle beraber Hakk'a ibadet etmektedir. içi dışı bir mü'minin kalbi kadar

saf ve berraktır.

Ve İstanbul'a asıl canlılık veren At meydanı'dır. Burası " güzellerin menba'ı, aşıkların mecma'ıdır". Şāir burada içlerinde hikayenin kahramanı Şāh'ın da bulunduğu dört güzelden bahseder. Bunlar erkek güzelleridir. Eser bir aşk hikayesi olduğu halde hiçbir kadın kahramanı yoktur. Yahya Bey eserin sebeb-i te'lif bölümünde bunu özellikle belirtir. Hem de Leylā vü Mecnūn, Hüsrev ü Şīrīn, Vāmık u Azrā gibi klasik hikayelere konu olan aşkı temiz bir aşk olmamakla itham eder:

Bir alay bī-meẕāḳ u zen-pāre
Bir alay derd-mend ü bī-çāre

Ne bilür sırr-ı ᶜışḳ-ı pinhānı
Ne bilür vecd ü hāl-i cānānı

Lāyıḳ oldur ki hīç olmaya nāḳl
Ḳıṣṣa-i ᶜışḳ-ı nāḳıṣātü'l- ᶜaḳl

Şāire göre civan-merd bir delikanlıyı sevmek temiz bir duygudur. Bu görüşünde asker- şāir olan Yahyā Bey'in mesleğinin de tesiri olabilir. Şāirin bu tenkidine rağmen hikāyeye konu olan Gedā ile Şāh arasındaki aşk da bir kadına duyulan aşkdan farksız şekilde tasvir edilmiştir.

Şāir olayların akışı içerisinde yer yer kendi hayat tecrübelerini de verir. Konuyla ilgili olarak aşk hakkında çeşitli kurallar söyler. Meselā, āşık sevdiğine aşkını asla söylemeyecektir. " severim kal'asını yıkacak, hisār-ı inkāra

sığınacaktır." Aşk mektubu da sevginin göstergesidir. Eğer sevgili mektubu okursa sevgisi var demektir. Şâirin aşk derdinden kurtuluş için Lokman Hekim'den sunduğu reçete de ilginçtir: Vuslat, sefer veya sevgiliyi kötülemek. Fakat Gedâ'ya bunların üçü de tesir etmez.

Hikâyede olaylar arasında bütünlük yoktur. Ayrı ayrı maceralar halindedir. Olaylar belirli bir sonuca doğru gelişme göstermez. Şahıslar, zamân ve mekân da tamamen hayâlidir. Her ne kadar şâir hikâyenin başında mekân olarak İstanbul'u, At Meydanı'nı, Rumeli'yi zikrediyorsa da olayların akışı içerisinde bu mekan kaybolur ve hayâlî bir ortama dönüşür.

Eserde bol bol halk deyimleri ve atasözlerine yer verilmiştir. Az sayıdaki Arapça beyitler, ayet ve hadisler ise giriş bölümündeki tevhid, münacaât,na't,mi'raciye ve medhiye manzumelerinde yer alır. Üslubu monotonluktan kurtarmak için araya gazeller serpiştirilmiştir. Mesnevideki sadelik ve samimilik bu gazellerde de göze çarpar. Mahalli renkleri, dilinin sadeliği ve üslubunun samimiliği ile Şâh u Gedâ edebiyatımızda çok okunan bir eser olmuştur.

BİBLİYOGRAFYA

KAYNAKLAR

A- KATALOGLAR

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Hamseler Kataloğu, İst., 1961

B- TEZKİRELER

ʿAhdī, Gülşen-i şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 9598

ʿĀlī, Künhü'l- aḫbār, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 5959

ʿĀşıḳ Çelebi, Meşāʿirü'ş- şuʿarā, tıpkı-basım, Meredht-Owens, London, 1971

Beyani, Teẕkiretü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 2568

Ḥasan Çelebi, Teẕkiretü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp. nr. T.Y. 1737

Ḳaf-zāde Fāizī, Zübdetü'ş-şu'arā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 1646

Latīfī, Teẕkire, İstanbul, 1314

Nev'i-zāde ʿAta'i, Şakāyık Zeyli, İstanbul, 1268

Riyāżī, Riyāżü'ş-şuʿarā, Üniv. Kütüp., nr. T.Y. 6169

Sehi, Heşt Behişt, yay. Mustafa İsen, İstanbul, 1980

C- LUGATLER

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara, 1970

Etik, Arif, Farsça-Türkçe Lugat, İst. 1968

Redhouse, James W., Tukısh and English Lexıon, İst. 1978

Yeni Tarama Sözlüğü, T.D.K., Ankara, 1983

D- DiĞER ESERLER

Banarlı, Nihad Sami, R.T.E.T., M.E.B. yay., ist. 1971

Bursa'lı Mehmed Tahir Ef., Osmanlı Müellifleri, Meral yay. ist. 1972

Bursa'lı Rahmi, Şah u Derviş, Manisa Muradiye Kütüp., nr. 2711

Candaş, Subhiye, Şah u Geda, Türkiyat Ens. travay nr. 59

Çavuşoğlu, Mehmet, i.A. Yahya Bey maddesi

Çavuşoğlu, Mehmet, Taşlıcalı Dukakin-zade Yahya Bey'in istanbul Şehr-engizi, T.D.E.D., ist.,1969

Çavuşoğlu, Mehmet, Dukakin-zade Taşlıcalı Yahya Bey, Diriliş, ist., Eylül, 1975

ipekten, Haluk, Edebi Bilgiler, A.Ü.E.F. Ders Notları, Erzurum 1982

Kocatürk, Vasfi Mahir, T.E.T. Ankara, 1970

Levend, Agah Sırrı, T.E.T., Ankara, 1973

Sinoplu Beyani, Şah u Derviş, A.S. Levend, D.E.H., T.E.T. Ankara 1973

ünver, Doç. Dr. ismail, Mesnevi, T.D., Türk Şiiri özel Sayısı II., T.D.K., Ankara, 1986

Yahya Bey, Divan, nşr. Mehmet çavuşoğlu, ist., 1977

Yahya Bey, Hamse, Millet Kütüp., Ali Emiri Ef. Manzum, nr. 986

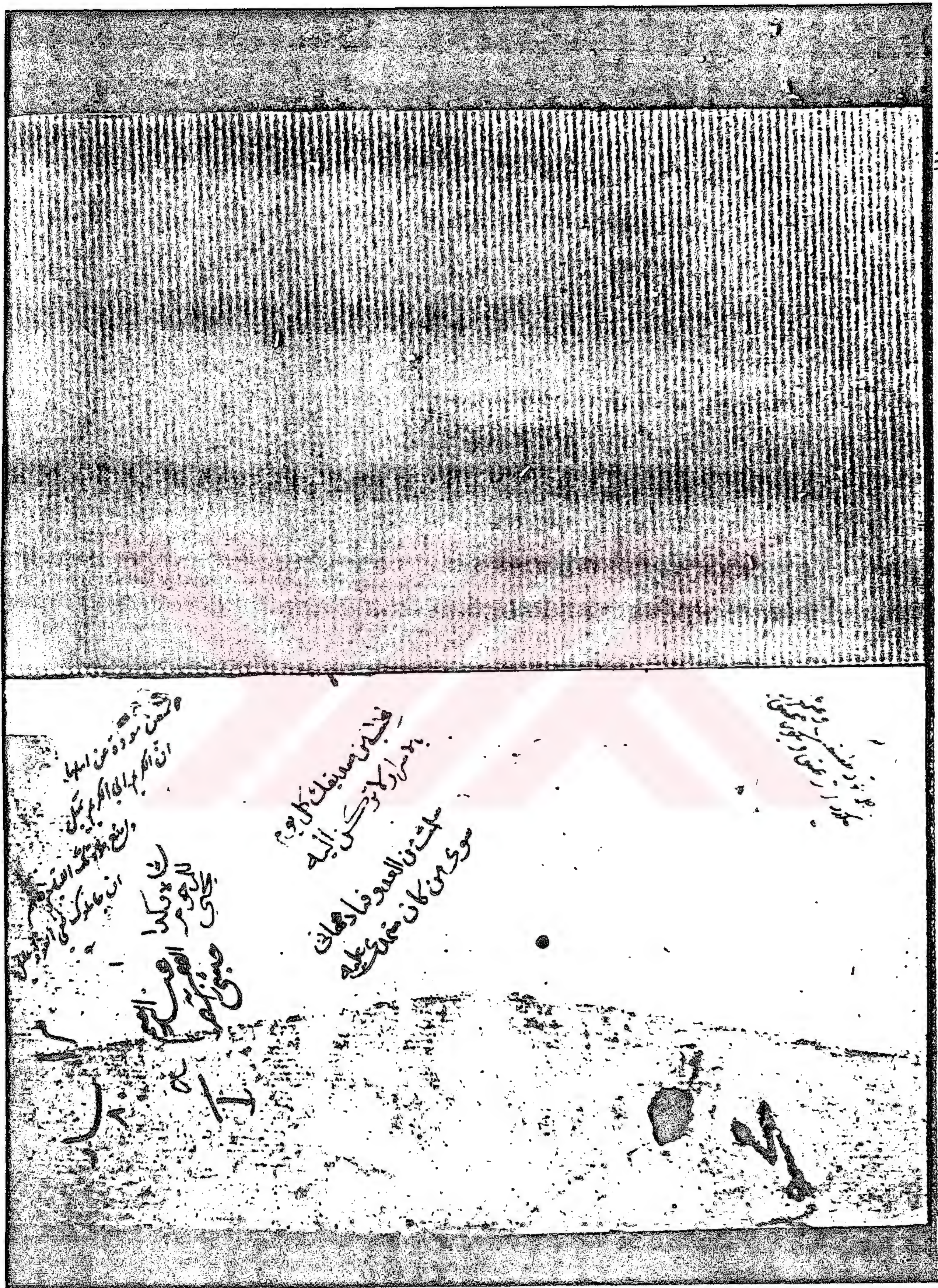
Yahya Bey, Gencine-i raz, Ramazan Sarıçiçek, inönü üniv., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

Yahya Bey, Gülşen-i envar, Bekir Kayabaşı, inönü üniv., basılmamış yüksek lisans tezi, Malatya, 1991

Yahya Bey, Şah u Geda, İst., 1284

Yahya Bey, Yusuf u Züleyha, Mehmet Çavuşoğlu, İst.1979

شفا

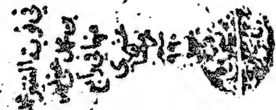
ایل جنت اوکشیده رکم ولد دنیاده

بنده روی علی عاشق دیده‌لرم

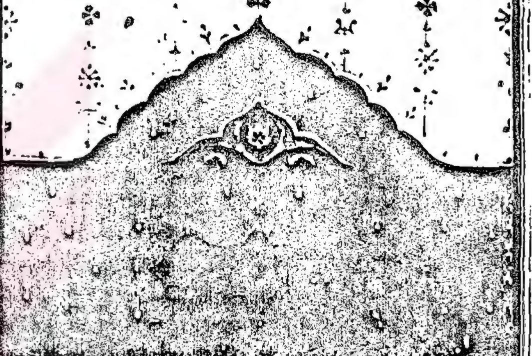
بنی غائبده دل افکار و بریان ایدن تیغ مژگان علی بسمل شده‌لرم

دانه و دام ایله صید ایلدی مرغ شفایی

خال مشکین علی طره طرازم

1 سطر بسم الله ای اولی الالباب — اولدی مفتاح فضل باب کتاب

2 دلده یازلسه گر او نقش رقوم — کشف اوله عینی ایله شمس علوم

3 کوسترر تیغ وش او حسن مقال — سنکر مصطفی به روی جلال

4 آنکلک اولنه حمد ایدن لم — راه نظمه او سیف ایله کیده

5 بولدی اول تیغ آینه آسا — نور ذکر جلاله ایله جلا

6 کشف ایدن کیشی دین جانی — کوردی انده جمال رحمانی

7 ذو الجلال اولسه ملکی اولات — نور روشن عیان ایدر ظلمات

8 زین ایدر هر مقامی سرو مثال — جان و دل باغنی اجرا و نهال

9 نظر ایله او سطره جویه — سورة باشنده بکزر ابرویه

10 اولدرر اول و کلام قدیم — آخرنده کلید باب نعیم

11 عالم ایچره پناهیدر ناسک — علی اولدی صانکه عباسک

اولدی

كتابن اولن هر كم قرار
بلطائله اوروب باشینی قرار

12 اولدی هر سطری ای خجسته نهاد — پرده شاهدان شهر جمال

13 بسمله اولندن نقطه با — عین علمک سوادیدر بخفا

14 حرف با در سر بدیع و بیان — بلینور اوکله علم نهان

15 سالکه سینه در جناح نجاح — مفتح میم اربعین صباح

16 ایچه بولدر چو مد بسم الله — عین اعما ایدر بی اکه نگاه

17 دینه جانی آج علی التحقیق — وار الله اول طریق دقیق

18 اولدر اول اشرف کلامه شبیه — مد مد ویدر نسکا تنبیه

19 یوروره معقیله صبح و مسا — ایجه دن ایجه در طریق خفا

20 لفظة الله اسم اعظمدر — جمله اسمادن اول مکرمدر

21 عین عشقیله اکه بو الذات — اولدی مستجمع جمیع صفات

22 اهل اسلامه کان رحمتدر — سایه یخه هدایتدر

23 الفی برلکنه شاهددر — احد و هم وحید و هو الحمد

24 الفی پیشوادر ایمانه — طوغری یولدر جناب رحمانه

25 الف معنی و رسمی عیان — بیلک برادینه حقک اولدی نشان

26 اولدی لام لطیفی ایله نگاه — افسر لا اله الا الله

27 مدحتده لسانم ناطقه لال ... لاملر اولدی پای عقل عقال

28 لفظة الله‌ده ها ایله نظر ... خاتم دست قدرته بکزر

29 صدقله ذکر ایدن اول الهی ... عالم باطنک اولور شاهی

30 کیمکه تشدیدکبی حقی بولور ... عالمی کوریکینه اصغر اولور

31 ایله تشدیدکبی قربنه یول ... ماسوای قویوری حقله اول

32 اوچه مرانک طایراوکان ... رالریدر نهایت اسرارک

33 واللّه اسمی اسم رحمانه ... حاسی حسنانه میمی منانه

34 غرق اولور بحر فکره عقل کرن ... که انک نونیدر اساس منن

35 یا سیدر معرفتا وقینه کان ... چکیلور هر قرن اوقینه روان

36 جمله حرفینه انک ایله نظر ... خالقه هر بری عبادت ایدر

37 کیمی کلدی قیامله وجده ... کیمی قلدی نیازله سجده

38 نه معمادر بو کیم دایم ... الف اوله قیامده قائم

39 سجدیه واره سین بسم الله ... رای رحمان رکوعی ایدر پناه

40 سوزی وانکا صل اهل حال ... بورموزی کیرور رجال الکال

41 ونیمزدر بو علم سر علیه ... خلقه حرف وصد ایله تعلیم

42 اینه لوم میم ایله کلامی تمام ... ظاهر امیمدر جو ختم کلام

توحید ذو الجلال والجمال وصفنده لسان ناطقه لال
وهیئت شهودتکمال قدرتنده دل بر جلال وعجز اوله

43 منت الله‌کم اودر مولا ... بردر انک یا نینده شاه وکدا

44 نیچه درویشی شاه اعظم ایدر ... نیچه شاهی کدای عالم ایدر

45 یادشاهلیغنه اولدر ازلی ... یوقدر انک زوال ونقصانی

46 حمد وشکر اوواهب النعمک ... زیوریدر زبان محترمک

47 ذکر وحمدیدر آجر هرکاه ... اهل توحیده سر وحامده راه

48 حی وقیوم وعالم وعلام ... حاکم وذو الجلال والاکرام

49 قادر وبرکمال ورب ومعین ... ناصر وبی زوال وحی ومبین

50 قدرتینک نمونه‌سی عالم ... حکمتینک مثال لوح وقلم

51 تولج اللیل فی النهار سکا ... یترا ظهار قدرت مولی

52 قطره بحر لطف کون ومکان ... ذره نور پاک شمس جهان

53 اول یرتدی جهانی هر نکه وار ... اولدی هر شینه فاعل ومختار

54 کیزلیدر جمله شینه اسراری ... ماسوادر نقاب دیداری

55 ذاتنه نسبت آدمی با اهل / غیریتك علمی علمنه کوز جهل

56 نور ذاتندن ایردی مهر کمال / اولدی ذراتك اشهود الحال

57 عاجز اولور عقول نکته شناس / این من ذات ذو الجلال قیاس

58 واره مز کنه ذات پاکنه راه / عقل حس اندن اولمز آگاه

59 ذاتنی کورمك استدی موسی / لن ترانی دیو ایرشدی ندا

60 فهم طبع سلیم مرغ خیال / اچه مز اوج ذاتنه پر و بال

61 ما هو الحق کما الله مطلق / ذاتیدر ذاتنی بیلن الحق

62 ذات حقی نیجه بیلور انسان / کندوزین بلمز قالور حیران

63 حادث اولمز قدیمی فهم ایدن / بیلمز عقل اول ولایته کیدن

65 لفظ کندن او عالم الاسرار / یوغیکن کاینات ایلدی وار

66 امر یله ظهوره کلدی همان / ایکی حرف ایله جمله ایکی جهان

67 بونه قدرتدر تعالی الله / یوغیکن وار اوله بو چرخ دوتاه

68 نظر ایله بودو و افلاکه / دایر اولدی نقطهٔ خاکه

69 دایر اوجره عالم امکان / عالم ابحره بهایم وانسان

70 ولدی نسان ایچنده عرش عظیم / کعبة الله یعنی قلب سلیمه

ﻫﻬ دو بحر اول علمه قالب انسان
صغز اولکوزیه او بحر روان

71 قلب ایچنده محبت سبحان / احسن الخالقین عالی شان

72 اولدی مخلوقه دایره مسکن / چقه مز کمسه دوره داین دن

73 ما وراسی نه در بو دایره نك / ما عداسی نه در بو دایره نك

74 بیله مز کمسه حال بیرونی / اکلمز کمسه ذات بیچونی

75 ذاته شول دکلو عقل اولور نزدیك / بیلور انی که یوقدر آنکه شریك

76 ایلین عین عبرتیله نظر / حکمتن قدرته حواله ایدر

77 انك ایله وجوده کلدی جهان / بحر ایله صانکه موج بی پایان

78 چونکه جمع ایتدی چار اضدادی / جسم انسانه اوردی بنیادی

79 بونله اتمك دلیل حکمتی در / حکمتی مقتضای قدرتیدر

80 قطره دن آدمی قیلور پیدا / آنی بحر علوم ایدر محضا

81 اولدی نقشندن عقل حیرانی / صونیه نقش ایتدی شکل انسانی

82 آدمك کنج روحنه مثلا / نفس امان اولدی اژدرها

83 کیمکه قلدی بو اژدری مقتول / بولدی کنج نهان روحه وصول

84 کیمسنه حکمتینه یول بولمز / قطره دریالری محیط اولمز

85 قلب سلیم حبیبی مقصود / بن دلمزدی جمله موجود

5a

86 نور کونین آسکه بر ولد — عقل کل کشتینین بر کله د

87 قدرتی شمس ایله قلدی عطا — خاره دن لعل و خاردن خرما

88 بقه مزامری اولمسه الحق — پنبه روزی کوکدن نار شفق

89 زلفنی رویی یاره قلدی حجاب — کیجه یی ایتدی کون یوزینه نقاب

90 الله الله نه دربوجود و سخا — بهر لطفیدن اولدی چرخ دوتا

91 ییر و کوک آنی ایلیوب معبود — بری ایلر رکوع بیری سجود

92 قوللغن ایلیوب او مولانک — کون دیرلر رضاسی انک

93 بو یتر بر کینه استدلال — بولنمز که کیمسه هیچ مثال

94 شاهد وحدتی بو کون و مکان — فکر ایدر بر کینی ایکی جهان

95 برده راول یوقدر اکه هیچ همتا — دال در وحدتینه چرخ دوتا

96 دعوی دین برنه وحدت ذات — شهد الله ایله اولور اثبات

97 عون لطفی کیمکه مرشد اولور — ایریشور وحدتینه آنی بولور

98 اولک اولیدر آخری یوق — مصطفی امتینه رحمتی چوق

99 کیمکه اکسکلکینی بلدی تمام — عاقبت ایلر که لطف تمام

100 ایریشوب قوللرنه لطف الله — پاک اولور توبه ایله جمله گناه

خال

101 خاک درکاهی انک آدمدر — جمله دن او کچون اکرمدر

102 فضل الله آدمی ایدوب اکرم — جلوه کاه اولدی آکه بلغ آدم

103 رحمتی جانبینه بوقلدسه — ایشکینه ویرلی اغنزرد د

104 مؤمنک منزلینی جنت ایدر — مشرکک یرینی نار سقر

105 وارا اولیهم کیمو یوغ اولسه جهان — وعده تندن اولورها نکیان

106 ناگهان صور حق اورلسه کر — فلکک دفتری دورلسه کر

107 چون قیامت پریشه خلقه عیان — ین یلماشه دونه بو جهان

108 کیمی عین جماله منظر اولور — کیمی روی جلاله مظهر اولور

109 اولیسر تیغ قهری عالمه فاش — ایلیسر خاک نقطه سینی تراش

110 هب فنا ایده جمله آفاقی — ذات پاکی قاله همان باقی

111 حضرت حقدر بقا لقی — ماسوا قابل فنا الحق

112 آچ کوزک ایله عالی ادراک — یوق حسابندن در بو نقطه

113 اولمیو فانی بر مراد اولمیز — اولمدی اولمین بقا بولمز

114 ایعدینی جانه نفس شوم علو — دیه لا اله الا هو

115 حقه اولمز یوغ اولمین واصل — هو یه لا دن واریلوری حاصل

خاک

116 عاصی ایکن قومه حزن و ملول | قولری حاجتین ایدن مقبول

اول مجیب الدعوات و قاضی الحاجاتك یعنی مناجات لطیفه دیر

117 یا الهی بونی عشق اوله دم | مبتلای جنون عشق اوله

118 بر پری عقلومی آلوب گیده | جمله خلقه بنی گولنج ایده

119 گوکلم آلدی او سرو آزاده | سایه سی گبی قلدی افتاده

120 آه کم بو حجاب ظلمانی | قودی ظلمتده شاه جانی

121 واعظه وارمغه حجاب ایدرین | میفروشه جاغرمه دین گیدرین

122 کادرودن مسجده ایدوب عجله | هر قچن اول صنم غان کله

123 باطل ایلر غازی هر بار | مالخولیای محبت اغیار

124 کلسه مسجده گوکلومه ایلر | کیرور اول دم ایچومه شیطانلر

125 یاردن کاهی عار ونك ایدرین | کاه اغیاری ایله جنك ایدرین

126 اویله وقتینه قلسرقا مدت | ایلرین بن اکیدویه نیت

127 گولشور خلق بو ایله قلدیغمه | بیلدکوم دکمدی یا کلدیغمه

128 اول قمر چهره ایتدی عقلومی | هب بیاندن درزکوزم گوکلم

129 دیمزم شویله خورو مبتذل ایش | بو مجازی حقیقته بدل ایش

130 ای سمیع و بصیر اولن مولی | ای دعالر قبول ایدیجی خدا

131 آزغمه ایچره چوق کناهم وار | قالمه اکسکلکومه ای ستار

132 قلمه عصیانم ایچون عذاب کبیر | بنی احسانوکیله قیل تقدیر

133 نقل ایدوب بو کلامی بندی نبی | سبقت رحمتی علی غضبی

134 جانی جلتا و دینه تنده مه | بنی محشر کونی اوتاندرمه

135 کچ کاهمدن ایمه باکه غضب | سندنا اوتنه دوغم بتویاب

136 بن کنهکاری اهل حال ایله | لایق وهمت وصال ایله

137 کرمکدن غریب ستمه بنی | اخوتده معذبا ایمه بنی

138 شول زمانکم اجل طوته دلومی | لویتم آب حیاتدن اولمی

139 نور ایمانی جانی یولده اشرایت | مهروکی آخرت قرینده اشرایت

140 بو غبار محبت دنیا | دیده جانی قلدی نابینا

141 جانی گوزندن غبار محبت سیل | گوکل آیینه سن جلا قیل

142 قودمه بیکانه لایق ایله بنی | آره یردن گتور حجاب شی

143 قورقم اولدر وار یجه بن گمراه | ایده بنده جهنم استکراه

144 سیئاتم او دم کم اوله حساب | لطف ایدوب ایله مححل عتاب

145 بیلورم بن ضعیف و عاصی و عاق — رحمته بنم یوقدر استحقاق

146 اوم‌ارم اولیجق سؤال دمی — ایده سن این کلدکلکرمی

147 اوله تا بولکه دمنده باکه پناه — علم لا اله الا الله

148 ایلدم هر نه لایق ایسه بکا — سن سکا لایقینی ایله شها

149 رحمتک بحر بی نهایتدر — سکا لایق اولن عنایتدر

150 بنی یولدن چیقردی نفس دنی — قوالکم نیلر ایسک ایله بنی

151 بیک برادک حقیچون یارب — رحمت ایت امت محمدن هب

152 عاصی یکن عبادت ایلرلر — ممکن اولدیغجه طاعت ایلرلر

153 بن بولک دردمندک ای مولی — امکی هیچ ولابی ضایع اولا

154 رحمته لایق ایله یحیایی — اکا اتمه عذاب عقبایی

155 قلبنی ایله کعبه انوار — کوکلنی قیل مدینه اسرار

156 صوچلرینک نهایتی یوقدر — سکا لایق عبادتی یوقدر

157 وای اگر عذری اولمزیسه قبول — وای اگر شفقت ایتمزیسه رسول

158 عین عقلینی دوزنین ایله — لطف و احسانوکه قرین ایله

159 دلینی عندلیب شیدا قیل — مصطفی نعتی ایله کویا قیل

واقف

160 واقف راز علم عالم غیب — کاشف سر مصحف لاریب

161 نکته دان رموز ما اوحی — شاه عالی مقام او ادنی

اول فصیح المقال و ملیح الجمال — کریم الخصال و عظیم النوال

شاه رسالت پناه اول رجیب — اللهک نعت خبر و مدحت

بی ضررلریدر که تحریر و تقریر — اول نور صلوات الله علیه و سلامه

162 قائم کنت کنزا لا یفنی — پادشاه سریر فقر و فنا

163 یعنی سلطان انبیا و امم — سبب رحمت بنی آدم

164 مصطفی و محمد و محمود — احمد و مرسل و حبیب ودود

165 چار اسمنده میم تمت وار — قلدی ختم نبوتین اظهار

166 آنی خلق ایتدی ابتداده خدا — انبیا هب طفیلی اولدی اکا

167 ظاهرا خاتمه او سرور اولور — مبتدا کاه او نور موخر اولور

168 آدی امی و عالم و دانا — معجزات اولدی املیکی اکا

169 اکی شق ایتدی کوکده کی آیی — اکی شاهدله ایتدی دعوایی

170 قرص مهدن بنان فخر جهان — الفه دوندی انک یچون همان

171 شق ایدوب ماهی اول بنان نیف — حسننی ایلدی انک تضعیف

172 دو زبان اولدی ایچون خامه — آله آلمادی یزمدی نامه

173 بحث دین ایچره اولجه خصال — خامه وش اهل کفری ایلدی لال

174 سایه سی یوغیدی بولمز ایسه ظهور — ظلمت دهر مانع ایدی او نور

175 سایه صالمز ایدی او ظل اله — خوش کچر سایه سنده بنده و شاه

176 چونکه بی سایه در او نور خدا — سایه خط دکلدر اکه سزا

177 آفتابا وزن مدکبی هرگاه — سایبان اولدی اکه ابر سیاه

178 حضرت حقه اول شفای قلوب — هم حبیب ایدی هم دخی محبوب

179 اولدی در یتیم او خیر خلف — غالبا آدم ایدی اکه صدف

180 گوردی احمده ید بیضا — قودی آل ازرقه سن بن موسی

181 دلی موسیدن اولدی چونکه فصیح — حسن یوسفدن اولسه ملیح

182 کلدی بن عالمه او شاه جمیل — قولی قربانی ایدی اسماعیل

183 رفعتین گوردی حضرت عیسی — امتی اولمغه ایتدی دعا

184 غرقه بحر جود کون و مکان — تشنه آب لطف خضر جهان

185 شمع خلوت سرا ایدی مه بدر — حبشی بر قولی ایدی شب قدر

186 طوغدی چون عالمه او مهر کمال — سجده یه واردی ایتدی قدینی دال

187 نور پاک محمد عربی — قره کول ایدی نار بولهبی

188 اولمش ایدی حدیث وحی خدا — واریدی هر سوزنده بیک معنی

189 دولت انک کم اوله اکه مطیع — بر انک کیبی شاه ایله شفیع

190 نیجه مدح ایلسون انی یحیی — چونکه مداحیدر انک مولی

191 شمع حسنی سبیل حقه دلیل — اولدی پروانه اکه جبرائیل

192 خاک درگاهی تاج چرخ لطیف — شب معراجی روز عید شریف

سراج دین و منیر اولان رسول — ایسنان معراج بر یوزی حکایت
و معراجیه علیه السلام — و الاکرام الی یوم القیام

193 کیمه کم اوله نور فضل و کمال — ایریشور منزلینه مهر مثال

194 کیمکه صدق ایله راه عشقه کیدر — کندوی وصل یاره لایق ایدر

195 کیمه کم اوله عشق ربانی — عاقبت جذبه سی چکر آنی

196 بر کیجه هیچو طوق جانانی — قرکیدی کعبه کبی جهانی

197 اهل عشقه ویردی وجد حاله — خوبلق چهره سنده خال مثال

198 اول شب قدر و اول زمان گزین — اولمش ایدی سواد دیده دین

199 پرتو ماه اولدی آب حیات — اکا تاریک لیل ایدی ظلمات

200	شوقله جمله ثابت سیّار	خواب غفلتدن اولدیلر بیدار
201	کیجه تاریك تازه سنبل ایدی	کوکدن هر بیری انجمك کل ایدی
202	مکر اولمشدی اول ابو الاحزان	خانهٔ امّهانیده مهمان
203	برق هاتف کبی علی التعجیل	بر براقیله کلدی جبرائیل
204	قلدی یوز بیك تواضعیله کلام	دیدی لطفیله یا نبیّ الله
205	حق تعالی سکا سلام ایتدی	دعوت وخاص ولطف وعام ایتدی
206	کل سوار اول براقه دولتیله	وار لم حقه امر حضرتیله
207	کل بو رسالکه ایدن خدمت	خدمتك اولدی جانمه منّت
208	بارك الله زهی حبیب جلیل	نخو ایدر خدمتیله جبرائیل
209	سوزنی ایلیجك انی تمام	حقه شکر ایلدی اول فخر انام
210	شوقیله براقه اولدی سوار	قلدی شوقیله عزم جانب یار
211	طایر سدره یعنی جبرائیل	اولدی اول شمع بزمه دینه دلیل
212	قلدی طی مکان انکله براق	نته کم عشقله دل عشّاق
213	یلیوب مقصد اقصی	منزلی اولدی مسجد اقصی
214	عزتیله و مقتدای انام	اولدی ازواج انبیایه امام
215	طوردی ازواج یوللرینه قمو	جنّت آچلدی و بیلدی طمو
216	اول مه بدر لیلة الاسری	ویردی آیینهٔ سپهره ضیا
217	کوکه اول شمس قدرت ایلدی [چاغی]	طولدی انواریله او صرحهٔ [سرای]
218	فلکی آی بری ایلدی زین	ماهله اولدی طاق النعلین
219	قدر اعلا ایله او ذات کریم	اولدی تاج سپهر در یتیم
220	انجم اولوب جمالنه مشتاق	طوتدیلر هر بیری یولنده چراغ
221	عزتیله دوباکا سپهر برین	اکیلوب قو شوسندن اولدی زمین
222	وار ایکن اول رسول ملك ملك	بری بیرینه کیردی چرخ فلك
223	حرمتا ایندی آنی کورنجه سما	طوری کلدی یرندن ایندی دعا
224	واردی اول کی کوکه ویردی سلام	قمر اکسکلکین دیله دی تمام
225	کاتب چرخه ایردی چون اول نور	یزدی کوکلینی ایلدی مسرور
226	کوردی اول شمس دینی چونکه [عیان]	برچلدی دفینی زهرهٔ هان
227	اوتنوب آفتاب عالمتاب	یوزینه یوج خاکی قلدی نقاب
228	کوکدن مریخ حیرته بتدی	قلیجن شب نیامنه قاندی
229	اچدی اول نوریا که چونکه [کورن]	مشتری آیغنه سوردی یوز

230 نور کسب ایتدی اولدی مشکل | قن ربی قلب سیدکوکدن زحل
231 قوس افلاکدن نجوب اولدی آن | عرشه طوغری لدی تیز کبی همان
232 عرش اعلایه بقدی سوزیدی صفا | دیدی سبحان ربی الاعلی
233 سدره یه ایردی اول کرم کانی | کچدی رحمت یلی کبی آنی
234 کوردیکم قرب حضرته ایردی | پیک حقه براقتی ویردی
235 قودی جبریلی سدره ده اول آن | اولدی اقلیم لامکانه روان
236 یوزنی فرش ایدوب کارفرف | بولدی آنلر یوزی صوینه شرف
237 ذکری بولکرده اسم اعظم ایدی | فکری اول ذات پاک اکرم ایدی
238 کیدی مولایه عرش اعلادن | کچدی هب ماعدای مولادن
239 قاندی جمله مقام علیین | ایردی چاقدات ذو الجلاله یقین
240 قاب قوسین عالمینه رسول | طرفة العین ایچنده بولدی وصول
241 نته کم ذکر ذاکران جهان | حقه ایرشدی بر نفسده همان
242 بوجهدن غایتیله برنج وصال | برمراکه کند فکر وخیال
243 اول مقامه وارو حبیب الله | کوردی کم لیس فی الوجود سواه
244 کیدی ورلیعی اولدی اندن عدم | وار اولن حضرت حق ایدی قدم

245 اولدی نور تجلی یه لایق | کوردی معشوقی عاشق صادق
246 اکا عرض ایلدی جمالنی حق | نور دیداره اولدی مستغرق
247 کوردی بو لطفی حق تعالیدن | دیلدی امتنی او مولیدن
248 واردی حقه دعا کبی اولان | کلدی ماننده رحمت رحمان
249 بو نجه بللو بوله او شمس جهان | واردوغی کلدوکی بر اولدی همان
250 حین وصل محب ومشتاقه | آزاولور صبری کبی عشاقه
251 دیدی بو ماجرای اصحابه | اچدی رحمت قپوسن احبابه
252 بو بشارت خبر لریله او دم | قلدی صدیقی کل کبی خرم
253 شاه کونینه ایتدی چونکه نظر | نور حقیله طولدی عینی عمر
254 کشف راز ایلینجه فخر جهان | شاد اولدی حضرت عثمان
255 واقف اولدی بو کزلو رازه علی | ندن اوکرندی علم لم یزلی
256 آجد یکز خدا ذو الجلاله هو | عایشه فاطمه حسین وحسن
257 اطهر الدین بنبوه لنا | ضاعف الله اجرهم حسنا
258 روز محشرده یا رسول الله | ایله بجایه عفوک همره
259 اول ضعیفی بونکدن ایله دور | ایغ التنزن قومه بینه کدور

260 النبی آل خدایه اصمرله — اول اولو كبریایه اصمرله

علی التحقیق امام عتیق خدا — اولن ابو بكر صدیقك

فضیلتلری نك علی الاجمال — ذكر یدر رضی الله عنه

261 دار دنیای صانمه جای سرور — اولاسن تا مظفر و منصور

262 قدم ایرصوكبی كورب دیدا — یوری طوری نیازده طوری (طور)

263 طولدی جرمیله نامهٔ اعمال — نوله حالك اولیجه وقت نشور

264 طوتقونر اولك اجل بركون — سكا اولدی نشانه اهل قبور

265 صدقله امت محمد ایسك — صلواتی دیلوكدن ایلمه دور

266 چاریارن محبت ایلیگوز — تا كه سا كه محبت ایدن غفور

267 اولدی بوبكر افضل امت — و علیه ولایت الجمهور

268 كان بعد النبی بالتحقیق — افضل الخلق عندنا صدیق

269 ول خدای مهیمن و متعال — ذات پاكینه ویردی فضل (كمال)

270 كاوج یارا اولدی جمله (مطیع) — بارك الله زهی خجسته خصال

271 احمدك یار اول ولمشدر — اول الف قامت و مبارك (فال)

272 اوكه بالاتفاق امت در — اولدی آدننك لقباكه دال

273 لفظه نای وجدنا فزوند — فضلنه نوله اولسه استدلال

274 سكا افزوند یدوكسه زنهار — یا كلوب صاقن اولمه اهل ضلال

275 هر بری ركن كعبهٔ دیندر — غیری كسكلكیله قلمه خیال

276 اولدی صدیقله افضل اولی — رفع الله قدره ابدا

277 بدر ایدی آلنی یا كبی خورشید — شعشعه اولدی كه خط (سفید)

278 چهره سن قلشیدی نورانی — پرتو نور وحدت توحید

279 نقل ایدر بو حدیثی راویلر — بیوریدر رسول رب مجید

280 كلسه میزانه خلقك ایمانی — انك اعمالی اوله ایدی (مزید)

281 غاره چقدن ایصیردی یاری (نبی) — جاننه ایردی بر جفای جدید

282 واقف اولدی بو حاله شاه (حق) — دیدی آخرسنی بو ابن شهید

283 الله الله ندر بو فضل و (كمال) — اولدی خلق جهانه عین (فرید)

284 یار غار محمد مختار — ثانی اثنین اذ هما فی الغار

285 غار تن اولدی صانكه (جان) انلر — اولدیلر انده جانكبی پنهان

286	غار ایچنده رسول الله صدیق	برلکه ایتدی اولدی گنج نهان
287	ای بچه یوسفی قویوب چاهه	ایرگوردر عز وجاهه دوران
288	اولدی غار ایچره صاحبه سن انلن	ظلمت ایچنده چشمهٔ حیوان
289	بو ایکی عنده لیب باغ احد	قلدیلر بر قفس ایچنده مکان
290	بکر اول اول مؤمن و موقن غار	اوله قلبنده صدقله ایمان
291	دشمنی خیایه اصدی حجاب	پرده دار اولدی عنکبوت اولان
292	دینی ایچون چکدیلر بوده کلفتلر	ایده رحمتلرین زیاده خدا
293	قلدی حکم حکومتی بچه یل	اولدی عمر عزیزی مشتغل
294	ایلیوب آرزوی عید وصال	قلدی جانانه جانبی واصل
295	کوکلی مانند جنت المأوی	دار دنیایه اولمدی مائل
296	اولیا بیله انبیایه داخی	قلمی ایش زمانه ای غافل
297	معصیت جای شمندی بجنانی	ایتدی حیران و مست و لا یعقل
298	دولت انک اوله اول شاهک	آستانندن بنده مقبل
299	کلشنی دینی قلدی قبله زین	رضی الله عنه فی الدارین

300	عمر فاروق حضرتلرینک صادر اولان کرامتلری ذکر ایدر رضی الله تعالی عنه	
300	ای کوکل بو قباب چرخ عقاب	اولدی سیل فناده همچو حباب
301	برق هاتف وش ایلیوب خندان	آغله عصیا نوکی مثال سحاب
302	حالک ایرقسی اولورای غافل	جو موکه کورن اولوریسه عذاب
303	یوری ایله گناهه استغفار	عارفیسک بود رخنه صواب
304	رحمته لایق ایله کندوکی	غفلتی قلمه جان کوزینه حجاب
305	اوقی مدح و ثنای جمله کیم	چاریار ایشکنده ایله تراب
306	قیلدی عادوج حضرت عمره	اولدی چونکه ولی خلیفه اصحاب
307	اکمل الخلق حاکم و عادل	افضل الخلق عالم و عامل
308	دیدی شاه رسل اولکیمی عمر	کلسه بوداخی خلقه پیغمبر
309	دیر لریدی علیک عون الله	روز رزم اغزوه قلسه جولانلر
310	کلدی شهر مدینه ده بر کون	روم دن اکه قاصد قیصر
311	دیدی کلسون او کافر ایمانه	قاصد هیبتیله قلدی نظر

312 ایچنه قورقو دوشدی کفارك / هر بری کهری اوقدی ازبر

313 کورینوب کوزلرینه قوس و قضا / جانلرینه ایرشدی تیر قدر

314 چقدی یوارد نبرال ناکاه / قیصر رومی قلدی زیروزبر

315 بچه کونلك یوله ایدوب تاثیر / ظاهر اتدی ولایتینی امیر

316 یاقدی خورشید بر کونانی عیان / عاشقن صانکه مهر مهرویان

317 چشمی ایله جود وید چونکه نظر / قب قم اولدی مهر نور افشان

318 کوزکورن کول یوزینه اولدی سیاه / فی المثل حال عارض جانان

319 سدن دن یمن اول نفس خیر / ایندی مانند رحمت رحمان

320 دیدی لطفیله یا رسول الله / چوق سلام ایلدی سکا سبحان

321 کوکل چقلغین ایدوب فاروق / اوخشاسون شمسی ایلسون احسان

322 یوخسه بویله قالور قیامته دك / نیه کوره حاجیان جهان

323 کوردی عالم ولایتنی تمام / آیغی طوپراغینه اولدی غلام

324 عدل وداد ایله اول امیر جهان / راه دینه ایحره قلدی اهمال

325 اربعین اولدی امتا نوکله / اولدی میم مبارکی کادال

326 منظر عین عدله دا اولدی / کمسیه ایلمزدی ظلم وضلال

327 کون کبی اچدی تیغیله دهری / اولدی اعدا مکدر الاحوال

328 سنت احمدی ایدوب اجری / خیر ایشه ایلر ایدی استعجال

329 طاقتی قالمیوب چقردی همان / کورسه ابلیس کولکه سن فی الحال

330 قیلوبن بیکدن بیری تفصیل / ایلدم وصفنی علی الاجمال

331 که اودر زبده اولو الالباب / یار ثانی کزیده اصحاب

332 خوابه وارمشدی بر کیجه او همان / کیردی رؤیاسنه رسول انام

333 دعوت ایدوب اکا خطاب ایتدی / یا عمر دیدی عمرک اولدی تمام

334 عالم علوی یه عروج ایله / جای سفلیده بیتر ایله مقام

335 وقتیدر کلبن ملاقاته اول / ویردی عدلک جهانه دیر نظام

336 چون اویندی او نوردیده دین / قلدی اصحابه حالنی اعلام

337 آخر حقیله آخر اولدی شهید / روح پاکینه حقدن اوله سلام

338 چونکه آخر اولمدر ای یحیی / اعتماد ایتمه دهر دونه مدام

339	ویردی اسلامه عدل الله رونق	ارتوردی رحمتینی حضرت حق
340	عثمان ذی النورین حضرتلرینک	سرگذشت و شهادتلرینک تفصیلاتی
340	فانیدر ای کوکل جهان فانی	بکله یوموش بو ویرانی
341	خلقه تقدیرنی حواله ایدن	کلمز کیسه سر سبحانی
342	کورو سردارده بهانه اولور	مدت عمر ایرسه پایانی
343	نجه نقل ایتدی کله عالمدن	چاریار رسول یزدانی
344	اولدی ناگه شهید ذی النورین	خاکه دوشدی او پیر نورانی
345	کورونن صمک ابر باراندن	ایلدی کوک یوزینی ظلمانی
346	دستمال طوتب یوزینه فلک	اغلر اکوب اوور دخندانی

347
وه که مانند لاله نعمان •
قانه غرق اولدی حضرت عثمان •

348	قانه کلدر اقی او دمدن روان	طقدی یوزینه سبحه مرجان
349	قرمزی کللر ایله طولدردی	قوینی صانکه اول امین جهان
350	دوشدی شهر وجودینه آتش	کردنندن علولر اولدی عیان
351	آکا فتح اولغه طلسم بقا	ویردی بو خانقاهده قربان

مطلع

352	مطلع مهرینه ایرشدی هلال	شفقی طام ایلدی اول آن
353	دست قدرت جمالی مصحفنه	یزدی سرخیله آیت قرآن
354	صونریکن آکا شراب طهور	بین زین وکدیا وستنه رضوان

355
ایوردی اولمیدن آکه کیفیت •
قالدی مست ایتدی ساقی وحدت •

356	جانبه گیدی ناولک افگان	نجه قیدی عجب آکا اغیار
357	اولدی چونکیم او گنج پنهانی	خانه سن ولدی برنیچه غدار
358	ایلکوز کوردیلر او دلداری	لیس فی الدار غیرنا دیار
359	حق رضاسینی بوینینه آلدی	خوف ایدوب قلمدی او دمده قرار
360	سروروب سری ویرمدی آخر	دهنی اولدی مخزن الاسرار
361	اولمسون آکه قصد ایدنلر یار	باغ فردوس ایچنده برخوردار
362	قانی لرکیدی بوغمیله لیال	یقه لر چاک ایلدی اسفار

363
کوردی چونکیم بو حالنی اصحاب •
دیدی طوبی لهم وحسن مآب •

364	ایلدی آنی اول کریم رحیم	احسن خلقله حلیم وسلیم

365 وتنوردی نلن جنابسندن | جمله کوربانعرش عظیم
366 اولدی آیینه وجودی انلک | مظهر نور احسن تقویم
367 اندن ختم اولدی قرات قرآن | خلقه قرآنی ایلدی تعلیم
368 مرشدی نار حسرته اصحاب | تا کهان اولدی جوز بو امر عظیم
369 ترک ایدوب بو مقام دنیایی | اولدی دار القرار جنت مقیم
370 حق یولینه اولبا اوده قربان | قلدی جانانه جانی تسلیم
371 بو درّ رای خبیر و فکر صحیح | اولدی اول پادشاهه ظلم صریح
372 ینده وغی یبری حق جان ایسون | روضهٔ عرشی آشیان ایسون
373 ایر مجلن تختگاه فردوسه | شهدا عسکرینه جان ایسون
374 سوق فاتحه ثواب انلک | روح پاکینه ارمغان ایسون
375 اهل اسلامه چون خلیفه ایدی | انده ده شاه کامران ایسون
376 نیکم سوم زبیسه قهرایدو | ایکی عالمده ناتوان ایسون
377 بو دعا نامه سببی یحیانک | جمله دللرده داستان ایسون
378 ایشدن سوزنا سوزنی | ابقه لرجان ایدوب فغان ایسون

379 نه رضان کمدوزیر هلاک ایسون | آسمان بتن جسمی چاک ایسون

علی ولی الله حضرتلرینک ولایت سعادتلرین ذکر ایدر رضی الله عنه

380 اوله مجنون کبی کل ای غافل | نقشنه دیر عالمک مائل
381 محنتا ولدی محبت دنیا | لذتینی همیشه ذلت بیل
382 یوری کسب عبادت [illegible] | امر معروف نهی منکر قیل
383 روحنه چاریارک ایله دعا | سنن احمد ایله اول عامل
384 تا که مقبول اوله نعاکبی سن | اوله سن قرب حضرته واصل
385 اسد الله دربری انلک | اولدی حقتن هل اتی نازل
386 یعنی سرور ازمن اصحاب | قطب اقطاب و مرشد کامل
387 ماه دوران امیر عزت و جاه | شاه مردان علی ولی الله
388 خاتم انبیا کبی مثلا | اولدی فضلیله خاتم خلفا
389 ذاتی خورشید چرخ جاه و مجد | که اسد برجین ایلدی ماوی
390 آدی کبی اولوب مبارک فال | عادت ایدی کا عطا و ثنا
391 اولدی اوستنن حاضر و ناظر | عین و علم و عنایت مولی

392	دور عالمك چاریار كزینی	ایكی اوتوزیل ولدیلر خلفاء
393	كوزكوردی حضرت علیده كی	عینی ایله اشارت ایتدیكا
394	هر ولایتده یوغیدی مثلی	علمله اولدی كنز لایفنی

395 • یعنی كنز معارف عزت •
• باب علم مدینهٔ حكمت •

396	ای قمر طلعت و اسد كوكب	شاه اعجام و مقتدای عرب
397	اولدی الحق كوكلو خاك كبی	بوترابا اولسه اكه ملكی لقب
398	ذات پاكك دُرّ حسیب و نسب	بارك الله زهی عنایت رب
399	نوله آردنجه یوریسه قنبر	روز نوروزله نته كه شب
400	عالمك یوزی صوبی سنسن	ساقی كوثر اولدك ای اتمه هب
401	بربروكده یوغیدی نقصانك	ادب اوكرندی سندن اهل ادب
402	ابن عم رسول فخر جهان	نته یلر سنسزای امیر عرب

403 • نایب احمد و امام هدی •
• عالم عالم و سر فضلا •

404	ذو الفقارك الوكن ای كل	باغ جنتده سوسنه بكزر

حامل

405	حامل وجه بكره ذكسه نولا	ذو الفقار اولدی ساكه چون شهیر
406	كفوكه دینیدی مجمع البحرین	كوریجك ذو الفقارك اهل نظر
407	ذات پاكك دُرّ سفینهٔ علم	بحر كفكده اولدی اول لنكر
408	كیمدر انكار ایدن ولایتوكه	نص قاطع یتر او تیغ هنر
409	عنتری ایكی بچد وكیسه نولا	اولدر اعدایه اژدهای دوسر
410	دوسنه دشمنه یرر اول تیغ	ویردی ساكه نفع و كهی ضرر

411 • اولدی كلستان و فضل و كمال •
• اولمشیدی رسوله خیر الآل •

412	بویله نقل ایتدی راوی ذكرا	اكا دشنام ایدردی بر بدنام
413	استماع ایتدی بیری اصحابك	دیدی ای حق و عالم و علام
414	برنشان ویر بونك كاهندن	بیله عاصیلغنی جمله انام
415	یوزینه اونكا هیی انك	كوریجك عبرت لمخاصله عام
416	بوده عاصینی ایلیوب مقبول	ایلدی ولغزنی خوانعام
417	اكا دشنام ایدن پلیدكون	قبقری اولدی یوزی نیته كه شام
418	كیمكه سومزسه آنی ای یحیا	اوله جنت شرابی اكه حرام

419	قدس الله سره الاعلی •	
	کرم الله وجهه ابدا •	

کزیدهٔ آل عثمان اولان صاحب قران سلیمان خانک علی الاجمال وصف جمیلی و مدح جلیلی در خلد الله سلطنته و ابد دولته

420	اهل ایمان اولنلره هر آن	فرض اولیدر دعای شاه جهان
421	یعنی سلطان عدل و شاه کریم	ظل حق پادشاه هفت اقلیم
422	تاج و تخت علانک شاهی	برج اوج سعادتک ماهی
423	وارث صدر جهان پارکزین	سرور امت رسول امین
424	حافظ حامی بلاد الله	ناصر ناظر عباد الله
425	آل عثمان غازی دوران	پادشاه زمان سلیمان خان
426	سیمرغ سعادت شهپر	لامع لطف و عدالته مظهر
427	پای عینیله اولدی که نشان	که او نجی خلیفه در اول خان
428	چوق کراماتی وار در اولخانک	سیمی کوزر کوزیدر اسلامک
429	انی تیر دست دولتدر	نونی کویا کمان نصرتدر
430	مهر رخشانی انجم شرفک	در یکدانه سی طقوز صدفک

ثانی

431	عالی عدل و دادی قلدی تصحیح	کوزمدی برق نجه ظلم صریح
432	ابدا الله شمس نصرتنه	خلد الله ظل عزتنه
433	اهل اسلامه دایمدر مسند	شاه بن شاه هدر آبا عن جد
434	اولکه صاحب قران عالمدر	هر کراماتله مکرمدر
435	والی خلق سایهٔ حقدر	فی الحقیقه ولی مطلقدر
436	عدل و دادیله اول خلیل صفت	اولدی هر ملته ولی نعمت
437	بن احسانی اولدی مولینک	که زمانندن یوز او سلطانک
438	چاکری قهرمان و بن جمشی	قولینک قولی خسرو رستم
439	کون کبی کاه اولور چکر لشکر	فتح ایدر غربی صانکه اسکنه
440	کاه اولور شرقه اوینه صور آنت	رأیله نیجه شاهی ایلر مات
441	جام عالم نما کبی اول خان	ایدر خلقه عالی سیران
442	سرخ سر اولدی که او قلیچکا	قورقودن طونمیوب یچر هرباز
443	صندی شاه روافض و مهمل	بیغین بالته کسمز ابدی کازل
444	قلیچله مثال شمس جهان	اجری دنیایی اول شه مردان
445	یوقدر رشیدی کوکن نیته که ماه	پر یوزنده انک کبی بر شاه

446 کندو شاهین اوج دولتدر / بندوکی آنی باد رحمتدر

447 حق بو کرا اول علی صفتلو امیر / اولدی خورشید کیبی عالمگیر

448 قلبنی آفتاب چرخ برین / آکه لیلک سوادیدر رقم قین

449 یا لری اولدی اژدهای دوسر / اوقلری شاهباز اوج ظفر

450 اختصار ایله سوزی ای جبا / دل و جانیله قیل او شاهه دعا

451 یا الهی سخا ایله اول شاه / اولدی عالمده چونکه ظل الله

452 قوللوغندن بزی آیرمه مدام / کولکه سن اوستمزدن آیرمه مدام

453 قلبنی اوسنزایت انک هر بار / بالنبی و آله الاخیار

صفت خزان بوستان که سبب رعنا و سبب تألیف کتاب شاه

454 بردم ایرشدی باغه فصل خزان / عاشقه فی المثل دم هجران

455 بکزی زرد اولدی سبزه نک گویا / عشقله روی عاشق شیدا

456 قالدی اشجار جمله عریان / صنکه دیوانه غم جانان

457 حیرتا برسید سرو آزاده / یاسمین اولمشیدی افتاده

458 لاله نک تاجن الدی باد فنا / قالدی مجنون مثال باشی قبا

459 گل جمالینه چکمشیدی نقاب / بلبلک اولمشیدی حالی خراب

460 سبزه نک قدی لام اولمشیدی / صرصر عشقله بوکلمشیدی

461 حاصلی جمله سبزه دنیا / عشق حقیله بولمشیدی فنا

462 بیله اکلردی اکلسک همساد / بیله اغلردی اغلسک انهار

463 جمع اولب برین بنچه یاران / ایدر دیکن بو عالمی سیران

464 عشقه مخصوص ایدی اوکن کلیات / مرده دل اولنه ویردی حیات

465 بری تعریف ایدوب دیدی فهام / قودی صوکنی عشقله ایراد

466 بری مجنون دردی اولدم / تکیه عشقه پیر پیش قدم

467 بری ایدردی عشقله وامق / اولدی عالمده عاشق و صادق

468 ایشدوب سوزلرینی بنده عجب / بکا خوش کلدی بو سوزلر هب

469 برالای بی فراق وزنباره / برالای رد منده و بیچاره

470 نه بیلور سر عشق پنهانی / نه بیلور وجد و حال جانانی

471 لایق اولدر که هیچ اولمیه نقل / قصه عشق نا قصان العقل

472 عاشق اولدر که عشق ایله مدام / ایلیوبا و یخوبی کوزینه حرام

473 سوه بر سرو بوبلی محبوب / درد عشقینک اوله ایوب

474 ویره مرآت جسم و جانه جلا / بر جلاکیش جوانه بنده اوله

475	عشق محبوبله کم اوله حزین	اکلرمانی خسرو و شیرین
476	غمزه خوبه کم اوله مفتون	اولدی منفوری لیلی و مجنون
477	عاشق اولندن صبر اولور پیشه	اوپمك و قوچمق اولور اندیشه
478	عاشق و صادق اولنه مطلق	مرحبادر وصال یار احق
479	آندنا ز توغه یوقدر دستور	غلطتا اولمز بو بابده معذور
480	بو سوزی سویلینجه آندن هان	سوزمه قائل اولدی هب یاران
481	ایچلرندن بریسی قلدی ندا	دیدی ای معرفتله بی همتا
482	یوری بحر نظمه اول غواص	کتور اورتایه بنجه گوهر خاص
483	بر کتاب ایله عشقله پیدا	آنی آل اوزره طوته ارظرفا
484	دیلوکه آنده ز حکایتی	سویله بر نوجوان روایتی
485	کل کبی سویله تازه بر دیوان	آغلیه اوقنجه بلبل جان
486	اوله جمله حروفی بر سودا	کندوزین ایده عشقله پیدا
487	الفی اینجه لکده اوله خیال	قامت عاشق ضعیف مثال
488	شکل میم اول کتاب عزناده	بکزیه تیشه ایله فرهاده
489	دال اوله درد عشقه هم دال	دردلبرده اولمیه خالی

490	دالری بکزیه هلاکه تمام	آرتوره بو جنونه عشق مدام
491	آغلمقدن غمیله نیته که عاد	آغزه صانکه دیده قزها د
492	عینی مجنونه بکزیه کویا	باشی بلبللر آشیانی اولا
493	کوکده دروله آندن هر برقاف	کاف عشق آی سندن اوله شکاف
494	لامی قلاب عشق دلبر اولا	میمی بر کاکل معنبر اولا
495	وادی غمده نیته کم مجنون	دامن حزنی قومیه هرنون
496	بحر نظمات که اولدی بر دریا	کشتی حیرت اوله یالکزکا
497	بکه بو رسمه پند ایده بجه هان	جوشه کلدم نته که بحر روان
498	بسمله ایله الوب الومه قلم	ابتدا ایلدم کتابه اودم
~~499~~	عشق ذلت آمیز و قانکیز	اولب عاشق صادقك وجهیله
~~500~~	حالت و کشف کرامت بر نه	عین جانه کشاده
	وجولان طبعمی زیاده	ایتدوکك ذکر ایدر
499	سویله ای طوطی کشاده مقال	ایله عشق آتشندن سوزکی قال
500	نقطه سی بر کتابدر عشقك	زنسی آفتابدر عشقك
501	غرقا اولور قطره سنده کونلر	کزلنور زر سنده ایکی جهان

502 عشق پاکیله آدم آدم اولور — مرشد کامل مکرم اولور

503 آدمی مهر ایدر آدنلره باش — آفتاب ایله لعل اولور قوم طاش

504 عشقدر چون وسیلهٔ معبوده — صانمه سن عشق پاکی بیهوده

505 عشقدر نور دیدهٔ عشاق — عشقدر ساکه همیشه براق

506 دلده عشقک ضمیری مضمردر — ذات انسان عشقه مظهردر

507 هرکیم اولورسه عشق النده اسیر — عینه راجع کرکمز آنده ضمیر

508 عشق دیوانه ایلر انسانی — کسمک ایچون علاقه دن آنی

509 اولدی زیرا تعلق دنیا — مانع نور طاعت مولا

510 عقل نفسانی اولیجق موجود — دائما ویرر احتماله وجود

511 بو یوله شبهه سی اولنلر کیمز — خوف ایدن خواجه فایده المز

512 قول اولن عشقه شاه عالم اولور — غم عشقیله شاد وخرم اولور

513 عاشق اولن توکل اهلی اولور — ون وان مراتبینی بولور

514 بر کون اولور که کشف اوله اسرار — عشق ایله جان کوزن ایدر بیدار

515 فتح اولور اکه جمله اشیا — آچیلور پرده جناب خدا

516 قلبه بر نقطه یه اگر که نظر — آنده جمله جهانی سیر ایلر

نقط

517 نقطه جان جهان نماسی اولور — دن خورشید دلکشاسی اولور

518 اولدی او سرده عقل ودل حیران — درج اولور نقطه ده علوم جهان

519 عالم ایچره بحق نور رسول — عین عاشقده مردمکدر اول

520 نقطه سرندن اولیجه خبیر — سکه معلوم اولامی سر ضمیر

521 ای بصیرت کوزن کشاده ایدن — ای جهان ایچره راه عشقه کیدن

522 مرشدی عشق اولیجه انسانک — آچیلور عین عبرتی آنک

523 ذره نور بسیطه روزن اولور — قطره بحر محیطه روزن اولور

524 عالمی روحی سیر ایدر تندن — نور حقی کورر بو روزندن

525 عشقدن بهرمند اولمدیسک — جانب حقه یول بولمدیسک

526 دکله عاشقلرک روایتنی — اوقی شاه مکرم حکایتنی

سواد قلعهٔ قسطنطنیه — حماها الله عن کل البلیه

شهر معمور وجان پرور — اولدوغن آن بیانیده

527 سابقا بر مهندس دانا — وردی سور قصرینه بو زینه بنا

528 که بو فانی جهانده وار بر شهر — قدر عنوانله فرید الدهر

529 آدی قسطنطنیه در آنک — تختیدر شاه آل عثمانک

530 شوکتله سواد اعظمدر | مرده غیبن روی عالمدر
531 کیردی بحر ایچنه او شهر آنا | دیزینه چقدی انك دنیا
532 اکی بحر ایلمش او شهری پناه | بر سیه بر سفید و بیری سیاه
533 یازکیبی او شهره بیکر | قوشنور سوردن کومشلو کمر
534 بو عجبدر که آسمان کردا | بر کنارندن ییدی قلعه سی وار
535 اولسه دزدار اکا کنش بیدر | انجم اول قلعه نك حصاریدر
536 چکلوب آسماندن نیته که | یوجلوبدر بروجی فوقاکده
537 ایلمش بحری بنجه بابی کنار | صوده در چشمی بیته کم مار
538 ایچی ابیات الله مزیندر | صانکه دیوان نظمدرو شندر
539 جمله بیتی ملمع و مضمون | بولیمز کمسه بریرنده قصور
540 قورشون اورتولی قبه کربیر | یلکن آچمش کمیلره بکزر
541 شفق افلاکی کیبی دنیانك | ایچی قت قت بنادر انلر
نا توانانه مسجد اقصی اولا | مشهور بنا آیا صوفیه نك
542 شهرا ایچنده سپهر کیبی بلند | وارد ربر مقام بی مانند
543 آیا صوفیه اکا نام شریف | اولنر انك کیبی مقام لطیف

544 بیته کم شیخ پاك قطب زمان | ایقینه اوقوصو کیبی جهان
545 خلق عالم دعاسنه محتاج | قبه دن وار باشنده براوقو تاج
546 کوردر اهل حالتی وجده | طاق ایوانی ایلمش سجده
547 بکزر اول مرشد عبا پوشه | آق مرمرلر ایله هر کوشه
548 اولدی ایکی مناره سی مثلا | جد ذاتنده ایکی دست دعا
549 حاصلی خرمن دعادر اول | مزرع طاعت خدادر اول
550 سالك حقه مسجد اقصی | فقری اولا نه کعبه در کویا
551 نه عجبدر که باغ جنت وار | اول مقاملك سکوفیوسی وار
552 کلشن جنت اولدی اول کویا | سرولرده ریشیل دکلر اکا
553 آنده قندیللر نیا رپار | صرولا لیله نرکسه بکزر
554 مؤمنك باشی اوزره اول دستار | آق کلدر که آچیلور هر بار
555 قبه اعظم مدوردر | صدف عالم ایچره کوهردر
556 حالتی زهدله کلوب وجده | حقه ایتمش کمرکی سجده
557 انك ایچنده صانکه انس و ملك | طوردی صف صف نمازه جمله
558 وار هرانده بجه سماقی صتون | قیمتی اولدی عاقبیری آلتون

فرضا

559	قبهٔ چرخ ایچنده بحر بشاك	آق مرمرله ایچی مالامال
560	مرمری موجنه بقنجه همان	غرق اولور بحر حیرته انسان
561	قلب مؤمن کبی ایچی طشی پاك	خلقه بابی چنبر افلاك
562	کرسیلر انده عرش مولادر	منبری سدرهٔ معلادر
563	جمعه کونی چیقر خطیب فصیح	عرض ایدر آسمانه صنکه مسیح
564	محفلی ویردی اول مقامه شرف	نیجه دریتیمه اولدی صدف
565	محفل اوستنده خوب حافظلر	آشیانیده بلبله بکزر
566	اولور کعبه وش عبادتگاه	اوقنور آیت کلام الله
567	کرسیلر اولیکادن نوب یورن	صدقله ذکر ایدن حق سورن
568	دخی بو شهرك ای اولو الابصار	بوکا بکزر هزار جامع وار
569	قصه اتمم دراز و طویل	بیکده بیرینی ایلدم تفصیل

مجمع خوبان و منبع عاشقان اولان ات میداننك بیانیدر

570	اولدی شهر ایچره ات میدانی	خوبلر مجمعی صفا کانی
571	جمع اولورلر اورایه خاص و عام	صانکه آدم دکیزیدر او مقام
572	هر صوقاقدن کلور صغار و کبار	آقر اول بحره صانه سن انهار
573	اول یوجه یردن ایلسك نظری	کورینور آق دکز جزیره کبی
574	ویرمش اول روی بحره زینت و فر	فی المثل خال عارض دلبر
575	داخی وار انده نیچه کوه طورا	نیچه عالی درخت بی همتا
576	مرغ پرانه اوستی جای مقر	آلتی نیچه مسافره چادر
577	بر طلسمیله هر مشبك مثلا	طورر انده ایکی اوچ اژدها
578	خوب در چشمه لر اکا مابینی	چشمه لر اولدی کوزلری عینی
579	طاشدن وار در انده نیچه ستون	طور در اوستنده قبهٔ کردون
580	اشبو شهر معظمه الحق	آب میانیده ویرر رونق
581	اولدی بو شهر صانکه باغ جنان	وار در انده نیچه بیك غلمان
582	دردی اما زیاده افتدر	لاله رخسار سرو قامتدر
583	هر بری بکزر بری زاده	یرده ولمادی مثلی دنیاده
584	کورمدی عمری ایچره بای و فقیر	یدی اقلیمده بو درده نظیر
	پری سیمین بدن کوزللره باش	علم اولشدر اکا آلتون باش

اجمالا ذکر اولنان محبوب مرغوبلرك وصف جمیلیدر

585	پری سیمین بدن کوزللره باش	علم اولشدر اکا آلتون باش

586	اولمه مشدر آراده همراه	آلتون آدینی یا قرا تمز او ماه
587	آكا دیزلرسه اولیدی ارزانی	مصر حسن ایچره یوسف ثانی
588	قول اولالی وقد موزونه •	كه دكل آغز ایچره التونه •
589	بیربینك آدی جعفر طیار	ایدی فرقسه اول همای شكار
590	كونكبی عالم ایچره روشندر	اول بوی سرو باغ دامندر
591	قامتی كیبی ایكی ابروسی	اولدی صن ایكی سیدن طاووسی
592	وصفا اولمز او ماه شهر جمالك	دور ایچنده بولنمز اكه مثال
593	بیری دلبرك مركس میدر •	سوزی طاتلو آدی شكر میدر •
594	بو سوزاننك حقنده كرجكدر	قندكبی آغزلغی بكدر
595	جامه سبزیله او سرو روان	طوطی باغ جنت اولدی هان
596	یارنا زكدر زرد هانی كبی •	اینجه وزاینجه در میانی كبی •
597	بری قاشی كبی سز آمددر	لقبی شاه و آدی احمددر

598	بری شورا التونا وسكف آكه	سرو سروا وزن صنكه بده تمام
599	مرغ جانی شكار ایدر هركاه	بكزر او سكفلو شاهنه او شال
600	عاشقی در كوزللر اول خاقانك	پادشه لر قولی در اول آنك
601	نوله آخوده اكسه اول كوزلی •	خاتمه چاریار اولدی علی •
602	شش جهات ایچره دائما اول	بر لكه بندیلر عناصر واو
603	بری بیرینه چونكه عاشق	چاریار اولدیلر سه لایق
604	بری بیرینه آشنا كر در	بری بیرینه مبتلا كر در
	بلای عشقله انكشت نما اولان كدانك مطلع داستانیدر	
605	ای دیار بلاغت كافی	قصه اقلیمك سخندانی
606	كلماتك مثال آب حیات	حق بو كم خضر جانه ویردی
607	چونكه شهنازدن نوا ایتدك	صحبت اهلینی بر صفا ایتدك
608	زهره كیبی الوباله برچنك	ایله عشاقدن بر آهنك
609	شمعی اكدك اكرچه یارانه	قانی اول شمع جمعه پروانه
610	بوزر ایچنده كلسه بر نغمه	لا یق اولدركه آكله بلبل

نجات •

611 نام شیرینی چونکه ایتدک یاد — لایق اولدرکه اکله فرهاد
612 لیلینک سرگذشتنه مطلق — عشق مجنونه دردی ویرن رونق
613 شاهی کدک کدای ذکر ایله — اول اسیر بلای ذکر ایله
614 راوی سرگذشت شاه وگدا — سوزمی بو یوزدن ایلدی انشا
615 وار ایدی رومده بر عالم — گوندزین صایم وگیجه قایم
616 بحث علم ایلسه اگر فی الحال — حکمت اهلن ایدردی نطقی لال
617 صدف بحر علم ایدی ذهنی — فی المثل گوهر ایدی هر سخنی
618 گوکل اکلنجه سی وهمدم ایدی — نکته دان وظریف عالم ایدی
619 معرفت اهلی ایدی شاعر ایدی — حاصلی هر هنرده ماهر ایدی
620 نظم ونثرک فرید عصری ایدی — بر وبحرک وحید دهری ایدی
621 فضلا سندن ایدی دورانک — آدی اما گدا ایدی انک
622 نه گدا بلکه شاه عالم ایدی — شرف علم ایله مکرم ایدی
623 خوابه وارمشدی بر گیجه او گدا — گوردی سیرنده برمه غرا
624 دوشنده گوردی او ماه تابانی — اولدی انک جمال حیرانی
625 دیر ایدی قاشنه کو انسه نگاه — سوزن نور اوزره بسم الله

انی

74

626 النی گویا که نور قدرت ایدی — یوزی آیینهٔ هدایت ایدی
627 قدی بر سرو جنت الماوی — هب یرنده تناسب اعضا
628 قامتی سدرة المنتهی ایدی اوچن — گوزلری شاهباز سدره نشین
629 اولدی رای مکرر ابروسی — کاکلی لام رسم گیسوسی
630 النی سرنامهٔ سخا وعطا — چین ابروسی موج بحر صفا
631 جامع حسن روی مه تابی — قاشی اهل نیاز محرابی
632 چشمی گویا امام امت ایدی — ایکی صف کرپکی جماعت ایدی
633 شب قدرک یگانه مصباحی — دل لطفک قپوسی مفتاحی
634 ایکی چشمی بعینه مثلا — ایکی عین غزال ایدی گویا
635 سوزن گلسه نجن او غنچه دهن — در گوهر بلردی لعلندن
636 اولدی دندانی صنکه سین سرور — گوز یوزیا وزن صادی نقطه نون
637 سلمدی نور محض ایدی انک — ید بیضاسی گبی موسینک
638 بقدوغی گبی اولوریوزی قمره — گنش الارقه سینی قویدی یره
639 اول سهی قد ده اینجه ایدی میان — صانکه راه سلوک درویشان
640 آدم اولوردی ایدی رفتاری — مرده احیا ایدردی گفتاری

641 بو جمالی کدا اچون ایلر سیر — کندی اندن محبت قموغی ایر

642 اوبخوسندن اویندی آه ایدی — شوق یاریله کنده ودن کیدی

643 صنه سن بای ایکن فقیر اولدی — غمدن آزاد ایکن اسیر اولدی

644 کورمدی دوشن کوردکینی عیان — دنیه جه مالی صن وار ایدی اوزمان

645 دوندی بقدی سپهره اتدی نیا — دیدی ای مهری یوق سپهر بلا

646 سنکه کردون دون پرورسن — دار دنیاده بر بد اخترسن

647 بنی نار فراقه ینغدک — اوریکن نه تیز اویاندردک

648 سیر دیدن محرم اولمشدم — دوشده سلطان عالم اولمشدم

649 بکا ظلم ایتمکی روا کوردک — مرغ جانک حضورینا وجوردک

650 مانع سیر روی یار اولدک — سبب کار آه و زار اولدک

651 ایرشیدی نولیدی خواب اجل — بنی بو درده کورسیدی محل

652 بوبله دیبوب او مست بزم الست — جام ناموس عاری قلدی شکست

653 جرس راه عشق کبی فغان — خلقه کندین بلوردبا ایتدی فغان

654 ایشی فکر حبیب ایدی انجق — بر طرف اولدی اوقو یرق

655 ناکهان اول کدای بی بهره — یولی اوغرادی فکر اولان شهره

656 یقه سی چاک خاطری غمناک — کوکلی محزون و کوکلی غمناک

657 شهری یشدن بسه کزردی تمام — دوشن کوردوکنی آزردی مدام

658 شهر ایچنن کدای پاک نظر — آت میدانینه ایرشدی مکر

659 سیر ایدرکن اوجای مرغوب — کوردی ناکه اوچار محبوب

660 برینک روی آفتاب جهان — برینک بوبی سرو باغ جنان

661 بری جان کلشنینن غنچه ناز — بری کون کبی حسنله ممتاز

662 ایچلرندن بری قیامت ایدی — خوبلقده زیاده آفت ایدی

663 سایرندن او ماه اکرم ایدی — شیوه و نازده مسلم ایدی

664 اول کنش یوزلی میر مجلس ایدی — غیریلر آکه جمله مونس ایدی

665 نظر پاکله باقجه آکا — اولمهری چهره یه الندی کدا

666 دیدی آه ایلیوب اوبی طاقت — بو در اول دوشده کوردکم آفت

667 کوردکم اولدر اول مه غرا — نیه اوغراد وغینی بلدی کدا

668 صوردی خلقت برینه انی نهان — دیدی کیمک نسیدر بو جوان

669 ایتدی ای کدای کوی بلا — شاه دیرلر بو شهر ایچنده آکا

670 قولی اولمغه کیمکه طالب اولو — آکا روی جلالی غالب اولو

جوئی

671 شمس تابانیدر بودورانک	شیوه بابنده مثلی یوق انک
672 حسن محبوبلردن افزوندر	گرچه دیرلر ال الدن اوستوندر
673 ظاهرا گرچه حکم سلاطیندر	سن یکا صورتنی نه ظاهردر
674 هجوینک یوقدر هیچ اوراقی	دشمنم داخی سومسون آنی
675 وصفنی جمله اشتدی کدا	بلدیکم شاه دیرلرمیش آکا
676 سیر ایدرکن او شاه بی بدلی	اوقودی ناله ایله بو غزلی

غزل

677 مست لایعقل ایدر آدمی جام خم عشق •
یورر ایکی جهاندن کشی عالم عشق •

678 ای پری جور وجفا کیله بزی قورقتمه •
کوکلکلیجه سیدر آدم اولانه غم عشق

679 هر قرنجه دم اولور بوندن سلیمان تلغ ایدر •
حلقه صحبتمز اولدی دلا خاتم عشق •

680 ماسوادن کچه لر جام محبت ایچه لر •
وار لر منزل مقصوده اولیهمدم عشق •

681 مرشد کامل ارزسک بر وکل ای یحیا •
اولمز راه محبتده بو کون محرم عشق •

مثنوی

682 چون تمام ایلدی کدا غزلی	ظاهر اولدی محبت ازلی
683 کون کبی آنی اول غریب جهان	کوکدن استردی یرده بولدی همان
684 بی کمال اولدی درده دال کبی	غمدن اینکلدی هلال کبی
685 اوکمدقا اولدی بغری باشی کبی	دو [illegible] یوزا اوزره قلوبایی کبی
686 دردله اغلیوب کدای جهان	شاه دیرشاه اشید ریدی همان
687 ترک ایدوب جمله احباسن	قلدی کلیجه عشقی سوداسن
688 کیمکه دیده ارایاری کورسه مدام	اولور آق صو کبی بی آرام
689 ذکر یار ایدی آگه ورد لسان	فکر شاه ایدی یار غاری همان
690 اولدی پروانه کیردی میدانه	الوداع ایتدی جمله یارانه
691 خلق اراسنده کفت وکو اولدی	دد دیلر بو کدا دلو اولدی
692 مهرله نه قیلمدن ذره دکل	خلق بانده برلکی ذره دکل
693 بو کدا خود زیاده عاقل ایدی	عالم وفاضل ایدی کامل ایدی

694 بری ایدردی کیم بو مرد هنر | شیمه‌دی مجذوب سالک ایدی
695 بری ایدردی بو وجود لطیف | عاشق اولماسه اولمزیدی ضعیف
696 حق آکا ویرمشیدی بر حکمت | آنی گورن اولوردی بر حالت
697 سوزلرین جان گبی ایدوب مقبول | بیله آغلرلریدی آغلسه‌ون
698 عشق ایدوب آنی واله و حیران | گچدی بو حالتیله نیجه زمان

گدای محزونک مجنون اولدوغنک صفت شنیدن و اصحاب
و احباب و فاتک شفقت ایدوب و نصیحت ایتمه‌کلریدر

699 بر سجود ست شوقله افلاک | کیجه‌نک قان شالن ایلدی چاک
700 لیلی‌نک عشقی ایله مجنون وش | گوکده زنجیرنی سوزردی کنش
701 آتش عشقله طوتشمش ایدی | جسمنه اضطراب دوشمش ایدی
702 عشقله اولمش ایدی دیوانه | صویتوب گیرمش ایدی میدانه
703 گوریجک مردن بو احوالی | تجنیه بریجومک اطفالی
704 آشنالردن آگه بر نیچه مرد | دیدیلر ای اسیر محنت و درد
705 بر سنک گبی یوق امیر کلام | علم و فضلیله واجب الاکرام
706 همدم ایدنمه عشقی پیشه‌سنی | صیه عرض و وقار شیشه‌سنی

فویر

707 خوبلر شیمه‌سی بو حقیقتدر | آنلرک عشقی عین زلتدر
708 کندوکی خوار و مبتذل ایتمه | عقلوکی عشقوکیله طاغیتمه
709 سنکه علمیله ذو فنون اوله‌سن | نه روا عشقله زبون اوله‌سن
710 با شوکه محنت محبتا و شوب | سکه دوشمزکه آل دلینه خوب
711 بر صبی لیلی سوردیه لر | سنی مجنون برینه بقلیه لر
712 بیلور آنی جهانده حال اهلی | دله آرتوقده و شوکال اهلی
713 دکلینه دوست سوزینی و لکاصل | قالمز آیقیده می گبی کاسل
714 سکا اولان عزت ایلیه لر | لایتوصد رد ولتا ایلیه لر
715 بحثلدر که پادشاه جهان | سنی این گرینه ارکان
716 بر وقار اهلی کامرانا اوله‌سن | آدله سنده بر فلان اوله‌سن
717 آکا ایدوب نصیحتی وافر | سوزی بو رسمه قلدیلر آخر

نصیحت ایدنلره گدای بر محنتک طریق صواب وزره جوابیدر

718 بو نصیحتلری ایشتدی گدا | آیلدی جمله‌سینی استهزا
719 دیدی ای قوم واله و حیران | نی غفلتله مست و سرگردان
720 خلقک آزاده‌سی اسیردر | سن غنی صاندغک فقیردر

721 اوصلی اولدرکه اوله دیوانه — عاقل اوله رکه اوله مستانه

722 شاد اولن عاقبت ملول اولدی — کولن آغلادی آغلین کولدی

723 یوقدررذوقی دهر پرقهرک — صدری صاف نعاله دردهرک

724 زهری تریاقدر بودنیانک — جمله تریاقی زهردر آنک

725 جمله‌دن الحق اولن اغلادر — سنک آغلادیدوکک ادنا

726 حرمتا یدوب سکا کنخلق — خبرک یوقسنی کماهه قوپر

727 کاشکی حرمتا ایتمیوب قطعا — کوندن یوزبیک کشی سوکیدی

728 یاپیلوب قصرقدی اوکمراشی — خانه عرضی تقمینیه کشی

729 کیمکه نوش ایتدی عشق شربتنی — برطرفا یتدی خلق حرمتنی

730 دمدنا نجمه کی دوا کورمز — آنی مدح ایتسه لوصفا سورز

731 ویردی یارانه اوذات شریف • بوکا بکرز نجه جواب لطیف •

براهل تمیز عزیزه کدای بیچانی یارانی زمان ایچون ایلته کلوید

732 وادی حسرت ایچره آواره — عشق اسیری کدای بیچاره

733 ایلیوب عشقه کندوزین مفتاد — کند وکیجه جنونی ولدی زیاد

734 جان وولدن اسیرکیبی انی — اکه درمانا رردی یارانی

735 واریدی برکرامتاستی ولی — اصلی آل رسول نسلی علی

736 سبز پوش ایدی هم اوخیرالاله — برک سبزیله شاخ غنچه مثال

737 ذالقحسن وقوفه وارمش ایدی — صبح صادق کبی اعرمش ایدی

738 شمس ایدی صنکه روی آیینه — شعشعه اولشیدی آق صقلی

739 نور محض ایدی اولمسورایدی — شکلی قندیل عرشه بکزرایدی

740 یوزی قرآت نوریزدانی — هرسوزی واردات ربانی

741 دال ایدی قامتی عبادتده — یوغیدی مثلی هم ولایتده

742 یاپشوب ساعدینه یارانی — اول عزیزم ایلتدیلر آنی

743 دیدیلر آگه ای ولی الله — آیله بوعاشق ضعیفه نگاه

744 دکلز بیزی سوزمرطوتمز — ناله وزاری خلقی ویتمز

745 برعجب درده مبتلا اولدی — خلقه وکندویه بلا اولدی

746 مست ومجنون عشق وشیدادم — ایللر ایچره بوبرتما شادر

747 لطفا یدوب دردمندایله دعا — ضایع اولمایه اوصلنه بوکدا

748 اوله کمر آریله محبت دن — قورتیله بوبلاو محنت دن

749 چونکه بو سوزلری اشتدی گدا | اولغریب تضرع ایتدی گدا

750 دیدی ای پیرخانقاه مراد | یردعا ایتکه عشقم اوله زیاد

751 قاف عشقه عجوه اولدی عنقا | اولاین عزیز عشقله بینا

752 بکا اولمقدر وصال الحق | عمری عمر یاره قنسون الحق

753 این پی جسمی بولنسه فدا | جان ویرب خاک راه اولکین اگر

غزل

754 حاله رحم ایلین دردومه درمان قلسون •
یادن غیری کوزم یاشینی کمسه سلمسون

755 عار ایدر بن مبتلا سندن یتش ای دردوغم •
شویله بیمار ایتدی کوردکجه جانان بلمسون

756 جانکز وار دیسه ای افتاده لر یاشم کبی •
اول پری سیمایه قوشو عقلو کرظا غلمسون

757 یالکز سیر ایلسون کونکبی اول ماه منیر •
سایه وش یانجه یوزی قان لر صالمسون

758 اولدوکندن صکره یحیایه قوشو کسون اول نگار

کچمش ایمان اهلنه یحیونده عار قلسون •

مثنوی ۱

759 اوقودی حالتیله حالتی سوزی | ویردی قلبه صیا وجانه صفا

760 کلماتینه ایتدیلر چو نظر | دردیلر کوردلوندن وصلو خبر

761 بو مثل طوغری سوز ثدایله شک | سوزی ویرنده آنی وصلو کرک

762 حکمت آمیز ایدی کلام گدا | هر سوزی برکتاب ایدی گویا

763 آجیوب دردمنی یاری | قودیلر کندو حالنه آنی

گدای مبتلا اولا شاه عالیشانه سنتانه افشا محبت
واظهار مودت ایدیب اسرار کشالغی بلکث ملامت اولندوغندن

764 قصه بز مندن مست اولن اونا | راز پنهانی بویله ایلدی فاش

765 حالیا اول گدای دیوانه | عشقله اولمشیدی افسانه

766 آنی بلمشدی جمله طاغله طاش | اولدی فرهاده بوگدا یولداش

767 عشقله بولدی اشتهار اما | بیلمدیلر کیمی سوز بوگدا

768 بیلمزلردی هیچ او مجنونی | قنغی لیلانك اولدی مجنونی

769 اولدی برشمعه کیجه پروانه | آخر ایدی بورازی یارانه

770 بیلورایدی جهانی پیر و جوان — بولمز بوی عشق و مشك نهان

771 یولده بر گون گدای افتاده — راست گلدی او سرو آزاده

772 ایچمش ایدی بیرزکوزندن ایاغی — عقلی اما که کندوزندن ایاغی

773 برین گلدی چونکه اولاکی — قلدیلر شیشه جابی شکست

774 بری مست شراب شیم و ناز — بری مست محبت و ممتان

775 سایه کبی گدای بیچاره — طاینوب قالمشیدی دیواره

776 دردمندینی کوردی چونکه شاه — اولدی فی الجمله حالدن آگاه

777 باقیجق آکه حکمت اللهك — دتردی جسمی جمله شاهك

778 شاهه نار محبت ایتدی اثر — قلدی عین عنایتیله نظر

779 دیدیکم عاشقم کبی بو گدا — مبتلا ایتمش آنی درد و بلا

780 اولمسه بند عشقمیله اسیر — عشقی ایتمزدی کوکلومه تأثیر

781 شاه چونکیم گدایه اولدی قریب — دیدی عشق اولسون ای گدای غریب

782 غم جانانله بلاده مسن — نیجه سن خوشمسن صفاده مسن

783 خاطرین صوردی ایلدی میل — گلدی مجنونه صانسین لیلی

784 آکا لطفندن اولنجسته خصال — حالنی بلمك ایچون ایتدی سؤال

785 دیدی نازیله اول وجود ربا — سنی عشق ایلمش ضعیف و نحیف

786 عالم نکته دانه بکزرسن — بو ظریف جهانه بکزرسن

787 سویریسك خدای ایته خذر — سودکلك کیمدر بکا کوستر

788 سکا احسان ایدوب عطا ایله‌یم — اوله کم دردوکه دوا ایله‌یم

789 صحبت خاصنه کیروب و یرین — دوشه‌ین آیغنه یلوارین

790 دیه‌ین آکا ای گل خندان — قلما اول عندلیبوکی گریان

791 سنی ای سرو باغ خلد برین — طوغرولغیله سوئی اول مسکین

792 نوله اولدیسه عشقوکیله گدا — قاتنه کیرمه تیر کبی شها

793 کورجك قلمه اول گدای حزین — قشلرك ایله سیر کبی چین

794 سودکوکی سکا حقیقتله — اوله کم رام ایده‌م نصیحتله

دلبر شاه عالیشانه گدانك جوابیدر

795 چونکه شاهك سوزن ایشتدی گدا — آل آچوب جان و دلدن ایتدی دعا

796 دیدی صوت حزینله ای شاه — ویره کوکلك مرادینی الله

797 آغلاغیله کوزم اولدی کور — ضعفدن ایشلر اولدی سوز

798 سوکله یا که ساکه رحمت اولور — بو محبت کشی‌یه محنت اولور

799 ای اولان حسن و خلقله تمام — مشفق عالم و غریب نواز

800 سوز کر ظریف عالم دیر — شیوه و نازده مسلّم دیر

801 هر نه کم دیر سم انده اول — ملك حسن اچره بر کوزل

802 قتلری مدّ آیت قرآن — قدی سرو روان بلی جان

803 اگه شمس جهان دیسم حقدر — قدری عالی و کوکلی چقدر

804 بلی بو قدر انك کوزللرده — اکلور حسنی ایله هر یرده

805 کوستردم سکا او سلطانی — صقلیدك بو نازنین هانی

806 قوردقن سنی عیان ایتسن — عشقی خلقه دا استان ایتسن

807 سود کومك یا نه ای یوزی ماه — بلکه سومك سو لمك اوله

808 سوزنی اول گدا ایدیجه تمام — دکلدی آنی شاه ذو الاکرام

809 بوندن اول اوشاه بی همتا — آنی ایشتمش ایدی اجمالا

810 که او مجنون واله و شیدا — درد عشقك اسیری یعنی گدا

811 شاه ایدی غیری گمنز ایدی — کورد کی خوبی خوب صیغز ایدی

812 کرچه وار ایدی چوق پری پیکر — کون کوستر مز ایدی دم قدر

813 دخل ایدوب مجکی دها انلر — طولاشوب موی و تن میانلر

814 کیمنك ذم ایدردی کفتارین — کیمنك مدح ایدردی رفتارین

815 هر برینه بهانه بولور ایدی — شاه مدحینه مایل اولور ایدی

816 سوزلرندن آلندی شاه جهان — طیموب فکره واردی بیچاره

817 آخر ایتدی گدایه کیر و خطاب — دیدی بکر باکه کوستر ایمه حجاب

818 بو خصوصه سنی ایلم سردار — تنکری حقیچون ایمه آنی فاش

819 سویلینه بو رسمه اول آفت — دکلدی هب گدای بی طاقت

820 کوز کدا انك نظر اقتینی همان — شاهه عشقی بهانی ایتدی عیان

821 قلبی اولنم توکل اللهه — صوندی بر آینه همان شاهه

822 آینه اچره کوردی کندوی شاه — اول تعجبله دیدی کر آ الله

823 بونه نازك وجود اولور یا رب — جمله رندانه دور بونلر اشتی

824 بیلدی چون مبتلاسیدر بو گدا — شاه ایتدی گدایه استغنا

825 ظاهرا قتلرینی ایلدی حین — یعنی قیلدی گدایه خشمله کین

826 قودی یولدم گدای اولدی روان — شیوه و ناز ایدی مرادی همان

الموعظه

827 ویند ایسمك عالم اچره بهار — حالو که واقف اولمسون اغیار

828 سورین قلعهٔ سینی ویران ایت ... جانکبی دلده عشقی پنهان ایت

829 وارپناه ایت حصار انکاری ... کورمه هرکز زبان اغیاری

830 صورتا ایتمه عشقکی اظهار ... عاشقک بربلیمده کیسی وار

831 قادنا ولدقجه عشقی عیان ... بربقدن سنی بیلور جانان

832 طیورر سک سکا جفالر ایدر ... بوزوکه بقمیوب آزار ایدر

833 دردمند وضعیف وبیچاره ... عاشق نامراد وآواره

834 محرم درد ومبتلای بلا ... همدم آه وناله یعنی کدا

835 صقلمادی راز پنهانی ... حلقه فاش ایلدی او جانانی

836 صوک نیشما نلم اصلی ممرامش ... غصه سی تا اولیجه کمرامش

کدای یمانه یا انه اسرار عشقی افشا ایده مشهور آفاق اولدی عملدر

837 بر کون اولمبتلای محنت ور ... کوردی بر پرده اونه نور سطر

838 دیدی نه خوش مقام اولور بو مقام ... آکلور بونده نام شاه جهان

839 بوبهانیله باری بن هر آن ... ایدن بر نام شاهی ورد زبان

840 اول کدای زمانه حسرت تله ... آکلنور کن بوسیر لمسئله

841 خانه فرنی کوردی حون فی الحال ... بر نه قلدی مسئله سوال

842 دیدی هی هی بو زاغ کج رفتار ... شاه یانندن نیچه ایدن قرار

843 اکی رخ یوزی صو بید واویونک ... قونکوز رخطری بریهه بونک

844 نه روادرکه قرزبی اندام ... اوله همسایه شاه او نیه مدام

845 بربهانیله شاهی اتمکه ذکر ... ایلریدی بونلکبی نیچه فکر

846 شاهی برج قرا کدی چونکه کدا ... حالنه واقف اولدیلر ظرفا

847 بیلدیلر کیم هلاک ایدر شاه ملک ... عاشق سینه چاک ایدر شاه فلک

848 دیدیلر ای غریب وآواره ... کوشه محنت ایچره بیچاره

849 شاه عالیجناب سن ادنی ... همدم اولورمی پادشاهه کدا

850 کلبروار کل بو سودادن ... سکا نه فایده بو غوغادن

851 شاه سندن اراغ وسن محزون ... کرچه اولدک او لیلیه مجنون

852 دکلدی سوزلرینی چونکه کدا ... بوغمش عقلکر دیدی حیفا

853 ایریشور یان عاشق مشتاق ... قطب اقطابه کعبه اولمز اراق

854 اعتماد ایله بو سوزه حقدر ... عاشق اولکن ولی مطلق دل

855 کامل اولانی ذو الکمال اکلر ... عاشقی کیر واهل حال اکلر

856 کندوکی ایله رحمه لایق ... عشقیله عاشق اول عاشق

857 قندن کم اوله بر پری پیکر | برکی اوکمه وغی همده ایدر

858 کون کبی اولسه بو قمر پیدا | طاقیلور سایه وش اکا اعدا

859 بقرا غربنه بر حرك هر بار | چقمز انك سوزندن آخر کار

860 نه روادر که هر لبی عیسا | این هر بر خرد وبایه وفا

861 کاملك غصه سی زیاده اولور | جاهلك طالعی کشاده اولور

862 عاشقك کونی محنتیله کچر | یمشك اوسینی طوکر ییر

863 بویله در بویله حالی دنیانك | رغبتی اولمز اهل عرفانك

864 مانع وصلت اولمز اهل فساد | درد عشقی بو یوزدن اولدی زیاد

865 بر سیه رو یزید ابن یزید | سایه وش شاهدن اولمز بعید

866 اولمشیدی غراب وش غماز | فتنه وحیله ساز وشعبده باز

867 واجب القتل جلف باطل کیش | شارب الخمر قارن جاهل ایدی

868 آنه دن یوزی قاره طوغمشدی | معصیت بحری آنی بوغمشدی

869 واریکن صورتنده قاره نشان | صنکه سوینمش اکسی ایدی هان

فانی

870 فانی دنیا کبی یلانجی ایدی | خسته عشقه قاره صیجرای ایدی

871 هب نفاق ایدی ایشی انسانه | صورتا بکزر ایدی شیطانه

872 اولیوزی قارن مهمل وبی عار | آشنا ایدی شاهه بر مقدار

873 فتنه نك باشی شر ایشك بیکی | کوه نجدك اوقاره صیجه کی

874 واردی مسکین کدایه ویردی سلام | آیلدی مشکله فتح کلام

875 دیدی ای دردمند بی طاقت | یوزکم آجیلدی سکا غایت

876 اول الف قامت ایتدی قدری کام | جهد ایدوب سکا ویرز اولدی سلام

877 صاردب برکه کاهه دوشمش | اینجه لب برکاهه دوشمش

878 هر نکم دیر سوم آنی ایله قبول | سن بکا آجرت ویر نداش اول

879 رازکی صقله چشم روشندن | صقله رازکی صقن بندن

880 واره بر شاهه مسکنت ایدن | سنی ول یار تربیت ایدن

881 یار ایله عالم ایلینا ولمز | عالم ایچنده بیمز ایش اولمز

882 سوز اول شاه کام ایله کچر | این شاید که سز کده نظر

883 وصلت دلبر بولنا امکان | اوله کم درد وکه اولمدرمان

884 بچه بونك کبی خوش آمد ایله | حیله ایتدی کدای خسته دله

885. اول ضعیف و نحیف و بی‌نوا … اولدی انک خوش آمدینه اسیر
886. الدانب اول گدای بی‌مقدار … کل کبی آچلدی دشمنه اسرار
887. هر نکم اولدی آره‌ده واقع … قلدی اول قاره یوزلویه شاه
888. شفقت ایدوب گداسنه که … الله آلوردی کوکلنزا اول شاه
889. آشنا ایدی شاه دورانه … خلوت صانوردی آنی بیگانه
890. ایلیوب اول گدایه شاه اکرام … ویررایدی او غریبجه سلام
891. هر نه کم اولدی ایسه نار و نیاز … واقف اولدی سر اسرار اول غماز
892. حسدندن همانده اول بد خال … وار و بن شاهی ایلدی اضلال

حسب حال ه

893. بدی ای شاه ملک حسن و … نیجه بیک جان و تن بولوکده
894. طور دغیجه زمانه وار اولا … تخت دولتده برقرار اولسن
895. سنک ایادیجه کورنلر دیرلر … شاهی شمدی گدا سوز دیرلر
896. اگه اتسک او غریبجه وفا … برینه بیک قتو بایدر افشا
897. شمدی سنسن جهانک اغزنده … بقله اصلنمز انک اغزنده
898. سوزی اولورسه داخی اب حیات … صاقن انکله ایله کلمات

899. شاهه بر بر دیدی بو لطائف … واقع اولدی غمز لو احوال
900. کچدی شاهه گدای اول ابتر … آچین خرمنلدر اتی کچر
901. دیدوکی سوزی اولدیلر شاهد … صیکری بر نیجه خرمفسد
902. دکلینجه سوزن اوروسهه … غالب اولدی جلالی اوزی
903. غضب وحدتیله شاه جهان … یردی بر نامه اول گدایه نهان

904. اولا نام من او شاه بنام … حقه حمد ایتدی و رسوله سلام
905. بدی ای آشنای عالم عشق … مبتلای بلا و همدم عشق
906. ستم هجر ایله فریب جهان … المده ایله وحید زمان
907. بونه کستاخلق در که گدا … هوس شاهی ایدر افشا
908. عشقله بولدک اشتهار تمام … بنی خلق ایچره ایلدک بدنام
909. قلدک اشومیله نهان … دود آهکدن اولدی خلقه عیان
910. بکا کورجک ایکیله عاشق بیلک … صبح و شن مهر میله صادق

911	نامه‌یی اوقیوب عمل ایدرسن	کوزکبی باشوکی آلوب کیدرسن
912	بندن انک حاکمی چو مولادر	ددوکی یره اولتوا اولادر
913	کیمکه کرچکله عاشق اولا	صیغز امرینی یارینک قطعا
914	سوزکینوک رضاسی اوزره اولور	دائما مقتضاسی اوزره اولور
915	دیلوکه شاه آدینی اکمیه‌سن	بر اکی ییل بو شهره کلمیه‌سن
916	نار فرقتده قلبی قال ایدرسن	کندوکندوکی اهل حال ایدرسن
917	آتش وقتا اولبا وغنچه تر	بچه سوزلر دیدی بوکه بکرر
918	عرض ایدوب اول کدا ایه روی جلالی	شاه دوردی یوزینی نامه مثالی
919	طغر اوقینه کدای قلدی نثار	چکدی اول دردمند تیغ زبان
920	بکزدی سطر نامه شمشیره	الف ونون کمانله تیره
921	اکی مصرینک آن سی مثلا	اولدی زنبنه کوه درد و بلا
922	خشم ایدوب عاشقینه و دلبر	چکدی سطرنده آن یه دیو
923	آخر اولدی بو وجهله نامه	وردیلر اول کدای بدنامه
924	چون کدا الدی نامه یاری	اغلیوب قلدی ناله وزاری

دیدی

925	ددی بو شمع بزم جانمدر	غنچه کلشن جنانمدر
926	طاشی کافور ایچی عنبردر	شب قدریله روز انوردر
927	اولیه حسنله بونک بدلی	چین محبوبی و خطا کوزلی
928	نامه شاهی اوقیجه همان	چاک ایدوب سینه سینی فلک فغان
929	وبردی ابن کندوکندوم اکندم	راضی اولمادوغی بوله کندم
930	بو جنونیله ایله نقصان	راز بنهانم اولدی خلقه عیان
931	فاش ایدوب عشق رازنی هرکاه	یاری رنجیده خاطر ایتدم آه
932	وه که رنجیده ایتدم اول ایاقی	کلبیدم بو عالمه باری
933	اوچقفه الیسم عجبی هوس	بلبل جانه جسم اولدی قفس
934	عاشقه برقضا ایمش هجران	بالضروری بلا ایمش هجران
935	سوزم اول شاه کندوسی سوزی	نوله مردود عالم اتسه بنی
936	معتبر اولوب بو احواله	ایلریدی بو وجهله ناله
937	کاه اولور نامه بیک وصلت	کاه تیر کان فرقت اولور

حسب حال ه

938	امر شاهی طوتب کدا فی الحال	غایب اولدی رجال غیب مثال

939 شاه برقلدن ولسه خشنود ‌— بر بها نیله ایلسه مردود
940 لب دلبر کبی کوز نمرا ولور — بولنه سایه وش سوز نمرا ولور
941 چرخ کبی اولور غمیله دوتا — یلدزی وشکونا ولب یلرکه
942 ایلیوا یلیو فغان وانین — شهردن کتدی اول کدا مسکین
943 نار دلدن چقن دخانلر یله — کیریه وناله وفغانلر یله
944 رقص اوره اوره بوله کیردی — کرد باد ایله صن غبار فنا
945 هر کیمی کوردی یسه اغلتدی — یول کبی یوینی بور بکتدی
946 بو یوجه یبن چقدی دیدی همان — الوداع ای محله جانان
947 الوداع ای مقام کعبه جو — الوداع ای مدینه مقصود
948 الوداع ای جفاسی چوق جانان — ایل سوزینه اویوجی شاه جهان
949 قالدی حسرتنه قیامته باقی — بیلمدک کیم که قدر عشاقی
950 یشکو کدن غریبو کی سوردک — بکا دشمنار ومی کولدردک
951 وطمدن بنی ایراغ ایتدک — هجر له داغ اوزره داغ ایتدک
952 اسکی دوی تان لندردک — بنی حسرتا ودینه یاندردک
953 آه کیم کحدک کنا هدن — بوله اوملز ایدی شاهدن

954 ایلر ایکن بورسمه آه وفغان — درد له اوقدی بو شوی همان

غزل

955 بوکون اومردم عالی نظردن ایرلدم — کوزم نشی کبی نور بصردن ایرلدم
956 دیار غربته آه کبی جیقوب کیتدم ماهدن — فغانلریله او جان وجکردن ایرلدم
957 بوکیجه شمعنه جمع اولمشیدم او — نه قان کونلره قالدم سحردن ایرلدم
958 فراق یار سیله کتدی عقل وصبر وقرار — یرقده کلی بکا کیم نلردن ایرلدم
959 صدف کبی بوله چاک اولسه سینم ای نجا — اکی جهانده کزبر کهردن ایرلدم

مثنوی

960 اولوبن راضی رضای خدا — اوقدی شوقله چو شوی کدا
961 یاشن ایرملغ ایدوب سحاب کبی — طشلریله دوکدی آب کبی
962 یوزینی یبن سوردی یا شی کبی — اوکهدوقالدی بغری یا شی کبی
963 دردمندک ستان سی بوغیدی — قن باشینه جان سی بوغیدی
964 خلق عالمدن ایلیوب عزلت — ایلر ایدی وحوشله الفت
965 عشقله اولدی مست ولایعقل — کچدی عمری بو حال الله بیله

كداى مبتلانك آه سياهى زنك اغدايه حذر وشاه رخ خفايه

966	عاشقك قامتى اولنجه كمان	خصمنى ايلر آه اوقينه نشان
967	عاشقك سن جنوننه قالمه	حذر ايله ايلمكى المه
968	عاشق صادقك سوزى مثلا	دونمز الماس اوق كبى قطعا
969	قلعه بر ديارى زير و زبر	عاشقك آهى ايله ياشى بتر
970	كلسه بر عاشق ضعيف الحال	بر بهانيله وارد عاسنى آل
971	خوربقه كداى شيدايه	اوردى چون پشت وپاى دنيايه
972	سرورك روان ملك فنا	عاشق سقر ايقعنى كدا
973	كوردى چونكم زيان اغيارى	قيليه قرشو ايلدى زارى
974	بولميوب وصل يارينه چاره	چكدى شمشير آهى اغياره
975	قامتى ياى يدوب نته كوتير	اوردى اغيانه بد دعا ايله
976	حقدن ايرشدى مجلسينه بلا	حاجتينى قبول ايتدى خدا
977	هر بيسنى جوانه مرك اولدى	بولنه كلدى ايته وكين بولدى
978	عاشقدر لطفى حق تعالى نك	منقعود زبر آدى مولى نك
979	كمسنك حقى كمسنه قالمز	ايتدكك صانه بولوكه كلمز

يو

74

980	چشم بيمارى كبى بر كون شاه	خسته اولدى قضا ايله ناكاه
981	شاهه ايتدى كدانك آهى اثر	كمسنك آهن الله ايله حذر
982	صولدى بربان اولدى كل احمر	ايتشيلدن نتاكه غنچه تر
983	كلدى بر كيشى سرعتيله همان	ديدى بكراى كداى شاه جهان
984	خبرك يوقمى خسته دن اولشاه	سن كيدلدن يتور اوطل آلله
985	باشنك كونكى حرارتى وار	كل يوزينك زياده حمرتى وار
986	سيرايدركن سرايينى ناكاه	ماه روزن كبى طوتلدى اوشاه
987	ضعفدن بر خياله دونمشدر	شمشى كبى هلاله دونمشدر
988	چكديكى اوغمن لرخنجر	شمعى ايلر مسلا ايتله نظر
989	مضطرب در وجودى آب كبى	صوده در كوزلرى حباب كبى
990	زحمت تبدنا اولدى حالى خراب	دونر اول آفتاب عالمتاب
991	هر كيمك خسته اولسه جانانى	دائما محضور اولور جانى
992	آنى دكلركن اول كداى حزين	سوزينك آن سينه كيردى همين
993	جان ودلدن يوكلدى الله	بردعا ايلدى همان شاهه
994	خالقك حكمتيله اول ساعت	ايردى شاهك وجودينه صحت

١١

995	کون کبی حسنی عالمه طولدی	برهلال ایدی صنکه بدر اولدی
996	کیره کون کبی چقدی سیرانه	کیره و کون کبی اولدی نشانه
997	غمزه‌سی کیره خونفشان اولدی	کوزلری فتنه جهان اولدی
998 ?	صحبته ایردی برمراد اولدی	حسنی اول کیدن زیاد اولدی
999	عاشقلک نامه‌سی پرآتش اولور	دلی کوکلی کبی مشوش اولور
1000	قوزر سوز عشقی اعلادن	طورطاغی کبی تجلادن
1001	الفی برزبان حالی اولور	نقطه‌لر اندن کوزی یاشی اولور
1002 ?	جمله حرفی دخان آه اولور	قن بختی کبی سیاه اولور
1003	بزم عشقک او مست شیداسی	جمله عالمک تماشاسی
1004	دار غربتده واله و حیران	ملک محنتده داستان جهان
1005	مبتلا و اسیر بند و بلا	شاه اقلیم عشق یعنی کدا
1006	ناکهان اولدی چون محل عتاب	یزدی سوزیله نامسینه جواب
1007	دیدی شکر اول کریم رزاقه	عشقی شمع ایتدی بزم عشاقه
1008	اوغرادب عشق یاکله رنجه	قلدی اتوبه دردی اکلنجه
1009	عینی یعقوبی ایلیوب اعمی	جان کوزن اچدی باطننده اکا

کندونک

١٢

1010	کندونک عشقیدر اکا مقصود	یوسفی برهانه ایتدی ودود
1011	ذکر ایدب حقی و رسولی کدا	مقصدینی نامسنده قلدی ادا
1012	دیدی ای پادشاه دورانم	آلتون اسکفلو ماه تابانم
1013	قولنی حسرت اودینه یاقمه	عاشقینه قیاقیا باقمه
1014	ای کوکل قاپوجی کوزی شهباز	حسن ایلنده مسلم و ممتاز
1015	دوشلی سندن ایسرو بی جانم	باشندن آیاغه دردو افغانم
1016	سوکلی ای هانی غنچه‌سنی	اولمشم عالمک کوزی دکنی
1017	ساده دل اول بکم بیاله کبی	قن کوکلو اوله لاله کبی
1018	عرض ایدر ایدب تجلا قیل	بنی اول وجهله تسلا قیل
1019	ای پری پیکر و فرشته خصال	عقلمی القدن ایسه جانومی ال
1020	عرضک باکه لطف و همت ایسه	بنی اولدرندکلو زحمت ایسه
1021	اولدی غم سازنه بورلرقاص	خیری کیرو بلادن ایله خلاص
1022	ایکی اغلتمه ای کوزم کانی	نوبتینه کویوجی قربانی
1023	کوزوکله کورب بومحزونی	کوکلک ایله اسرکه ای خونی
1024	دوستی دشمنیله بر کورمه	بنی یوللرده کوروم اورمه

1025 بکا دیرسک که عشقی ایله عیان / قادر ایسک جمالک ایله بکا

1026 اوعده آیغوکی عزتیله / اولورین عاقبت بو حسرتیله

1027 اولورسم وصیتم ایدرسن / قبرومی آنوکله چکندرسن

1028 سوکه سن دو نسترو طونجه بکا / ایدرسن روحمه بو نعمه دعا

1029 هر یوزی قارن نک سوزن طوقیه / بنی اونتدغوکی اونتمه

1030 بن کیمم کم وصاله لایق اوله / ایلیم کندومی سکا هدیه

1031 بو یتر بکا که ای مه روشن / سنی سیر ایلیم ایراقدن

1032 نامه بی شمع وش بهانه ایدب / سوزد ردیله عاشقانه ایدب

1033 یانه ین نار اشتیاقیله / اغلیایین غم فراقیله

1034 حمد لله جفا کله ناچار / دل دیوانم اکلنور هربار

1035 قورقرین کور رقیبا ین اغوا / نه جفا ایدرسن بکانه وفا

1036 پرتو مهر لطفوکی کوندر / قامتک کبی سوزنی اوزادر

1037 چوق نیاز ایلدم بو سوز حقده / عاشقک صبر ولیقی یکشقده

1038 مهربانک دن سنی ایدوب تقریر / یا شمالک اولدی قطعه سحر

1039 نامه بو وجهله اولوب آخر / شاهه عرض ایتدی حالنی یکبر

1040 یاذوبن قتی برزاده ایسله / شاهه کوندردی بر بهادیله

حسب حال

1041 بو سعادت یتر که اهل دله / سودوکی نامه سینی آله آله

1042 بو مراده بحق وصول بولور / عاشق اولن سوندوکندن اولور

1043 عاشق رند اولن غرور ایتمز / کاری تدبیرده قصور ایتمز

1044 یاری نامه‌یله امتحان ایلر / رازی نهانی عیان ایلر

1045 نامه سینی اگر او قورسه نگار / بیلور آنی که بر محبتی وار

1046 وای اگر وضعنی ایدوب تغییر / التفات ایتمیه قلیل و کثیر

1047 شاد مانیکن اول گل حمرا / صوندیلر نامه یکانای آگا

1048 شیوه و ناز ایله ترحم ایله / بقدی اول نامه یه تبسم ایله

1049 آلدی اول نامه پریشانی / اوقودی آخرینه دک آنی

1050 نازو شیوه‌یله قتلرین جاندی / نامه بر سهلیه جواب ایتدی

1051 نامه دیرن نه خطاب ایتدی / ظاهرا جهله عتاب ایتدی

1052 بچه کسه بو حاله عالم ایدی / بوبیله ایتک اوراده لازم ایدی

1053 نامه وبردی که شاه کریم / دیدی کیر و قیل اسنه تسلیم

1054	ایدن سن اول گدای عشقی ملول	دیه سن نا مك اولمدی مقبول
1055	بو جفانك زیاده لذتی وار	ظاهرا باقمه کیزلو حکمتی وار
1056	نیجه کم شیوه قولی رد صانی	دلبرك شیوه سینه الدانی
1057	کاه اولور نازنی ایدوب لطفها	التفات ایلمز جکر دلدار
1058	اگر ایسك بو ذوق و شوقه اگر	حق بیلور نیچه بیك سلامه کر
1059	دولت اول عاشقه که محبوبی	آن ده قوللنه بو اسلوبی
1060	شیوه یاری اهل ذوق اکلر	حال عشاقی اهل شوق اکلر
1061	منطق الطیری بلکه هر باز	یا سلیمان گرك یه خوش عطا
1062	عالم ایچنده دردینی درمان	عشقده عشقی فرید جهان
1063	کیمکه بیمار عشق دلبر اولا	حقده اولور اولور سه اکه دوا
1064	علم حکمتده حضرت لقمان	یازدی اوج وجهله ددی درمان
1065	بری اولدرکه عاشق بیاره	وصلت اولور اکا همین چاره
1066	بری داخی بو غیسه صبری اگر	چاره و ناچار این عزم سفر
1067	بری داخی همیشه یارانی	ذم ایدن عاشقینه جانانی

1068	دیه لر گر حبیبوکی هر بار	بی تکلف و پر قوجر اغیار
1069	بیوفادر حقیقتی یوقدر	سکا هرگز محبتی یوقدر
1070	سن چکرسن بلاسینی هر دم	ایل صفاسن سوربیدر عالم
1071	ایلینجه بو وجهله اضلال	کلور البته عاشقه بر حال
1072	اولمیوب سود کندن اول خوشنود	طورمیوب ویر احتما اکه وجود
1073	ظاهرا گر حکم عناد ایلر	بو صوقوق سوزن اعتماد ایلر
1074	بو جفا ایله عاشق بیمار	سود وکندن بیز اولور بیزار
1075	عاشقك دردینه آنی تدبیر	سوزی بو بو زدن ایلدی تقریر
1076	چونکه مجنون عشق اولدی گدا	نیجه لر دردینه آرزدی دوا
1077	کیرو جمع اولدی یاننه یاران	قلمغیجون جنوننه درمان
1078	چاره سز قالدی کوردیلر او گدا	سفر اولمادی اگه دفع بلا
1079	انلکا مزنده قالدیلر عاجز	صبر بو غیدی طاقتی هرگز
1080	رحم ایدوب حالنه انك اول آن	سوکدیلر شاهه ایتدیلر بهتان
1081	شاهد نجوق شکایت ایلر	اگه وافر مذمت ایلدیلر
1082	قول لقمانیله ایدوب عملی	خیلی غم ایلدیلر اول کوزلی

1083 بو مقوله سوزی ایشتدی گدا	اعتماد اغیوبه دیدی حاشا
1084 شاه بن بلدکم شهیسه اگر	غیریلر دل بر شمز اکه ضرر
1085 پاکدن پاکدر او شمس جهان	حیفدر اکه ایلمک بهتان
1086 دل اوزادن لبینه لال اولسون	اوکمده قباشی پایمال اولسون
1087 اول اوزون بویلو سروی اینجه بیلی	کیمکه ذم ایده اوله عمری قصیر
1088 آدمک آدم اولدی آینه‌سی	بلکه سرجمله عالم آینه‌سی
1089 هر نکم ایتدی کوز اکا بهتان	عیبکدر کورینور آندن عیان
1090 اولور اول کوزکشی‌یه عین ضرر	کندو عیبینه ایلمزسه نظر
1091 بقسه مرآته یوسف کنعان	کیرو یوسف کورینور آندن همان
1092 بقسه آیینه‌یه اگر زنگی	کورینور بینه کندونک رنکی
1093 نه عجب بو رسمه اولدی عقل	علم حکمت سوزینی ایلدی نقل
1094 اولکه عالمده اهل عبرت اولور	هر نیه بقسه اکه غیرت اولور
1095 سوزلرینی ایشتدیلر بر بر	اولمدیلر جوابنه قادر
1096 آجیوب قلدیلر فغان و انین	کتدیلر هر بری ملول حزین

گدای افتاده‌نک دردی حدّدن زیاده اولوب عشقیله کاما

کوکا آفتابه خطاب ایدوب بندن جواب کلمیوب آخر کار حقه نیاز ایتدکدر

1097 فرقت احوالنی بیلن استاد	اوردی بو رسمه قصه‌یه بنیاد
1098 مست و مجنون و واله و شیدا	عاشق نامراد یعنی گدا
1099 کشف ایدوب جان کوزینی کورر ایدی	نره‌یه بقسه شاهی کورر ایدی
1100 وارسه بر صحبته اگرکه گدا	حال اولوردی خیال یار اکا
1101 آندن سویلنسه نیچه درلو خبر	خبری اولمز ایدی ذره قدر
1102 قول اولوب شاهه کوکلی آنده ایدی	کوزی مجنون کبی بیابان ایدی
1103 گاه اولوردی کورردی اول ماهی	یعنی سلطان حسن اولان شاهی
1104 سورینوب سایه سیاه کبی	قوشو واردی دود آه کبی
1105 ایلر ایدی او ماهه استقبال	حالنی اغلر ایدی بر مثال
1106 آغلیوب کشف رازه بشلر ایدی	جان و دلدن نیازه بشلر ایدی
1107 صکره کوردی او لضعیف الحال	شاهی قلمش تصورندن خیال
1108 کوردی که شاهک خیالی ایمش	صورت فکرت محالی ایمش
1109 سویله‌دیکی بیانه سویلر ایمش	اولور اولمز فسانه سویلر ایمش
1110 اوتنوب خلقدن ایدردی حجاب	کندو کندوزینه قیلوردی عتاب

1111 گاه باشینی طاشه اورور ایدی | گاه اولور طاشی باشه اوردی
1112 خلقه مستانه لکلر ایلر ایدی | شوله دیوانه لکلر ایلر ایدی
~~1113~~ ماه سریع الحرکاته | کلمات ایتدی و کیدی
1113 بر کیجه خانقاه عزلتده | یعنی ماتم سرای غربتده
1114 حسرت شاه ایله گدای جهان | یاشنی ایتمش ایدی سیل روان
1115 کیمسه یاننده یوغیدی که او | حالنی اعلایه کوکلی راحت اوله
1116 اضطرابندن اولدی بی طاقت | کوکلی کلنمز ایدی بر ساعت
1117 آغلر ایکن و قاره کوکلی مکدر | آیلدی کوکه یوزینی ماهه نظر
1118 شمع کبی گدای دیوانه | یاندی یاقلدی ماه تابانه
1119 دیدی آب روی چرخ برین | حلقه صحبت سپهره نکین
1120 اهل سعده همیشه یلدزسین | فلکک دایما کوز کوزیسین
1121 جانب روزن جام روزنسن | کاینانه چراغ روشنسن
1122 یوجه سن کرچه آفتاب کبی | کوکلک الحمد دربتراب کبی
1123 بر سخاکانی ذاته بکزرسن | اکرم کاینانه بکزرسن
1124 یوروین غربته بحره آواره | آیله بن بی بستاره چاره

1125 ظلمت غمدن نا بدید اوله | یاردن هجر ایله بعید اوله
1126 بنی قیلدی چاق بودکلو غریب | عاشقک قدرینی بیلندی حبیب
1127 اولمشم عشق ایله ضعیف الحال | تا الدی اغلمغه نه دلخواه
1128 عشق ایلدن کوکر فتاده | بنجه یللر در که بیمارم
1129 یوقنجه ایکه وارم اول شاهه | بن ایشم قالوبدر الهه
1130 ای سپهر برینه بدر تمام | ایله اول شاهه حالمی اعلام
1131 دیه سن اول غریب و بیدرمان | قالدی غربتده بیکس و بیجان
1132 سایه وش یا یوکه یوزین سوره مز | آیدن برکون یوزک کوره مز
1133 حالت نزعه ایردی اولیماد | دل آغزده مینوب یتور ناچار
1134 واراکا جان کبی قریب اوله کور | اجلی ایرمدین طبیب اوله کور
1135 اولمدین سا که عرض حال ایسون | آخرت حقنی حلال ایسون
1136 کوجه عالی جنابه دردلدار | کوکل الحقلفینی ایسه نه وار
1137 هیچ لا یتقیمیدر که دولتنه | صله بی زمانه ی فرقتنه
1138 صبحه دک ایلدی بو رسمه خطاب | کلدی ماهدن کرایه جواب
1139 آغلیوب بحر حیرته طالدی | طاقتی طاق اولدی قالدی

1140	ماهدن کوردی اولدی دونما	منتظر اولدی آفتابه هما
1141	طوغدی چون شوکتیله مهر سحر	ظلمت دهری قلدی زیر و زبر
1142	آچدی ماننده پیر نورانی	پرده عین اهل عرفانی
1143	کشف ایدوب عالمه کرامتلر	خلقه کوستردی چوق ولایتلر
1144	نظر ایدنجه آفتابه کدا	جان ویردلدن تضرع ابتداکا
1145	دیدی ای نور عین علیین	شمسه چار طاق چرخ برین
1146	بحر الله بن حکمت اولدی روان	سکا دیر سر عجبی حضر عیان
1147	حق بو کم سید ولایتسین	حضر وش مظهر کرامتسین
1148	بر سنک کبی وارمی زیاده	صله بحر سهو سجاده
1149	اوج دولتده ایلیم ماوی	درمجه همتک اولورسه نکا
1150	نور شمع چراغ قدسین	خسرو انجم سعادتسین
1151	بو جهانا بحر کمسنه لر کی	کوزی کوکلی آچلدی جنتنه
1152	اولمون سکا او یرده لا کورسن	بربقیه او شاهه بکزرسن
1153	اولدی ول شاه بلکه یولا	آستانیله خوشدر باشنه

1154	وار ایرسک محله شاهه	یوز روکی سور او یوجه درکاهه
1155	یولک اوستیده آستانه شه	بولشورسک او شاه الله ناکاه
1156	دوشه سن آیغنه اول خاقانک	اوپرسن خاکپاینی آنوک
1157	دیه سن ای جفاکر آلیجی	عاشقینه آزار ایلیجی
1158	اویمه دشمن سوزینه هیچ ظالم	برکوز اوله که اوله سن نادم
1159	ایتمز ایدک وفاده اهمالی	کربلیدک حقیقت حالی
1160	باشنه ایردی لاله وش سودا	دلربا طلعتنه دوشدی ابدا
1161	وه که نار جحیم بی شفاعتسین	کرچه بر سروقد قیامتسین
1162	دردمندن آزار ایچون تحصنا	این سن انجه کور قیه موفا
1163	قورقین کم کمند ناله و آه	برکوز اوله طوته سنی ناکاه
1164	کیمکه عاشقلرک آهن آلور	عاقبت سایه وش بولنه کلور
1165	مرحمت ایله ای قمرسیما	اول سعادتلو باشه کیمزن کا
1166	نار عشقینی قیلمه یر نسکین	ایتمه عاشقلرا ایچره آنی حزین
1167	اغلا غیلیه ای کل رعنا	اولمیه نرکس کبی کوکا اعمی
1168	دردمجه انه ایعقوب زماه	قله سنک بلکه آنی نشاد

1169	ای کوزللکده یوسف ثانی	کورمزه اوزمه بیر کنعانی
1170	نجه بر فرقت و جفا نجه بر	نجه بر حسرت و بلا نجه بر
1171	اولدیمی بو غصه پایانی	بو قیددن فرقتك اورانی
1172	کوکل الحقلقینی ایلیه سن	شاهه بر بر دیدکلرم دیه سن
1173	دیه سن چکدکمی دلدان	کار ایده شاید اول جفاکان
1174	اوله کم سوزیمله کار ایده سن	قلب پولادی یاری نرم ایده سن
1175	بلکه معقوله قایل ایلیه سن	اول سهی قدی مایل ایلیه سن
1176	مهر آفلاکه کشف راز ایتدی	نجه بونك کبی نیاز ایتدی
1177	قلدی خورشید قبله حاجات	رطب یابس دن ایلدی کلمات
1178	کوردی کم آفتاب عالمتاب	ویرمدی ذره جه سوزینه جواب
1179	بزم حیرتده بی حضور اولدی	جام وش باشله کوزی طولدی
1180	آغلیوب حسرتیله دیدی کدا	سوزمی کمسه دکلمز حیفا
1181	اولمسون کمسه لر جهانده غریب	اولمسون کمسه لر اسیر حبیب
1182	نوله عشاق اولورسه مبتلا بلا	اولیایه ایرر اشد بلا
1183	عاشقی غمدن آلمز حالی	بوبلادر بوبله عالمك حالی

1184	اولدی مهرو مهدن اکه دوا	عاقبت خوش مدارك ایتدی ادا
1185	کوردی کم وقت اولدی طول دراز	قلدی اول بی نیازه عرض نیاز

خدای بی نیازه نیاز ایتدوکیدر

1186	دیدی ای حکمتی بی ریب خدا	سندن اولور اولورسه دوا
1187	ای جهان خلقنه اولن معبود	اکرم و ارحم و شفیع و ودود
1188	ای قمویه مرادنی ویریجی	حسرتی حسرته قوشدیرجی
1189	کارساز امور خسته دلان	دل نواز دل شکسته دلان
1190	شاهی ایتدی کارینه نادم قیل	دل سنکیننی ملایم قیل
1191	قولنه عین لطفله باقسون	صو کبی کوکلی آلجغه آقسون
1192	کرچه شاه اهل عشقه غدر ایدر	بکا روی جلالی غالبدر
1193	غنچه کبی چکوب تبسمله	نظر ایتسون بکا ترحمله
1194	آکلیوب باد رحمیله مدام	ویرسون اول سرو قد فقیره سلام
1195	عالم کبریا حقی ایچون	اهل عشقه رضا حقی ایچون
1196	دو جهانك بحره بیلك برابر کبیجون	قپوکه یوز سورن عباد کبیجون
1197	انبیانك نیازی حقی ایچون	اولیانك نمازی حقی ایچون

1198 نور پاک جبین احمد ایچون	خاتم الانبیا محمد ایچون
1199 دل یعقوبک انکساری ایچون	درد ایوبک اشتهاری ایچون
1200 غم یارک سروری حقیچون	نور عشقک ظهوری حقیچون
1201 عاشقک ناله و فغانی ایچون	عالم وصلت زمانی ایچون
1202 قلب وهادی آفاق آری ایچون	طفلوی کلدن فغانلر ایچون
1203 دل مجنونک ذوق حالتی ایچون	عشقله فاش اولان ولایت ایچون
1204 بلبلک آه سوزناکی ایچون	کل کبی سینه سنده چاکی ایچون
1205 کعبه نک [illegible] پاکی حقی ایچون	آستانینک خاکی حقی ایچون
1206 قبلهٔ انبیا رسول حقی ایچون	زمزمک نوری صوبی حقی ایچون
1207 اهل دردلرک کمال صبری ایچون	نفسنه ایلدوکی جبری ایچون
1208 اول کدا حاجتن عرض ایتدی	حقه بو وجهله نیاز ایتدی
1209 یلوارنجه خدایه بر مظلوم	آنی حاشا که ایلیه محروم
1210 نامراد ایدوب اثر آهی ملول	عاقبت حاجتن ایده مقبول

بر دلالک اردنجه کدای دلکشک غلام زرخریده شکلنه
بازاره یوسف وار اولوب نامرادی مراد ایتدوکی بیانینه

1211 جان و دلله نیازلر ایدیجک	حاجتینی قبول ایتدی خدا
1212 اولدی حقک عنایتی الحاصل	اکا یوز طوتدی دولت و اقبال
1213 کیمکه دم ایلسه کدای اکر	اکا خشمیله ایلریدی نظر
1214 رحم ایدوب اول کدای جانانه	بر بهانه آرردی احسانه
1215 کلملو اولسه آدمه دولت	یدیلور بر قلیله بی زحمت
1216 کلملو اولسه ایلک تدبیر	طوته قرآنی نیجه بیک تحبیر
1217 بر ایکی ییل کچا جو ایلدی صبر	صبر ایله ایلریدی کندویه جبر
1218 صبر ایشی ایردی چونکه پایانه	کلدی ناکاه شهر جانانه
1219 شهر ایچنده آردی شاهی کدا	کار ایدوب شاهلق تمناسی اکا
1220 دیر ایدی خلقه ایلیوب زاری	کورمه دوکمی اول جفاکاری
1221 عجبا قنده در ایکی اول خونی	لیلیه ایرکورک بو مجنونی
1222 بو قضیه رسیدی بر فقیر و عفو	بر بهانه ایله شاهه ایلته بنی
1223 عشق ایدوب آنی بی سر و سامان	ایلریکن یورسمه آه و فغان
1224 کلدی ناکه کدایه بر دلال	ددی ای نامراد کوی وصال
1225 کوستررم جمال شاهی اکا	ایلیه لک فقیرین خیر دعا

1226 اهل عشقك دعاسنی هر گاه | مستجاب ایلشدر الله
1227 چكین هر نه ایسه زحمتوكی | این بز قتیله خدمتوكی
1228 بویله دیرکن او عاشق بیجان | قلدی دلاله همت و احسان
1229 قالدوربا الرین دعا ایتدی | دست لطفیله مرحبا ایتدی
1230 دیدی رحم ایله بن دلفكاره | كورمكه شاهی ایله بر چاره
1231 شمدی كیم خاكپای عشاقم | كورمكه شاهی خیلی مشتاقم
1232 اجل ایرشمدن بن بو بیماره | سبب اول سیر روی دلداره
1233 حالنی اغلیجه دلاله | اولدی مشغول حیله و آله
1234 آجیوب دردمندن اول دلال | قلدی بو خصوصده اهمال
1235 صاتیلق قوله دوندرب اول آن | صورته قویدی اول گدایی کمان
1236 درد عشقینه ایلیوب چاره | النی الدی گلدی بازاره
1237 خلقی چکندن بر رکه سیر ایتدی | شاه یانینه طوغری کتدی
1238 واردی شاهك یننه ایتدی دعا | دیدی ای پادشاه حسن وبها
1239 صاتلقدر بو بنده مسکین | نیچه کوندر کزر ملول و حزین
1240 خواجه لر قدرینی بولمز بیله | کیمسه مسکینی استیوب بیله

1241 سن اوروسك اگر ملول اولمز | شاهدك غیر سینه قول اولمز
1242 المز سكن ایله اگه نظر | معرفت اهلنكا مله بكزر
1243 بزگاه ایلش بو بیچاره | گیردی یوسف مثالی بازاره
1244 غم دگل قول گناه سز اولمز | عاشق صادقه آه سز اولمز
1245 اغلدب دردمندی اتمه ملول | ایله قاپوكده عیبی ایله قبول
1246 بویله دیبوب او كنده اولدی تاك | منتظر اولدی امرینه آنك
1247 شاه بقدی گدا اسینی بلدی | كوزی اوجیله مرحبا قلدی
1248 آن دده اولدی نیچه نازو نیاز | واقف اولمادی شمر غماز
1249 دوندی دلاله شاه ایتدی خطاب | ویردی بیك نازو شیوه ایله جواب
1250 بو غریبی ملول ایتمه دیدی | بن طانشمیجه صاتمه دیدی
1251 مهر ایله بر هلال ایكن اوكدا | مشتری اولدی اكا شمس ضحا
1252 عاشق اولیجه دردله ایوب | عاشقك عاشقی اولور محبوب
1253 عشق مجنون چكنكه غالب اولور | اكا لیلی همیشه طالب اولور
1254 شاهدك چون گدا وفا گوردی | حقه شكر ایلیوب صفا سوردی
1255 دل بیماری خوش اولب غایت | یرینه گلدی جانی اول ساعت

گدای شیرینكار ترك ناموس عار ایدوب بر آسب لاغره سوار
اولوب اول نگار غنچه دهان نكته دان خندان ایچون تماشا

1256 بر ظریف جهان ایدی اول شاه | حظ ایدردی لطیفه دن هرگاه

1257 نكته دان ایدی بر معارف ایدی | سوزلری نكته و لطایف ایدی

1258 بر تماشایه كیم قیلیدی نظر | شاد و خندان اولوردی اول گل بر

1259 ارمغان ایدی بر لطیفه آكا | عقبنجه ایدردی كه عطا

1260 بر سحر اول گدای شیرینكار | بر ضعیف آته واروب اولدی سوار

1261 طونی آغیده گرچه بختی سیاه | یمه میش صانكه عمری ایچره گیاه

1262 دیر ایدی یاغیرین گورنلر آنی | قیزل آطا در آق دكیزده همان

1263 كله بقمغیچون هر اهل نظر | گل گل اتشدی آنی یاغیرلر

1264 خون زخمی آقردی یوریسه اول | بصدوغی یر اولوردی سرخ مثل

1265 كوچله دوشمنچه یاتر ایدی | آدمینه حرام قاتر ایدی

1266 اكیله یوب دوشردی صنم اولی | كه ركوع كه سجود ایدردی او

1267 گلور ایدی همیشه منزله گج | نوح دورندن طاشیمشدی گج

1268 لولشیدی مگر انك عملی | قیچی اور مقدنا آغیردی الی

1269 باشی میداننده طوب ایدی اولدن | دورت آیاغی ایدی بر چوگان

1270 لشنه قویمغیچون آنی سكر | قرغه لر اولدیلر انجه لشكر

1271 فلك آنی و خوشه شاه ایتدی | قرغه لر لشكرین سپاه ایتدی

1272 آدمی عشق كورنه حاله قویر | دایما مقتضای عشقه اویر

1273 عجب اولمایه شیخ صنعانه | عشقله كیرمه شكل رهبانه

1274 یاز گوگلینه عاشق حیران | هر نه خوش گلسه ایلر آنی همان

1275 گند و بو وجهله اولب مضحكه | سوردی آتینی شاه ایشكینه

1276 دیدیلر شاهه گلدی بر آتلو | آتلو اما عظیم هیبتلو

1277 حسن كیمی لا ورم بكزر | بیندیكی آت عشقره بكزر

1278 دیر ایدی یری آیلسه حركات | كمسه كورمش دكل بونك گبی آت

1279 شاه چقدی سرایدن اول حین | كوردی بر آسب لاغر مسكین

1280 اوف دیریسك وجز زیاده ضعیف | اولدی گویا ریاضتیله نحیف

1281 دیدی او سننم كی گدا اینجی | الله الله او مبتلا اینجی

1282 بو آتك حالنه اولب حیران | نازله گلدی اول گل خندان

1283 بویكا اول گدای شهر مالكل | كوردی خوش گلدی شاهه بو احوال

67b

1284 برلكى اوردى تا زبانه ايله — شاهى كلدردى بو بهانه ايله
1285 همته لايق ايله كندوكى تك — بكلرك لطفنه بهانه كرك
1286 طورريكن كدا ايله اول آت — دردمنده آتمايردى وقتا ت
1287 بلمز ايتنه نه اولدى جهان — دوشوبن آتى اولدى قالدى بيان
1288 اوقوتدى يا بنى يا صمدى — قوردبو غارينه جكر آصمدى
1289 هى نه يوكرك ايمش اول آت — بر آدم اولدى آكه ايكى جهان
1290 يقه سن چاك ايدوب قفان ايتدى — تشى ازمانعنى روانا يتدى
1291 آغلمغه بهانه بولدى كدا — دردى بيك ناله ايله واويلا
1292 اى جهانا بحر دلدل ثانى — يلو كبى قودك بو كريانى
1293 قوقتوكله بنى غريب ايتدك — غم هجرانله قودك كتدك
1294 قانى اولدمكه ساكه هدم — روز وشب خدمتوكده محرم ايدم
1295 بنى بودرده اوغرادوب كتدك — بكه ظلم ايلدك بو ايلدكده
1296 اولوموجى اوماريدم هردم — اوكمزيدم كه بن بو حالى كوره م
1297 ناله لركه ايدردى بيچاره — طوقنوردى براوجى دلباره
1298 اول كدا شاهه بو نظر افكله — عرض حال ايلدى كنايتله

68a

1299 طوطى سبز زار و بلبل بيان — كيا كه بوز سمه آچدى دهان
1300 بردمرا يردى كه كلدى روى جهان — وصل ايله صانكه عاشق كريان
1301 كلشنه حضراير بتشدى نهان — اولمشيكن زبون زحمت خار
1302 دونندى كولك يوزينه فضا — لاله لر اولدى انجم روشن
1303 يوجه طغارده آچيلور سه محل — اولدى هر آسمانى لاله زحل
1304 كل خوبك بنفشه چاكر بند — بلكه اول آفتابه مشتريند
1305 مهر وماهك مثالى ذركلى — صانكه مرحندر قرنفل آلى
1306 النه آلدى خامه سنبل حق — بكزه شد زعطارده زنبق
1307 بزم كلشنده كوستر دينار — نرهن كويا كه اولدى زلف نكار
1308 لاله زردا ايله كل اصفر — كوكدن قويرقلو يلدز بكزر
1309 طوطى سبز يوشى ايله شاك — اولدى كويا يشيل قننلو ملك
1310 برنهال اوزره ايكى نركس تر — عينى ايله ترازويه بكزر
1311 رعد وش بلبل آه و زار ايله — اولوريكن اويانديدى جمله جهان

1312	اولوبن عين عنايته سحاب	اغليوب كلشنه دوكردي كلاب
1313	كاه اولب ياسمن مثالي شهاب	بن آيلردي كنه وزين رباب
1314	كل بو باغنده غنجه لر كويا	اولدي بر وين كلشن خضرا
1315	آل عثمانده زركل حمرا	سايري هب بكيچ يدرا كا
1316	كلله لاله دن مكر اولچين	داغلر يقدي سينه سينه زمين
1317	بزم كلشنده شمع ايدي كللر	اكا پروانه ايدي بلبللر
1318	هر بنفشه صحن دونردي روي چمن	اولدي جامه زبرجدي سوسن
1319	هر چيچك صانكه جام روشندن	غنجه آنكاريه اوروزندن
1320	چاغروب يشلريني ليل ونهار	سير ايدر خلقي شاهد انهار
1321	خار زخميني چكمدن هر بار	كوركوك اولمشدي چشم بلبل زار
1322	قلعه زينت جهانه نظر	باشدن اياغه ديدن اولدي سحر
1323	هر درخت اولدي طور موسي واز	آق شكوفيله غرقه انوار
1324	چمنك بحرينه ويرن رونق	قلدي بلبل نوالرن زورق
1325	اولدي اشجارده چچك بيدا	يلكن اچدي قادرغه لر كويا
1326	كشتي بحر سبزه وار نه مكر	ياسمن اولدي بر كوشش لنكر

كشتي

1327	كشتي بحر رجال غيب مثال	جولان ايلر ايدي باد شمال
1328	بو محلده كداي كوي نكار	كوردي بكم عالمك كوزلكي وار
1329	اولدي بر كلشنه صو كيبي روان	كتدي بر باك باد كيبي همان
1330	كوردي بر باغبان آدنا في	دكشور غنجه كلستاني
1331	ايرشوب كللرن نته كه اجل	قوپرب عمرينه ويردي خلل
1332	كللري بلغ بلغ ايلر ايدي	وطننده ايراغ ايلر ايدي
1333	بلغبانك اولوب باشينه حزين	يولنوردي بنفشه مسكين
1334	نته كم شاه ظالم وبالك	نذر ايچون نركسي ايدردي هلاك
1335	لاله نك قانينه كيروب اوله	قوپاروب وارلقن ايدردي عدم
1336	قفسي بلبله ايدوب مسكن	كوزينه قلدي كلشني كلخن
1337	كوردي بو ظلم وحيفي اندن همان	باغبانه كداي شاه جهان
1338	ددي اي بي مروت وظالم	بر ايش اسمه كه اوله سن نادم
1339	قوپروب قلمه كللري مغبون	كل ايتر ساكه بو دليل حزن
1340	عشق ايدر بنفشه مجنون	باغدن ايله آني محزون
1341	بني خشميله اوله ر اناله غضب	ترك ايت مونيك كل اوله سبب

1342	لاله بر بغری یقفه عاشقه	کیرمه قانینه اکه یازقه
1343	ایلمه صید عندلیبه هوس	گل کبی قیل اسیر بند قفس
1344	عالمک سبز و آلی جمله صحیح	خوی تعالی ایچون ایدر تسبیح
1345	کیمکه تسبیح حقه مانع اوله	اکا شیطان دیسک محل اوله
1346	بر کیاهی قوپرمه عصیاندر	معنی قتل نفس انساندر
1347	بو مقوله ایدوب نجه کلمات	پند ایله بلغبانه ویردی حیات
1348	کیمی کم اوله عقل و طبعی سلیم	دائما حق سوزه ایدر تسلیم
	ناگهان شاکرینه همنشین اولان نه جبین کرله جام سرور انجام	
	عشرت مدام ایتمکیچون شاه لطیف گلستانه سیرانه گلدیکلر	
1349	سویلشورکن گدا بو خیر تله	شاه گلدی اوبلغه دولتله
1350	صورته گلیوب گدای جهان	دهنی یار کبی اولدی نهان
1351	برالای خوب رولر ایله مکر	سین گلمشدی اولمه انور
1352	حسنله شمس ایدی او مه پاره	سایر یچون سنی سیاره
1353	دلربا لرله همنشین اولدی	حلقه صحبته نکین اولدی
1354	مرغ و ماهی و بزمه اولدی کباب	سلمز طلب ایغدیلر نی ناب
1355	اوینه شوب برنگار غنچه دهن	گل قوبار گبی بیری بیرندن
1356	نای لرنا له وفغان ایتدی	دل فخرونی شادمان ایتدی
1357	هر نه برده که نوش باده اولور	اکسلور غم صفا زیاده اولور
1358	نی اولوردی هر کنا ناله	بر نکا عندلیب ایدردی فغان
1359	بلبلک بیری خیلی جوش ایتدی	شاه گل کبی اکی خوش ایتدی
1360	دیدی بو بلبل بلند آواز	غنچه ناز ایتدکجه ایتدی نیاز
1361	یار لسا الله بو عاشقانه صفا	جام می کبی ویردی جانه صفا
1362	سر ایتجارده ایدوب فریاد	نی ستونا وزن نیته کوردی نام
1363	وارددر انکی بر نشانه عشق	اولدی آوازی یار نانه عشق
1364	بلبلی مدح ایدیجه شاکر	جمله یارانی ایلدی تسلیم
1365	صحبت اچنده بر پری سیما	دل و جانیله شاهه ایتدی دعا
1366	تربیت ایلیوب گدای جهان	دیدی ای پادشاه محبوبان
1367	شول گدا کم قوکدن بر قولدر	گلستانوکده سست بلبلدر
1368	بلبل اولدر که نامه ایلده مدام	گیجه و گوندز اولمز آرام
1369	خانقاه جهانده ای مهرو	اولورمش چراغ دینی قو

1370 مکس آوازی بکن مزعوده | بلبل اولمز صدای دلوده

1371 نوله عشقکله اولسه نغمه‌خوان | قیمتی بیل اودر مکنونك

1372 سوز عشقیله ناله ایتسه کدا | اولمیه‌مز هزار بلبل آکا

1373 بن انك عاشقی اولیدم اکر | اول بکا عاشق اولسه‌یدی سرور

1374 اول کدا مبتلا اولیدی بکا | عمر اولدقجه قول اولیدم اکا

1375 عقلنه ایردی بر جنون صحیح | اولدی زنجیر عشق اکا تسبیح

1376 رحموکی قیل جنوننه مانع | بر کمال اهلی اولمسون ضایع

1377 کیمکه بر اهل فضله ایتسه عطا | ایشیدنلر دعا قیلور اکا

1378 کیمدن ایرسه بر اهل علمه ضرر | حشره دك خلق اکا لعنت ایدر

1379 عالمك موتنه یوردی رسول | عالمك موتی کبی در دیدی اول

1380 صیمه سول کوهری جهانده شها | آکا دنیا طلوسی اوله بها

1381 عاشقه مهرك اولدون ای مهرو | تنکرینك دوستلرینه و عالمه

1382 بچه یوز بیل دونسه سپهر جهان | بر کمال اهلی قلنجه عیان

1383 حالنه باق مروت ایله اکا | کرم ایله عنایت ایله اکا

1384 آفرینلر او عاشق زاره | خوبلر تربیت ایدن یاره

/۱۹

1385 اولور یکن بو نوعله کلمات | ایردی آوان لیله ظلمات

1386 یاقدی افلاکده قمر بر شمع | اولدی پروانه وش نجوم اکا جمع

1387 قلعه‌یه ویردی صحبتن تزیین | کلدی بر دسته شمعله پروین

1388 اولدی کویا که کوکده بدر تمام | بزم جانانه ایچنده بر طولو جام

1389 ماه رولرله اول شب دیجور | اولدی صانکم سواد دیده‌ده نور

1390 ویردیلر کیرو صحبته زیور | اولدی بزمك کوزی کوزی ساغر

1391 صیغه یعنی غصه دشمنی | کیدی آندن صراحی جوشنی

1392 قلعه یعنی جند غمه صواش | قدح اولدی اوراده حاضر باش

1393 لشکر غصه‌یه قلعه جنك | نی تیر اتدی قوردی یای چنك

1394 چکدی بو رزم ایچون صراحی لوا | آلر آوازیله نی حمرا

1395 قلدیلر آرده شرابله آل | صیدیلر عسکر غمی فی الحال

1396 بو سروریله اولدی پریپیکر | بری بیرینه ایچدی طولولر

1397 کون کبی چقدی باشه کیفیت | صحبت اهلینه ویردی کرمیت

1398 هر بکادن نیاز بشلدیلر | بری بیرینه ناز بشلدیلر

1399 چاك اولب شوقله نقاب وحجاب — شاد سوری با نجد یلری نا

1400 یكفی كل كل اولدی هر برینك — دللری بلبل اولدی هر برینك

1401 جاننه جان قاتوبا وشاه بنام — روح ثانیدنا نجری جام

1402 چونكه شاهك كوزینه كلدی شراب — قلدی دلبرلره اودمن خطاب

1403 ددعای حسنله پری رولر — قشلری فتنه چشمی جادولر

1404 سوزلرو كر غدای روح لبی — صحبتو كر جلای روح ابی

1405 هر بیكوز بر حكایت ایلدك — عاشقانه بر روایت ایلدك

1406 اول حكایت شو شرطله اما — باشكوزدن بكر قصیه اولا

حكایت

1407 خوبلر قولی شاهی كوش ایتدی — ایچلرندن بریسی جوش ایتدی

1408 ددی وار ایدی بر غریب وفقیر — درد عشقله اولمشیدی اسیر

1409 هر كیا یرلزیدی طاپمدن — دون وشب كمزیدی قاپودن

1410 بنی كوردكجه ایلریدی دعا — بجه یللر ملازم اولدی بكا

1411 بنی خلق بجرم ایلدی بدنام — بكا انوكله طعن ایدری عوام

1412 ایشكمدن كیدلمدی هركز — عاقبت ایلدی بنی عاجز

1413 دیدم اكه كه ای حریف جهان — نجه بر ایلیه سن بو فغان

1414 سكا عشقم جهانی ویردی وجود — بكا سویله نه ایسه مقصود

1415 اوله كر التماسك اولیه رد — بو مرادی ایلیم سنی شاد

1416 بویله دیجه كندودن كیدی — سوینوب جانی حقه شكر ایتدی

1417 آغلیوب باكه كشف راز ایتدی — بنی اولدر دیو نیاز ایتدی

1418 دولت اول مبتلایه كرچه بیلدی — اوله سودوكنا وكین هلاك

1419 حاصلی قتل نفسه قصد ایتدم — آنی بر جانبه آلوب كتدم

1420 چكدم اولدر دیمندی تنهایه — بیله كتدم انوكله صحرایه

1421 الین آیغینی بند ایتدم — كیرو دونده بر آكه بند ایتدم

1422 قندم ای هر درد عشق حیرانی — طتلو در آدم اوغلنك جانی

1423 كر پشیمان ایسك خلاص ایتدم — دونه بن كیرو خانه كیدین

1424 سوزی جر كلنجه اولدم جاهل — كورمدی بند وجینم مقتول

1425 كیرو یلواردی اول فقیر وحقیر — ددی خیر ایسنی ایله تأخیر

1426 مانع وصلت اولدی باكه حجاب — بكا اولكلر حیات آید

1427 كوتنعم اول سالك دیار عدم — جان ویرر اولكه بولمدی دم

1428 خشم ایدوب یوزنی یره سوردم | آکا وافر طپنچه لر اوردم
1429 کوزینک قوشو سنک بن اولدم جانی | آیلیم بر بچاغومی کسکین
1430 بیلک نیازیله کیرو دیدی نکا | بیله مه سول بچاغوکی صنما
1431 بنی یوزینک ازایله اولدز | بچه دزلو جزا ایله اولدز
1432 طوتوب غه سوز یوزومی لله | جانومی آل بنم یولنده بله
1433 بویله دیرکن او مست و لا یعقل | غضبه کلدم آندن و الحاصل
1434 ایریشوب سینه سینه صنکله | کردنینه آنک اوزاتدم ال
1435 صول الومه انک بتش الله | بوینینه اول بچاغله چالدم
1436 بچه غلت ارقه سی ایدی محضا | غرضم امتحان ایدی اما
1437 احتراز ایتمدی و لو منه هیچ | باشینی ذره دکلو قلدی پیچ
1438 چونکه بو حالنی آنک کوردم | علیوب یوزینه یوزم سوردم
1439 عاشق صادق اوله غریبله | خیر کیم دم اکا وفا قلدم
1440 ایلدم جان کبی آنی مقبول | شمدی داخی مصاحبمدر اول

اعتراض شاه

1441 دکلدی چون سوزینی شاه جهان | ددی عشقنده وار ایمش نقصان

1442 عشقی عاشقلرک بو نیجه کال | اولور اولدر عشق یار له لال
1443 کلماته انک دلی و ام مز | دلبرن چاق بودکلو نیلور مز
1444 کرچه اولمکدن احتراز ایتمز | یاری اولدر یونیا زایتمز
1445 طوته لر اولدن آنی دلبر | سود وکن کیشی زحمته می قویر
1446 اولکه شام و سحر ملازم ایدی | غلطتا ایمک اکا نه لازم ایدی
1447 عاشقه بو یتر که هفته بر | اوله کوزینه دلبرک ظاهر
1448 سود کیمی کوربچه نیته که ما | بقه اکا ایرقدن ایلیه آه
1449 این صوت حزینله زاری | چکه قالب آهله یاری
1450 سویلیجه بو رسمه شاه جهان | اعتراضینه قابل اولمدی همان

حکایت

1451 بری داخی اوله لقا کردن | ایلدی بر حکایت روشن
1452 ددی که درد اهل بجوه براینه | بنم افتاده م ایدی ساکن
1453 وصلومی ایلیوب امید رجا | خیلیدن عاشق اولمشیدی نکا
1454 سهو ایله اول ضعیف ترکون بکر | ایلدی بر قتیله باکه نظر
1455 غضبیله اکا عتاب ایتدم | نه بقرسن دیو جواب ایتدم

1456 قیلدی سرّ نهان عشقی عیان | اوردی بر کوزینی چیقردی همان

1457 واجد العین اولب او عاشق خاص | دین قیدندن ایتدی جانی خلاص

1458 دیدی شوقیله ایلیوب زاری | چقسون اول کوزکه اینجینه یاری

1459 مبتلا ایتدی سا که ای مه وش | بو کوزه اورشد ردله آتش

1460 چونکه کسنا اشغیله ایتدی نظر | توله باشدن چقرسه دینی نثر

1461 چقدی ایسه کوزم محل و سرا | برا اولور عین عاشقلک زیرا

1462 چرخ رفعتده یلدیزم سنسن | عالما نجره کوزم کورم سنسن

1463 عاشقا بو بیله ایتسه نه وار | کوز دکل بلکه باش و جانه قیار

1464 صانکه یعقوب دهر اولب محصا | عشق یوسفله اولدی نابینا

1465 سوزلرین ایشیدوب صفا سودم | لطف و احسانه روا کوردم

1466 آنی جانم کبی عزیز ایتدم | یلوارب خاتمه آلوب کیتدم

1467 شیمدی اولدر انیس یار بکا | ایدریم تا اولنجه اکه وفا

اعتراض شاه

1468 دکلدی آنی چونکه شاه جهان | دیدی بیهوا ایتمش اول سفیه زمان

1469 شیمدی عینی ضرر دکلی سکا | که سنک عاشقلک اوله اعمی

1470 چیقروب دین سینی اول بتر | یا کیلوب عرضونکه کوردی ضرر

1471 حالت عشقی بیلمیوب بنجه خر | چیقروب کوزینی قولینی یقر

1472 عاشق اولو فنای مطلقه در | ینوبن آتشه کل اولمقده در

1473 اهل باطن کورکدر عاشق | علم اسراره تا اوله لایق

1474 کوز ایله قول جناب ظاهر در | بونلری آنجه کیشی قادر در

1475 عاشق صادق اولا ایدرسه اکر | قول دکل کوزینی ده مکانی یقر

1476 وجه معقول ایله ایدوب الزام | سوزینی ایلدی بو رسمه تمام

حکایت

1477 بر بیکی داخی ایتدی فتح کلام | قلدی بر خوش حکایت اعلام

1478 دیدی وار ایدی ایکی اهل فنا | ایکیسی داخی عاشق ایدی بکا

1479 مالدار ایدی بیری غایتله | سومشیدی بنی نهایتله

1480 بر قضا ایله عاشق اولدی بکا | ایلدی مالنی یولمده هبا

1481 وارسه فقر ایله اکه بر سکن | سودوکی باشنه ویردی یمین

1482 حالت عشقله اولب عریان | کیدوکی جامه سن ویردی همان

1483 برکون انوکله سن کتمز ایدم | ذرّه جه التفات ایتمز ایدم

1484 فکر ایدردم که عاقللر نه کلر — مال ایچون بن اولورکه مال اول

1485 دلربالرلر ایچون لعنت آکا — مال ایچون بر خوک زبون اولا

1486 بری غایت فقیر ایدی اکا — عاشق صادق اولمش ایدی آکا

1487 جسمنک کلشنینه بن انا — خار دن تخته ایدی کهنه پلاس

1488 بشدن دستار کهنه سی آن — بر اورمجک بوریاسی ایدی همان

1489 شکر ایدوب صنکه احمد مختار — فقر له فخر ایدردی لیل و نهار

1490 برکون اول دردمند ایلدی آه — یا نومه کلدی اغلیوب ناکاه

1491 بدری ای سرو بویلی لاله عذار — سکا جز بچه ارمغانم وار

1492 آیغک طوپراغینه جان ویره یین — جانومی سا که ارمغان ویره یین

1493 عمر ایرشدی شیمدی عاقبتم — کیدر اولدم دیار آخرته

1494 قدر ایلمز بو قدر بنم صنما — جاندن غیری نسنه یه قطعا

1495 جمله معلوم ایدر چو حسن ملک — معنی الستخی ما ملکت

1496 بوغیسه شفقتکی بو خسته دله — باری شاد ایله بر خوش آمد ایله

1497 چون فدا ایلرین بو جانی — صوکه نفسنده ملول ایتمه بنی

1499 جان ویررکن فقیری قیلمه خجل — بو مدارا ایله تسلا قیل

1499 بویله دیبوب اودرد مند و فقیر — قیلمادی تیغ کمدونک تدبیر

1500 ناکهان قیلدی خنجرینی عریان — خنجره دوشدی اولمغه قربان

1501 صجرادی خنجر انک الیدن — سایه کبی آنی بن حالدن

1502 بر سهل جسمی اولدی حاجی — ایر مشم اکه اولدی ایدی هوادار

1503 بویله ایدیجه او احقیر جهان — سوکوبی جانم ایچره ایتدی مکان

1504 شیمدی اول یار غمکسارمدر — همعزیزم همده اختیارمدر

1505 هرکیجه محو اولنجه ظلمت شام — سا ده پهلوا اولور بنمله مدام

1506 طوغر و لوغیله اولدیغون کلا یار — عاشقه دا و برو حوصله وار

1507 عاشقم بو قدر جهاندن آخی — اندنا برلیم جنانمده آخی

اعتراض شاه

1508 شاه بو سوزی استماع ایتدی — اول جوابیله چوق نزاع ایتدی

1509 دیدی عاشق دکلدر اول شیدا — عاشق اولنلر اولور اهل حیا

1510 کرچه پهلوده الور اول لذت — بدن دلبره ویرر ثقلت

1511 بو قدر تیمیدرا ایدوب ابرام — ضررک طوقنه نکارمه آه

1512 حظ ایدر کرچه کندوسی — یار حظ ایلمز وکیا بدن

1513	آیغی اوجی یتردی جای مقام	عاشقه باشدن اوچدی کلاه
1514	نه روادر که بر صفتلو	دوشه دلداری و سینه
1515	سیر دیداری یار یتمزمی	التفات نکاریتمزمی
1516	شوکله اصلا لنفسه مانع اوله	بلی برمرحبایه قانع اوله
1517	حالت عشقدن اوله آگاه	سوزنی ختم ایتدی بو ویله شاه

حکایت

1518	آنلرک سوزی یتردی نا	دکلدی نو بتچو شاه دوتا
1519	دردی وار ایدی ضعیف الحال	بو غیبدی انن آهه دلخی محال
1520	اولمشیدی مقام درده مقیم	اکاحق ویرمشیدی عشق عظیم
1521	نظم ونثریله بولمشیدی کمال	اولدی عشقله شوقی خیال
1522	کورسه دیدارمی صوصوی	درتن یوب کندو دن کیدر ادی
1523	اولدی کهسار عشق فرهادی	عالم ایچره کدا ایدی
1524	ظاهر ایتمزیدی ناله و اه	دیه ایدی مکر که یا الله
1525	آنی اولدر دیسم بر بینه همان	ویره ایدی سونلر کندی جان
1526	هرکون اولوب فراقله مجنون	طاشله دوکنوردی اول

1527	برکشی که وار دی ویردی سلام	خاطرن صوردی ایلدی اکرام
1528	کوردی مجنونه اولمش ابتلا	چقروب صوندی که بر قاش طاش
1529	دیدی بو طاش آغیر بهاده در	قیمتی لعلدن زیاده در
1530	کوی دلبردن ارمغاندر بو	یادکاری شه جهاندر بو
1531	کعبه کوینک بو سنک سیاه	حجر الاسود ایدر ایله نکاه
1532	باری بو طاشله دو کون هر بار	کله تا ساکه بوی وصلت یار
1533	قویبوکه قوی که راحت دل	سکا بو بر کوزل حمایل در
1534	آلدی طاشی کدا ای بی مقدار	قوم بغرینه بصدی خاتر واد
1535	دیدی بو طاش آغیر بهاده در	قیمتی لعلدن زیاده در
1536	دیدی بوطاش سواد دیده در	سجه قامت حمیده مد ر
1537	حمد لله بکا بو سنک سیاه	اولدی کویا که بیلک وصلت شاه
1538	جان کبی جسمنه یقین ایتدی	خلقه قدنه نکین ایتدی
1539	اول قرا طاشی اننده کوهر ایدی	اوکمه قباشنه برابر ایدی
1540	اوکلک دوکمز ایدی مکر	قورقر ایدی که طاشه ایره ضرر
1541	جان کبی که عزت ایلر ایدی	صقیمو ردی رعایت ایلر ایدی

1542	محك وسيم وزر كبي مثلا	يوزني كوزني سوزردي كا
1543	طاشه برداخي بقدي چون	دل سنكينم اكري قيلدي
1544	سيللر آقدي كوزي ياشندن	شوقله كيتدي عقلي باشندن
1545	برطشه بوليله آيلين جان	دويه مزآب وصلومه برا
1546	آدومي اكسه كر اولب بيهوش	بجه اتسون شراب نازومي
1547	صو كبي جاك پايمه اقه	يوزمك آفتابنه بقه من
1548	ذوق سودا ايله مشوش در	سوز عشقيله عين آتش در
1549	صاغدر داخي شمدي عا	بكه معشوق اولورسه لا
1550	نوله اندن ايراغيسم هر بار	اودايله يننه نك نه اول
1551	ذوق عشقيله كيملكه بولد	براولوراكه فرقتيله وصا
1552	بجه ويرسون وصاله جانل	آره ده پرده در تن انسان
1553	عاشقه پرده داردر بو وجود	جان كوزينه غباردر بو وجود
1554	اولمشوز دردعشقله بن	قالمشوز برحجاب الننده
1555	سورين كرچه اختيارم يوق	كيدمكه آني قيداً رم يوق
1560	كاشكي بربهانه اولسه كا	كوندن بيك كز وفا كرايسم

1561	سوزينك رشته سينه در	قومدي هيچ اعتراضه مجال
1562	صحبت شاهدن طوزب	بدي سنسن بكو كوزلره شا
1563	سوزكرك سوزمردن اعلا	هربيري واردات مولادر
1564	عاشقك عاشق مسلمدر	عالم وفاضل ومكرمدر
1565	نته كيم آفتاب حسن جمال	اين عاشقلري عميله هلا
1566	اول خداوند ومستغان	عمرو كيدو لتوكي اين مزيد
1567	قصه لردن صفا سورب	صحبت اولدي بووجهله آ
1568	خوب كرلده اوماه تاب فلك	عيش ونوش ايتدي صبح صادق

شاه اعلى عزم دريا ايدوب تماشا ايدركن اول ياراني عريان

اولب آب دوانه كيروب عرض حال ايتدوكيدر

1569	ديدن دن غايبا ولدي چون	يانيدي نار شفقله پرده
1570	آسمان ظاهراولدي دريا و	كوزكوزي كوردي كلبع طوعد
1571	كشتي آفتاب اولب كيدا	يلكن اجدي شعاعدن كويا
1572	في المثل آفتاب عالم تاب	اولدي دريا آسماندن حباب
1573	شاه چون بقدي بوتماشا	صوكبي آقدي كوكلي دريايه

كنش

1574 کیرو یاران دلربالر ایله — اول کنش یوزلو مهلقالر
1575 دولت و شوکت ایله شاه سلیم — کلدی دریا کنارندن مقام
1576 ایردی بو سریله او ماه فرح — قوشغن چوزدی صنکه قوش
1577 غنچه ناشکفته سن بزبر — چوزبن قیلدی سینه سن هم
1578 نازو شیوه ایله اول کل خندان — چمنی جامه سن چیقردی عیان
1579 قن قوطه قوشنمدی اول لکر — بولوته کیردی صنکه نصف قمر
1580 پیرن هندن چوزلوردی سینه — سینه سی برقی ایتدی عالی حق
1581 کیردی ناز ایله بحر عمانه — بکزدی کوکده مهر رخشانه
1582 اول کنش یوزلو نیته کم لولو — اولدی بحر ایله آندم هم پهلو
1583 آب صافیده جسم شاه جهان — صویه قونمش کلیدی صانکه
1584 یوزوبن چیقدی چون دکزدن شاه — آسماندن طولو نه صکم ماه
1585 چونکه ایرلدی شاهدن او — آجی قالدی بحر بی پایان
1586 طاسله قوبدی مهر ایاغنه صو — کیدی بر زلیا سن اول مهرو
1587 اول کوزللرله شاه عالیشان — بندیلر برکمی یه آندم همان
1588 ویردیلر کیر ورویه شرف — اولدی کشتی او دره صنکه صدف

1589 اولقمر جهن لرله کشتی — تابع اولدی هواسنه اوکش
1590 بحر ایچنده اوکشتی غرا — کوله یوزنده هلال ایدی کویا
1591 جسم ایدی زورقکه شاه جهان — جسمنه جان کلیجه اولدی روان
1592 کشتی ایله برزکه سیر ایتدی — کیرو کلدکی جانبه کیتدی
1593 کوکده وق وصفا ایله طولدی — بحرله بن صنکه شاه اولدی

کدای شکسته نک کوشه غمده خسته اولب وراه شاهه کدوی بی اشتباه شفای وفایه ایرکورد و کیدی کهدکرا اولدیغی

1594 کلدی بر دکه خسته اولدی جهان — سبزن بلکه ایردی وردکر ان
1595 باشی چکر نوریدی افلاکه — تنی تزردی جمله خاکه
1596 بزی بیرینه سویلکوب اولان — طاغلر اکلیوب ایدردی فغان
1597 چمنک حالی خوش کدر ایله — جولر هیبانه سولر ایدی
1598 سبزن نک چهره سی صرر مشتدی — لاله نک کوزلری قزرمشدی
1599 کله دونشیدی کل احمر — بکزنک قانی کیتمشیدی مکر
1600 سولیسه بلبل ایشلر ایدی — ضعفله کوزن آقی بلر ایدی
1601 نرکسک کوزی نوری اقشیدی — سایه وش کندوی براقشیدی

1602 بو محلده گدای بی درمان | اولدی درمانه فرقت جانان
1603 مهر عشقی اقمشیدی آنی هلال | بن نفش اولمشیدی سایه مثال
1604 کوش اورن آنک آه و زارینه | بو ایرشمزدی بریدی یارینه
1605 جمع اولب یانینه صغار و کبار | خاطرین صورارایدی لیل و نهار
1606 صاغلغندن کسوب امیدی گدا | سونی کلدی وخلقه اتدی ندا
1607 دیدی هرکیمسه یوقمیدر بجبا | حالومه باقه شفقت ایدن بکا
1608 ایله ده رنج گدا شاهه بنی | اولمدین شاد ایدن بو جان و تنی
1609 کوریه تیز مراجعی و دلداری | ایدنا اولورسم اولینا باری
1610 محنت و حسرتیله اولمیه یم | ذلت و فرقتیله اولمیه یم
1611 بکا وصلت او شاهی کورمکدر | بلکه یکجدوکی راهی کورمکدر
1612 خسته لقدن او عاشق نتما | ایلریدی بو رسمه خلقه ندا
1613 واریدی هرکسی حقیقت ایله | سوریدی گدای غایت ایله
1614 ایلدوب رنج گدا شاهه عیان | ایلدی درد نه آنک درمان
1615 کچه دیبوا و شاه دولتله | طوتدی یولن گدای محنت ایله
1616 عالم ایچره او کرسلطانی | که اوله بولک دمنده درمانی

1617 ناکهان کوردی عز و شوکتله شاه | شاه ایرقدن کور سعادتله
1618 چون یقین کلدی خسته یه و شاه ال | دیدی ای شاه حسبة لله
1619 بو فقیر و غریبه احسانیت | بو ملول و حزینه خندانیت
1620 بو ضعیف و شکسته و بسته | نجه یللر دردر بیتور خسته
1621 همدم و آشنا و یاران بیز | قالدی غربتده شویله درمان بیز
1622 نجه بونک کبی فسانه ایله | شاهی طورغوردی اوله بهانه ایله
1623 باقیجی میلی اولدی دلداره | حالنه واقف اولدی بیماره
1624 بقدی بیمارینه ایدوب رقت | کوجله بیلدی اول قمر طلعت
1685 اکا لطفندن ایتدی احسانی | چکنن یازدی آننه آنی
1626 نجه یوز بیک وفا دکر بو جفا | قیلدی ردی گدایه اندی دوا
1627 مروتیه کلدی صاننه تن عیسی | آنی بر دمده ایلدی احیا
1628 حظ ایدوب اول گدای دل زیبا | دیدیکم بویتر سکا بر بیلا
1629 شاهلر دره جه اول گدای جهان | شوقله اوقدی بو شعری همان

غزل

1630 اول کمان ابرو آنی دیر نسه جانم | یوزکم اوینر کوزوم شکر نشانم

1631 طاقتم یوق کم دعای دولتن ایتمیدکم — کورسم اول شاهی هان انجم نما

1632 زنده دوشمنک نیجه خلق کاینات — تیر غم طوقدی بجه اسنجوانردین نوز

1633 بقسه اول شاجهاندوی جهان ایلاله — کونکی دک تن بوجسم ناتوانردین نوز

1634 کلشن عشق ایجره یخیا باد آهدن بس — برخزان بیراغیدرکویا زبانم دین نوز

مثنوی

1635 اوقدی چونکه شعری حالکه — دیدی کیفیت محبت ایله

1636 قانی کونکیمی بر جهان دین — شوق عشقیله اوله سوزین

1637 حال این دلبرلک جفالرینی — هرنه ایسه چکه بلالرینی

1638 یا الهی بحق فخر جهان — عشقسز ایله بنی بر آن

1639 ننوعی ایله روح بخش وطن — نته کم حضرت اویس قرن

1640 لحدلک عشقینی ایله بحرم — بنی کلنجه سز قومه بردم

حسب حال ه

1641 برکیجه برغجه رقیب وزغل — بوی بیر ایله ایتدی بجث جدل

1642 سون بشلادی پیری ایلدی آه — دیدی غایت سورکلاسی شاه

1643 نظری وارکداسنه شاهک — آدی کمزدیلندن اول ماهک

1644 صحبتا وسنتن اولماک منظر — آدنی اکسه حرستیله اکر

1645 بری دیدی که ایلمک نهان — قتی سومز کدای شاجهان

1646 نظری واریمش سه شاهک اکا — بوبجه بیلدنبر وایدیدی وفا

1647 بری داخی دیدی اگر ناکاه — اکاریسه کدای بر داخی شاه

1648 دیه سزا اولدی اول فقیرو حقیر — صاردیلر میتینه کهنه حصیر

1649 شاه صاغ اولسون اولیره کیردکی — اولدی فنیا سنی دکشدرکی

1650 اگر آنجوسه شاه لاله عذار — بیله سزکم اکا محبتی وار

1651 سو یوبخشیله سوکرسه اکا — جانودلدن عدوسی اولسه کدا

1652 شاهی بورسمه امتحان این سز — اوله کم رازنی عیان این سز

1653 قلدیلر حسن ورایله تدبیر — ایتدیلر اول کدا ایچون تدبیر

1654 برکون اول شا عاقل ودانا — دیدی بیجون کورنمز اولدی کدا

1655 آستانمدن بر غریب — کلستانمدن عندلیب

1656 خسته عشق وردناکم ودر — بونجه یلدنبرو کهلک کمد

1657 قلدی بورسمه چونکه استفسار — مضطرب اولدی جمله اغیار

نظامی

1658	دیدیلر بیلك نیاز ایله صنما	غلبه ایلیوب اکا سودا
1659	تیغیله سینه سینی چاك ایتمش	کندو کندوزنی هلاك ایتمش
1660	حشره دك مسند غمم اوله سن	بجه انك کبی کدا بوله سن
1661	پرده ینده وبجه اول غریب کدا	عمروکی ایلسون زیاده جفا
1662	شاه اشیه بجه بو قولکری	طولدی یاشیله ایکی یبن لری
1663	آغلیوب ایکی چشم جادوسی	قرم یاسینی طولدی ابروسی
1664	دردمندن اکوب او مه یاره	کوزلرندن دوکردی سیاره
1665	دیر ایدی جفالر که اولدی کدا	ایتمه وکم جفالی قالدی کدا
1666	آسمانی بر کدا فرایدی	طوغمز لوغیله مبتلا فرایدی
1667	قوی که اویدم رقیب عنبرله	الماده کوکلی ماهیلرینله
1668	حالنی صورندم انلر کون	ماتمی جسم وجانه اوردی
1669	قوقم اولدر که روز محشرده	بن کورم اول کدای بیرده
1670	بیحضور اولم اضطرابدن	بقه مایم اکا نجابیدن
1671	کورمیدی اکر که بن جمال	عشقله اولمزیدی بو حاله
1672	آنی بن عاشق ایلدم ناکاه	اولدی ایسه بجه زر بوکاه

1673	آه حیوب غاییله شاه اکا	روحنه جان ودلدن ایتدی دعا
1674	کوردیلر چون بو حیرتی اغیار	بیلدیلر کم اکا محبتی وار
1675	هر بری آه ایدوب ملول اولدی	کوزلری قنلو یاشیله طولدی
1676	بلدیلر جان بدندن آیرلمز	آردنه فتنه قاین قلمز
1677	بری اغیارك انده ایدی قیام	دودی شاه مقتدای انام
1678	زندنده اول کدای جو رمان	عضو عضو لطیفه ایدی همان
1679	هیچ اولامی که شهدن اوله کدا	دهننك ذکری چونکه جاندر اکا
1680	سن آیله امتحان ایتدك	کندو کندومزی یاکن ایتدك
1681	اول کدایه محبتك وار ایمش	اول دلفکاره شفقتك وار ایمش
1682	باشمزه عجب بلا کلدی	یوزومز قاره سی بیزه قالدی
1683	دکلدی چونکه سوزلری اول آن	بو خبردن سوندی شاه جهان
1684	شاه جهان اولدی کونکی شکلا	انك اولدی او دم ملول دنیا
1685	کاه اولور کم رقیب دیوانه	سبب اولور وصال جانانه
1686	دم صور یفقی شیطنت ایلر	یا کلیور یار ترتیب ایلر

کدای پر ملامت شب دکیا که ایروب شاهك جمال وکاله

عشقندن بقه میوه سیر دیکاله محروم اولمدی بو مضطرب اولقلق

1687	ایردی بر دم مکر کوننک کیجه سی	اوغرینک کوبی طوغرینک کیجه
1688	آفتابک چراغنی دوران	عالمک صحبتنده ایتدی نهان
1689	المشیدی رقیبی غفلت خواب	اویوشق المشیدی خیلی کلاب
1690	دکله تولدی کدانک حالی	کوردی اغیاردن جهان خالی
1691	اول کیجه غالبا اولدی جنون	قلدی یار اشتیاقنی افزون
1692	وار ایدی برده خانه شاهه	سوز کچوب یوزینی اوده کاهه
1693	یار هر کیم زیاده عاشق او	اشیکین بولمتی تسلی بولور
1694	اشکین کورمکلی ایدردی جدا	صورته کیروبن کزردی کدا
1695	چقدیکی جمله سیرانه	راستکلدی او ماه تابانه
1696	آسمان اوزن کوردی اول ماهی	آستانندن یعنی کم شاهی
1697	حضرت شاهه اول کدای کلام	ویردی تبدیل صورت ایلوب سلام
1698	یا کلوب آلدی چون سلامنی شاه	قیلدی عین عنایت ایله نکاه
1699	وصلته حیله بر وسیله امش	ازلک اوند رطقوزی حیله
1700	شاهه بو شعری اولکی آنه ایله	اوقدی شوقله ترانه ایله

غزل

1701	کونکلی مهر محبت عالمی تابلمسه	سود کوبی سود کوبدن غیری کلمسه
1702	بن کدادن عار ایدرمش چونکه او عالی جناب	صحبتینن کاشکی آدم داخی کلمسه
1703	چوقدن اول شاه جهانه عرض ایدردم حالی	باقیچی عقلم کبی صبرم داخی [illegible]
1704	بو کیجه تبدیل صورت ایلیوب ویردم سلام	هر کرا آلمزدی سلامومی کریا کلمسه
1705	عشقم ای یحیا بنم اولمزدی خلقه داستان	اولمسه لیلی بنی مجنون شیدا قلمسه

حسب حال

1706	اوقویجه بو شعری پر سوزی	اولدم آچلدی بخت فیروزی
1707	شاهه ایتدی بو سوز زنا الصفا	ویردی شوقیله جانه خیلی صفا
1708	بو غزل جمله حسب حال الحق	پر معارفدر پر خیال الحق
1709	سن بنی کرم او مبتلادر بو	بکا عاشق اولنکدادر بو
1710	دیدی کم جا غزل او دز دوشی	اول نه دیو شن محبتاندن نقشی
1711	اکا ویرلر تواضعیله سلام	ایله کوز منسکله اکه کلام
1712	ایدلر ای یار عشقه خاکستر	سنی اول شاه کامران [illegible]

1713	نه عجب لطفی اولدی الکلهات	سکا احسانی وارکبی شاهلك
1714	کل بنور شیمدی خدمت شاهه	یوزوکی سوراولوب جهه قرکاهه
1715	واردیلر دیدیلر بو سوزی کدا	جانودلدن قبول ایتدی کدا
1716	قرب شاهه ایرنجه خیرتله	کندوبی یاوی قیلدی حیرتله
1717	ناله وزاردن ترانه ایله	واردی بر طور عاشقانه ایله
1718	ایلدی چون کدایه عرض حال	یاقدی اول دردمندی تاب وصال
1719	اول کدایه عجب وفا قیلدی	خاطرن صوردی مرحبا قیلدی
1720	اولدی طاغ اوستی مبتلا بیله	کلمانه قارشدی لاغ ایلیه
1721	بی توقف اراده قیلدی وفا	شاهله بی تکلف اولدی کدا
1722	دیدی ای آشنای بحر بلا	ای مقیم مقام شهر فنا
1723	خوشمیسن حسرت فراقیله	نیجه سن شوق اشتیاقیله
1724	عشقله سن بنم عزیزم سن	بلکه حسنمده عندلیبم سن
1725	جانوکی نار قهر صالمیه سن	بنم ایتدکاروم قالمیه سن
1726	عالم ایجره بلاسز اولمز بال	فرقت ایله بیلندی ذوق وصال
1727	منصبه ایرسه کیشی زحمتسز	منصب اولور بانن قیمتسز

حکمی

1728	حکمین خسته لقدن دردوتعب	صاغلغلق قدرینی بیلورمی عجب
1729	حضرتینه بولنجه کیشی وصول	نه دعا ایلسه اولور مقبول
1730	اولوربکن بورسمه نازونیاز	جان ودلدن او عاشق ممتاز
1731	کوردی چون شاهدن بو دکلو وفا	بولنوب حقه ایتدی شاهه دعا
1732	دیدی ای حی قاضی الحاجات	عمرومی عمر شاه عالمه قات
1733	عمری طول ودرازاولا شاهك	کونی کوندن یك اولسون اول ماهك
1734	عمری ودولتی زیاد اولسون	لیکی عالمدن بر مراد اولسون
1735	کل کبی اکه غصه ایرکورمه	اوزرینه نیل اسدرمه
1736	ایلینجه کدا دعای تمام	دوندی اول شاهه ایتدی فتح کلام
1737	دیدی دشمن سوزینه ایتمه عمل	بنی جور وعتابه کورمه محل
1738	بز قولوکدن بکم یلان کلمز	عاشقوکدن سکا زیان کلمز
1739	بنی جورکله امتحان ایتدك	همدمم ناله وفغان ایتدك
1740	کرچه کم نار فرقت اولدی بکم	نه بلا ایسه جوروکی چکرم
1741	خاك پایوکه هر نه صانورسم	یولومه کلسون اول بنم هردم
1742	بنی لطفوکدن ایلمه محروم	نه دیوسا کها اولیه معلوم

1743	سویلشورکن کدا ایله اوحبیب	کلدی احواله مانع اولدی رقیب
1744	بومحللرده کم کله انکل	اولدرر عاشقی نیته که اجل
1745	آه ایدوب اول کدای بیچاره	کیزو کلدوکی یوله کیتدی همان
1746	چونکه ایرلدی شاهدن او کدا	دردی آه و فغان ایله حیفا
1747	آفتاب جمال دلداره	کیرو بقماغه بولمدی چاره
1748	ایلدی باکه کرچه عرض جمال	عقلی باشندن آلدی نور جلال
1749	یاندی نار فراقه جان ایله تن	بقمدم اکه فرصت آلدی ایکن
1750	هوتا اولنجه بو وصیت و مکان	کاشکی هوتا اولیدم انده همان
1751	کورمدم آنی نامراد اولدم	دردله اضعف العباد اولدم
1752	قالدی حسرت قیامته ینکن	برین باشومی الوب کیدن
1753	کندوزینه ایدوب بوز سمه عتاب	درود یوان ایلریدی خطاب
1754	یدی ییل عاشق اولدی آیلکی آه	شاهه برکز ایتمشدی نکاه
1755	راست کلسه او ماه تابانه	بقه مزدی کدای دیوانه
1756	کوزلری یاشیله طولردی بکا	قالدی رب باشین ایدن نظر مردی
1757	بو عجب که شاهی کوزدکی	کورمدم دیو ایلریدی یمین

1758	کیمکه بوسردن ایلیدی سؤال	اوقوریدی بو قطعه‌یی فی الحال

قطعه

1759	بونه حسن و جمال اولوریا رب	باقیجی عقل و فکر اولور معدوم
1760	بونه حکمتدر که کورن آنی	اوله سیر جمالدن محروم
	خانهٔ ویرانوکه برکون وارب مهمان اولورین دیو کدای شاه الدی وعده	
1761	دولتا اول عاشق دلفکاره	منتهی اوله رحم دلداره
1762	کلمکه خانه سینه جانانی	این اوکله عهد و پیمانی
1763	نه سعادتدر بو کیم ناکاه	کله بر قولنک ایاغنه شاه
1764	بو وفاهر عنایتک یکی در	عالم ایچره وفالرک بکی در
1765	دردعشقیله سننده وار ایسه حال	نه دیمکدر بو ذوق ایله خیال
1766	سکا مطلوب وان طالب اولا	چوق عنایتلر این راغب اولا
1767	ناکهان دولتا یقوکه کله	رحم ایدوب خاطر وکی آله
1768	عاشق و بی قرار و بی طاقت	دردمند و حقیر و پر محنت
1769	یعنی دیوانه جمال حبیب	مظهر عشق و لن کدای غریب
1770	شوقی کوندن کونه زیاده اولت	مهرله سایه و شرفناده اولت

1771	کندو کیجه قراری گیدی آنک	صبر ایله اختیاری گیدی آنک
1772	وارسه بر منزله بوچوق ساعت	یوغیدی آنده طورمغه طاقت
1773	مشرق ایدندی کوی جانانی	مغرب ایدندی بیت احزانی
1774	کون کبی طوزمیوب گدای بنام	آن یرده واروب گلوردی مدام
1775	طولانور گدا دردله زاری	ایلریدی فغان ایله زاری
1776	طکمی کنسا خلق ایدرسه کدا	بویله در حال عاشق شیدا
1777	کوندن بیلک کوروسه جانانی	بردخی کورمکه ایوز جانی
1778	گرچه رحم ایلریدی حالنه شاه	ایلجنوردی بو فعلنه هرگاه
1779	برکون اول شاه مقتدای انام	راست گلدی گدایه ویردی سلام
1780	آلدی یوب شیوه نازکله	یانه آندی بر طراقتله
1781	دیدی ای عندلیب باغ نیاز	اشرف خلق و عاشق ممتاز
1782	محنت و جور یسه اوز الدن	سکا رحم ایدجک زمان اولدی
1783	برکون اول دردمند و بی درمان	خانکه واروب اولیم مهمان
1784	سنوکیله مصاحبت ایدهیم	سکا واروب ملایمت ایدهیم
1785	چکدگک زحمتی اونتدورهیم	سنی احسانیله خوش کورهیم
1786	دلیروب بر بهانه ایمیهسن	صقراوردن یبانه گتمیهسن
1787	طورسن انتظار ایله مدام	ایدن سن سیری کندز و کجه حرام
1788	سنی خانکده بولمز ایسم اگر	بر داخی قلمیم یوزه کنه نظر
1789	قلدی چونکم گدایه بویله کلام	راضی اولدی و سرور عشاق
1790	آلدی یوب سوزنه او دیوانه	منتظر اولدی شاه دورانه
1791	آنی بلمزدی کم بو یان ایدی	کندونک ثقلتینه چاره ایدی
1792	آفرینلر اوله بو تدبیره	چکدی بر سوزله آنی زنجیره
1793	عهدینه طورمز که صانه کی	اولدی آنک بو عهده پابندی
1794	نیجه آی اول گدای دیوانه	چقدی کویی یاره سیرانه
1795	واروبن شاهه اعتزا اولمدی	قولاغی دیریغ اولدی نیجه زمان
1796	بیت احزانک اوکنده گدا	طوروب ایلردی کلمسینی رجا
1797	یقه سن چاک ایدوب کتابی کبی	کوزی یولده ایدی زبان کبی
1798	گله دیو او سرو لعل قبا	منتظر طوردی ایدی یولده کا
1799	گاه اولوردی که طور اوق اولان	برقزل جامه لو اولوردی عیان
1800	گلی یوردی بیو اول شه عالم	آغلریدی سوند و کندن اودم

1801	باشنه این مزدی عقلنی هیچ	دوکزدی اویا که بقمغه هیچ
1802	شکر کوردی آنی شاه دکل	غصه دن اولوردی لا یعقل
1803	سحنا ولب ایلریدی اول شیدا	اولدقول جامه لولی استهزا
1804	دیدی ای قد و قامتی موزون	سکا دوشرمی جامه گلگون
1805	کله بکزرمی لاله نعمان	تنکرسی بردر او کیله همان
1806	بوندن بر دلخی کلوب کتمه	یوم کم اونندن ملول اتمه
1807	کلشن دهرده غراب صفت	جامه کی وار همان سیاهه بویت
1808	جام عشق ایله باتی مست و خراب	خلقه بورسمه ایلریدی عتاب
1809	کاه قاپوبی ایلیوب دیوار	قوارزدن ایلریدی قرار
1810	ایناروب قول و عهد شاهه کدا	قولاغ اوردی راه شاهه کدا
1811	اوتوروب اوردایدی اول مدهوش	جمله آیندن و روندن یه کوش
1812	ایشیدوب بر آتو صداسن اوم	کلدی دیو اولوردی اول خرم
1813	قامتینی کمان ایلریدی	اول صدایه ترانه ایلرایدی
1814	نه عجب خوش صدادر بو صدا	قدمم یاردن اوله پیدا
1815	صکره دن کوزرایدی ول [?] دل	قدم دلبرک صداسی دکل

1816	طاقتی طاق اولوب و شردیکها	غم هجرانله ایدردی فغان
1817	یم سوروب یوزینی باشی کبی	قنلرا اغلردی بغری باشی کبی
1818	کوسنوب طالعینه حسرتله	کچنوردی بو درد و محنت ایله
1819	نه صفادر که دلبر نماز	عاشقینه بو وجهله این ناز
1820	کلمک صانمه آنی کلمک در	بویلان اهل حاله کرچکدر
1821	بر جفادر که عین احساندر	بر بلادر که درده درماندر
1822	قانی بر اهل ذوق عاشق خاص	اوله بزم محبته رقاص
1823	یاردن نیک و بد کلسه اوله	چکه طفلجه دربغیر اوله
1824	فخر ایدینه جفای یار ایله	سوینه غصه نکار ایله
1825	اکلمز بو رموزی هر جاهل	سوز خواصه در رعواه [illegible]

کدای بد نامه شاه بنام نهانی ایتدوکی وفا کردن بعضی عوام بن اعلام ایله دیو اقدام و ابرام ایتدوکلرینک ذکری و بیانیدر

1826	راوی عشق و ناقل اخبار	خلقه بو یوزدن اولدی قصه کذار
1827	قلدیلر اول کدایه بینه سوء ال	دیدیلر ای سپهر عشق هلال
1828	بو نجه بیللر نیرو شمس ضحا	سکه هیچ ایتدیمی مهر و وفا

1829	بر بهانیله ای کدای غریب	النی اوپمك اولدیمی نصیب
1830	کچدی عمرك بلای فرقتله	بهره مند اولمادکمی وصلتله
1831	آخر اولمادیمی فراقلی	پهلویه چکمدکمی اول صنمی
1832	صحبتینه ایرب نه کم شمع	اولمادکمی او ماه رویله جمع
1833	سودکك باشی ایچون اتمه نهان	بن ایله بریب کعبه عیان
1834	چاك سز قالدیمی اول کدای حزین	ویردیلر اکه درلو درلو یمین
1835	کوکلنك خانه سن ایدوب آباد	سون بورسمه اوردیلر بنیاد
1836	عاقبت سوزلرینه ویردی نجح	سائله قلدی مشکلی خطاب
1837	دردی بر کیجه رحم ایدوب ناکام	کلدی بونك خانه سینه اوشام
1838	طوغریلنکلدی چون اول سرو روان	قرشو چقدی نیازله اکا جان
1839	دوندم اول سالکه که قدسی	کوشه خلوتین نور کوره
1840	مشتری یلدزیله شمس جهان	قلدی برج شرفده صحبت
1841	دولتیله او شمس زهره جبین	ایلدی بخت تین می آیدن
1842	اولدی اوکله مسکنم روشن	طور کبی تجلی نورندن
1843	مستدام اولسون اول لب عیسی	بنی اول کیجه ایلدی احیا
1844	قیلدی عرض جمال او شمس جها	بقه مادم یوزینه نیجه زمان
1845	کوردکم کبی آنی والحاصل	اولدی ایتدی عقلومی زائل
1846	قرشوسنده یقامی چاك ایتدم	صو کبی کندکندودن کیتدم
1847	نور دیدار ایتدی چونکه ظهور	یوزن کوریان لندی نیته که طور
1848	قلویا شومه غرق ایدی بدم	چونکه عقلم یتشومه کلندی
1849	دیدم ای سرو باغ و شیوه و ناز	قامتك کبی عمرك اوله دراز
1850	لطف ایدوب یوز برضا کلدن	دولتیله بکم صفا کلدك
1851	بکا رحم ایتدیکی روا کوردك	بنی شاهم مراده ایر کوردك
1852	کیجه کم لطفی اوله مولانك	دولت آیاغینه کلور انك
1853	خسته یه کم عنایت ایدن خدا	وار اکه چاغرمدن نجکا
1854	حاصلی تا اولنجه نصف اللیل	بکا احسانلر ایدوب ایتدی میل
1855	بن نیاز ایلدکجه ایلدی ناز	شاه عاشق پرست و بنده نواز
1856	غنچه وش کیش ایدی اول لحو	طشنه سنز ایچینه کلدکی
1857	همدم اولدی او مبتلا سیله	عیش نوش ایلدی که سیله
1858	دهننده او دلبر فایق	بوسه لر ویردی جانوکه لایق

1859 بن گدا سینه اولدی چوقدن حجی — اولدی اول کیجه لحد حجی

1860 صبحه دک شمع کبی اویومدم — شوقله اوتمدک یرین قومدم

1861 چونکه اویاندم ایردی جانه ملال — دوشمش ایمش مگرکه بو احوال

1862 هیچ اولامیکه دلبر رعنا — عاشقه ایلیه بو دکلو وفا

1863 فرقتی دلبرک عذاب الحق — وصلتی بر خیال خواب الحق

1864 دوشن عاشق وصاله بولسه وصول — اویوب دکمز اضطرابنه اول

1865 وار بیجه بیک بلاسی باشنده — نشئه یوقدر زمانه حالنده

1866 کیمه کم صوندی ساغر گلگون — ایلدی صوک نفسدن بر خون

1867 هرکیمک قلدی یوزینه خنده — آغلدی اندی آخر افکنده

1868 کیمی کم ذوق وصلته ایله‌در — آنک آنرینجه فرقتی بیله‌در

1869 فلکک ایشی برقرار اولمز — کیمسه دورندن شاد اولوب گولمز

1870 ایله بو پندوکی بنم معلوم — ایله کندوکندوکی مذموم

1871 سوزی بو رسمه ختم ایدنجه گدا — هاتف غیب اوراده قلدی ندا

1872 دیدی ای پیشوای راه ضلال — ایللر ایچره مکلف الاحوال

1873 غافل اولمه بر اینجه یولدر عشق — اوغلان اویونجی دکلدر عشق

1874 سیر دلبر درر اگرچه سرور — جانب حقدن اویه لر اکی غرور

1875 بر کون اولور ایر یشور اکه زوال — طولنور چهره سنن مهر جمال

1876 آکا میل ایتمه کم زوالی اولا — آکا شاد اولمه کم ملالی اولا

1877 دیمه یارله ایلرین عالم — وار اول عالمک صوکنده الم

1878 لذت وصلی عین ذلتدر — عاقبت موجب ندامتدر

1879 سکا لایق میدر بو کم اولمه دوست — قانله اوستخوانله بر پوست

1880 بنا نوکی درده همدم ایتمشدر — سنی اهل جهنم ایتمشدر

1881 کون فرکسیه نور رحمانی — حقیقه بو عین نفسانی

1882 کورمه دلبر جمالنی حضرات — صورته بقمه سیرته نظرات

1883 جهن دلربایه شیدا سن — بلکه صورتپرست دنیاسن

1884 دایما مبتلای دلبر سن — ویکه اغیاری یاردیر سن

1885 یار اولن ساکه اول خدادر بس — جانب خلقدن محبتی کس

1886 بو عیاندرکه راضی اولمز یار — اولسه سندن محبت اغیار

1887 عاشقه ایکی قبله گاه اولمز — بر ولایتده ایکی شاه اولمز

1888 یاحقی سوبه یاری ای غافل — دونمز ایکی محبته بر دل

1889	حضرت حقه اولکه اولدی خلیل	کوزدی دل کعبه سنده نور جلیل
1890	صدقله هرکیم اولسه عاشق حق	عشقنی غیریدن کسر مطلق
1891	آه کیم مهر عارض دلبر	سنی بر مشرك محبت ایدر
1892	قامتی کم نهال جنتدر	بر یقیندن کمال غیرتدر
1893	کلمات نکاری ایتمه قبول	کل کلام قدیمه اول مشغول
1894	کاکلوکه کلرسه عنبر بو	خانهٔ قلبوکی ایدر قرم کو
1895	سوزنی دکلمه که اول افسون	بچه فرهادی ایلدی مجنون
1896	صچلری جمله دام محنتدر	قشلری موج بحر ظلمتدر
1897	طوته لم کم اولا پری و ملك	کوزوکه دیو اولو صقل کلمك
1898	سکا ابلیس ایدر هر آن ربو	جان کبی سودکك اولور دیو
1899	شاه دیرکن کوزلرن ناکاه	برکون اوله اجل دیه سکا شاه
1900	بو نصیحتلری ایدب اعلام	سوزی هاتف بو رسمه قیلدی تمام
1901	ایله کندوکی عتابه محل	هاتفك قولی ایله قیل عمل
1902	بوکاهه کل ایله استغفار	که صوکنده نچه بلالر وار
1903	کندوکی ایله بحر وحدته غرق	حقی باطلدن ایله صدقله فرق

1904	بو کلام جمیل و پند جمیل	ظلمت غفلتوکه اولدی کحیل
1905	هنر اولدر که بو یوله کیرسن	نفس امارهٔ زبون ایدن سن
1906	بو حکایتدن آله سن عبرت	تاه دین ایچره ایدن سن غیرت
1907	منشا اولدی سعادته بو کتاب	اولدی کنج محبته برباب

خاتمة الکتاب

1908	منشا اولدی سعادته کم بو کتاب	اولدی کنج محبته برباب
1909	فی المثل باب عشق هادیدر	ایکی صفحه اکی قنادیدر
1910	شوکیله بو سوز شهر نظام	اولدی بر هفتهده تمام انجم
1911	اویله بر بحر نظمه یا آدم	آب صافیله سلسل زمزم
1912	نامه بر بوستان تخم سرورده	خامه بر ترجمان قصه دردد
1913	طور موسی سواد لفظ و مقال	سر معنی بر جال غیب مثال
1914	اولدی در جهان خالصه پر	صنکه بر شیوه کار دلبردر
1915	طوغدی چونکیم بو شاهد معنا	اولدی نام شریفی شاه کدا
1916	سوزی القصه اختصار ایتدم	لازم اولانی اختیار ایتدم
1917	اهل دردله بو مثل آکیلور	کیمله جوق سویلرسه جوق یاکلور

1918 هر کیمك کیم سوزنده کثرتی وار — اندن دیوانه لق علامتی وار

1919 کوزرنا ونحو اهل عرفانه — حین صحبتده اوزون افسانه

1920 ناقه نك بو کتاب عینیدر — قیمتی آغز الدن بینی در

1921 کیمه کیم عونی وله مولانك — هر سوزی بر کتابا اولور انك

1922 نی سرخیله ساغر روشن — یکدر نیجه بحل اخترن

1923 نه رواد رایدوب کتابی بوك — هر زمان ایللرده اولا نزولك

1924 کاشکی بو سواد لطف کلام — برایکی بیتله اولیدی تمام

1925 عاریدر عاریت لباس سندن — پاکدر ترجمه پلکسنده

1926 کسندن نسنه المدم قطعا — یعلم الله مکر توارد اولا

1927 اعسونلر کتابه طعنی — صانمه سونلر دروغ بی معنی

1928 هر نه ایسه اکر خطا وصواب — حسب حالمدر بنم بو کتاب

1929 رحمت اول کاتبه جهانده مدام — این آنی مقابلیله تمام

1930 ممکن اولدقجه ایده سعی جمیل — قیله بربر خطاسنی تبدیل

1931 اوکمسون عالم ایچره اول نادان — بونی بو کلشنی ننه که خزان

1932 الفی اولدی صانکه قامت یار — اکری یازوب اوزاده نیته که مار

1933 جهل ایله ایده فعل نامعقول — سنك نقطیله نحی خر ایده اول

1934 سهو ایله ایده غیرتی عبث — یعنی لفظ محبتی مخنث

1935 قلمی میل وش چکوب مثلا — ایلیه عین شعری نابینا

1936 اولکه لطف ومروتی اولا — قله یحیا ضعیفه خیر دعا

1937 بحر وبر شاهی اولدی اولکوبا — شعری انك یکجریدر آنکا

1938 اولدر ز شرق وغرب سلطانی — که طورر حشر اولنجه ایوانی

1939 کیمدن کیم اوله نور مهر جمیل — اولمز اول دن جه دعاده بخیل

1940 نظر پاکله ایدن نظری — کور بجلب بو مفید مختصری

1941 یا الهی بحق نور رسول — عالم ایچره دعامی ایله قبول

1942 خامه می باب عشقه قیل مفتاح — نامه می ایله راحة الارواح

1943 بو کتاب اولنجه روز قیام — اوله اکلنجه اهل عشقه مدام

1944 شعراونی کرکه ایرادنا — المثلث اولورسه سارق معنی

1945 نقطه کبی اولوب وجود عدم — قوروسن بر معنی مثال القلم

1946 هر الف قیلنه اوله بر تیر — چکه هر مصرع اکه شمشیر

1947 اکرم الاکرمین سن یارب — ارحم الراحمین سن یارب

لایق اولان بودر چو حضرتوکه	بیزی غرق ایله بحر رحمتوکه
ذکروکی همدم ایله صورتوکه	فکروکی محرم ایله عالمنده

اول بین ناظر	عین عفوکله
اول و آخر	سوزمز بودر

1948
1949
1950

تمت الکتاب بعون الله الملک الوهاب کتبه فقیر
عفو الله و راجی لطفه الخفی کاتب محمد بن المرحوم حنیفی
عامله الله بعفوه الوفی من اولاد مرحوم و مغفور له
اولیاء العظام و مشایخ الکرام حضرت
الیاس بک قدس سره فی کلیبوز
تحریرا فی اواسط شوال المکرم
لسنة تسع و سبعین
و تسعمائة

